

IUBIRI ȘI DESTINE

MARIA-LUIZA

Adevărata dragoste a lui Napoleon

MICHELLE MORAN

Michelle Moran

Maria-Luiza
Adevărata dragoste a lui Napoleon

Traducere din limba engleză
Laura Berteanu

ALMA
2014

The Second Empress
Michelle Moran

Lira, parte a Grupului Editorial Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777
e-mail: comenzi@lira.ro

Ne puteți vizita pe
www.litera.ro

Maria-Luiza
Adevărata dragoste a lui Napoleon
Michelle Moran

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactori: Gabi Trășculescu, Mariana Mitroi
Copertă: Florentina Tudor
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

ISBN ePUB: 978-606-741-043-3
ISBN PDF: 978-606-741-044-0
ISBN Print: 978-606-686-627-9

„Răul pe care mi l-au făcut cei din familia mea este mult mai mare decât binele pe care l-am făcut eu lor.“

Napoleon Bonaparte

Cairo, 25 iulie, 1798

Vei afla din ziare despre rezultatul bătăliilor noastre și despre cucerirea Egiptului, unde am întâmpinat suficientă rezistență pentru a adăuga o frunză coroanei de lauri a acestei armate.

Egiptul este cea mai bogată țară din lume în grâu, orez, leguminoase și făinuri. Nu există ceva mai barbar. Aici nu găsim bani nici măcar ca să plătim trupele. S-ar putea să ajung în Franța peste două luni.

Multe mâhniri casnice mă apasă.

Țin foarte mult la prietenia ta. Aș deveni mizantrop dacă ar fi s-o pierd sau dacă aș afla că m-ai trădat. Este de-a dreptul dureros ca fiecare sentiment în parte îndreptat spre una și aceeași persoană să se adune într-un singur suflet.

Pregătește-mi la sosire o vilă lângă Paris sau în Burgundia. Intenționez să mă refugiez acolo pe timpul iernii. Sunt dezgustat de natura umană. Tot ce vreau e să mă cufund în singurătate și în izolare. Măreția mă obosește; sentimentele mi-au secat. La douăzeci și nouă de ani, constat că gloria mea a pălit. Am epuizat toate resursele. Egoismul în stare pură este unicul refugiu care mi-a mai rămas. Îmi voi păstra casa și nu voi lăsa pe nimeni altcineva să locuiască în ea.

Adieu*, singurul meu prieten. Trebuie să recunoști că n-am greșit niciodată față de tine, deși poate că uneori mi-aș fi dorit s-o fac. Mă înțelegi. Transmite-i dragostea mea soției tale și lui Jérôme.*

Nap.

O scrisoare a lui Napoleon către fratele lui, în care recunoștea infidelitatea iubitei sale soții, Joséphine. Corespondența privată a fost interceptată de britanici și publicată în *The Morning Chronicle*.

1809

CAPITOLUL 1

MARIA LUCIA, ARHIDUCESĂ DE AUSTRIA

Palatul Schönbrunn, Viena, noiembrie 1809

Studiez chipul Mariei Ludovica în lumina proaspătă a atelierului nostru, încercând să-mi dau seama dacă să o pictez cu sau fără diadema de aur din păr. La doar câțiva pași distanță, destul de aproape încât să o pot atinge, ține la rândul ei în mână o pensulă și mă privește. Curtenii din palatul tatălui meu ne-au numit „Cele două Marii", fiindcă împărțim aproape totul: pantofii, pasiunile, chiar și numele. Suntem verișoare de gradul doi, dar, în vreme ce eu sunt înaltă și cu un bust generos, având părul ca de aur și șoldurile late, Maria Ludovica este micuță și subțire. Părul brun îi cade în valuri pe umeri și nu a moștenit, ca mine, buza Habsburgilor – plină și ușor ieșită în afară. Oricine s-ar uita la noi ar crede că eu sunt mai mare ca vârstă, judecând după statura mea considerabil mai înaltă. Însă eu am doar optsprezece ani, pe când ea douăzeci și doi și, în vreme ce ea este acum împărăteasa Austriei, eu sunt o simplă arhiducesă.

Când a venit din Italia mi-am închipuit că va fi ciudat să am o mamă vitregă cu doar patru ani mai în vârstă decât mine. Este a treia soție a tatălui meu, după ce mama a murit, acum doi ani. Dar încă de la sosirea ei în Viena, am fost ca două surori, râzând de intrigile nesăbuite de la curte, organizând excursii la târgurile de Crăciun din oraș și pictând portrete în atelierul nostru tihnit, ale cărui ferestre dau spre grădinile de iarnă ale Palatului Schönbrunn. N-am mai avut niciodată în anturaj o altă femeie de vârsta mea, eu fiind cea mai mare. Fratele meu Ferdinand, de șaisprezece ani, e cel mai apropiat de mine ca vârstă, dar s-a născut încet la minte, la fel ca sora mea mai mică, Maria Carolina. Așa că încă din copilărie am fost singură.

— Să-l pictez și pe Sigi alături de tine? întreabă Maria, uitându-se la micuțul cocker spaniol care dormea la picioarele mele.

— Nu știu, îi răspund. Tu ce crezi, Sigi? Vrei să pozezi pentru un portret?

Micuțul meu *Schnuckelputzi* deschide ochii și latră.

— Știe că vorbești despre el, spune Maria, râzând.

— Firește că știe!

Las de-o parte pensula ca să-l ridic pe Sigi și să-l așez la mine în brațe.

— Nu există în toată Viena un câine mai deștept decât el. Nu-i așa?

Sigi își îngroapă capul în brațul meu. În toată Austria nu am mai văzut un câine cu urechile acoperite de așa o blană lungă și franjurată. L-am primit în dar din partea Mariei când a sosit pentru prima oară la Schönbrunn și acum merge cu mine peste tot.

— Dacă poți să-l faci să stea locului, o să-l pictez la tine în poală.

— Sigi, fii cuminte! am zis, categorică.

Cățelul își așază capul pe lăbuțele din față și își ridică privirea spre mine.

— Exact!

Maria își înmoaie pensula în uleiul negru, dar, înainte de a apuca să aplice vopseaua pe pânză, cățelul s-a și mișcat.

— Oh, Sigi! oftează. Ce-i cu tine?

— E agitat, spun. Așa e de când a sosit împăratul, adaug în șoaptă.

— Nu mă miră. Până și animalele îl disprețuiesc pe omul ăsta.

Se referă la Napoleon, care a venit la noi luna trecută punându-i sub nas tatălui meu, împăratul Francisc I, umilitorul Tratat de la Schönbrunn, pentru ca acesta să-l semneze. Aliații noștri englezi și-au exprimat în mod evident dezacordul față de capitularea tatei, dar în războiul împotriva lui Napoleon fuseseră deja pierdute trei milioane de vieți.

Termenii tratatului lui Napoleon au fost duri, cerându-ne să cedăm orașul Salzburg Bavariei, Galicia polonezilor, estul Galiciei, Rusiei, și mare parte din Croația, Franței. Așa că patru sute de mii de cetățeni care nu vorbesc decât germana, mănâncă doar mâncare nemțească și nu cunosc decât obiceiurile germane s-au trezit dintr-odată că aparțin unor națiuni diferite. Cu toate acestea, restul imperiului a rămas intact, lucru pe care tata i-l datorează prințului Metternich. Se spune că în întreaga lume nu a existat vreodată un diplomat mai mare ca el. Dacă nu ar fi fost Metternich, măreţul imperiu al casei regale de Habsburg-Lorena ar fi fost redus la niște simple firimituri.

Când s-a semnat tratatul, i-am auzit pe curteni șușotind: „Mai bine cerșetor în stradă decât laș!“. Credeau că tata a vândut coasta Adriaticii ca să-și păstreze coroana, dar nu ei erau cei care aveau fii și soți în armată. Nu ei trebuiau să primească, săptămână de săptămână, lună de lună, cumplitele liste ale morților. Eu le primeam. Eram acolo, în Camera de Consiliu a tatei, fiindcă într-o zi voi fi regentă, după ce Ferdinand va urca pe tron. Știu prețul pe care Napoleon l-a cerut Austriei, însă curtenii par să fi uitat de ce sunt capabili francezii, care acum șaisprezece ani au decapitat-o pe mătușa mea, regina Maria Antoaneta.

Puțini sunt cei care înțeleg adevăratul preț pe care l-a plătit tata pentru acest tratat, însă Maria se numără printre aceștia. Era încă o copilă când armata lui Napoleon și-a făcut apariția în Italia, acum treisprezece ani. Soldații au împânzit străzile și au luat tot ce au vrut: trăsuri, vile, porțelanuri de valoare, femei. Tatăl ei,

care era guvernatorul ducatului Milano, și-a adunat familia și au reușit să scape doar cu hainele de pe ei. Când au ajuns în Austria, a fost numit duce de Breisgau. Însă Maria nu a uitat niciodată pierderea regiunii Milano, casa copilăriei ei, și cu mare durere și-a privit soțul semnând Tratatul de la Schönbrunn, care o făcea să se predea pentru a doua oară în fața celui mai mare dușman al familiei ei.

— Și îți amintești cât era de mic? întreabă Maria, și știu că se pregătește să continue cu un șuvoi de amănunte.

— Eu l-am văzut doar de la depărtare, îi amintesc.

Am refuzat să intru în Camera de Consiliu când tata a fost forțat să semneze cedarea unor părți din imperiu.

— E ca un pitic! Prințul Metternich spune că, în Franța, dușmanii îi spun „Regele de Caro“, un împărat mic și îndesat, învelit în catifea roșie și blană. Cine este? întreabă Maria, cu vocea ridicată. De unde vine? Și când te gândești că a trebuit să plecăm capul în fața acestui om! Un *corsican*! Știi ce fac în Corsica?

Nu așteptă să răspund.

— Își trimit fiicele la bordel ca să scoată bani de pe urma lor. Până și nobilii!

Nu știu dacă este adevărat, dar Maria așa crede.

— Uită-te numai la sora lui, Pauline!

Se apleacă spre mine, uitând cu desăvârșire de tablourile noastre.

— Ce fel de femeie pozează nud pentru un sculptor? *Nud*!

A fost un scandal care a făcut înconjurul Europei; lumea a vuit că împăratul Franței poate conduce o armată de trei sute de mii de oameni, dar nu-și poate controla propria familie. Mai întâi, Jérôme Bonaparte s-a căsătorit fără acordul lui Napoleon și a fugit în America pentru a scăpa de furia fratelui său. Apoi, Lucian Bonaparte și-a luat o soție fără consimțământul fratelui său. Acum Pauline și-a părăsit cel de-al doilea soț cu care trăia la Torino, pentru a duce o viață de femeie necăsătorită la Paris.

Nu sunt o familie potrivită să ocupe un tron. Mă gândesc la nenumăratele sacrificii pe care tatăl meu le-a făcut pentru a fi un rege Habsburg respectat de poporul său: nopțile în care a stat treaz, aplecat peste registre de conturi, amantele pe care le-a refuzat pentru a fi un soț exemplar și modul atât de vigilent în care a supravegheat în permanență trezoreria națiunii. Nu este o muncă prea interesantă și nu e câtuși de puțin strălucitoare. Însă un popor este reflexia monarhului său, și de aceea trebuie să oferim oamenilor un bun exemplu. Atât eu, cât și frații mei am fost învățați să ținem socoteli, pentru a ști exact ce sume s-au cheltuit pentru condurii noștri de mătase și mantiile călduroase. În luna noiembrie, tata a cheltuit pentru mine de două ori mai mult decât pentru Maria Carolina. Luna viitoare voi fi mai atentă. „Un rege care conduce fără să fie atent la trezoreria lui va deveni nu peste mult timp un rege fără coroană“, spune tata.

Nu ne este de ajutor nici Tratatul de la Schönbrunn, având în vedere că ne-a

adus imperiul în pragul falimentului, după ce Napoleon l-a forțat pe tata să-i plătească daune în valoare de peste cincizeci de milioane de franci. Napoleon ceruse o sută de milioane, însă nici un regat din lume nu și-ar fi putut permite o asemenea sumă. Așa că s-a mulțumit cu jumătate, și tata a fost nevoit să renunțe la moneda de argint și să înceapă să tipărească banii noștri pe hârtie. Dacă pe străzi sunt acum femei și copii flămânzi, e din cauza acestui tratat. E din cauză că Napoleon nu s-a putut mulțumi cu Croația, sau cu Salzburg, și nici măcar cu Tirolul. A vrut ca lumea să știe că Habsburgii au fost înfrânți, și acum, poporul german trebuie să sufere pentru că a îndrăznit să creadă că îl poate împiedica pe Napoleon să devoreze întreaga Europă. Și nici măcar Europa nu i-a fost îndeajuns.

Acum unsprezece ani, Napoleon a intrat în Egipt în fruntea unei armate de aproape patruzeci de mii de soldați. Ni s-a spus că dorea să scoată imperiul indian de sub tutela britanică. Însă adevărul era altul. Prințul Metternich a locuit la Paris, ca ambasador pe lângă Napoleon, timp de mai bine de trei ani, și el i-a spus tatălui meu că împăratul francez s-a dus în Egipt dintr-un singur motiv – pentru glorie – și că nimic nu este mai important pentru el. Voia să stăpânească ținutul cucerit cândva de Alexandru cel Mare. Dorea să-și audă numele răsunând în întreaga lume.

La cât de sus și cât de repede s-a ridicat, ai crede că însuși Dumnezeu a fost de partea lui, împingându-l spre o măreție și mai impresionantă. Dar cum să fie așa, când faptele lui i-au lăsat pe oamenii noștri fără hrană? Când tratatul lui a sărăcit cel mai mărinimos imperiu din Europa? Dinastia de Habsburg-Lorena domnește de aproape opt sute de ani. Cine e omul ăsta care crede că poate cuceri întreaga lume, înainte de a împlini măcar patruzeci de ani?

Mă pregătesc să-l cert pe Sigi pentru că nu vrea să stea potolit, când o bătaie fermă în ușă îl face să sară din brațele mele. Îi arunc o privire încruntată Mariei, fiindcă nimeni nu ne deranjează în timpul interludiilor noastre artistice.

— Intră! strigă ea.

Sigi mârâie la ușă, însă cei care intră sunt tata și prințul Metternich, așa că ne ridicăm numaidecât. Sunt doi dintre cei mai chipeși bărbați de la curte, cu păr des și auriu, și talii zvelte. Chiar la vârsta de patruzeci și unu, respectiv treizeci și șase de ani, sunt imaginea vitalității, amândoi având acel ten specific Habsburgilor, pentru care și Maria Antoaneta a fost atât de admirată.

— Cele două Marii! spuse tata în semn de salut și, deși suntem în picioare, ne face semn să ne așezăm. Pictați mai departe, ne spune. Pentru asta am venit.

— Pentru pictură? îl întreb.

— Pentru portretele voastre cât se poate de nereușite.

Mă pregătesc să râd, însă pe chipul lui nu se întrevede nici o umbră de amuzament.

Prințul Metternich ne explică:

— Napoleon a cerut tablouri de la toate casele nobile din Europa. Îl interesează

îndeosebi prințesele necăsătorite.

— Dar el este deja căsătorit! exclamă Maria.

— Se vorbește despre un divorț, spuse tata încet.

Eu și Maria schimbarăm o privire.

— Probabil că nu se va întâmpla nimic, spune blând Metternich, însă ne-a înaintat o rugăminte și nu i-o putem refuza.

Ca de obicei, vocea lui Metternich este calmă. Dacă Napoleon ar fi cerut statuile noastre nud, ne-ar fi transmis vestea cu același ton netulburat în glas.

— Alegeți cele mai nereușite portrete ale voastre, spuse tata.

Îmi tremurau mâinile.

— Dar credeam că o iubește pe Joséphine! protestez eu.

La urma urmei, a iertat-o chiar și după ce întreaga lume a aflat despre aventurile pe care le-a avut cât timp el era în Egipt.

— Desigur că o iubește, răspunse Metternich, însă împăratul are nevoie de un moștenitor.

— Și a obținut un copil de la amanta lui, adăugă tata disprețuitor, ca dovadă că nu este steril.

— Scandalurile nu se termină niciodată în familia asta? întrebă Maria, ridicându-se. O să-i trimitem primele portrete pe care ni le-am făcut una celeilalte. Așa putem fi siguri că nu-și va căuta mireasă în Austria.

Mă iau după ea și traversăm încăperea până lângă peretele pe care stau înrămate toate dovezile eforturilor noastre în arta portretului.

— Acela! arătă Maria.

Cu excepția părului blond și a ochilor albaștri, sunt de nerecunoscut.

Prințul Metternich își drese glasul.

— N-aș fi de părere să îl luăm peste picior, spuse el.

— Nu e vorba de așa ceva! strigă tata. Crede că se poate descotorosi de soția lui la fel de ușor cum s-a descotorosit de mamelucii din Egipt? Oamenii nu vor accepta. Europa nu va considera niciodată legitimă o altă soție.

— În cazul acesta, s-ar putea să ia hotărârea aceasta fără a ține cont de acordul papei, replică Metternich.

Toți trei ne uitarăm la el.

— Este un om curajos, Maiestate. Orice este posibil. Personal, aș recomanda să îl trimitem pe acesta, sugeră Metternich, arătând spre un tablou mare și oval, făcut acum trei luni. Este cel care mă reprezintă cel mai bine: ochii mei depărtați sunt de un albastru intens, probabil cea mai frumoasă trăsătură a mea. În același timp îmi surprinde și maxilarul prea pronunțat, nasul prea lung și buza specifică Habsburgilor.

— Nu! hotărî tata. E prea drăguț.

De la tablou, Metternich își îndreptă privirea spre mine, făcându-mă să roșesc.

— O să vrea unul care să-i semene, e tot ce spune el.

— Și de unde să știe dacă îi seamănă sau nu? întrebă Maria. Nu a văzut-o niciodată.

— Maiestățile Voastre, omul acesta se poate hotărî să viziteze Viena chiar mâine, sau săptămâna viitoare, sau poate chiar în următoarea lună. Ce-o să creadă când o va vedea pe arhiducesă și își va da seama că v-ați bătut joc de el? Vă rog, dați-i ceva care să nu îi stârnească suspiciuni.

— Trimite-l pe care vrei! spuse tata, dar mai repede, ca să nu mai fie nevoie să vorbim despre omul ăsta.

Metternich se înclină.

— Rămâne în continuare chestiunea referitoare la soția voastră, Maiestate. Și-a exprimat dorința de a-i vedea pe toți membrii familiei regale. Preferați un tablou anume…?

— Da. Pe cel mai ieftin. Și nu cumva să-i trimiți ceva în ramă aurită!

Tata se opri în pragul ușii, privind în jur.

— Acela! spuse, arătând spre pânza neterminată de pe șevaletul meu. Pictasem deja ochii negri ai Mariei, gura mică și drăgălașă și buclele abundente care îi coborau în valuri de-o parte și de cealaltă a capului. Deși nu i-am făcut încă rochia, nimeni nu va privi acest portret fără să se gândească la faptul că tata a ales bine.

— Când o să terminați? mă întrebă prințul Metternich.

Simțeam căldura urcându-mi din nou în obraji.

— Peste vreo cinci zile. Poate o săptămână.

Își duse o mână la piept, privind atent tabloul. Apoi se uită la mine.

— Aveți talent.

Interesul lui brusc mă face să nu mă simt în largul meu.

— Nu prea mult. Nu ca Maria.

— De cât timp pictați?

— De trei ani.

— Și câte limbi vorbiți?

— Despre ce e vorba? întrebă tata, intrând din nou în atelier.

— Despre nimic, răspunse prințul, apoi se grăbi să adauge: Eram pur și simplu curios.

Dar, când se uită la mine, m-am simțit nevoită să răspund.

— Șase.

Zâmbi larg.

— Înzestrată așa cum se cade unei arhiducese de Habsburg.

CAPITOLUL 2

PAULINE BONAPARTE, PRINȚESĂ BORGHESE

Palatul Fontainebleau, sudul Parisului, noiembrie 1809

Stau în fața oglinzii așteptându-l să intre și, ca de obicei, mă șochează să constat cât sunt de frumoasă. Frumoasă nu în sensul în care este considerată Joséphine. Tot ce are femeia asta sunt ochii mari, ca de vacă, și părul des și buclat. Eu sunt *desăvârșit* de frumoasă, ca una dintre statuile de marmură ale lui Bartolini. La douăzeci și nouă de ani, s-ar crede că frumusețea ar trebui să înceapă să-mi pălească. Însă talia mea e lungă și subțire și, pentru că nu am născut decât o singură dată, sânii îmi sunt încă ridicați și fermi. Mă întorc, ca să pot admira de la spate efectul rochiei în stil grecesc. În lumina lumânării, este complet transparentă.

— Paul! strig, și șambelanul meu apăru.

Este aliatul meu neînduplecat, cel mai feroce gardian. I-am dat numele meu când l-am descoperit în Santo Domingo, acum șapte ani. Bineînțeles, de când foștii noștri coloniști și-au câștigat independența, își numesc insula Haiti, dar pentru francezi va rămâne întotdeauna Santo Domingo.

— A ajuns? îl întreb.

— E pe hol, Înălțimea Voastră.

— Cum arată?

Paul îmi spune adevărul.

— Nefericit.

Așadar, Joséphine a sosit și au discutat. Sunt sigură că i s-a aruncat la picioare și că l-a implorat s-o ierte. Și, fără îndoială, fratele meu a simțit compasiune pentru ea. Însă de data asta nu va mai simți milă. Acum nu e vorba de o aventură cu un tânăr locotenent – acum e vorba de o minciună de neiertat. Timp de paisprezece ani, l-a convins că nu poate avea copii, că era vina *lui*, nu a ei, că nu va avea niciodată un moștenitor. Apoi a apărut Walewska. Walewska cea frumușică, blondă și căsătorită, care, până la urmă, a renunțat la soțul ei ca să intre în patul fratelui meu, dând totul peste cap. Dumnezeule, aș putea s-o sărut! Ba chiar o să îi trimit o broșă cu diamante. Ar trebui să știe ce serviciu imens a adus familiei Bonaparte, făcând, în sfârșit, posibilă căderea în dizgrație a împărătesei Joséphine și prăbușirea casei Beauharnais.

— Să îi spun să intre, Alteța Voastră?

Mă întorc la oglindă, o monstruozitate aurită pe care mi-a dăruit-o cel de-al doilea soț al meu în ziua nunții, și îmi studiez reflexia. Părul îmi este prins într-o bentiță simplă din perle și mi-l aranjez în jurul umerilor asemenea unui șal lung și negru.

— Nu. Lasă-l să mai aștepte un minut.

Încă de când eram mici, Napoleon mi-a admirat părul. În Corsica, îl rugam să mi-l împletească. Râdea și îmi spunea că sunt vicleană ca o curviștină, adăugând că nici un bărbat nu ar putea rezista unei femei al cărei păr a fost atins de el. Pe de altă parte, dacă e să ascultăm bârfa femeilor de la curte, chiar *sunt* o târfă.

Cunosc foarte bine bârfele. Se spune că, atunci când primul meu soț m-a dus în Caraibe, am experimentat cu toți amanții posibili: negri, albi, bărbați, femei. Zâmbesc când îmi amintesc de viața mea în Santo Domingo, de nopțile leneșe în care mâncam fructe exotice cu doi, uneori chiar trei parteneri în patul meu, și de diminețile care urmau, când soarele arunca o perdea de aur asupra mării... Apoi, soțul meu a murit de febră galbenă și m-am întors la Paris. Mi se spunea „Văduva Leclerc“, fără să am nici măcar un titlu lângă numele meu.

— Spune-i că sunt gata.

Paul se înclină adânc și închise ușa.

Cea de-a doua căsătorie a mea a schimbat însă totul.

Mă gândesc la Camillo Borghese, care își vede de treburile lui la Torino. Deși este adevărat că e cel mai mare imbecil care a deținut vreodată titlul de prinț, căsătoria cu el a fost cea mai mare victorie a mea. Fratele meu le-a acordat ambelor noastre surori titlul de Alteță imperială, însă eu sunt *prințesa* Borghese, cu un palat la Roma, o colecție vastă de opere de artă, și deținătoarea bijuteriilor familiei Borghese, în valoare de trei sute de mii de franci. Nici măcar mama nu ar fi putut visa la o asemenea partidă pentru mine.

Mă întreb ce ar spune bătrânele din Marsilia dacă și-ar putea vedea acum „fecioara italiană“. Aveam treisprezece ani când familia noastră a fugit din Corsica și s-a refugiat în orașul lor mizerabil de la malul mării. Tot ce dețineam a rămas în urmă. Nu aveam nimic atunci când am sosit, și așa s-au purtat francezii cu familia noastră – ca și cum am fi fost nimicuri. Credeau că, fiind născuți în Corsica, nu știam franceza. „Uite-i pe corsicani!“ șușoteau, sau: „Ce păcat că nu au nimic! Paoletta este foarte frumoasă. Ar fi putut să-și aranjeze o căsătorie bună“.

Când eu și surorile mele am fost trimise să lucrăm în marea casă Clary, bărbații au presupus că ne-au cumpărat la pachet și favorurile sexuale. „Fetele corsicane“, spuneau, „sunt bune doar pentru un singur lucru“. Nu i-am spus niciodată toate astea lui Napoleon. Avea douăzeci și patru de ani, era general și ducea un război în spate. Dar când a venit să ne viziteze în Marsilia, și-a dat seama. Caroline se făcuse grasă cât o scroafă, iar eu nu mâncam mai nimic.

— Ce e cu ele? a întrebat-o pe mama, iar ea a dat vina pe mâncare.

— Aici nu-i ca în Corsica.

Însă Napoleon mi-a văzut lacrimile și a știut.

— Tu și Caroline veți pleca din casa aia chiar mâine, a spus. Veți veni amândouă la Paris. Cu mine.

Dar Parisul era zonă de război.

— E prea mare riscul. Nu vom avea nimic.

— Întotdeauna vom avea ceva. Suntem familia Bonaparte.

A înjurat și ceva s-a schimbat pe chipul lui.

— Și nu vom mai fi niciodată vulnerabili.

Astăzi nimeni nu mai îndrăznește să spună, nici măcar în șoaptă, că un corsican se vinde ieftin. Mă întorc spre ogarul meu, care stă întins pe un scaun în cealaltă parte a camerei.

— Suntem cea mai puternică familie din Europa, i-am spus pe un ton șoptit astfel încât numai el să audă.

Cățeaua dă din coadă cu entuziasm și eu adaug:

— Ocupăm tronuri din Olanda până la Neapole, iar acum, cine vorbește despre noi o face cu teamă în glas. „Feriți-vă de clanul Bonaparte!“, se spune. „Sunt cei mai puternici frați de pe pământ.“

Ușa se deschise și Paul anunță cu multă grandoare:

— Maiestatea Sa, împăratul Napoleon.

Mă întorc, însă încet, ca fratele meu să poată vedea efectul complet al rochiei.

— Mulțumesc, Paul.

Paul se întoarse în salon și stătui față în față cu Napoleon. Semănăm din atât de multe puncte de vedere! Am moștenit amândoi tenul măsliniu al rudelor italiene din partea mamei, Ramolino, și, la fel ca ele, avem sângele fierbinte și suntem pasionali. Când Napoleon mi-a promis, copil fiind, că într-o bună zi întreaga Europă îi va cunoaște numele, eu l-am crezut.

— Așadar, i-ai spus.

Zâmbesc.

Aubrée vine repede să-l întâmpine pe Napoleon, care o mângâie mecanic.

— Cum aș fi putut?

Se îndreptă spre fotoliul meu preferat și se așeză.

— Era isterică și plângea.

— Nu i-ai spus că vrei să divorțezi?

Vocea mea o face pe Aubrée să fugă scheunând din încăpere.

— Mă iubește…

— Jumătate din Europa te iubește! E o mincinoasă!

Traversez încăperea și mă așez în fața lui.

— Gândește-te la cum te-a amăgit, spun repede. Mai întâi în legătură cu vârsta ei,

apoi cu situația financiară, și acum, cu fertilitatea!

„Dumnezeule“, mă gândesc, „este cu șase ani mai în vârstă ca tine! E deja bătrână. Cum ai putut să trăiești paisprezece ani cu convingerea că este din vina ta? “

Ochii i se îngustează.

— E adevărat. M-a amăgit întotdeauna.

— Ți-a subminat bărbăția.

Am închis ochii preț de o clipă, apoi mi-am scos la bătaie asul din mânecă.

— Gândește-te numai la ce i-a spus ambasadorului Rusiei.

Chipul îi înlemnește.

— Ce?

Fac un pas înapoi.

— N-ai auzit?

— Ce i-a spus?

Se ridică din scaun.

Îi arunc cea mai compătimitoare privire, apoi închid pentru câteva clipe ochii.

— La una dintre seratele ei, le-a spus rușilor că ești impotent.

Fratele meu se înfurie. Traversează dintr-un salt încăperea, iar eu mă grăbesc să mă așez în ușă, înainte să iasă pentru a merge să o confrunte.

— Răul e deja făcut!

— Dă-te la o parte! îmi strigă.

— Nu poți face nimic. Calmează-te.

Întind mâna și îi mângâi fața.

— Nici o persoană importantă nu dă crezare unor astfel de zvonuri. Și acum că Marie Walewska poartă în pântece copilul tău, cine o să mai dea doi bani pe ce spune ea?

Îl iau de braț și îl conduc spre șezlongul de lângă fereastră.

— Să o deschid? Ai nevoie de aer proaspăt?

— Nu. Îți dăunează la sănătate.

Dar se gândește în continuare la ruși.

— *Impotent*! șuieră printre dinți. Dacă am urcat în patul ei și n-am vrut să o am, era din cauză că tocmai mă întorsesem dintr-o vizită la Marie!

Surorile mele ar fi scandalizate de o astfel de mărturisire, însă între mine și Napoleon nu există secrete. M-am așezat pe marginea șezlongului și m-am aplecat spre el.

— Așa că a lansat zvonul ăsta… bârfa asta murdară. Întotdeauna a fost vicleană.

El nu putea să uite de facturile pe care le-a ascuns de el după ce s-au căsătorit. Cum a trebuit să-și vândă grajdurile – mult iubiții lui cai! – ca să plătească pentru extravaganțele ei, care continuă până și azi. O fi el mai bogat decât papa, însă nu o să-i iert niciodată că l-a folosit în felul ăsta. Și n-o să uit niciodată ce mi-a făcut mie…

— Pe bună dreptate că vreau să divorțez de ea.

— Da.

— O să… o să îi spun mâine.

Însă eu știu ce e în mintea lui. Are un atașament nefiresc față de această femeie. Dacă ar fi alte vremuri, m-aș gândi să nu-i fi făcut vreo vrajă pentru a-l ține lângă ea.

— Poate c-ar fi mai bine să o lași pe Hortense să-i dea vestea, îi spun cât se poate de calmă, ca și cum ideea tocmai mi-ar fi venit în minte.

În felul ăsta, Joséphine poate să plângă fără să-l facă să se răzgândească. Apoi am schimbat cu desăvârșire subiectul, ca și cum ar fi rămas stabilit.

— Am organizat o serată pentru tine.

— Am auzit.

Invitații probabil că au sosit deja în salon, umplând încăperea cu râsetele și parfumul lor.

— Și am invitat pe cineva special pentru tine.

— Altă grecoaică?

— Nu, o italiancă. Blondă și foarte discretă. Nu ca *Beauharnaille*.

E gluma mea preferată legată de numele lui Joséphine. Înseamnă „hoașcă bătrână“.

— Mergem?

M-am ridicat și, luminată de la spate, știam că par complet goală.

Se încordă.

— Doar nu ieși așa!

— Nu?

— Ești indecentă!

Privesc în jos.

— Mi-aș putea pune alți pantofi.

— Rochia ta e transparentă!

— Asta se purta în Egiptul antic, protestez eu.

După ce Napoleon a cucerit Egiptul, întreaga Franță a pornit-o pe urmele faraonilor. Soldații s-au întors din bătălia de la Piramide cu minuni inimaginabile: sarcofage pictate, vase de alabastru, figurine micuțe sculptate în piatră de culoare albastru aprins. La castelul meu din Neuilly, colecția de obiecte egiptene ocupă aproape trei încăperi. Și, în fiecare an, de ziua mea, drept cadou, Napoleon îmi mai dăruiește ceva nou. Anul trecut am primit statuia zeului egiptean Anubis. Cu un an înainte, coroana de aur și lapislazuli a unei regine. Într-o zi, când o să mă satur de petrecerile fratelui meu, o să mă îmbrac în robe egiptene și o să-mi acopăr încheieturile și pieptul cu aur. Apoi voi muri în mod onorabil, asemenea Cleopatrei. Ea nu a așteptat să o omoare Augustus. A fost stăpâna propriului ei trup.

— Duci pasiunea ta pentru Antichitate prea departe.

Se ridică, deși nu se poate abține să nu se uite.

— Găsește altceva.

Îmi scot rochia peste cap și o las să cadă pe șezlong. Apoi traversez încăperea și mă opresc goală în fața șifonierului.

— Rochia din voal cu broderie de argint, spune el, venind în spatele meu.

— Am purtat-o ieri.

— Cea nouă.

Fratele meu știa tot ce se cumpără în palatele lui, de la mâncarea pentru bucătării până la rochiile cumpărate de femeile de la curte. Acest al doilea aspect îl interesează cu precădere. Trebuie să strălucim mai tare decât orice altă curte din Europa, spune el, și dacă asta înseamnă că fiecare doamnă și domnișoară de companie trebuie să-și cumpere patru sute de rochii pe an, atunci așa să fie! Iar dacă o femeie are nesăbuința de a apărea la o festivitate într-o rochie pe care a mai purtat-o la un eveniment anterior, nu va mai fi invitată niciodată. Îl ador pe fratele meu pentru că înțelege asta. Ridic rochia de voal în fața lui și Napoleon aprobă din cap.

Mă privește cum mă îmbrac și, când mă întind după șal, clătină din cap.

— E păcat să acoperi asemenea umeri.

Mă întorc să las șalul pe noptieră și o durere ascuțită în stomac mă face să tresar. Mă uit repede la Napoleon, dar văd că nu a observat. Nu vreau să-și facă griji pentru sănătatea mea. Deși, într-o bună zi, nici o cantitate de ruj sau de fard nu-mi va mai putea ascunde boala. Își va pune amprenta pe chipul și pe silueta mea.

— Te-ai imaginat vreodată faraon al Egiptului? îl întreb.

Știu că Egiptul îl face să se gândească la Joséphine, fiindcă acolo a aflat despre infidelitatea ei, dar, în Egipt, conducătorii nu mor niciodată. Peste o mie de ani, Cleopatra va fi tot tânără și frumoasă. Cu fiecare coroană de aur și bucățică de ceramică descoperită în Egipt, lumea și-o va aminti pentru eternitate.

— Da, glumi el. Mort și mumificat.

— Vorbesc serios, îi spun. Întotdeauna au existat împărați și regi. Însă un faraon nu a mai existat de aproape două mii de ani. Imaginează-ți cum ar fi să domnim împreună.

Zâmbește.

— De ce nu? Regii din Egiptul antic își făceau surorile soții. N-ar exista cuplu mai măreț ca noi în toată lumea.

— Și cum să fac asta? întreabă el. Sau poate nu îți amintești că egiptenii s-au răsculat?

— I-ai putea recuceri. Dac-ai reușit să-i învingi pe austrieci, poți să-i învingi și pe mameluci. Cât de greu poate fi?

— Nu foarte greu.

Îi iau brațul și ne îndreptăm spre salon.

— Gândește-te, i-am spus.

Și tot restul serii, privirea lui mă urmări. Deși sunt sigură că va fi fericit cu italianca pe care i-am găsit-o pentru a-l satisface, știu că eu sunt cea care îl fascinează.

CAPITOLUL 3

PAUL MOREAU, ȘAMBELAN

Palatul Tuileries, Paris

„Dintre cele trei surori, Elisa, Caroline și Pauline, cea din urmă, renumită pentru farmecele ei, îi este cea mai dragă lui Napoleon.“

Joseph Fouché, duce de Otranto, ministru al Poliției în timpul domniei lui Napoleon

Doar două lucruri sunt sincere în lumea Paulinei Borghese: oglinda ei și eu.

Când a sosit prima oară în Haiti cu cel dintâi soț la ei, am fost singura persoană de pe plantația tatălui meu care a avertizat-o în legătură cu blenoragia. Aristocrații *grand blanc* și *gens de couleur* se temeau deopotrivă să-i spună adevărul strălucitoarei soții a generalului Leclerc. Aveam doar șaptesprezece ani, dar, dacă ar fi continuat să aducă în patul ei bărbați atât de promiscui precum fratele meu vitreg, până și eu îmi dădeam seama cum avea să se termine întreaga poveste: cu crampe, mai întâi, apoi cu sângerări și, în cele din urmă, cu febră. Așa că i-am spus cine eram – fiul lui Antoine Moreau și al amantei sale africane – și i-am descris riscurile la care se expunea.

A rămas nemișcată mai întâi, împietrită asemenea unei statui din lemn de ienupăr. Apoi a zâmbit:

— Ești gelos pe fratele tău, nu-i așa? Invidios că el este francez, în timp ce tu ești doar mulatru, vrei să te răzbuni, deoarece știi că pe tine nu te-aș invita niciodată în patul meu.

Apoi a așteptat reacția mea, însă o văzusem și altădată încercând să atragă bărbații în capcană cu acest șiretlic.

— Să înțeleg că Madame l-a și dat uitării pe Simon? am întrebat-o.

Un *homme de couleur*, Simon fusese amantul ei timp de două luni și avea tenul mult mai închis la culoare ca mine.

Obrajii i s-au aprins și m-am întrebat dacă nu am mers prea departe.

— Cum ai spus că te cheamă?

— Antoine.

A venit lângă mine atât de aproape, încât îi simțeam parfumul de iasomie al pielii.

— Și cu ce te ocupi pe această plantație? mă întrebă.

— Sunt șambelanul tatălui meu.
— La cincisprezece ani?
— Șaptesprezece, i-am spus. Însă anul trecut am fost pus să supraveghez toată plantația.
În timp ce îmi studia chipul, m-am întrebat ce impresie îi făceau pomeții înalți moșteniți de la mama mea și maxilarul puternic moștenit de la tata. Nici o persoană din Haiti nu mă lua drept francez. Însă puțini erau și cei care credeau că mama mea era africană. Buclele îmi erau prea lejere, iar ochii aveau o culoare prea deschisă.
— Tatăl tău știe că le vorbești atât de franc oaspeților lui?
— Sper că da. El m-a învățat.
Pentru prima oară de când începuse discuția noastră, îmi zâmbi.
Apoi, tot timpul cât a rămas în Haiti, Madame Leclerc a bătut câmpurile cu mine, privind lanurile de grâu schimbându-se din verdele iernii în aurul verii. Așa am ajuns să ne cunoaștem și ea a înțeles, cu mult înaintea mea, că nici unul din noi nu-și avea locul acolo. Marele erou haitian Toussaint tocmai începuse o revoluție, comunicându-le cu îndrăzneală francezilor că declara abolită sclavia pe insula noastră. Fiind cea mai bogată colonie din lume – cultivam planta de indigo, bumbac, tutun, zahăr, cafea, chiar și sisal, totul pentru Franța –, Napoleon s-a înfuriat. Acesta a fost adevăratul motiv pentru care întâlnirea dintre noi a putut avea loc. Fratele lui Pauline îl trimisese pe generalul Leclerc ca să restabilească ordinea pe insula Santo Domingo prin orice mijloace.
La sosirea lui Pauline, negrii nu aveau încredere în albi, albii nu aveau încredere în negri și nimeni nu avea încredere în *mûlatre*. Eu eram *mûlatre*. Dacă fratele lui Pauline câștiga, mama mea redevenea sclavă. Fratele meu vitreg lupta pentru Napoleon, în timp ce mama îl ajuta în secret pe Toussaint. Când l-am întrebat pe tata el de ce parte este, mi-a răspuns:
— De partea libertății, fiule. Libertate față de Franța și eliberare din sclavie.
Înainte de nașterea mea, avusese vreo douăzeci și ceva de sclavi, însă mi-a spus, după ce m-a privit în ochi, că i-a eliberat pe toți. Așa că aveam să fiu întotdeauna liber, dar cui aparțineam? Din ce în ce mai mult părea să fie clar că locul meu era lângă Pauline.
Ea înțelegea cum e să trăiești într-o țară răvășită de război și de haosul pe care acesta îl aducea în familii.
— Nu vorbești niciodată cu fratele tău, a remarcat ea odată.
Am lăsat privirea în jos. Nu pentru că fusese amanta lui, ci pentru că, la un moment dat, crezuse că un bărbat frumos ca un prinț și ignorant ca un țăran era o companie mai bună decât mine. Despre ce discutau? Despre politica Franței? Despre cuceririle Franței?
— Nu, i-am zis. Avem prea puține să ne spunem.
— Din cauza războiului?

— Din multe motive.

Dacă voiam să rămân apropiat de Pauline, trebuia să accept alți bărbați. Poate că aceștia îi împărțeau așternutul preț de o noapte, însă eu eram cel cu care își împărțea inima. În acele nopți lungi de iarnă, am învățat-o să mănânce trestie de zahăr și banane prăjite. În schimb, ea m-a învățat să mă îmbrac ca un parizian și să dansez.

— Nimic nu contează mai mult în Vechiul Regim decât eticheta.

— Asta îi ține bogați pe oamenii aceia?

— Nu, asta îi separă de cei ca noi.

— Dar familia voastră e de origine corsicană nobilă, i-am atras atenția.

Scoase un hohot de râs.

— Nu e suficient pentru ei.

Așa că am exersat în salonul tatei reverențele și plecăciunile care se executau în sala de bal, pretinzând că lămpile erau candelabre și că ferestrele se deschideau spre vastele grădini ale unui castel. Ne întâlneam în fiecare zi, și eram destul de tânăr cât să cred că vom trăi astfel până la sfârșitul zilelor noastre. Mergeam la picnicuri pe malul râului Ozama și ne citeam unul altuia din poemele lui Ossian – *Moartea hoinărește, asemenea unei umbre, peste sufletul lui pătimaș. Am uitat oare acea geană de lumină, lăstar regesc cu mâini albe?* în vreme ce ascultam păsările cântând în copacul de mango. Am fost chiar atât de nesăbuit încât să ignor sunetul împușcăturilor ce răsunau dinspre dealuri și, în nopțile cumplite, al țipetelor femeilor.

Apoi fantezia noastră s-a sfârșit când soțul ei a murit de tifos.

— Madame, n-ar trebui să rămâneți aici, în camera mea, am prevenit-o. O să se vorbească.

Nu mai venise niciodată în camera mea și mă întrebam ce părere avea despre dulăpiorul de lemn și patul ca de campanie, în comparație cu mobilierul masiv din lemn de tec și biroul cel lung ale fratelui meu vitreg. Pe de altă parte, era mult mai bine decât condițiile în care trăiau muncitorii noștri.

S-a așezat lângă mine, pe pat.

— De parcă nu se vorbește deja!

Era adevărat. Deși nu o atinsesem niciodată, până și fratele meu bănuia că eram amanți. Mi-a cerut socoteală într-o dimineață, în fața grajdurilor, amenințând că mă omoară, și pe târfa de maică-mea odată cu mine, dacă nu încetez să o mai vizitez pe Madame Leclerc. Înainte să-mi sară la gât, l-am întrebat:

— Chiar crezi că ar primi în patul ei un *mûlatre* ca mine?

Era o șmecherie pe care Pauline o folosise cu soțul ei, într-o seară, la cină. Nu știa că lui Pauline nu îi păsa câtuși de puțin de culoarea pielii sau că eu nu m-aș atinge niciodată de o femeie fără să o iau de soție. După aceea, rânjea ori de câte ori o vedea pe „senzaționala Madame Leclerc împreună cu mulatrul Antoine, atât de

patetic de îndrăgostit de ea!“

Acum își ținea capul îngropat în mâini și lacrimile i se prelingeau printre degete asemenea picăturilor de ploaie.

— S-a terminat, Antoine. Mă întorc în Franța.

— *Pentru totdeauna*?

— Da, dar o să vii și tu cu mine.

M-am tras de lângă ea.

— Nu-mi puteți ordona ca unui servitor!

— Dar mă iubești!

S-a ridicat, apăsându-și pieptul de al meu.

— Sunt văduvă acum. Asta așteptai, nu-i așa?

I-am cercetat chipul, să văd dacă era adevărat.

— Doamnă, sunteți îndurerată, i-am spus.

— Știu foarte bine cum mă simt. Și sunt devastată la gândul de a mă întoarce acasă fără tine.

Am închis ochii și am încercat să gândesc, cu trupul ei lipit de al meu.

— Tatăl meu nu poate conduce plantația fără mine.

— O să angajeze pe cineva. Ești un *mûlatre*, Antoine. Nu ai nimic aici. Negrii nu te primesc în armata lor și, dacă ai lupta pentru francezi, ar însemna să-i întorci spatele mamei tale.

Era adevărat.

Pauline mi-a mângâiat obrazul. Nici o femeie nu mă mai atinsese vreodată în felul ăsta și m-am întrebat dacă tot așa îl atinsese și pe fratele meu, în momentele lor intime.

— Vino cu mine! îmi spuse din nou, însă eu nu-i auzeam decât respirația în ureche. Ei nu au nevoie de tine, eu am. Vom merge la Paris până când se termină războiul. Vom avea mâncare, și pace, și nopți fără focuri de armă. O să te angajez să fii șambelanul meu. În câțiva ani, vei fi bogat. O să te poți întoarce în Santo Domingo ca să-ți cumperi orice plantație îți dorești! Și, cine știe? Poate că voi fi și eu pregătită să mă întorc.

Inima îmi bătea nebunește. M-aș fi putut întoarce pe insula mea cu cea mai fermecătoare femeie din lume și cu suficientă avere încât să-mi cumpăr propria fermă.

— Te-ai întoarce în Santo Domingo? am întrebat-o.

— De ce nu? Dar nu putem rămâne aici acum. Fratele meu m-a chemat acasă. Haide! mă imploră. Ia-o ca pe o aventură.

Corabia pe care ne-am îmbarcat către Franța se numea *Janus*. Mi-am dat seama atunci ce fel de aventură mă aștepta. Ea a avut doi amanți în timpul călătoriei pe mare, urmați apoi de toți bărbații pe care i-a invitat în iatacul ei din Paris. A venit apoi cel de-al doilea soț, Camillo Borghese, prințul de Guastalla cel scund și gras.

— Dar nu atât de gras pe cât îi sunt conturile! mi-a spus ea, glumind.

— I-ați iubit vreodată pe vreunul din ei? am întrebat-o într-o seară, privind-o cum își perie părul în oglindă – căci pentru asta sunt plătit: să privesc, și să aștept, și să ascult, și să sfătuiesc.

Trecuseră doi ani de când plecasem din Haiti și, când mi-am privit imaginea reflectată în sticla dăruită de soțul ei, nu l-am recunoscut pe bărbatul pe care îl vedeam. Era îmbrăcat într-o haină din catifea roșie, cu epoleți de aur. Avea părul tuns scurt, doar cât să-i acopere urechile. Și numele lui – numele asupra căruia Pauline insistase când îi croise drumul, asemenea unui soare, înspre Palatul Tuileries – era Paul Moreau. Pe Antoine îl abandonasem undeva în Haiti; în crângul de mango, poate, alături de cântecele mamei mele. Am fost numit după prințesa de Borghese și, în calitatea mea de membru al curții imperiale a Franței, vorbeam cu prinți și pășeam alături de regi.

Dacă ai mei ar mai fi fost în viață, nu l-ar fi recunoscut pe bărbatul care stătea zilnic de vorbă cu împăratul, în biroul lui. Ar crede că șambelanul bine îmbrăcat, care citează din Rousseau și pledează pentru abolirea sclaviei în coloniile franceze din Santa Lucia, Guadelupa, Martinica și Senegal este fiul unui diplomat cu o educație aleasă. Însă ai mei nu mai sunt în viață ca să mă vadă. I-am abandonat în Haiti, așa cum mi-am abandonat și numele.

Pauline s-a întors spre mine și mi-am dat seama că se gândea la întrebarea mea. După ce-și împărțea zilele și întreaga inimă cu mine, îi iubea pe bărbații cu care împărțea patul?

— Firește că nu, mi-a răspuns. Știi bine că nu sunt decât doi bărbați în viața mea.

S-a oprit, așteptând următoarea întrebare. Văzând că nu o fac, a spus:

— Napoleon și cu tine.

După cinci ani a rămas la fel de sălbatică, de egoistă și de strălucitoare. În această dimineață abia își poate stăpâni bucuria fiindcă Napoleon a făcut-o, în sfârșit. I-a spus soției lui, femeii care i-a urmat steaua chiar și atunci când se scufunda în adâncurile cerurilor, că divorțul lor va fi anunțat în paisprezece zile.

— Dumnezeule, Paul, sunt atât de fericită, că-mi vine să plâng! Nu, sunt atât de fericită că-mi vine să dansez! Ba chiar – se ridică din fața oglinzii și-mi dau seama după felul în care i se măresc ochii că i-a venit o idee pe care o consideră strălucită – diseară voi organiza un bal.

Nu mă mișc de pe scaun. Aici, pe acest scaun cu spătar din fundul budoarului ei, îmi petrec diminețile ascultându-i planurile, în timp ce Aubrée se ghemuiește în brațele mele și adoarme.

— Credeți că e înțelept?

Dar, când intră în starea asta, nu te mai poți înțelege cu ea.

— E fratele meu. De ce să nu știe că îl iubesc?

— Pentru că mai sunt și unii care încă o mai iubesc pe împărăteasă. Și ea tocmai

a pierdut totul. Palatul acesta, soțul, coroana imperială…

— Care nu ar fi trebuit să fie ale ei de la bun început!

Se întoarse din nou la oglindă și își perie frenetic părul. Dacă va continua în felul ăsta ori de câte ori este supărată, va fi cheală la patruzeci de ani.

— Voi da o petrecere, Paul, și nici măcar tu nu mă poți face să mă răzgândesc.

— Devotamentul vostru față de împărat este evident, am spus.

Este și nesănătos, dar părerea asta o țin pentru mine. Tânjește după atenția lui. În întreaga Franță nu au existat niciodată doi frați cu ambiții atât de mari. Se îmboldesc unul pe celălalt.

— Și împărăteasa? o întreb. Ce se va întâmpla cu ea?

Se duce lângă comodă și își privește halatele de mătase.

— O s-o alunge, își dădu cu părerea, alegându-l pe cel roșu. Atunci va afla cum este să piardă bărbatul pe care îl dorește.

Deși mi-a captivat deja întreaga atenție, își lasă cămașa să-i cadă pe podea. Cu toate prostituatele de pe Boulevard du Temple, nu am văzut niciodată alt trup de femeie în afară de al lui Pauline. Iar ea este lipsită de orice rușine. După ce s-a măritat cu prințul ei italian bogat, i-a dăruit o statuie de Antonio Canova, care o reproducea pe ea nud, în chipul zeiței Venus. Când a văzut-o, împăratul a făcut o criză de furie, interzicând orice altă statuie pe viitor. Așa că, în Castelul Neuilly, reședința ei privată din Paris, și-a modelat bolurile de servire după forma sânilor ei. L-am văzut pe fratele ei mâncând nuci din ele.

— De ce să îi ascund? mi-a spus, jubilând la propria ei glumă. Femeile din Egiptul antic erau mândre să și-i expună.

După ce își strânge cordonul halatului, traversează dormitorul și intră în salon.

— Vii? Vreau să-ți povestesc ceva despre Joséphine.

Am urmat-o în camera mea preferată din Palatul Tuileries. Ușile de la balcon erau larg deschise și razele vioaie ale dimineții luminau pereții auriți pe care un artist pictase scene din templele egiptene. Femei în mantii albe își înalță brațele către soare și zei ciudați, cu capete de șacali și tauri, poartă cu ei însemne puternice: cârje, îmblăciuri, o cheie de aur a vieții – toate, simboluri ale puterii. Mă așez în fața ei pe un scaun capitonat, în timp ce Pauline își întinde trupul pe un divan.

— Aveam doar cincisprezece ani când l-am cunoscut pe Fréron, dar știam ce vreau. Trebuia să ne căsătorim în Martinica, când Joséphine…

Lacrimile îi înroșeau ochii, eram șocat. Nu bănuiam că avusese sentimente atât de puternice față de Fréron, al cărui nume îl menționase doar în treacăt mai demult.

— Până când Joséphine i-a spus fratelui meu că Fréron sub nici o formă nu era destul de bun pentru mine.

M-am aplecat în față.

— Așadar, îl iubeați?

— Desigur! Aveam cincisprezece ani!

— Dar nu era soldat, i-am atras atenția.

Aproape toate legăturile lui Pauline fuseseră cu bărbați care purtau uniforma franceză.

— Nu.

Își închide ochii.

— Am fost la un pas să-mi leg soarta de un reprezentant al unei clase inferioare. Îți poți imagina? Aș fi trăit în sărăcie, agățându-mă de speranța că, poate, într-o zi, guvernul îi va mări salariul. Dar Joséphine nu știa asta! adăugă ea, înfuriată.

— Așadar, v-a salvat de la sărăcie, îi răspund, și privirea cu care mă străpunge aruncă fulgere.

— Eram o fată sensibilă. El trebuia să mă salveze. Nu știi…

Dar știu. Știu exact cum este Pauline Borghese, prințesă de Guastalla, care a crescut în sărăcie pe mica insulă italiană numită Corsica și a jurat, împreună cu fratele ei, să cucerească lumea. Aș vrea să o fi cunoscut atunci, înainte ca lumea să îi provoace atâta durere și suferință. Își șterse lacrimi adevărate cu podul palmei, și această rară manifestare de tandrețe îmi strânse inima. Apoi, parcă chemată, sosi Aubrée și se cuibări pe divan, lângă stăpâna ei. Prințesa nu iubește nimic altceva pe lume mai mult decât își iubește câinele. E o cățelușă micuță, cântărește mai puțin de cinci kilograme, însă în ochi îi lucește o lume de speranțe și de joacă.

— Spune-mi ce-ai auzit în legătură cu divorțul, îmi ceru Pauline, mângâind cu degetul conturul urechilor ogarului italian.

Spune-mi ceva care să mă înveselească, vru, de fapt, să zică.

— Am auzit că împărăteasa a leșinat când i-a dat vestea și că împăratul a trebuit să o ducă în brațe în camera ei, pentru că era prea slăbită ca să mai poată merge.

— Ce actriță! exclamă. Eu nu i-am cerut niciodată împăratului să mă ducă în brațe, deși sufăr în permanență. Îți amintești ce dureri cumplite am avut săptămâna trecută?

— Alteța Voastră nu s-a putut muta de pe divan timp de două zile.

— Și i-am cerut eu fratelui meu să vină și să mă ducă în brațe? M-am ridicat oare ca să mă prefac că-i leșin la picioare?

— Nu. Alteța Voastră este mult mai subtilă.

Mă privi fix, însă expresia ei nu trăda nimic.

— I-am zis să o trimită pe *Hortense* să-i spună, continuă ea. Ar fi putut scăpa de scenele astea dramatice. Altceva? Știu că fratele meu îți povestește ce se petrece în viața lui. Ai aflat ce urmează să se întâmple cu ea?

Se ridică în șezut, obligând-o pe Aubrée să-și schimbe poziția.

Ar fi mai ușor pentru amândoi dacă aș fi mințit-o, dar nu am făcut-o.

— Împăratul i-a oferit un regat în Italia, inclusiv – am oftat – orașul Roma.

Urmează un moment încărcat de tăcere, și până și Aubrée știe asta. Micuțul ogar își îngroapă nasul între lăbuțe.

— *Roma*… repetă Pauline, ca și cum nu i-ar veni să creadă. Cum poate să-i ofere cel mai de preț giuvaier al Italiei, fără să se gândească măcar o clipă la mine?

Apoi strigă:

— Eu sunt prințesa Borghese, Roma ar trebui să fie *a mea*!

Mi-am depărtat mâinile, ca și cum ar fi un mister. Însă adevărul este că fratele ei se simte vinovat. A dat la o parte o soție pe care încă o mai iubește pentru o femeie care să-i poată dărui fii. Este crud. Mai ales că a reușit deja să obțină un copil de la amanta lui poloneză pe care ar putea, pur și simplu, să îl numească moștenitor și să-și păstreze soția.

— Și ea ce i-a spus? vru să știe prințesa.

Ceea ce ar fi spus orice femeie cu demnitate.

— Că dragostea nu poate fi cumpărată și vândută, i-am răspuns. Împărăteasa a refuzat oferta.

Se lăsă să cadă înapoi pe divan.

— Slavă Domnului!

O bătaie în ușă o trimise pe Aubrée țintă în cealaltă parte a salonului. Aproape că dansa de nerăbdare, răsucindu-și în toate direcțiile trupul de culoarea cărbunelui.

— Uită-te la ea! râse prințesa. Liniștește-te, *mon chou*, e doar un vizitator.

Am traversat salonul și am deschis ușile duble, dar când văzu despre cine e vorba, Aubrée se întoarse repede la divan.

— Maiestatea Sa, regina Caroline! am anunțat, fără entuziasm.

Cea mai tânără dintre surorile Bonaparte trecu pe lângă mine fără să mă bage în seamă, iar eu împărtășesc întru totul sentimentele câinelui. Nu-mi pot imagina o regină mai nepotrivită pentru Neapole. Este scundă și diformă, cu ochi ce aruncă în permanență săgeți în toate direcțiile și cu paloarea cuiva bolnav de febră.

— Am vești.

Se așeză în fața surorii ei și își aranjă mantia de catifea în așa fel încât penele să i se încline într-o parte. Poate că împăratul l-a făcut pe vicleanul ei soț rege de Neapole, însă nu le va putea niciodată cumpăra nici unuia dintre ei măcar un gram de stil. Caroline e doar o stea palidă în lumina strălucitoare a soarelui lui Pauline, și între cele două surori există sute de invidii meschine.

— Știu, spuse Pauline cu superioritate. Mi-a spus deja Paul. O să divorțeze de ea.

Însă Caroline, care ar trebui să fie uluită că am aflat înaintea ei, zâmbi în continuare.

— Ce? insistă Pauline. Mai e și altceva? Urmează să anunțe oficial?

Acum, sora ei făcu pe timida.

— Nu știu. Poate îți spune *Înălțimea Sa.*

Privirea ei zbură ca un pumnal spre mine.

— S-ar părea că le știe pe toate.

Pauline ridică din umeri.

— Dacă nu-mi poți spune…

— A făcut o listă cu nume! explodă ea. Toate, prințese străine. Și nici măcar una nu are rădăcini în Franța.

Vocea Paulinei se ridică.

— Pentru *căsătorie*?

Caroline, satisfăcută de reacția ei, dădu din cap cu înțelepciune.

— Inclusiv Maria Lucia de Austria și Anna Pavlovna, sora țarului Rusiei.

— Nu te cred! spuse sec Pauline.

— Atunci, presupun că nu mi-a arătat-o *maman*. Poate că am visat eu…

— Nu s-ar căsători niciodată cu o austriacă! exclamă Pauline. Ultima regină din dinastia Habsburgilor care a domnit în Franța și-a pierdut capul.

— Asta a fost cu șaisprezece ani în urmă. Cine-și mai amintește acum de Maria Antoaneta?

„Întregul Haiti“, aș putea spune. Ea este motivul pentru care Toussaint a declarat abolirea sclaviei în numele fiecărei *personne de couleur*. Fără ea, nu ar fi existat niciodată o revoluție. Și dacă nu ar fi fost revoluția, cu Declarația Drepturilor Omului și ale Cetățeanului, Toussaint nu ar fi fost niciodată inspirat să proclame Haitiul liber de sclavie și opresiune. A fost nevoie de treisprezece ani și de o sută de mii de vieți pentru ca francezii să fie înlăturați din Haiti, însă după ce Maria Antoaneta și-a pierdut capul au fost măcelăriți de patru ori mai mulți. „Atât de categorici, încât să nu-și dorească încă o austriacă pe tron?“

— Pe de altă parte, adăugă cu detașare Caroline, ar putea fi rușii. Sau oricare altă prințesă de rang mai mic.

O tortura pe Pauline.

— Nu se va recăsători deocamdată, o combătu Pauline, dar păru nesigură.

Are douăzeci și nouă de ani, iar Caroline, douăzeci și șapte, dar arată ca și cum ea ar fi sora mai tânără. O studiez în lumina dimineții: curbura grațioasă a gâtului, castaniul închis al părului, cutele provocate de îngrijorare între sprâncenele ei. Îmi amintesc de după-amiezile pe care le-am petrecut împreună în Haiti, de aerul înmiresmat de parfumul florilor de portocali și de mirosul ploii de vară. Acum, acea lume e dispărută, pierdută în sălbăticia războiului care mi-a răpit familia și casa. Dar insula a rămas. Au rămas și cântecele mamei. Și, într-o bună zi, Pauline trebuie să vadă că toate astea sunt zadarnice, trebuie să-și dea seama că viața era mai simplă și mai dulce atunci când ne aflam doar noi doi în țara mea.

— Și anunțul? întrebă ea, readucându-mă în prezent. *Maman* a spus ceva…?

— Pe cincisprezece.

Apoi Caroline adăugă cu subînțeles:

— Decembrie. Nu își va alege o nouă soție până atunci.

Privirile li se întâlniră și erau ca doi șacali care pun la cale o vânătoare reușită.

CAPITOLUL 4

MARIA LUCIA, ARHIDUCESĂ DE AUSTRIA

Palatul Schönbrunn, Viena, decembrie 1809

Din clipa în care veni convocarea din partea tatei, am știut. În optsprezece ani, prezența mea nu a fost niciodată solicitată în Camera de Consiliu fără fratele meu. Mi-am pus manșonul pentru a străbate drumul prin palat, apoi l-am strigat pe Sigi, care doarme tihnit în pătuțul lui de lângă foc. Dacă e să primesc vestea că hidosul căpcăun al Franței, *der Menschenfresser,* cum îi spun austriecii, dorește să mă ia de soție, atunci o voi face cu un prieten alături.

Mi-am luat cockerul în brațe și l-am plimbat astfel prin holurile înghețate. În fiecare iarnă, tata cheltuiește o avere ca să încălzească palatul, însă niciodată nu e îndeajuns. Gărzile își pot vedea aburul respirației plutind în aer, iar soțiile curtenilor, în ciuda oricărei vanități, poartă pelerine groase și căciuli mari, de blană.

— Alteța Voastră!

Bărbații se înclinară în fața mea când am trecut pe lângă ei, însă nu l-am văzut pe cel pe care îl căutăm. Când am ajuns în Salonul Albastru, unde ține tata consiliul, m-am oprit în fața ușilor. Vreau să-i zăresc chipul lui Adam Neipperg, să-i citesc în priviri convingerea în clipa în care-mi spune – așa cum o va face cu siguranță – că nu am de ce mă teme, că tatăl meu nu mă va căsători niciodată cu un căpcăun, nici pentru toate averile din lume. Însă nu îl văd pe nicăieri. Așa că m-am oprit în fața Camerei de Consiliu a tatei, iar gărzile au așteptat să le fac semn. Când îl fac, ușile se deschid la perete.

— Arhiducesa Maria Lucia de Austria, sunt anunțată.

Am intrat și m-am oprit numaidecât. Toată lumea era înăuntru, inclusiv Adam Neipperg și mama mea vitregă, Maria Ludovica. Maria îmi aruncă repede o privire de avertizare în clipa în care mă apropiai de masă și, dintr-odată, încăperea se cufundă în tăcere. Tata îmi făcu semn spre un scaun din fața lui.

— Maria, începe el, însă nu pare să-și găsească cuvintele mai departe.

Îmi îngrop degetele în blana lui Sigi și-l aștept pe tata să vorbească. În mod clar, împăratul Franței a solicitat mâna mea, și acum Austria trebuie să înceapă dansul complicat de a-l refuza fără să îl jignească prea tare. Tata se uită la prințul Metternich, care își drese vocea.

— Alteța Voastră, spuse prințul, avem vești bune.

Îmi ridic teatral sprâncenele, apoi privesc de jur-împrejurul mesei, de la un chip solemn la altul. Dacă este o veste atât de bună, de ce arată toți de parcă ar fi murit cineva?

— Împăratul Franței, continuă Metternich, a solicitat mâna voastră în vederea căsătoriei. După cum știți, este o mare onoare pentru casa de Habsburg-Lorena, întrucât nu a mai existat o căsătorie între Austria și Franța de treizeci și nouă de ani.

— Da, și aceea s-a terminat tare bine! am spus eu.

Dar nimeni nu zâmbește. Tata se foiește în scaun și, când mă uit la contele Neipperg, constat că are o expresie gravă pe chip.

— Împăratul este un om care se hotărăște repede, Alteță. Acum trei zile l-a trimis pe fiul său vitreg, Eugène de Beauharnais, la ambasada noastră de la Paris, pentru a vă cere mâna. Ambasadorului i s-a spus că trebuie să accepte oferta numaidecât, altfel riscăm să îl supărăm pe împărat… foarte rău.

Inima începu să-mi bată mult prea repede sub mantie.

— Așadar, ce spuneți?

Metternich îi aruncă o privire tatei înainte să vorbească.

— Că oferta a fost acceptată, Alteța Voastră.

Încăperea se încețoșă. Decorațiunile de perete chinezești, făcute din hârtie de orez albastră, căpătară o nuanță albicioasă. Sigi își îndesă boticul în brațul meu și senzația nasului rece pe piele mă ajută să-mi recapăt concentrarea.

— Maria, începu tata, și durerea din vocea lui era copleșitoare. Rămâne decizia ta…

— Dar înțelegeți, interveni repede Metternich, că este o decizie însoțită de consecințe dintre cele mai dramatice.

Vrea să spună că, dacă refuz, tata își va pierde coroana. Dacă refuz, opt sute de ani de domnie ai dinastiei de Habsburg-Lorena se vor sfârși din capriciul unei fete de optsprezece ani. Și totuși, tata mă lasă să aleg.

Niciodată nu l-am iubit mai mult decât în această clipă.

Am privit chipurile celor adunați în încăpere, apoi masa lungă de consiliu, care strălucea în nuanțe de roșu și auriu sub candelabre. Nu mi-aș fi imaginat că acesta va fi locul în care se va decide căsătoria mea. Mi-am imaginat că se va întâmpla în biroul liniștit al mamei mele, sau pe terasa de est, cu plafonul împodobit de fresce cu îngeri.

— Alteță, avem nevoie de răspunsul vostru, spuse Metternich. „Pentru că mâine, vom avea fie o nuntă, fie un război."

Mama mea vitregă era palidă și, lângă ea, Adam Neipperg arăta de parcă ar fi vrut să omoare pe cineva. Însă nu-mi puteam îngădui luxul de a mă gândi la nici unul dintre ei. Îmi cunoșteam îndatoririle față de tata și față de regat. Ochii îmi ardeau și, cu toate că simțeam cum mi se revolta stomacul, m-am forțat să spun:

— Da.

Metternich se apleacă în față.

— Da pentru ce, Alteță?

— Pentru…

Trag adânc aer în piept.

— Pentru căsătoria cu împăratul Napoleon Bonaparte.

Urmă un moment de tăcere în care toată lumea înțelese ce s-a întâmplat. Apoi au început să vorbească toți odată. Adam Neipperg, care mi-a fost atât de drag de la întoarcerea din campania împotriva lui Napoleon anul trecut, lovi cu pumnul în masă și strigă:

— Eu mă opun cu vehemență!

— Nu ai la ce să te opui, i-o întoarse Metternich, și cei doi bărbați se ridicară de pe scaune.

Însă Metternich nu este un adversar pe măsura lui Adam, care este opusul prințului din toate punctele de vedere. La cei treizeci și patru de ani ai săi, Adam cunoaște mai mult războiul decât pacea. A făcut parte din blocada de la Mainz, iar la Dolens, după ce ochiul drept i-a fost străpuns de o baionetă, a fost considerat mort și lăsat pe câmpul de luptă. În ciuda rănilor, și-a revenit și acum poartă un petic de mătase deasupra ochiului. Nu există femeie în toată Austria care să nu fi auzit de faptele de vitejie ale lui Adam, așa că, în clipa în care se aplecă peste masă, Metternich dădu înapoi.

— Ajunge! spuse tata și, când văzu că nu îl aude nimeni, strigă: *Ajunge*!

Amândoi bărbații se așezară, iar eu evitai privirea lui Adam.

— Întrunirea se suspendă. Răspunsul a fost auzit și nimeni nu trebuie să vorbească despre asta. Conte Neipperg, prințe Metternich… vă rog, rămâneți.

Ceilalți bărbați și-au împins scaunele în spate, pregătindu-se să se retragă, și când mama mea vitregă se ridică la rândul ei, tata îi puse o mână pe braț.

— Ar fi mai bine să rămâi aici. Pentru Maria, adăugă.

Am privit cum se golea încăperea și, când nu am mai rămas decât noi cinci, totul deveni dintr-odată real. Nu voi fi niciodată regentă pentru fratele meu, Ferdinand. Cine știe cui îi va reveni această sarcină, însă eu nu voi fi aici ca să-l îndrum. În loc de asta, trebuie să mă mărit cu bărbatul care ne-a jecmănit regatul și care a măcelărit mai bine de trei sute de mii de soldați austrieci, un bărbat al cărui gust pentru extravaganță, cruzime și lipsă de rafinament sunt cunoscute în întreaga Europă. Am lăsat capul în jos și m-am uitat la Sigi, iar lacrimile mele îi udară blana.

— Maria, începu tata, și acum vedeam cât este de palid și de tras la față; se lupta cu această hotărâre de două zile. Vreau să știi că nu putem face absolut nimic.

Dar vorbele sunt de prisos și nu-mi oferă nici o alinare.

— Da. Înțeleg.

— Orice ai nevoie, orice vrei să iei cu tine în Franța, vei primi.

Îmi înghit durerea și încerc să par recunoscătoare.

— Mulțumesc.

— Curtea Franței este cu totul altfel decât cea a Austriei, mă avertiză tata. Prințul Metternich îți poate explica…

— Totul! se grăbi să intervină prințul, și îmi dau seama că, dintre toți cei cinci prezenți, el era singurul entuziasmat.

Mă întreb care a fost contribuția lui la această căsătorie și în ce măsură ar fi posibil ca tata să caute și să găsească în conturile prințului o sumă frumușică din partea francezilor, în semn de recunoștință.

— În următoarele trei luni…

— Atunci trebuie să aibă loc căsătoria? l-am întrebat.

— Da, dar mai întâi va avea loc o ceremonie aici.

— Apoi, prințul Metternich și contele Neipperg te vor însoți până la graniță, îmi explică tata, și o a doua ceremonie va avea loc la Paris.

Inima îmi bate nebunește.

— Dar divorțul lui…

— Va fi anunțat mâine. Acest contract va fi făcut public înainte de Anul Nou.

Atunci, mai există speranță! Poate că, în trei luni, împăratul francez o să se răzgândească. Poate că o să găsească o rusoaică mai pe gustul lui. Însă tata îmi citi gândurile și clătină din cap.

— Maria, împăratul acesta nu e ca mama ta.

Care se putea răzgândi de trei ori pe zi.

— Vrea să se căsătorească cu strănepoata Mariei Antoaneta.

Mă consideram norocoasă să fiu prințesă de Habsburg. M-am înșelat.

— Va dori să vă schimbe numele, mă avertiză prințul Metternich. Împărăteasa Joséphine a fost cândva Rose de Beauharnais. Și va dori să vă aleagă ținutele, continuă prințul. Este foarte atent când vine vorba de femeile lui…

— Asta e ridicol! strigă Adam Neipperg, și durerea pe care am simțit-o în inimă era de nesuportat.

Nu-l voi mai strânge niciodată în brațe, nu-i voi mai atinge nicicând chipul și nu-mi voi mai trece degetele prin părul lui.

— Ce importanță are cum se îmbracă?

— Poate că nu are, spuse Metternich, cu superioritate, dar nu sunt regulile mele. Dacă nu-ți plac, îți sugerez să vorbești cu împăratul Franței.

— Cel puțin mi se va permite să mă spăl?

Metternich oftă și fu prima oară când zării o umbră de compasiune pe fața lui.

— Va fi un bărbat dificil de mulțumit, Alteța Voastră. Este încăpățânat, gelos și plin de ambiții. Dar este totodată un vizionar. Asta ar trebui să conteze.

Dar nu conta.

În holul din fața Camerei de Consiliu, Adam rămase după ce toți ceilalți plecară.

— Poți să refuzi, îmi șopti el la ureche, ceea ce mă făcu să mă emoționez, deoarece însemna că, din punctul lui de vedere, merit să pornească un război pentru mine.

— Nu sunt Elena din Troia, i-am spus. E vorba de coroana tatălui meu. Imperiul Austriei înseamnă totul pentru el.

— Și nu există nici un motiv să credem că nu îl va păstra.

— Cu excepția Tratatului de pace de la Pressburg și de la Schönbrunn, i-am răspuns, amintindu-i de cele două înfrângeri suferite în fața „Noului Alexandru“.

— Crede-mă, Maria…

Se întinse să-mi ia mâna și am roșit când l-am auzit folosindu-mi numele de botez.

— Eu și tatăl tău vom veni după tine.

Dar nu trebuie să mă încred în astfel de promisiuni. Săptămâna viitoare voi împlini nouăsprezece ani și, aproape sigur, toate aniversările viitoare mi le voi petrece în Franța. Am înghițit în sec.

— Mulțumesc, Adam.

— Nu este o promisiune în vânt, îmi spuse. Vom veni după tine.

Îmi strânse mâna.

— Este un jurământ.

CAPITOLUL 5

PAULINE BONAPARTE, PRINȚESĂ BORGHESE

Palatul Tuileries, Paris

„Pauline Bonaparte era atât de frumoasă pe cât poate fi o femeie... Era îndrăgostită doar de propria persoană și singura ei preocupare era plăcerea.“

Prințul Metternich, om de stat austriac

Mă aplec înspre oglindă și mă minunez că nimic din durerea pe care o simt nu mi se citește pe față. Am crampe la stomac încă de la ivirea zorilor și, deși doctorii insistă că de vină este „excesul de pasiune nocturnă“, eu știu că nu e așa. Este mai mult. Dar, bolnavă sau nu, voi arăta splendid în această seară.

Mi-am aranjat părul în jurul feței încercând să-mi imaginez cum îmi va sta cu coroana Joséphinei, odată ce fratele meu va recunoaște că eu ar trebui să fiu regină. Desigur, va trebui modificată. Sau poate că voi folosi coroana egipteană pe care mi-a dat-o. Nu mi-ar plăcea să fiu văzută în ceva purtat de ea mai înainte, deși diamantele și safirele mi s-au potrivit întotdeauna.

— Ce părere ai? M-am întors spre Paul și am ridicat două rochii, una albastru-azur, cealaltă de culoarea aprinsă a cireșei.

— Cea albastră, îmi spuse. Nu este un bal.

Am aruncat rochia albastră pe comodă și mi-am pus-o pe cea roșie; e mai festivă.

— Te înșeli, să știi. Se va dansa în seara asta. Am trimis invitații.

Șambelanul meu credea că Joséphine poate reuși imposibilul. Dulcea, încântătoarea de Joséphine! A mai fost oare la fel de dulce atunci când i-a pus coarne fratelui meu, în prima săptămână după căsătorie, când s-a culcat cu locotenentul ăla, Hippolyte Charles? Și a mai fost încântătoare când a descoperit că îl mințise în legătură cu datoriile ei, an după an? Mi-a distrus relația cu Fréron și el încă o mai compătimește.

— Cât este ceasul?

Paul mă privea cum îmi pun mănușile. Mama mă învățase cum se face încă de la opt ani: „Începi cu brațul gol, întins“ a spus, apoi mi-a arătat cum încet, *foarte încet*, le trag, apoi le scot de pe mână, apoi le trag iar. „Și dacă nu te privesc toți bărbații din încăpere“, a adăugat, „înseamnă că ceva nu faci bine.“

Își lăsă cartea – *Principele* de Machiavelli, primul dar pe care i-l făcusem – pentru a se uita la pendula din salon.

— Opt fără douăzeci, îmi strigă.

Dumnezeule, totul se va întâmpla peste douăzeci de minute! Inima îmi bătea atât de puternic, încât îmi vedeam pieptul ridicându-se și coborând prin țesătura subțire a rochiei. Apoi, un spasm în stomac aproape că mă făcu să mă încovoi de durere. Mă așezai în fotoliu și privii în jur. De la stâlpii poleiți cu bronz până la statuile lui Isis, fratele meu se recrease palatul din Teba aici, pentru mine. Suntem meniți să fim împreună, iar în această seară, după ce va scăpa de Beauharnaille, îl voi convinge să se întoarcă în Egipt.

Când ceasul a bătut ora opt, Paul mi-a oferit brațul și am traversat palatul înspre Sala Tronului fratelui meu. Holurile erau pline de demnitari, toți grăbiți să prindă cel mai bun loc, asemenea unui șuvoi de diamante și pene albe. Au sosit aproape o mie de curteni, inclusiv Eugène de Beauharnais și sora lui, Hortense, cu expresii lamentabile pe chip. Fratele meu a insistat să fie prezenți copiii lui Joséphine în această seară. Cu mulți ani în urmă, l-a făcut pe Eugène prinț de Neapole, și pe Hortense, regină a Olandei. Mă îndoiesc că le va retrage titlurile, așa că ar putea măcar să încerce să pară recunoscători.

— Alteță!

Ambasadorul Rusiei se înclină adânc în fața mea și, lângă el, l-am văzut și l-am salutat pe guvernatorul Parisului.

În timp ce urcam treptele de marmură, Paul îmi șopti la ureche:

— Uitați-vă la sora voastră, regina Caroline.

I-am urmărit privirea până am dat de sora mea mai mică. Vorbea aprins cu un bărbat pe care nu l-am recunoscut și cei doi urcară apoi scările împreună.

— Cine este?

— Ambasadorul Austriei, spune Paul.

— Ce treabă are cu el?

Dar nu-mi mai poate răspunde. Am intrat în Sala Tronului, împodobită cu tapiserii de catifea roșie și cu lambriuri complicate, din aur. Aici a fost cândva dormitorul regelui Ludovic al XVI-lea, însă fratele meu l-a transformat în *Salle du Trône*. După barbaria revoluției, nu a mai rămas nici măcar un obiect de valoare în Tuileries, fiindcă totul a fost furat sau vândut, fiecare încăpere semănând cu următoarea. Mă întreb câți dintre curtenii adunați își dau seama cât de goale erau aceste săli în momentul în care a sosit familia mea. Fratele meu a fost cel care a transformat această ruină în castelul de altădată. Fratele meu a readus cele mai mari comori ale acestei țări la vechea lor splendoare. Merg mai departe și, când sunt singura siluetă din ușă, fac semn din cap.

— Alteța Sa regală, prințesa Borghese! anunță ceremonios ușierul.

Întreaga adunare se întoarse și femeile pufăiră în timp ce traversam încăperea, deschizându-și dintr-o mișcare evantaiele pentru a bârfi la adăpostul lor. „Mda, dați-i mai departe, *mes chéries*. Știu bine cu ce m-am îmbrăcat, în comparație cu voi toate, care purtați negru, de parcă am fi venit să asistăm la o înmormântare, și nu la un act de separare.“ Un al doilea ușier apăru pentru a mă conduce la locul meu, în vreme ce Paul mă urmă. Îi simțeam prezența asemenea unei umbre credincioase și, după ce ne-am ocupat locurile în fața tronului fratelui meu, m-am aplecat spre el și i-am șoptit:

— Le-ai văzut fețele? Toate femeile astea sunt aproape trecute!

— Nu vă săturați niciodată de scandaluri, Alteță.

Priveam înspre podium, pe care rămăsese acum un singur tron aurit: al lui Joséphine fusese înlăturat. Îmi amintesc noaptea în care dulgherul, Jacob-Desmalter, a fost chemat la palat și i s-a cerut să creeze ceva cu desăvârșire unic.

— Mătase și catifea albastră! a spus Napoleon. Și să fie brodat cu un singur *N*.

— Trebuie să incluzi și cele trei blazoane ale tale, l-am sfătuit.

Așa că vulturul uriaș, steaua Legiunii de Onoare și albinele de aur au fost toate brodate pe țesătură.

Sala se cufundă în tăcere în clipa în care trâmbițași cu chipurile albe ca varul anunțară apropierea fratelui meu și a Joséphinei. Am strâns săculețul de mână cu atâta putere, încât mi-am simțit încheieturile degetelor albindu-se.

— Nu uitați să respirați, mă sfătui Paul.

E adevărat. Nu vreau ca fratele meu să mă vadă roșie la față când mă va privi de pe tron. De paisprezece ani mă pregătesc pentru acest moment și nu voi lăsa culoarea tenului să distrugă totul. Și apoi, iată-i! *Dumnezeule, cât de palidă este Joséphine!* Era extrem de respingătoare. În timp ce își ocupa locul lângă fratele meu, arăta de parcă mai avea puțin și leșina. Preț de o clipă, aproape că mi-a părut rău pentru ea – a venit în fața a o mie de oameni pentru a-și preda coroana. Trebuie să fie cumplit. Apoi am studiat-o mai îndeaproape; și-a cumpărat o rochie nouă pentru ocazie, iar diamantele alea din păr nu au fost ieftine. Fără îndoială că o va lăsa să le păstreze.

— Devotaților mei copii vitregi, spuse fratele meu, le sunt profund recunoscător. Eugène și Hortense sunt ca și copiii mei…

Zău! Dacă așa ar sta lucrurile, n-ai mai intenta acum divorț.

— Dumnezeu îmi este martor că această hotărâre mi-a frânt inima, continuă fratele meu.

Poate să mintă de îngheață apele, atunci când vrea.

— Am găsit curajul de a face acest gest numai din convingerea că servește interesului suprem al Franței.

Se aud murmure în mulțime.

— Față de devotamentul și tandrețea mult-iubitei mele soții nu am decât

recunoștință. Mi-a înfrumusețat paisprezece ani din viață, iar amintirea acestora va rămâne pentru totdeauna în inima mea.

Mă gândeam să aplaud, însă nimeni nu schiță nici un gest, așa că m-am stăpânit.

Apoi fratele meu face un pas în spate și Joséphine îi ia locul în centrul podiumului. Acum sala se cufundă într-o tăcere deplină. Auzeam doar foșnetele rochiilor femeilor și respirația îngreunată a bătrânilor din spatele meu.

— Cu permisiunea iubitului și augustului meu soț, începu ea, îi ofer cea mai mare dovadă de devotament pe care o soție i-a dat-o vreodată unui soț…

Sala o așteptă să continue, să spună cuvintele pe care le-a repetat cu siguranță de zeci de ori înaintea acestui spectacol, însă Joséphine începu să tremure violent. Tăcerea fu sfâșietoare, până când Joséphine își strecură degetele în sacul de mână, de unde scoase o hârtie împăturită.

— Monsieur Moreau!

Incredibil, fratele meu îl chemă cu degetul pe șambelanul meu. Voia ca Paul să citească restul discursului Joséphinei!

Știam că fratele meu îl stimează foarte mult pe Paul, dar așa ceva nu s-a mai pomenit. Am privit spre bărbații care stăteau cel mai aproape de mine și l-am văzut pe actorul Talma îmbrăcat într-o haină din catifea roșie și pantaloni din cașmir alb. Pentru Dumnezeu, de ce nu-i cere lui să se dea în spectacol pentru ea?

Îmi doream din tot sufletul ca Joséphine să-și vină în fire, însă Paul începu să vorbească în locul ei.

— Împărtășesc la rându-mi toate sentimentele împăratului în momentul în care consimt dizolvarea unei căsnicii care, de acum înainte, reprezintă un obstacol în calea fericirii Franței, privând-o de binecuvântarea de a fi într-o zi guvernată de către descendenții acestui mare om, în mod evident ridicat de Providență pentru a șterge răul unei cumplite revoluții și pentru a reînvia semnificația altarului, a tronului și a restabili ordinea socială.

M-am uitat fix la Joséphine. Era șansa ei de a oferi un spectacol pe care curtea să nu îl uite niciodată, și ea ce face? Cedează rolul altcuiva.

— Însă recăsătorirea lui nu va schimba în nici un fel ceea ce simt în inima mea. Împăratul va găsi întotdeauna în mine cel mai bun prieten. Știu cât de mult îl îndurerează acest gest, dictat de politică și de interese superioare, însă ne găsim amândoi consolarea în sacrificiile pe care le facem pentru binele țării noastre. Mă simt onorată să îi pot da cea mai mare dovadă de dragoste și devotament care a fost oferită vreodată pe Pământ.

E o imbecilă.

Sunt semnate actele de divorț, după care nimeni nu știe ce să facă. Să vorbească? Să păstreze o tăcere demnă? În timp ce își scrie numele, fratele meu rupe pana, și se aude un murmur nervos până când îi este adusă alta nouă. Undeva, în spatele meu, aud o femeie plescăind și șoptind:

— Un semn, evident.

Însă când fratele meu înmoaie pana cea nouă în cerneală și termină de semnat, nimeni nu îndrăznește să vorbească. Un bubuit puternic de tunet se aude de afară și curtenii privesc spre fratele meu, așteptând să li se spună ce să facă.

— Pentru binele Franței! anunță Napoleon cu voce tare și toată lumea repetă după el.

În timp ce lumea începu să se îndrepte spre uși, Talma clătină din cap.

— Incredibil!

— Nu-i așa?

Nu m-am putut abține să nu zâmbesc. Dumnezeule, orice se poate întâmpla acum! Și, începând cu această zi, Napoleon va căuta susținere în sânul adevăratei sale familii. Știe deja că aș fi o regină ideală… Însă, când l-am văzut pe Napoleon luându-i mâna lui Joséphine, inima mi se opri în piept.

— Doar nu are de gând să o conducă la apartamentele ei?

Talma mă privește fix.

— De ce nu?

— Fiindcă au divorțat!

Scoase un sunet gutural.

— E greu de observat diferența.

— Sper că nu insinuezi că ceva este nepotrivit, am spus, uitându-mă după Paul în mijlocul nebuniei din jur.

— Sigur că nu. Dacă voi divorța vreodată, voi avea grijă să fie un spectacol de proporții, cu masă, dans și cel puțin o mie de invitați.

— Nu mi se pare amuzant.

„Unde naiba este Paul?“

— Nu?

Zâmbi, și îmi era imposibil să-i rezist când făcea asta.

— Dacă îți cauți șambelanul, este acolo, cu ambasadorul Austriei.

— Și de ce este Domnia Sa atât de populară astăzi?

Talma mă privi ca și cum nu i-ar fi venit să creadă.

— Este cel mai bine cunoscut secret din Paris, spuse el. Fratele tău se va căsători cu o prințesă austriacă. Discuțiile s-au finalizat în această dimineață.

CAPITOLUL 6

PAUL MOREAU

Palatul Tuileries, Paris

> „S-au făcut mii de speculații neîntemeiate în legătură cu motivele împăratului de a rupe legătura pe care o încheiase în urmă cu cincisprezece ani… Gestul a fost pus pe seama ambiției lui de a se alia cu o familie cu sânge regesc; și răuvoitorii au fost încântați să anunțe în gura mare că, din aceste considerente, le-a sacrificat pe toate celelalte.“
>
> Ducele de Rovigo

Încercam să fredonez o melodie, pentru a înveseli atmosfera, însă până și vremea părea să fie de partea conspiratorilor. Rafalele de ploaie au bătut în ferestre întreaga zi și tunetele au făcut-o pe Aubrée să se ascundă chelălăind sub pat, astfel încât, chiar dacă Pauline ar fi fost într-o dispoziție veselă, ar fi sfârșit oricum prin a se enerva.

— Nu-mi voi reveni niciodată după asta, Paul. Niciodată.

Prințesa stătea întinsă în șezlongul ei preferat, îmbrăcată într-o rochie mai potrivită pentru o gală decât pentru o zi petrecută în casă.

— Doriți să comand să ni se mai aducă niște *granadilla*?

Era băutura ei preferată în Haiti, comandată chiar de împărat o dată la o lună, pentru plăcerea ei.

— Sigur că nu! Ți se pare că pot să beau?

— Alteța Voastră a băut ceai azi-dimineață.

Îmi ignoră răspunsul.

— Ai trimis după doctorul Corvisart?

— Acum o oră.

— Și atunci unde naiba este?

M-am uitat la ea pe deasupra cărții. Nu îi răspund când țipă. Asta e greșeala pe care o fac amanții atunci când încearcă să poarte discuții raționale cu ea în momentele în care este complet irațională. Însă prințesa Borghese este, de asemenea, o femeie a marilor pasiuni. Când iubește, o face din toată inima. Și când urăște…

— A făcut-o dinadins, spuse, odihnindu-și capul pe perna de satin. A vrut să fiu ultima care află.

Am surprins-o tresărind și mă întreb dacă este o suferință reală sau imaginară.

— Chiar credeți că împăratul gândește în felul acesta?

— Nu gândește deloc! strigă. De-asta a ales o austriacă botoasă să fie viitoarea împărăteasă a Franței. Și eu am aflat ultima! Presupun că știi deja unde s-a ascuns în aceste ultime trei zile?

Nu așteptă să-i răspund.

— La Versailles. Caroline a spus că s-a întors azi-dimineață și nu a vrut să vadă pe nimeni altcineva în afară de tine.

Pauline mă privea din șezlongul ei și acuzația era evidentă.

— Ți-a spus că o vrea pe austriacă, nu-i așa?

— Da.

— Și ai ținut ascuns amănuntul ăsta față de mine?

— M-a rugat să păstrez tăcerea.

— Sunt sora lui! strigă, iar loialitatea ta este față de mine.

— Chiar mai presus de loialitatea față de împăratul Franței?

Își apăsă mâna pe stomac, dar mi-am dat seama că, de data asta, orgoliul ei era cel care o durea.

— Dați-mi voie să vă citesc din Ossian, i-am sugerat.

Fiindcă nu protestă, m-am dus la bibliotecă și am ales din raft operele bardului scoțian orb. Coperta de piele era uzată și până și paginile erau șterse. *Cath-loda*, începui și, când am ajuns la versul ei preferat, „Frumos răsare raza dinspre est“, Pauline începu să recite împreună cu mine.

— „Strălucea deasupra orașului Lochlin, distrus, în mâna regelui. Din peștera ei ieși preafrumoasa fiică a lui Torcul-torno. Își adună părul răvășit de vânt și cântul și-l înălță sălbatic.“

Apoi se opri și rosti din nou numele regelui:

— Torcul-torno.

— „Cel încătușat de vârstă“, îi răspunsei, folosind cea mai bună descriere a poetului.

— E un nume ciudat, nu-i așa? mă întrebă.

Văzui că gândul îi alunecă spre altceva, așa că am lăsat cartea de-o parte.

— Aproape la fel de ridicol ca Maria Lucia.

Oftez.

— Ce? Îți dai seama că va trebui să îl schimbe cu un nume francez.

Deja încep să o compătimesc pe noua împărăteasă.

— Și știi ce mi-a mai spus Caroline?

Șopti, deși în salon eram doar noi doi.

— Îi dă Palatul Élysée Joséphinei. Asta pe lângă Château de Malmaison. Și poate să păstreze titlul de împărăteasă! Vreau să-i văd fața târfuliței din Viena când o s-audă asta.

Se lăsă pe pernă.

— Du-te! îmi spuse.

Era cea mai tragică figură din întreg imperiul, zvârcolindu-se ca și cum durerea ar fi reală.

— Fratele meu te-a chemat în biroul lui la ora douăsprezece, dar vreau să știu tot ce o să-ți spună despre ea. Se ridică în capul oaselor. *Totul!*

Am părăsit apartamentele prințesei mele și am observat numaidecât schimbarea. Nu mai răsună râsete pe coridoare, iar chipurile curtenilor sunt trase și îngrijorate. Deși Pauline are o listă nesfârșită de doleanțe (Reproșuri? Nemulțumiri?) în ceea ce o privește pe fosta soție a fratelui ei, poporul francez a crezut întotdeauna că Joséphine este talismanul lui, cea care îi poartă noroc pe timp de pace sau de război. Toată lumea știa că a făcut donații săracilor și a fondat spitale pentru bolnavi și, înainte de fiecare bătălie, era văzută în genunchi la Notre-Dame, rugându-se pentru soldați. Până și parizienii, care sunt zgârciți cu laudele, o numeau *Madame Victoire*.

— Este un semn rău, auzii o voce de femeie. A plecat pe furtună, și ploaia nu s-a mai oprit de atunci.

— Ai văzut cum plângeau domnul Eugène și doamna Hortense? Bonaparte e singurul tată pe care l-au cunoscut.

— O soție de nouăsprezece ani, și Habsburgă pe deasupra!

În fața biroului împăratului, doi soldați purtau o conversație asemănătoare. I-am recunoscut pe amândoi. Dacian, care este înalt și plăcut de femei, mi-a fost prieten bun când am sosit la Paris, explicându-mi eticheta de la curte. François m-a învățat scrima. De cum m-au văzut, mi-au zâmbit.

— Paul!

Dacian mă bătu prietenește pe spate.

— Împăratul este înăuntru?

— Este cu secretarul lui și cu contele de Montholon.

Dacian privi în jur. Când se asigură că holul este gol, îmi șopti la ureche:

— Chiar e adevărat că o să se însoare cu o austriacă?

— Strănepoata Mariei Antoaneta? se amestecă și François.

Am dat din cap, aprobator.

— Am auzit că împăratul l-a trimis pe fiul lui vitreg, pe Eugène, la ambasadorul Austriei ca să încheie afacerea. Îți imaginezi cum e să-l trimiți pe fiul fostei tale soții ca să ceară mâna unei alte femei?

Nu. Pe de altă parte, așa ceva nu s-ar fi întâmplat niciodată în Haiti. Oricât de înapoiați s-ar spune că suntem, nu ne căsătorim și nu divorțăm în joacă.

— Nu e normal, continuă François. A fost *Madame Victoire*. Țintește prea sus cu nunta asta cu o prințesă Habsburgă.

— Haide, îl întrerupse Dacian. Trebuie să te anunțăm.

Poate și-a dat seama că e o conversație mai degrabă potrivită pentru grădini sau pentru grajduri. Deschise larg ușile duble și numele meu răsună în biroul împăratului.

În clipa în care am intrat mi-am văzut imaginea în oglinzile de argint, de unde mă privea un bărbat înalt, cu cizme negre de călărie și epoleți auriți, pe jumătate francez, pe jumătate haitian, cu ochi verzi și piele închisă la culoare, un bărbat căruia nimeni nu i-ar putea găsi locul. Nu am avere considerabilă, nu am un nume de familie care să îmi asigure o poziție, însă nimic din toate astea nu contează la această curte.

— Paul! strigă împăratul din cealaltă parte a încăperii, și am putut citi dezamăgirea pe chipul contelui de Montholon, aceasta fiind, de altfel, stratagema preferată a lui Napoleon.

— Sincerele mele scuze, îi spuse Napoleon contelui. A sosit șambelanul meu preferat. Va trebui să continuăm această discuție cu altă ocazie.

Contele se ridică din scaun și îmi aruncă o privire nimicitoare. Dar este gluma lui Napoleon, nu a mea. Îi place să trimită la plimbare membrii Vechiului Regim pentru a primi în audiență un om de rând.

— Maiestate!

M-am înclinat în fața împăratului și acesta se opri din mers doar atât cât să îmi zâmbească.

Nu avea aerul unui bărbat care tocmai a divorțat de soția lui și a pus pe jar un imperiu întreg. Părul negru îi fusese atent pieptănat și purta haina preferată, de catifea roșie brodată cu fir de aur.

— Ai aflat?

Sunt convins că vorbea despre arhiducesa Maria Lucia, dar sunt precaut.

— Maiestate?

Ochii lui cenușii privesc țintă într-ai mei.

— Chiar nimeni nu vorbește nimic?

I-am aruncat o privire tânărului secretar, Méneval, care îi stă alături lui Napoleon de ani de zile. Este un bărbat frumos, înalt și zvelt, cu părul des și negru și ochi căprui. Fiecare decizie importantă pe care a luat-o, împăratul i-a dictat-o mai întâi lui Méneval. Undeva în palat există mii de pagini umplute cu listele lui – instrucțiuni detaliate pe care împăratul are nevoie să le scrie la două, uneori trei dimineața. Méneval, aflat în spatele biroului, lăsă jos pana și închise ochii. E foarte posibil să fie prima pauză pe care o ia de azi-dimineață, din clipa în care a sosit împăratul.

— Maiestatea Voastră se referă la posibilitatea unei căsătorii cu Austria? întreb precaut.

Napoleon râse triumfător.

— Așadar, se vorbește!

Asta își dorește. Mai mult decât averi, sau femei, sau chiar putere, cei din familia Bonaparte tânjesc după faimă.

— Spune-mi, îmi ceru apropiindu-se. Ce se spune?

L-am privit cu atenție, însă nu-mi puteam da seama unde vrea să ajungă cu aceste întrebări.

— Se spune că va avea loc o nuntă în anul ce vine, i-am răspuns cu sinceritate. Posibil chiar în martie.

Preț de câteva clipe rămase tăcut, prelungind în mod intenționat suspansul. Apoi întinse mâna și mă prinse de braț.

— Ești prima persoană care îmi spune asta. Eram sigur că există zvonuri, dar îți închipui că șambelanii mei îmi spun ceva? întrebă furios. Proprii mei soldați îmi ascund adevărul.

Păstrez o expresie neutră. A existat un timp când nici unul dintre soldații lui nu a vrut să fie cel care să-i spună că Joséphine îi punea coarne cu unul dintre servitorii lui. Încă se mai gândește la această trădare.

— Până și Méneval! strigă Napoleon, și ochii secretarului se deschiseră dintr-odată. Face pe neștiutorul, măgarul! Dar eu știu că la curte se vorbește. Ce se spune despre ea?

Că este o soție care îi va aduce ghinion, la fel ca ilustra ei mătușă. Că este o Habsburgă și nu știe nimic despre francezi. Și că va împlini nouăsprezece ani, și ce poate ști la această vârstă despre conducerea unui imperiu? Însă nu îi spun nimic din toate astea. Nu îl mint, doar omit.

— Se spune că are înclinații muzicale. Cântă la pian…

— Și la harpă, adăugă el. Altceva?

Îmi repet în minte conversația cu ambasadorul Austriei, prințul Metternich.

— Are talent la limbi străine. În afară de germană, care este limba ei maternă, vorbește franceza, italiana, engleza, latina și spaniola. În plus, mai și pictează.

— În acuarelă și în ulei, aprobă Napoleon, dând din cap.

A făcut cercetări, a planificat această căsătorie ca pe o nouă campanie.

— Dar, adăugă el apăsând cuvintele, există ceva mai important decât toate astea.

Nu pot să mă gândesc la nimic ce aș fi putut rata. Frumusețea ei? Se spune că este înaltă și dolofană.

— Străbunica ei a avut douăzeci și șase de copii, spuse el în cel mai vulgar mod cu putință. Iar mama ei treisprezece.

— Așadar este fertilă.

— Un pântec gata de rod! Voi avea un copil cu ea până la sfârșitul anului. Iar pentru asta, va fi cea mai răsfățată soție din Europa.

Mă duse în fundul biroului, unde erau aranjate cincisprezece cufere, fiecare pe jumătate plin, cu capacele ridicate.

— Méneval, vino! strigă împăratul. Dă-mi lista!

Méneval scoase la iveală o hârtie lungă și împăratul o examină preț de câteva clipe, cu ochii mijiți. O cută adâncă îi apăru între sprâncene.

— Ți-am cerut să scrii mai mare. Ultima oară când am văzut lista asta, ți-am spus să pară mai lungă.

— Dar este, Maiestate. Nu sunt sigur…

— Atunci când nu ești sigur, răcni împăratul, întreabă-mă pe mine! Pleacă.

Méneval rămase înmărmurit, fără să scoată un cuvânt. Apoi, dintr-o singură mișcare – atât de rapidă, încât mă luă și pe mine pe nepregătite –, împăratul își scoase pălăria și îl lovi pe secretar peste față.

— Pleacă! Poți să dormi în apartamentele tale la fel de bine ca pe biroul meu. Ne vedem diseară.

Méneval făcu o plecăciune rapidă și vocea îi tremură atunci când răspunse:

— Cum doriți.

Îl priveam îndepărtându-se și mă întrebam ce-aș face eu dacă împăratul ar îndrăzni să mă lovească.

— Bărbatul ăsta nu mai e în stare să se gândească decât la curva aia cu care s-a însurat, spuse împăratul de îndată ce se închiseră ușile.

Se referă la femeia care a refuzat să se culce cu Napoleon, deși acesta i-a dăruit o broșă cu rubine și cercei cu diamante. E un lucru știut la curte că împăratului îi plac femeile căsătorite. Reprezintă o provocare mai mare, după părerea lui, și rareori implică vreo răspundere.

— Cu o femeie măritată nu ai niciodată parte de scene penibile, mi-a spus odată. Nu trebuie să o convingi să plece dimineața sau să dispară în mijlocul nopții, după ce ți-ai terminat treaba cu ea.

Căci așa îi plac lui Napoleon cuceririle: expeditive, convenabile, dar, cel mai important, umilitoare pentru bărbații care pierd.

— Ei, ce părere ai? mă întrebă, arătând spre cuferele pline cu muselină și mătăsuri. Să-ți citesc ce conțin?

Începu cu hainele pe care le comandase. Rochii tivite cu nurcă, pantofi împodobiți cu hermină, evantaie din pene de lebădă cu mânerele încrustate cu diamante și rochii de curte atât de extravagante, încât – dacă ar mai fi fost cu putință – Maria Antoaneta ar fi roșit la vederea lor. Sunt nenumărate costume de călărie și șaluri de cașmir. Până și papucii pentru dormitorul prințesei și lenjeria i-au fost alese. Și mai este, desigur, rochia de mireasă, o creație din satin și hermină atât de elaborată, încât cu siguranță croitoresele au lucrat la ea mai bine de o lună.

— Dar asta nu e tot, se împăună el, lăsând ce e mai bun pentru final. Uită-te aici!

Mă conduse spre cel mai mare cufăr de lemn, care era umplut aproape până la refuz cu o mulțime de cutiuțe de lemn.

— Bijuterii demne de o împărăteasă, spuse, deschizând fiecare cutie ca să mă pot minuna de frumusețea conținutului.

Un inel cu diamante de mai mult de zece karate montate în aur și cercei cu rubine atât de grei, încât îi vor sfâșia urechile. Ajunse apoi la parură, un set de cercei, colier și o tiară pe care viitoarea împărăteasă le va purta pentru fiecare portret și la orice sărbătoare națională. Ridică tiara în dreptul ferestrei, în așa fel încât diamantele și smaraldele să reflecte lumina slabă a iernii.

— Trei milioane de franci, îmi spuse mândru.

O asemenea extravaganță îmi tăie răsuflarea. Era o sumă suficient de mare pentru a retransforma insula Haiti în țara care a fost înainte ca împăratul să o distrugă. Îndeajuns cât să se plătească daune fiecărei familii care a suferit pierderea unui fiu sau a unei fiice în războiul purtat de împărat pentru a păstra insula Haiti înrobită Franței. Îmi înghit amarul.

— Nu a mai existat niciodată un asemenea trusou de mireasă, zisei.

— Crezi că va fi impresionată? Sunt Habsburgi, îmi aminti.

Este pentru prima oară când îl văd pe Napoleon nesigur. Omul acesta, care a cucerit zeci de națiuni, este intimidat de ideea unei fete cu sânge regal.

— Are în spate o tradiție de opt sute de ani.

— În cazul acesta, va fi mândră să-și lege viitorul de împăratul Franței.

— Da.

Napoleon își îndreptă spatele, ca și când ar fi vrut să pară mai înalt.

— Da. Și Pauline? Cum a primit vestea?

Așadar pentru asta m-a chemat astăzi aici. Nu pentru a-mi cere o părere despre noile veșminte ale Mariei Lucia, ci ca să estimeze reacția mai tinerei sale surori față de cea de-a doua soție.

— Nu este fericită.

— Vrea să se mărite ea cu mine, observă Napoleon, ca și cum ar vorbi despre una dintre nenumăratele lui amante. Se gândește să devină regina Egiptului, iar eu unul să mă încoronez faraon. Îți poți imagina?

Privirea lui cenușie o întâlni pe a mea și, în loc de furie, pe chipul lui citii amuzament.

— Ești un om inteligent, Paul. Poți încerca să ghicești ce reacție ar avea curțile Europei?

— Nu.

Râse.

— Nici eu. Și totuși…

A așteptat să termine propoziția, însă cuvintele rămaseră suspendate în aer, și l-am privit îndeaproape pentru a-mi da seama dacă acest „totuși“ ar putea într-adevăr să însemne că s-ar căsători cu sora lui, dacă asta nu ar însemna să provoace un scandal atât de mare.

— Nu vreau să fie geloasă, spuse, în cele din urmă.

Dar bănuiesc că este o minciună. Altfel de ce mi-ar mai arăta parura cu

smaralde, rochiile încărcate cu diamante, evantaiele încrustate cu nestemate, când știe că îi voi povesti absolut totul?

— Pune mare preț pe părerea ta, continuă. Așa că am nevoie să îi explici necesitatea de a-și face apariția la această nuntă.

Sunt nedumerit.

— Maiestate?

— Va trebui să ducă trena miresei, îmi explică, împreună cu Caroline și Elisa.

Preț de câteva clipe, am rămas complet fără cuvinte. I-a înaintat aceeași rugăminte atunci când el și Joséphine au fost încoronați la Notre-Dame, iar fiascoul care a urmat a rămas de poveste. Lumea încă mai râde în spatele ușilor. Surorile Bonaparte au jurat că nu au făcut nimic rău intenționat, însă nu a existat persoană în catedrală care să nu vadă cât se poate de clar că, în timp ce Joséphine înainta spre altar, toate trei surorile trăgeau de trenă, imobilizând-o pe împărăteasă. Au ținut-o atât de strâns și atât de mult timp, încât Napoleon a fost forțat să se întoarcă pentru a vedea din ce cauză întârzia Joséphine.

— Știu la ce te gândești, îmi spuse sumbru, dar nu se va repeta spectacolul de atunci. Lumea va vedea familia Bonaparte unită. Și nu doar familia Bonaparte, ci și familia Beauharnais.

— Vor asista și copiii voștri?

Împăratul dădu scurt din cap.

— Eugène vine din Italia, și i-am spus lui Hortense că ea se va ocupa de garderoba noii mele soții.

Speram că privirea nu-mi trăda părerea pe care o aveam despre un om care-i ordonă fiicei lui vitrege de douăzeci și șase de ani să intre în serviciul soției sale adolescente la atât de scurt timp după ce a fost forțată să-și vadă propria mamă dată la o parte. Mi-o imaginez pe Hortense, cu părul ei șaten, tern și cu ochii ei palizi și inocenți. „Da, Maiestatea Voastră.“ „Nu, Maiestatea Voastră.“ „Desigur, Maiestatea Voastră.“ O întreagă viață de servitute, mai întâi față de dramatica ei mamă, apoi față de soțul ei, Louis Bonaparte – ursuzul și irascibilul rege al Olandei – și acum față de a doua împărăteasă a Franței.

— Totul va fi perfect de data asta, îmi spune. O trimit pe Caroline să o aducă pe prințesă din Austria, iar tu vei fi acolo pentru a-mi raporta ce se întâmplă.

— Maiestate?

Era pentru prima oară când auzeam asta.

— Există altă persoană care să-mi spună adevărul în această curte?

M-am oprit și m-am gândit.

— Nu.

— Tocmai de aceea am nevoie de tine. Voi lua prin surprindere convoiul vostru la Compiègne. Mă duc acolo chiar mâine, pentru a vedea dacă apartamentele ei au fost redecorate așa cum trebuie.

— Maiestatea Voastră face foarte multe cheltuieli.

Era o afirmație neutră, care putea fi interpretată în orice fel. Dar Napoleon zâmbi.

— Aceasta este căsătoria care mi-a fost destinată. O prințesă de Habsburg, fertilă ca o iepuroaică. Și am angajat același maestru de ceremonii pe care l-au folosit Ludovic al XVI-lea și Maria Antoaneta.

— Nu vor spune oamenii că aduce ghinion?

— Doar dacă sunt neghiobi! tună Napoleon.

Ochii cenușii îi erau măriți, ca ai unui posedat.

— De ce? Asta se spune?

— Nu știu, recunosc. Dar când vor auzi despre regele Ludovic…

— Atunci vor ști că este o nuntă clădită pe sacrificii imense. Am plănuit totul, mărturisi. Vor fi artificii și festivități, și două sute de condamnați la închisoare vor fi grațiați. Voi renova întreg castelul Compiègne în mai puțin de două luni. Se lucrează la el zi și noapte.

— Și ea se așteaptă la asta?

— Mă aștept eu. Sunt împăratul Franței.

Da, în ciuda unei revoluții purtate pentru a pune capăt unor astfel de titluri. Îmi observă ezitarea și gâtul i se înroși.

— Ce e?

— Nimic, sire.

— Gândurile care îți trec prin minte! îmi ordonă. Cuvânt cu cuvânt.

— „Nu titlurile aduc onoare oamenilor“, i-am răspuns, „ci oamenii sunt cei care fac onoarea titlurilor“.

Un citat din Machiavelli.

Se gândi ce legătură ar avea cu el și înțelese ceea ce vreau să spun. Nu există nimic grandios în titlul lui de împărat, dar pentru că oamenii cred în el, își vor frânge spinările construind, decorând și renovând. Parizienii vor trăi sub robia noii lor împărătese până când noul titlu strălucitor va apărea defăimat în ochii lor. S-a întâmplat cu douăzeci de ani în urmă și nu există nici un motiv să credem că nu s-ar putea întâmpla din nou.

— „Guvernările oamenilor sunt mai bune decât cele ale prinților“, îmi răspunse, tot cu un citat. Asta crezi tu?

— Sunt mult prea tânăr și lipsit de experiență pentru a mă putea pronunța, Maiestate. Dar cred în libertate.

Pufni.

— Desigur! Pentru oamenii din Haiti și pentru toate coloniile noastre.

— Da, am răspuns cu îndrăzneală. Și doar printr-o întâmplare mama voastră nu s-a născut sclavă în Martinica.

Urmă un moment de tăcere între noi și, sub privirea lui străpungătoare, mi se

puse un nod în stomac.

— Cândva, credeam că generalul L'Ouverture era cea mai periculoasă amenințare din Haiti, spuse el. Dar poate că m-am înșelat.

Mă privi în continuare și mi-am amintit ce i-au făcut francezii generalului când l-au capturat. Apoi, brusc, Napoleon râse.

— Martinica? repetă, lovindu-mă cu mâna pe spate. Tu nu renunți niciodată, Paul, nu-i așa?

— Maiestate…

— Ești într-adevăr convins că, într-o zi, mă vei face să mă răzgândesc. Dar crede-mă – adăugă pe un ton sobru –, cât timp vor mai exista oameni pe acest pământ, se va găsi cineva care să-i înrobească.

— Faptul că există nu înseamnă că este bine.

Întindeam coarda, dar îl aștepta o căsătorie și era în toane bune. Dacă nu-mi putea asculta argumentele acum, atunci când?

Se gândi în treacăt la cuvintele mele, apoi ridică din umeri.

— Așa merge lumea, Paul. Fii mulțumit că insula ta este liberă… deocamdată.

Îmi atrase atenția asupra ultimului cufăr din lemn și conversația noastră luă sfârșit.

— Pentru Joséphine, îmi spuse.

Înăuntru era un set de porțelan scump, de Sèvres.

— Crezi că îi va plăcea?

„Nu la fel de mult pe cât i-a plăcut inelul de logodnă", aș fi vrut să-i răspund, însă gradul de sinceritate pe care un rege este dispus să-l tolereze nu este mai mare decât al unui om de rând.

— Da. Cred că-i va plăcea mult.

Privirea îi coborî pe o scrisoare de pe biroul lui Méneval. Nu puteam să văd cui îi era adresată, dar puteam vedea data. „17 iulie, 1796."

— Le-a păstrat pe toate, știai?

— Cine, Maiestate?

— Joséphine. Pe asta mi-a dat-o înapoi noaptea trecută. Am fost absolut înnebunit după ea, cândva.

Luă scrisoarea și, chiar și după treisprezece ani, cerneala era încă puțin aspră. Împăratul mi-o întinse și spuse încet:

— Convinge-te singur.

Nu era menționat numele Joséphinei, însă persoana căreia îi era adresată nu putea fi confundată.

Am primit scrisoarea ta, adorabila mea prietenă. Mi-a umplut inima de bucurie. Îți sunt recunoscător că te-ai deranjat pentru a-mi trimite vești. Sper că te simți mai bine azi. Sunt sigur că ți-ai revenit. Îmi doresc cu toată sinceritatea să călărești; sunt

convins că îți va face bine.

De când ne-am despărțit, sunt în permanență deprimat. Fericirea mea este numai alături de tine. Neîncetat retrăiesc în amintire mângâierile tale, lacrimile tale, grija ta plină de afecțiune. Farmecele incomparabilei Joséphine aprind în permanență o flacără puternică și mistuitoare în inima mea. Când voi reuși oare să mă eliberez de toate grijile și sarcinile apăsătoare și să-mi pot petrece tot timpul lângă tine, fără altă preocupare decât aceea de a te iubi, fără alt gând decât fericirea unei asemenea sorți și dorința de a ți-o dovedi? Îți voi trimite calul, însă sper că mi te vei alătura curând. Acum câteva luni credeam că te iubesc, dar de când ne-am despărțit, simt că te iubesc de mii de ori mai mult. Cu fiecare zi care trece de când te-am cunoscut, te ador și mai mult. Se dovedește astfel că maxima lui La Bruyère, cum că „dragostea vine dintr-odată“, este falsă. Orice în natură are propriul său curs și diferite stadii de creștere.

Ah! Te implor să-mi permiți să îți văd câteva defecte. Fii mai puțin frumoasă, mai puțin grațioasă, mai puțin afectuoasă, mai puțin bună, și, mai ales, nu fi nerăbdătoare și nu plânge niciodată. Lacrimile tale îmi întunecă rațiunea și-mi aprind sângele. Crede-mă, nu îmi stă în putere să am un singur gând care să nu fie îndreptat către tine, sau o dorință care să nu se lege de tine.

Încearcă să te odihnești. Însănătoșește-te cât mai grabnic. Vino la mine, pentru ca la final, înaintea morții, să putem spune: „Am fost fericiți multe zile“. Mii de sărutări, una chiar și pentru Fortuna, cu toate nazurile lui.

Bonaparte

Preț de câteva clipe, nu am știut ce să spun. Scrisoarea era incredibil de intimă și nu ar fi trebuit să fie arătată șambelanului surorii lui.

— Cine… Cine este Fortuna? întreb, în cele din urmă.

— Câinele ei. Era absolut înnebunită după el. Copiii îl aduceau să o viziteze în închisoare, în timpul revoluției, își amintește. Atâta istorie…

Clătină din cap.

— Le-am cerut tuturor curtenilor să o viziteze la Malmaison. Nu va fi niciodată singură, jură Napoleon.

Preț de-o clipă, fui mișcat de compasiunea lui. Apoi își băgă mâna în reverul hainei și adăugă:

— Mă adoră, Paul. M-aș putea căsători de încă șapte ori, cu orice femeie aș vrea, și tot va avea nevoie de mine. Asta e important.

Împărătesei, la Malmaison

Decembrie 1809, orele 8 seara

Dragostea mea – te-am găsit astăzi mai slăbită decât ar fi trebuit să fii. Ai dat dovadă de multă putere și este necesar să-ți păstrezi în continuare forțele. Nu ar

trebui să păstrezi o melancolie atât de funebră. Încearcă să fii liniștită și, mai mult decât orice, ai grijă de sănătatea ta, care este atât de importantă pentru mine. Dacă ții la mine, dacă mă iubești, trebuie să-ți păstrezi energia și să faci eforturi să fii veselă. Nu poți pune la îndoială constanța sau grija și afecțiunea mea. Cunoști prea bine toate sentimentele pe care le nutresc față de tine ca să crezi că aș putea fi fericit când tu ești nefericită, că pot fi calm când tu ești agitată. Adieu, *dragostea mea. Să ai un somn liniștit. Crede-mă că ți-l doresc.*

Napoleon

Împărătesei, la Malmaison

Marți, orele șase

Regina din Neapole, pe care tocmai am văzut-o la partida de vânătoare din pădurea Boulogne, unde am doborât un cerb, m-a informat că te-a văzut ieri, la orele unu după-amiaza, și că arătai foarte bine. Te rog să îmi spui ce faci astăzi. Cât despre mine, sunt foarte bine. Ieri, când te-am văzut, m-am simțit rău. Cred că ieșiseși la o plimbare. Adieu, *dragostea mea.*

Napoleon

Împărătesei, la Malmaison

Marți, orele șapte seara

Am primit scrisoarea ta, dragostea mea. Savary îmi spune că plângi întruna. Asta nu e bine. Sper că vei putea să ieși astăzi la plimbare. Ți-am trimis ceva de la vânătoare. Voi veni să te văd de îndată ce mă vei informa că ești dispusă să discutăm și că ești pe cale să te întremezi. Mâine, întreaga zi, voi fi ocupat cu ministerele.

Adieu, *dragostea mea. Sunt tot atât de trist pe cât de mohorâtă e vremea. Am avut nevoie să știu că ești liniștită și că ți-ai recăpătat stăpânirea de sine. Îți doresc un somn liniștit.*

Napoleon

Împărătesei, la Malmaison

Joi după-amiază, decembrie 1809

Mi-am dorit să vin să te văd astăzi, dragostea mea, însă sunt extrem de ocupat și nici nu mă simt foarte bine. Cu toate astea, mă duc la consiliul de cabinet. Te implor să îmi spui cum te simți. Vremea este foarte umedă și deloc prielnică pentru sănătate.

Napoleon

1810

CAPITOLUL 7

MARIE-LOUISE, ÎMPĂRĂTEASA FRANȚEI

11 martie, 1810

Am un nume nou. De acum înainte, până la sfârșitul zilelor, voi fi împărăteasa Marie-Louise. Rostesc numele de câteva ori, în fața oglinzii, încercând să asociez acest nou titlu cu același chip simplu pe care îl știu dintotdeauna. Dar, de câte ori îl spun, realitatea pare și mai îndepărtată. În câteva minute, tata va trimite un curtean care să mă ia din camerele mele, iar familia mea va merge la Palatul Hofburg, unde mă voi căsători, prin procură, cu împăratul Napoleon. Vreau să mă împac cu acest gând – să mă las impresionată de noua avere și de noul rang, însă sunt paralizată de groază.

Încerc să-i evit privirea Mariei în oglindă. Stă pe patul meu încă din zori, cu Sigi în brațe. Nu s-a oprit din plâns de când a sosit. Mâine dimineață, când voi pleca spre Compiègne, presupun că scena va fi aceeași. Va fi nevoie de un efort suprem de voință ca să nu cedez nervos în momentul în care voi pleca. Palatul acesta, aceste încăperi, acești oameni cu pasiunile și dorințele lor familiare – toate au fost ale mele încă de când m-am născut. Și acum, când fratele meu, Ferdinand, va fi numit împărat al Austriei, nu eu voi fi regenta lui. Altcineva va trebui să îi îndrume pașii, și cine știe dacă va fi pregătit pentru ieșirile și crizele lui. Cel puțin Mariei Carolina îi va fi mai ușor. Va fi ținută în afara vizorului public și căsătorită cu discreție. Privesc portretele de familie de pe perete. Ferdinand, Maria Carolina, Maria, tatăl meu…

Peste douăzeci și patru de ore, nu îi voi mai vedea pe nici unul, niciodată.

Se auzi o bătaie în ușă și Sigi scheună. Maria se ridică brusc din pat și mă cuprinse pe după umeri.

— Răzgândește-te! îmi spuse. Nu ești obligată să te duci.

Pentru prima oară, hotărârea mea începu să se clatine.

— Și tata să piardă coroana din cauza mea? Ce s-ar întâmpla cu Austria? Ce s-ar întâmpla cu tine?

— Nu știu, răspunse Maria cu lacrimi în ochi.

Îmi mușc buza. Eu nu o să plâng. Nu se poate face nimic, și îl voi distruge pe tata lăsându-l să-mi vadă nefericirea. Nici unul din noi nu și-a dorit această căsătorie, însă Napoleon a ales, și numai voința lui Dumnezeu i se mai poate pune împotrivă.

Se auzi a doua bătaie în ușă și, de această dată, am răspuns. Un bărbat în uniforma roșu-aurie a tatei se înclină adânc.

— Maiestatea Voastră, i se adresă Mariei. Alteța Voastră…

Mă privește trist. Până și pajilor le pare rău de ce se întâmplă.

— Trăsurile sunt gata, spuse încet.

— Aș vrea să îl văd mai întâi pe fratele meu.

— Vă așteaptă în curte…

— Te rog, adu-l aici. Aș vrea să îl văd înainte să plec. În particular.

Pajul se înclină adânc și plecă.

— Nu va ști ce să facă fără tine, spuse îngrijorată Maria.

Cum o să-l controleze? Nu știu. Mă așez pe pat și îi iau mâna Mariei.

— Ai răbdare cu el, am rugat-o. Nu-l lăsa să facă după cum vrea el. Nu poate să mănânce bomboane la micul dejun și iar bomboane la cină.

— Eu și tatăl tău vom avea amândoi grijă de asta.

Ușa se deschise încet și mă ridicai de pe pat.

— Ferdinand.

Avea ochii roșii. Era clar că i se spusese că voi pleca și că nu mă voi mai întoarce. Mi se rupea inima să îl văd plângând. Îmi luă mâinile într-ale lui.

— Nu înțeleg. Nu… Nu înțeleg.

— Mă mărit, Ferdinand. Soțul meu este împăratul Franței. Știi ce înseamnă asta?

— Că vrei să îl iubești pe el, și nu pe mine.

Trăsei adânc aer în piept. Nu aveam să plâng. Dar Maria își înăbuși un suspin și acum era imposibil să nu plâng.

— Ferdinand, o să te iubesc întotdeauna… fie că sunt în Austria sau în Franța.

— Dar când o să te întorci?

Privii în ochii lui. Era un băiat atât de frumos! Dacă Dumnezeu l-ar fi binecuvântat și cu o minte pe măsură… Așa cum stau lucrurile, cineva va trebui să îi fie mereu alături ca să-l îndrume. Dacă m-aș fi căsătorit cu Adam și mi-aș fi trăit viața la Schönbrunn, acea persoană aș fi fost eu. Dar acum altcineva va îndeplini acest rol. Întinsei mâna ca să îi mângâi părul și lacrimile lui îmi udară palma.

— Nu știu când mă voi întoarce, am spus. Dar poți să îmi scrii oricând dorești.

— Pot să te vizitez?

Am înghițit nodul dureros care mi se ridicase în gât.

— Dacă te porți frumos.

Dar era o minciună îngrozitoare. Deși era posibil să circule zvonuri despre încetineala lui mintală și despre sănătatea lui precară, nimeni nu știa exact cât de devastatoare sunt atacurile lui de apoplexie. Familia noastră făcuse mari eforturi să le ascundă. A fost destul de dureros pentru tata să își vadă un copil suferind, dar când au început și crizele Mariei Carolina… Nu este drept. Pe de altă parte, Iisus n-a propovăduit niciodată dreptatea. Doar iertarea și credința.

Am schimbat o privire cu Maria, care era prea tristă ca să poată vorbi.

— Vreau să continui să înveți cât sunt eu plecată, Ferdinand. Tata se bazează pe tine. Vreau să înveți bine literele și trebuie să îmi scrii despre fiecare lucru nou pe care îl înveți. O să faci asta?

— Da, îmi promise.

— Și fii îngăduitor cu bucătarii. Nu-ți pot aduce găluște cu caise în fiecare dimineață.

Își luă bine-cunoscuta mutră tristă și, cu toate lacrimile, am râs. Se auzi apoi o bătaie răsunătoare și toți trei încremenirăm. Pajul tatei se întorsese. Și, de data asta, Adam era cu el.

— S-au adunat cu toții și așteaptă, Alteța Voastră.

Adam traversă încăperea și îmi luă mâna.

— Voi avea eu grijă de el, îmi promise.

— Are nevoie de atât de mult ajutor, și tata nu are răbdare…

— Am eu.

Dintre toți soldații de la Schönbrunn, Adam a fost singurul care și-a făcut timp să îl învețe pe Ferdinand să călărească. Și tot Adam i-a cumpărat primul set de pensule, ca să poată să picteze, la fel ca mine.

Priveam chipul lui Adam și mă întrebam cum voi reuși vreodată să trăiesc fără el.

— O să-mi lipsești atât de mult! i-am șoptit.

La ușă, pajul tatei aștepta, cu privirea întoarsă în altă parte. Iubirea lui Adam pentru mine nu era un secret, și nu voi fi o mireasă rușinată în patul lui Napoleon. Bărbatul își drese vocea, și m-am agățat strâns de Adam.

— E timpul, spuse el cu voce răgușită.

Maria îmi luă brațul și, dintr-odată, totul deveni aievea. Am străbătut Schönbrunnul, iar curtenii se dădură la o parte de parcă ne-am fi îndreptat spre o înmormântare, și nu spre o nuntă. Câțiva se înclinară adânc în momentul în care am trecut pe lângă ei. Înțelegeam sacrificiul pe care eram pe cale să-l fac și faptul că un ordin din partea lui Napoleon nu era întrecut decât de o comandă de la Dumnezeu. Stăpânea întreaga Europă apuseană, de la Roma până în Olanda, și nici măcar Biserica nu avea putere asupra lui. Mă căsătoream cu un bărbat care fusese excomunicat, cu un împărat care divorțase de prima soție fără consimțământul papei. Și dacă Biserica nu îi recunoscuse divorțul, ce însemna asta pentru mine? Tata mi-a spus că îi permisese Joséphinei să-și păstreze titlul. Așa că amândouă vom fi numite împărătese.

Când am ajuns în curtea castelului, eram așteptată de un grup mic și tăcut. Pe lângă tata și prințul Metternich, mai erau și sora mea, Maria Carolina, care nu vorbește niciodată, și sora mea cea mai mică, Anna, care-și ținea în mână ursulețul și plângea în blănița lui. Până și frații mei mai mici erau prezenți. Toate chipurile

erau solemne, mai puțin al lui Metternich. Dacă va veni cu mine în Franța, nu mă voi încrede niciodată în el. Niciodată. Poate că nu a aranjat personal această căsătorie, dar într-o zi, după ce îi voi câștiga încrederea lui Napoleon, voi aduce în discuție numele lui Metternich și el îmi va spune dacă sfătuitorul tatălui meu a fost cel care a sugerat pentru prima oară o uniune între noi. Sunt sigură de asta.

— Metternich va veni cu noi, spuse tata.

Părea bătrân; pe chip i se citea durerea unei mari pierderi.

— Prințul ar dori să îți dea câteva sfaturi.

Am urmat-o pe Maria în caleașca regală și Metternich începu prin a ne face complimente amândurora.

— În asemenea zile dificile, femeile din dinastia de Habsburg sunt adevărate exemple de curaj.

Nu i-am răspuns la zâmbet. În clipa în care trăsura se puse în mișcare, i-am spus sec:

— Am auzit că aveți sfaturi. Vă rog să mi le dați.

Tata nu mă mustră pentru lipsa de politețe.

— Știu că sunteți nefericită, începu Metternich. Nu există nimeni în această trăsură, posibil în întreaga Austrie, care să-și fi dorit această căsătorie. Dar, în ciuda tuturor suferințelor pe care le-a adus regatului nostru, împăratul Bonaparte a făcut totuși și lucruri bune.

Am ridicat din sprâncene și, cum nu am spus nimic, prințul a continuat:

— Codul lui Napoleon, de exemplu. Împăratul a creat un set de legi civile care să fie urmate în imperiul său. Sub Vechiul Regim, ceva legal într-un oraș putea fi ilegal în altul. Acum, același set strict de legi guvernează întreaga Franță. Are la bază *Corpus Juris Civilis,* scris în secolul al XVI-lea de împăratul Iustinian.

Tata mormăi ceva în barbă și privi pe fereastră.

— Dar nu i-ai spus partea cea mai bună, interveni Maria, cu o voce rece și nefirească. Haide, știi doar! Cum „femeile din ziua de azi trebuie controlate. Se duc unde vor, fac ce vor“. Cum „nu este în spiritul francezilor să lase femeile să fie în avantaj“. Și asta face parte din Codul lui Napoleon, nu?

— Asta nu are nici o legătură cu Alteța Sa…

— Nu?

Maria se uită la tatăl meu. Maxilarul lui era încleștat.

— Veți fi împărăteasă, îmi spuse Metternich.

A doua împărăteasă.

Când văzu că nu mă entuziasmez, încercă altă abordare.

— Știu ce sentimente are Alteța Voastră față de evrei, având în vedere că doica voastră a fost evreică. Poate vă interesează să aflați că împăratul nu numai că a emancipat evreii din Franța, dar a și cerut crearea unui stat al evreilor.

M-am aplecat în față, deși n-aș fi vrut.

— Unde?

— În Palestina.

— Și poate face asta?

— A cucerit Egiptul, îmi răspunse, ca și cum această victorie mică și de scurtă durată ar însemna că acum orice este posibil. Poftim, zise, și scoase din buzunar un medalion mic, de aur, pe care mi-l întinse. De la împărat, pentru Alteța Voastră.

L-am deschis și am studiat chipul dinăuntru. Dacă îi semăna – și probabil că nu –, atunci arăta cu mult mai tânăr decât cei patruzeci de ani pe care îi avea. Artistul îl pictase într-o haină brodată, cu părul negru pieptănat cu cărare într-o parte și cu ochii cenușii privind în depărtare. Părea rece, lipsit de emoții, un bărbat cu mintea preocupată de ținuturi străine, nu de familie sau de dragoste. Mă gândeam la Adam, ai cărui ochi negri par întotdeauna calzi, chiar și în desenele în cărbune, și mi-am dat seama dintr-odată că nu-mi pot stăpâni lacrimile.

— Maria! exclamă tata, dar am ridicat o mână înmănușată.

— Sunt bine.

Îi aruncă o privire amenințătoare lui Metternich, dar prințul nu păru afectat. Pentru el, sunt un cal de luptă care intră în bătălie. M-am născut cu această datorie și acum o îndeplinesc. Nu contează că iubesc pe un altul sau că Napoleon e suficient de bătrân cât să-mi fie tată. Imperiul Habsburgic trebuie să dăinuiască.

— Împăratul v-a trimis acest medalion de la Paris, îmi explică Metternich. V-aș sugera ca, atunci când Bonaparte vă va întreba despre el, să îi spuneți că portretul nu se ridică la înălțimea originalului.

Am făcut ochii mari.

— Este adevărat?

— Sigur că nu.

— Și atunci de ce să-i spun?

— Fiindcă este foarte orgolios, interveni Maria și, când m-am uitat de la tata la Metternich, nici unul nu o contrazise.

— Ce? Napoleon este un copil?

— Este un împărat cu un tron nou, spuse tata, precaut. Coroanele vechi nu trebuie niciodată astfel lustruite.

— Dar asta înseamnă și că veți fi răsfățată cu mai multe bijuterii și blănuri decât orice altă împărăteasă din Europa, adăugă Metternich.

Faptul că își închipuie că acest amănunt mi s-ar putea părea ademenitor arată cât de puțin a reușit să mă cunoască în acești nouăsprezece ani.

— Pictează?

Metternich se încruntă.

— Este împărat, Alteța Voastră.

— Cel puțin apreciază artele? l-am întrebat.

Metternich se foi în scaun și mi-am dat seama că începe să devină frustrat. Ce

bine ar fi fost să fiu o fetișcană fără nimic în cap, care să se mulțumească cu niște rochii noi!

— Nu cunosc aceste amănunte, îmi răspunse sec. Însă împăratul a făcut mari pregătiri pentru această nuntă, fără să se uite la cheltuieli. V-au fost pregătite apartamente noi pentru oprirea de la Compiègne…

— Voi vizita același oraș în care regele Ludovic a întâmpinat-o pentru prima oară pe Maria Antoaneta?

Nimeni nu îmi spusese asta, și acum, până și Maria își feri privirea.

— Sper că sunteți tot atât de superstițioasă pe cât sunteți de romantică, îmi spuse sec Metternich.

L-am privit fix ca să-mi dau seama dacă glumește, dar era ministrul de externe al tatălui meu, un diplomat uns cu toate alifiile. Am petrecut restul drumului în tăcere, ascultându-l în timp ce îmi povestea despre rutina zilnică a lui Napoleon. Se trezea la șase, și la șapte bea o cană de apă de flori de portocal. Până la opt își citea deja toate scrisorile și valetul îi termina de pregătit baia. La ora nouă era îmbrăcat și prezent în birou, unde nimeni nu avea voie să îl deranjeze până la prânz.

— Și ce face acolo? întrebă Maria.

Metternich îi aruncă o privire tatălui meu.

— Același lucru pe care îl face și soțul vostru, Maiestate.

Am scos un hohot de râs, fiindcă am foarte mari îndoieli referitor la acest aspect. Tata nu s-a încuiat niciodată în camerele lui ca să pună la cale cucerirea lumii occidentale. Și nici nu a călătorit vreodată pe un alt continent ca să-i subjuge popoarele și să-i jefuiască bogățiile.

— Răspunde la scrisori, continuă Metternich, făcând abstracție de izbucnirea mea. Și îi dictează instrucțiuni secretarului său, Méneval.

— Ce fel de instrucțiuni? întrebă tata.

Știam că, fără să vrea, Napoleon îl intriga – un om de rând care, la douăzeci de ani, fusese făcut locotenent-colonel, și la treizeci și șase de ani se încoronase împărat al Franței.

— Dacă în Palatul Tuileries este nevoie de un scaun nou, el îi alege culoarea. A scris cincisprezece mii de scrisori din cortul lui din Polonia…

— Dar nu a stat acolo decât șase luni! exclamă tata.

— Nimic nu-i scapă. Mai are și o serie de excentricități de care Alteța Voastră poate ar dori să țină seama…

Maria îmi susținu privirea. Dar femeile din dinastia de Habsburg au trecut prin situații mult mai grele.

— Pe biroul lui, împăratul ține figurine, îmi explică Metternich. Nimeni nu trebuie să le atingă. Sunt aranjate într-un anume mod. În timp ce lucrează sau se gândește la ceva în birou, hârtiile sunt împrăștiate pe jos. Sunt doar gunoaie, dar nimeni nu are voie să le strângă până la căderea nopții. Și orice carte publicată în

italiană sau în franceză îi este adusă numaidecât.

— Le citește pe toate? întrebă tata.

— Nu tocmai. Pe cele care nu sunt de ficțiune le păstrează. Pe cele de ficțiune, de obicei, le arde.

— *Cum*?

Metternich ridică din umeri, ca și cum ar fi cel mai firesc lucru să arzi în șemineu literatura care nu îți place.

M-am lăsat pe spătarul canapelei și am închis ochii. Nu vreau să mai aud.

— Dar îi place să citească, spuse Maria, cu speranță în glas. Conversațiile lui…

— Nu sunt despre cărți, mă preveni Metternich. Nu discută despre literatură cu nimeni, în afara unui servitor haitian pe nume Paul.

Tata era uluit:

— Are un *sclav*?

— Bărbatul este șambelanul prințesei Borghese.

Metternich îi dădea înainte cu programul împăratului – prânzul spartan de la amiază, cina de douăzeci de minute de la ora unsprezece –, însă îmi vuia capul și nu ascultam decât pe jumătate.

— Și mai este un ultim amănunt, adăugă Metternich, în timp ce trăsura ieșea pe poarta palatului. Sora mai mică a împăratului, Caroline de Neapole, este cea care va sosi să o întâmpine pe Alteța Voastră la Braunau.

Reacția tatei fu atât de violentă, încât vizitiii opriră trăsura pentru a se asigura că totul e în regulă.

— Este o insultă? Răcni, și, dintr-odată, mă trezii pe deplin. Coroana *aceea* a aparținut bunicii ei, strigă tata, nu unei corsicane de rând! Regina Caroline *de Neapole*!

Nu l-am văzut niciodată atât de furios, însă, într-adevăr, bunica mea, regina Maria Carolina, fusese cea care ocupase cândva acel tron.

— Dacă o face intenționat…

— Maiestatea Voastră, interveni Metternich cu voce blândă, nu a avut intenția să vă ofenseze. Și-a dorit doar să trimită un egal în întâmpinarea soției sale. Avea de ales între regina Caroline sau prințesa Pauline.

Însă tata nu era convins. Strigă pe fereastră vizitiilor să continue drumul și ne oprirăm în fața castelului Innenhof, unde unchiul meu aștepta în locul lui Napoleon Bonaparte. De obicei mă bucur să văd pereții de marmură albă ai reședinței preferate a tatălui meu, însă astăzi, Hofburg arăta impunător și rece.

— Alteța Voastră, începu solemn Metternich, toți austriecii, de la Praga în Carintia, înțeleg sacrificiul pe care sunteți pe cale să-l faceți. Îmi permiteți să vă mai ofer un ultim sfat? mă întrebă.

Am dat scurt din cap, și Metternich își drese vocea.

— Când regina Caroline vă va întâmpina în Braunau, ascultați-o întru totul. Va

aduce cu ea parfumuri franțuzești, haine franțuzești, mâncare franțuzească. O să vă instruiască cu privire la tot ceea ce este franțuzesc. Sunteți franțuzoaică acum. Împărăteasa Marie-Louise.

L-am fixat pe prinț cu privirea.

— Nu, nu sunt. Iar această mascaradă, am spus, privind spre rochia din catifea roșie, brodată cu fir de aur și tivită cu hermină, este doar pentru ochii împăratului. Poate să mă îmbrace în mătase albă și să-mi pună o coroană pe cap, dar voi fi întotdeauna Maria-Luiza, fiica lui Francisc I, și nu voi înceta niciodată să fiu austriacă!

A fost o ceremonie scurtă.

Unchiul meu îi ținea locul lui Napoleon și un oficial era prezent pentru a înregistra actul. După ceremonie nu avu loc nici un fel de festivitate. Dacă m-aș fi căsătorit cu oricine altcineva – chiar și cu un om de rând –, străzile ar fi răsunat de cântece și dansuri. Toate trăsurile ar fi fost împodobite cu flori, iar în piețele publice s-ar fi oferit vin. Dar nimeni nu era în dispoziție de sărbătoare. Austria fusese înfrântă, casa regală, umilită, iar împăratul de Habsburg fusese forțat să-și dea fiica descendentului unui nobil corsican dintr-o familie obscură.

Afară începuse o ninsoare ușoară, și mă întrebam dacă în Franța ninge vreodată. Cu siguranță, trebuie să ningă, dar adevărul este că nu știam.

Drumul cu trăsura înapoi la Schönbrunn a fost solemn. Până și Metternich păstră tăcerea, dar înainte să ne despărțim pe treptele acoperite cu gheață ale palatului, prințul întinse o mână ca să mă oprească. M-am retras, iar el se aplecă spre urechea mea și îmi șopti:

— Mândria nu este o trăsătură pe care francezii o apreciază la conducătorii lor. Au ucis o regină pentru mai puțin.

L-am studiat în lumina rece a după-amiezii. Avea nasul roșu și obrajii îmbujorați, însă ochii îi erau strălucitori și avea privirea ageră.

— Vrei să spui că sunt în pericol?

— Mătușa voastră a fost decapitată acum șaptesprezece ani.

Făcu o pauză de câteva clipe, apoi adăugă:

— Oamenii nu s-au schimbat.

L-am privit intrând în palat în spatele tatălui meu și al mamei mele vitrege. Nu puteam suporta gândul că tata ar putea primi vreodată vestea că am fost omorâtă, că gloatele franceze m-au sfâșiat bucată cu bucată, ca pe prințesa de Lamballe, sau că m-au condamnat la ghilotină. Mă voi purta cum trebuie. Îmi voi face datoria de fiică și de regină și voi face cinste istoriei Habsburgilor. Dar, când mă voi ruga, o voi face ca Maria-Luiza.

Dumnezeu, cel puțin, îmi va cunoaște numele.

În castelul Schönbrunn, am pășit pe holurile casei copilăriei mele încercând să

îmi întipăresc totul în memorie: încăperile scăldate în lumina lumânărilor, tavanele pictate, șeminele din marmură unde eu și surorile mele ne-am jucat cu păpușile și am pictat case acoperite cu zăpadă. Am evitat privirile curioase ale curtenilor, fiecare dintre ei dorind să-mi adreseze un ultim cuvânt, și, în schimb, m-am grăbit să intru în studioul meu. Ușa era deschisă și am pășit înăuntru fără alte ceremonii. Numaidecât, am început să tremur. Fără foc, încăperea era rece. Mi-am strâns mai tare pelerina în jurul corpului și am traversat încăperea. Pe toți pereții erau imagini înrămate cu membrii familiei mele: surori, frați, unchi, veri – generații de chipuri pe care nu le voi mai vedea niciodată. Pe un șevalet în cealaltă parte a încăperii era tabloul cu sora mea cea mai mică, Anna. Nu voi mai avea timp să îl termin acum. I-am privit chipul drăgălaș și m-am întrebat cum va arăta la nouă, doisprezece, chiar cincisprezece ani.

— Mă gândeam că te găsesc aici.

Mama mea vitregă, Maria, stătea în pragul ușii, cu lumina candelabrului din hol strălucind în jurul ei asemenea aurei unui înger.

— Tata mi-a spus să îmi iau rămas-bun, i-am spus și am strâns cu putere din ochi. Îmi va fi atât de dor de tine! Și de tata! Și de Schönbrunn…

— Nu e chiar imposibil să crezi că te vei întoarce, spuse ea cu disperare, traversând încăperea. S-ar putea să te lase să ne vizitezi.

Îmi luă mâna.

— Fii bună cu el, mă sfătui. Lasă-l să creadă că ești îndrăgostită. Când o să te ia prima oară…

Am tras aer în piept.

— Ești femeie măritată acum, o să se întâmple.

Da, însă am încercat să nu mă gândesc la asta.

— După prima oară, roagă-l să o mai facă o dată.

O priveam înmărmurită, dar ea dădu din cap.

— Vor să creadă că sunt irezistibili. Dacă îl mulțumești în pat, el te va mulțumi din toate celelalte puncte de vedere.

Încercam să nu mi-o imaginez făcând aceste lucruri cu tatăl meu, dar este și mama mea vitregă, nu doar prietena mea. Este datoria ei.

— Și nu intra niciodată în competiție cu el.

M-am încruntat.

— M-ai văzut vreodată la jocuri?

— Tot timpul. Șah. Dacă te roagă să joci, refuză-l. Sau ai grijă să pierzi.

— Niciodată!

N-aș putea face asta.

— N-ar trebui să fii atât de mândră, mă avertiză.

M-am gândit la avertizarea prințului Metternich și am ezitat. Își puse capul pe umărul meu și am simțit mirosul de lavandă al părului ei.

— Ești cea mai bună prietenă pe care o am, îmi șopti.

Mă însoți în timp ce-mi luam rămas-bun.

M-am dus mai întâi la doica Judith, care m-a crescut până când m-am făcut mare. Mă mângâie pe păr și-mi spuse să nu plâng.

— A arătat multă bunătate față de evrei. Poate că Dumnezeu are un plan.

— Asta sper și eu, am spus în șoaptă.

Dar dacă nu are? Dacă Dumnezeu a dat uitării dinastia de Habsburg-Lorena ?

Apoi am fost să-mi văd doamnele de companie. În cele din urmă, m-am dus la frații mei cei mai mici, în camera de joacă. Erau foarte nedumeriți. La vârsta de opt ani, fratele meu, Karl, nu înțelegea noțiunea de căsătorie. Când tata veni să le ureze noapte bună, îi explică ce înseamnă să fii căsătorit.

— Atunci, înseamnă că o să plec și eu? întrebă fratele meu.

— Nu, tu ești băiat, spuse tata.

— Dar Anna o să plece? întrebă Karl, și acum Anna nu mai putea fi în nici un fel consolată. Suspinele care-i zguduiau trupul îmi frângeau inima. Am luat-o în brațe.

— Șșșt…

I-am mângâiat părul blond-auriu, la fel ca al meu.

— Nu vreau să plec.

— Nu pleci nicăieri, i-am promis.

— Dar nu vreau să pleci nici *tu*.

— De ce nu o săruți pe Maria de noapte bună? îi spuse tata. Astfel, putem să o conducem până în camera ei, sugeră el, pentru a o face să se simtă mai bine.

Anna dădu din cap. Apoi am străbătut holurile împreună, pentru ultima oară ca o familie.

CAPITOLUL 8

PAULINE BORGHESE

Palatul Tuileries, Paris, martie 1810

— Vreau să mă înveți să valsez.

L-am privit uluită pe fratele meu, îmbrăcat în livreaua militară și cu cizme negre de călărie, și eram sigură că nu am auzit bine.

— De când vrei tu să valsezi? l-am întrebat.

Era ridicol. Ba nu, era de tot râsul! În patruzeci de ani nu a dansat niciodată, nici măcar cu mine.

— Soția mea se va aștepta la acest lucru din partea mea, spuse Napoleon.

Numaidecât am simțit cum mi se încinge sângele. Așadar, *pentru asta* m-a chemat în biroul lui! Nu cu vreun scop măreț, ci ca să-l ajut să impresioneze o târfă austriacă.

— Categoric nu.

— Ce vrei să spui?

Se ridică din spatele biroului, însă nu eram intimidată.

— Nu te pot învăța să dansezi. Nu sunt instructor.

— Ești cea mai bună dansatoare din Paris.

— Este un talent înnăscut, i-am spus zâmbind. Nu am nici cea mai vagă idee cum aș putea învăța pe altcineva.

— Minți.

Da. Dar el nu știa asta.

— Roag-o pe Hortense, i-am sugerat.

Hortense era îndeajuns de neghioabă ca să facă ceea ce i se cerea. La urma urmei, doar era fiica Joséphinei.

Mă fixă cu privirea preț de câteva clipe, sperând că o să roșesc sau că mă voi da de gol în vreun fel. Însă Talma îmi spune întotdeauna că am fost făcută pentru scenă, deoarece chipul nu îmi trădează nimic.

— Atunci, vreau să vezi asta, îmi spuse, în schimb. Totul trebuie să fie perfect pentru sosirea ei, Pauline. *Totul*.

Am văzut cele cincisprezece cufere despre care mi-a vorbit Paul acum trei luni și mi-am dat seama că este cu adevărat îngrijorat de treaba asta. O fetișcană de

nouăsprezece ani îl intimida din cauza numelui pe care îl poartă. Parcă ar fi uitat că Dumnezeu însuși veghează asupra neamului Bonaparte. Uite cât de departe am ajuns! Dumnezeu ne-a *ales* pentru mărire și glorie, și nu există nici un motiv să credem că ne va dezamăgi acum. Însă ochii fratelui meu erau plini de îngrijorare și aș fi vrut să-l pot face să înțeleagă că este rege, chiar și fără palat, și fără coroană.

— Uită-te cu atenție, îmi spuse. Dacă am uitat ceva, Méneval o să facă rost.

— Ai o listă? l-am întrebat.

Cu toată bravada lui despre egalitate și origini de rând, eu știam adevărul. Ar fi vrut să avem și noi sânge regesc.

Îmi întinse două pagini umplute de sus până jos cu scrisul lui Méneval. Erau o sută cincizeci de perechi de ciorapi, treizeci și șase de jupoane, o sută patruzeci și patru de cămăși brodate, unsprezece halate de mătase, optzeci de bonete de noapte din dantelă, nenumărate batiste și șaizeci și patru – șaizeci și patru! – de rochii create în atelierele lui Leroy.

— Există și o a treia pagină, spuse el nerăbdător. Pe spate.

— I-ai comandat și *lenjeria*?

Mi-l imaginam pe imbecilul meu soț, Camillo Borghese, îndrăznind să-mi cumpere desuurile, și eram oripilată.

— Doar nu îți imaginezi că-și poate alege singură toate astea! spuse. E o copilă.

— Are nouăsprezece ani.

— Exact. Suficient de matură cât să devină mamă, suficient de tânără cât să fie supusă.

Fratele meu își strecură mâna în reverul hainei într-un gest atât de familiar, încât artiștii începuseră să îl picteze astfel în portrete. Dar mă întrebam, dintr-odată, dacă nu cumva și pe el îl deranjează stomacul. Nu a spus niciodată nimic, dar, pe de altă parte, nu a spus nimic nici despre doctoriile pe care le lua pentru atacurile de apoplexie.

M-am așezat pe marginea biroului și l-am întrebat încet.

— Te simți bine?

— Ce te face să crezi altceva? mă întrebă.

Apoi îmi urmări direcția privirii și își scoase mâna din haină.

— Desigur.

— Mi-ai spune dacă te-ai simți rău?

— De ce?

Veni și se așeză lângă mine.

— Ești doctor?

— Nu, dar ți l-aș găsi pe cel mai bun.

Îmi luă gingaș mâna într-a lui și mi-o strânse ușor.

— Ești o soră bună, Paoletta.

Am privit din nou cuferele pline cu mantii din puf de lebădă și cămăși de

culoarea liliacului, și invidia pe care o simțeam era de nesuportat. Eu aș arăta cu mult mai bine în aceste haine decât va arăta vreodată orice femeie din dinastia de Habsburg. *La ce bun să porți o rochie de mătase roșie când ești un cârnat înfipt pe două picioare?*

— Am auzit că e grasă, i-am spus, știind prea bine că detestă femeile grase cu aceeași înverșunare cu care le urăște pe cele înalte.

— Cine a spus asta? vru să știe.

Am simțit o asprime în vocea lui și am contraatacat cu indiferență.

— Nimeni, am zis, ridicând ușor din umeri. Se vede clar din tablou.

Și cine nu a văzut tabloul? Stă ca un altar în mijlocul sălii tronului, ridicat pe trepte asemenea unei icoane a Fecioarei Maria.

— Presupun că vom afla cât de curând.

M-am ridicat.

— Cel puțin, va afla Caroline. Paul a spus că o trimiți pe ea la Compiègne fiindcă este regină.

— E o chestiune de rang. Și, când va ajunge aici, să nu o insulți. Este prințesă de Habsburg.

— Altfel ce? O să mă alungi?

Îmi apucă brațul. Dintr-odată, era atât de aproape, încât i-am simțit dorința arzătoare.

— O să te porți civilizat, mă avertiză printre dinții încleștați. La biserică, la fiecare serbare, chiar și în camera de naștere, atunci când îmi va dărui un fiu. Ăsta nu e un joc.

Mi-am retras brațul, însă privirea îi era întunecată și m-am întrebat dacă nu l-am împins prea departe. A ordonat moartea unor bărbați pentru mai puțin. Nu o face personal. Îi trimite pe front, în mijlocul celor mai periculoase lupte și, când nu se mai întorc, maschează totul sub niște discursuri strălucitoare și regrete prefăcute. Am avut amanți care au murit în felul ăsta.

— Ce e asta? l-am întrebat repede, îndreptându-i atenția spre orașul în miniatură recreat în modele de lut, de pe biroul lui.

— Străzile Parisului, îmi răspunse iritat. I-am cerut lui Méneval să pregătească macheta.

La fel cum i-a cerut lui Méneval să pregătească încă alte șase machete, fiecare de înălțimea mâinii mele, pentru încoronarea lui. Fratele meu nu lăsa nimic la voia întâmplării. Era un om pe care este periculos să-l superi, însă oricine trebuie să admire un bărbat care poate plănui o nuntă asemenea unei campanii militare. M-am apropiat de macheta orașului nostru. Drumul spre Luvru a fost trasat cu ață, și, săptămâna viitoare, pe întâi aprilie, cortegiul nupțial va trece pe sub Arcul de Triumf, încă neterminat, al fratelui meu, va coborî pe Champs-Élysées și prin grădinile Tuileries. Mi-am ales deja rochia pentru ocazie. Satin galben și tul, cu

manșon din blană de iepure.

— Ce părere ai de capela de la Luvru? mă întrebă fratele meu. Am pus să fie renovată.

Da, și chiar și numai privind-o în machetă îți puteai da seama cât este de frumoasă. Mă gândeam cât de tânără voi părea în lumina palidă a naosului, scăldată din toate direcțiile de sclipirea argintie a vitraliilor.

— Drăguț.

Am observat apoi că Méneval a găsit o serie de figurine care să îi reprezinte pe participanți. Uite-l pe Napoleon, vopsit în alb și roșu, cu un bicorn pe cap și cizme negre, înalte până la genunchi. Și pe Marie-Louise, cu părul făcut din niște paie vechi. Figurina mea era îmbrăcată în albul cel mai pur, și cineva și-a amintit chiar și de colierul meu cu camee. Eram așezată în spatele miresei și, deși simțeam impulsul să-i spun că austriaca va fi mai înaltă și mai plină în realitate, m-am abținut.

Umerii fratelui meu se încordară.

— Vreau un moștenitor, Pauline.

Paul mi-a spus că a numit-o „pântec mergător".

— Ce se întâmplă dacă nu este fertilă?

Se întoarse spre mine cu o expresie sălbatică.

— De ce spui una ca asta?

— Pentru că se mai întâmplă… uneori.

— Nu mi se va întâmpla mie!

— Dacă nu reușește să-ți dăruiască un fiu, poți oricând să o înlături, i-am spus. Și să găsești pe altcineva.

Doar că nu voi fi eu aceea. Zilele maternității mele s-au terminat. Doctorii mi-au spus asta după nașterea fiului meu. Așa că, dacă nu va fi Marie-Louise, va fi pur și simplu altcineva.

— Îmi va da un moștenitor, spuse fratele meu, cu hotărâre.

Am dat din cap, presupunând că are dreptate. Apoi, poate că se va plictisi de ea, la fel cum s-a plictisit de Joséphine căreia, spre încântarea mea, i s-a spus să părăsească Parisul și să se mute la Château de Navarre după sosirea lui Marie-Louise. S-a interzis menționarea în presă a numelui Joséphinei. Îmi imaginez cum ar fi să trebuiască să mă mut în Normandia! Atât de departe în nord, aș fi ca și moartă.

— Vreau ca tu și soția mea să fiți prietene bune, îmi spune fratele meu.

— Oh, sunt sigură că vom fi foarte apropiate.

Mă privi cu coada ochiului.

— N-ai să o muști, Pauline. N-o să te porți cu ea așa cum te-ai purtat cu Joséphine.

— Beauharnaille era o mincinoasă!

— Și Marie-Louise este prințesă. O prințesă *adevărată*, prin ale cărei vene curge

sângele a opt secole de domnie habsburgă. Și dacă voi fi nevoit să aleg între tine și ea, mă avertiză, o voi alege pe ea.

CAPITOLUL 9

PAUL MOREAU

Braunau, Austria

„[Cu Caroline] a trebuit să duc întotdeauna o luptă aprigă.“

Napoleon despre sora lui

Vizitiul spuse că ar trebui să ajungem la granița cu Austria într-o oră. Dacă minte, îmi voi asuma riscul de a înfrunta ploaia torențială și de a o lua pe jos până la Braunau, decât să mai ascult lamentările reginei Caroline. Da, călătoria a fost insuportabilă. Da, a fost greu. Dar cel puțin noi nu suntem cai. Bietele animale au fost nevoite să înoate aproape tot drumul de la Paris prin această mocirlă de zăpadă topită și noroi.

Împăratul ne dăduse instrucțiuni să o aducem pe prințesă până pe douăzeci și opt martie. Dar, la fel ca majoritatea dorințelor împăratului, era o sarcină aproape imposibilă. Până acum, a însemnat să călătorim timp de opt zile, pe ploaie și burniță, cu o singură oprire pe zi, după care să călătorim din nou, până mult după căderea nopții. Toată lumea era într-o dispoziție proastă, îndeosebi femeile, care nu sunt obișnuite cu astfel de drumuri. Însă regina Caroline era singura care simțea nevoia de a-și exprima nemulțumirea.

— Nu pot să înțeleg cum austriecii pot să mănânce *Spätzle*, se plânse ea. Vă imaginați cum e să mănânci așa ceva în fiecare zi? Nu e de mirare că sunt atât de grași.

— Asta spune și tata, răspunse Collette.

Dintre cele șapte doamne de companie care ne însoțeau în călătorie, ea era preferata reginei, o fată de șaptesprezece ani, crescută într-un castel din provincie și adusă la curte pentru a-și desăvârși educația. Și ce mai educație primea! Nu am văzut în tot Parisul o rochie cu un decolteu mai adânc ca al ei sau pantofi cu tocuri mai înalte.

— Se spune că noua noastră împărăteasă va fi mare și proastă ca o vacă.

— Ei bine, refuz să-i aduc fratelui meu un animal de la fermă. Dacă va trebui să o înfometăm de aici până la Compiègne, atunci așa vom face.

Discuția din trăsură continuă în acest fel până când am ajuns în Braunau, cu o oră înainte de apus, și am început să regret faptul că i-am acceptat rugămintea

împăratului de a fi ochii și urechile lui în această călătorie. Nimic nu era destul de bun pentru Alteța Sa. Berea care ne era servită la cină era prea tare, mâncarea prea fadă, oamenii nu aveau nici cel mai banal simț al modei. Dar, de îndată ce pasul cailor încetinea, atmosfera din trăsură se mai înveselea. De zile întregi nu am văzut altceva în afară de dealuri și ceață. Mirosul de foc ne-a însoțit pretutindeni, și totuși acum, când turnurile castelului se zăreau în depărtare, se simțea și mirosul unui oraș agitat – mâncare gătită, și cai, și berari care-și prepară licoarea. Priveam pe fereastră spre castelul ce se înalță de cealaltă parte a lacului, unde ne aștepta noua împărăteasă, cu escorta sa austriacă. Mă întrebam dacă portretele pe care le-a trimis sunt realiste sau dacă pictorii au încercat să o flateze, așa cum se întâmplă adesea.

— A doua împărăteasă a Franței, spuse regina Caroline în clipa în care trăsurile se opreau la Schloss Hagenau. Pun pariu că nu vorbește nici pe jumătate atât de bine franceza pe cât ne-a asigurat Metternich.

De la bordura de blană de pe tivul pelerinei până la bordura de mătase a ghetelor, regina era îmbrăcată aproape în întregime în negru. Era o ținută potrivită pentru o înmormântare.

— Și dacă nu vorbește franceza deloc?

Regina îi aruncă o privire lui Collette.

— Atunci viața va fi foarte plictisitoare pentru ea la Paris, nu crezi?

Când am coborât din trăsură, două gărzi livide la față ne-au deschis ușile de la Schloss Hagenau și din castel a apărut un bărbat cu un petic pe ochi. Părul negru îi era legat la spate cu un șiret de aur, iar pelerina brodată era de un rafinament desăvârșit.

Regina Caroline se întoarse spre mine.

— Dumnezeule, e mai înalt chiar și decât tine!

Și, la fel ca mine, avea umerii lați. Fie a muncit la o fermă, fie a petrecut mult timp pregătindu-se pentru război. Poate că germanii nu sunt totuși chiar atât de grași și de leneși.

— *Zău*, adăugă Caroline când bărbatul se apropie, pare un uriaș!

Ne privi pe rând, ca și când s-ar fi așteptat la neplăceri.

— Îți amintești ce a spus fratele meu? mă întrebă pe un ton agitat. Nimic nu trebuie să meargă prost în seara asta. Își dorește cu disperare această alianță.

— Ceremonia a avut deja loc, i-am răspuns.

— Asta nu înseamnă nimic până când nu o are în patul lui.

Bărbatul se opri în fața noastră. Părea furios. În mod evident, vorbea bine franceza.

— Contele Adam von Neipperg, spuse scurt.

Reverența pe care ne-o făcu era cea mai scurtă pe care o îngăduia eticheta.

— Presupun că sunteți Caroline, regina de Neapole.

— Eu sunt.

Își ridică lângă obraz manșonul din blană neagră și așteptă efectul.

Bărbatul privi canapelele de catifea și pernele din pluș și satin din spatele nostru.

— Cred că a fost o călătorie foarte grea, spuse, apoi adaugă sec: Extrem de neplăcută.

— Numai astăzi suntem pe drum de unsprezece ore, îi răspunse Caroline, luată prin surprindere de observația lui. Sper că nu mă luați peste picior.

— Câtuși de puțin, Alteță. Este o plăcere să o primim pe sora împăratului în Austria.

De îndată ce contele Neipperg spuse aceste cuvinte, o armată de servitori apăru din castel pentru a ne lua lucrurile.

— Iar dumneata trebuie să fii Paul, mi se adresă. Șambelanul haitian.

M-am înclinat, și de data aceasta zâmbetul lui era sincer.

— Am auzit de dumneata chiar și în Viena, îmi spuse.

Nu-mi puteam imagina ce anume au auzit vienezii, dar nu aveam timp să aflu. Dinții lui Collette clănțăneau și contele ne conduse grăbit prin curtea înghețată a castelului. Mirosul din aer îmi spunea că urma să ningă în seara aceea și, prin urmare, drumurile vor fi alunecoase și periculoase pentru călătorii. Cu toate acestea, trebuia să plecăm în zori dacă doream să respectăm programul împăratului.

Îl urmarăm pe contele Neipperg prin coridoarele cu lambriuri. Am tras în piept mirosul bogat de lemn de cedru și cafea. În Paris, împăratul cheltuia o sumă fabuloasă pe încălzire; holurile acestea păstrau o răcoare pe care împăratul nu ar îngădui-o niciodată. Am trecut printr-o galerie îmbrăcată în întregime în oglinzi, și regina nu-și putu dezlipi privirea de la propria-i imagine. Era o figură impunătoare, o femeie de douăzeci și opt de ani care arăta de patruzeci și cinci. Încercă un zâmbet scurt, însă efortul părea dureros. Mă întrebam cum se comportă cu cei patru copii din Neapole, sau dacă ea vede în oglindă aceeași femeie bătrână pe care o văd eu.

Am trecut printr-o serie de încăperi decorate de cineva căruia îi plăceau covoarele groase și, când am ajuns într-un salon intim, am recunoscut-o numaidecât pe împărăteasă. Stătea așezată calm în mijlocul încăperii, cu un cățel pe genunchi, înconjurată de femei de aceeași vârstă ca ea – optsprezece, nouăsprezece, poate douăzeci de ani. Înclină protocolar din cap în clipa în care constată că am sosit, însă nu se ridică decât atunci când o recunoscu pe regina Caroline. Artiștii au fost drepți cu înfățișarea ei. Durdulie, cu buze groase și nasul ușor coroiat. Însă părul îi era des și ochii albaștri aveau o nuanță extraordinară.

— Este la fel de înaltă ca și contele! spuse în șoaptă regina Caroline.

Exagera, dar, în clipa în care Marie-Louise se îndreaptă spre noi, era evident că va fi cu mult mai înaltă decât împăratul. Lui Napoleon nu îi plac femeile înalte. Nici durdulii.

— Maiestatea Voastră!

Regina Caroline făcu o reverență adâncă și, în spatele ei, cele șapte doamne care o însoțeau o imitară.

— Este o onoare să o întâmpin pe noua împărăteasă a Franței.

— Bine ați venit în Austria, spuse noua împărăteasă.

Un val de roșeață îi îmbujoră obrajii, și mă întrebam cum o fi oare să ai o piele atât de transparentă, încât orice emoție să ți se citească pe față.

— Îmi imaginez că ați avut o călătorie grea până acum. Doriți să rămâneți aici, cu doamnele mele, întrebă ea, sau să vă retrageți în încăperile Voastre de la etaj și să vă odihniți pe timpul nopții? Am pregătit câteva excursii încântătoare pentru mâine.

Regina Caroline schimbă o privire cu Collette. Franceza împărătesei este impecabilă.

— Foarte amabil din partea voastră, răspunse regina, și mi-am reamintit că cei din familia Bonaparte vorbesc franceza cu accent italian, dar acestea sunt singurele momente pe care le petrecem împreună.

Împărăteasa se încruntă.

— Ce vreți să spuneți?

— Pornim spre Compiègne mâine-dimineață.

Împărăteasa se întoarse brusc spre contele Neipperg și avu loc un schimb aprins de replici în germană.

Contele își drese vocea.

— Nu suntem siguri că am înțeles, Alteța Voastră. De-abia ați sosit. Cu siguranță, împăratul și-ar dori…

— Mai mult decât orice, îl întrerupse Caroline, împăratul și-o dorește pe soția sa. Ceremonia a avut deja loc, de ce să așteptăm?

Împărăteasa atinse brațul contelui Neipperg și cei doi schimbară o privire plină de tandrețe. Mi-am dat seama atunci că Francisc I l-a trimis pe amantul fiicei sale drept escortă. M-am uitat la regină ca să văd dacă a observat și ea, însă Caroline nu are ochi decât pentru cockerul din brațele împărătesei. Spre deosebire de Pauline, reginei nu-i plăceau câinii. O răceală se instală în salon. În cele din urmă, împărăteasa fu cea care rupse tăcerea:

— Mâine atunci. Vorbim aici sau într-un loc mai intim?

— Aici e foarte bine.

Caroline traversă încăperea și însoțitoarele împărătesei se dădură la o parte pentru a-i face loc. Își alese un scaun înalt cu brațe capitonate și perne cu broderii complicate. După ce se așeză confortabil, privi maiestuos în jur în timp ce restul femeilor veniră repede să își ocupe locurile.

Împărăteasa, dimpotrivă, i se alătură contelui Neipperg pe o canapea mică de lângă foc. Bărbatul îi atinse în treacăt genunchiul, ceea ce mă făcu să îmi înăbuș o exclamație. Aproape că îi făcea curte pe față! Însă pe chipul reginei Caroline nu se

citea decât entuziasmul vânătorii. Aștepta de mult timp acest moment și, în clipa în care se aplecă în față, am știut aproape sigur ce avea de gând să spună.

— Așadar, spuneți-mi, Maiestatea Voastră, cum vă simțiți ca împărăteasă a Franței?

Caroline, care deținea bogății ce depășeau orice imaginație, era invidioasă pe fata aceasta de nouăsprezece ani.

Marie-Louise ezită. Nu știa ce spirit de competiție aprindea sângele celor din familia Bonaparte.

— Este… Este o imensă onoare, răspunse.

— Nu ați împlinit încă douăzeci de ani și aveți întreaga lume la picioare. Ce vreți să faceți, acum că sunteți măritată? Ce țeluri sperați să realizați?

Ce dorea să știe, de fapt, Caroline era cum se va schimba propria ei viață după sosirea lui Marie-Louise.

Toți cei prezenți îi așteptau cu încordare răspunsul. Poate că era de la lumina focului în părul ei de aur sau de la sinceritatea din privirea ei, însă exista ceva plăcut în această a doua împărăteasă.

— Nu mă pot gândi la nici o altă dorință, spuse ea, în afară de aceea de a fi o bună soție și de a servi națiunea.

Caroline se uită spre Collette și râse. Credea că Marie-Louise o ia peste picior.

— O soție bună și ascultătoare, repetă ea. Ce încântător!

— M-ați întrebat spre ce năzuiesc, îi răspunse împărăteasa, și acestea sunt dorințele mele.

Regina Caroline încremeni.

— Prima împărăteasă a fost foarte iubită în Paris, spuse ea. Nu exista nici o femeie în Franța mai elegantă sau cu mai mult stil. Așadar, dacă vă doriți să fiți o soție bună, vă sugerez să fiți atentă. Mâine vă voi da veșminte potrivite. Iar câinele ăsta – strâmbă din nas, dezgustată – va trebui să rămână aici.

— Nimeni nu o să mi-l ia pe Sigi!

Împărăteasa se ridică, urmată numaidecât de contele Neipperg.

— Vine cu mine sau nu mai vin deloc.

— Soțului Vostru nu îi plac animalele, Alteță. Vă sugerez să vă luați rămas-bun în seara aceasta de la el. Și nu doar de la Sigi, adăugă ea cu cruzime, ci de la tot ce este austriac. Inclusiv de la doamnele de companie. Sunt instrucțiuni primite de la împăratul însuși.

— Să își abandoneze *cockerul*? o atacă Neipperg.

— Este un *animal*, răspunse regina, ca și cum nimeni nu s-ar putea atașa vreodată de așa ceva. O să-și găsească alt stăpân.

Marie-Louise își îngropă fața în blana cățelului și în întreaga încăpere nu se mai auzi decât sfârâitul focului. Când m-a învățat istorie, mic fiind, în Haiti, tatăl meu mi-a povestit o astfel de scenă care s-ar fi petrecut atunci când Maria Antoaneta a fost

trimisă de la Viena.

— Nu îl părăsesc pe Sigi! spuse împărăteasa, cu hotărâre.

Însă Caroline nu se lasă înduplecată.

— Nu aveți de ales.

Marie-Louise se uită la Neipperg, ca și cum hotărârea finală i-ar aparține acestuia.

— Am terminat aici, anunță contele și îi luă brațul.

Femeile austriece se grăbiră să se ridice, iar regina Caroline strigă în urma lor.

— Plecăm la opt!

Însă nimeni nu îi acordă atenție.

— Spune-le, Paul! Fă-i să înțeleagă…

Marie-Louise se răsuci pe călcâie.

— Înțelegem *foarte bine.* Aud, explică ea, la fel de bine pe cât vorbesc franceza.

Collette își duse șocată o mână la gură în timp ce noua împărătească se răsuci pe călcâie și plecă.

De îndată ce austriecii plecară, regina șopti:

— O s-o închidă în camera lui și-o să arunce cheia. Paul, vreau să te asiguri că fata este gata la ora opt. Asta înseamnă să se trezească la cinci și să fie deja îmbrăcată la șase. O să arate a franțuzoaică, fie că-i place sau nu.

— Și contele?

I-am cercetat chipul lui Caroline ca să-mi dau seama dacă, într-adevăr, era cu putință să fie atât de lipsită de perspicacitate.

— Să îl trezesc și pe el? Va dori să vină.

— Poate să-și dorească el multe, spune cu răutate Caroline, dar, dacă nu-l cheamă Metternich, o să rămână în Austria. Micuța noastră lebădă este acum femeie măritată. Dacă a fost atât de nesăbuită încât să și-l ia pe conte drept amant, asta nu e treaba mea.

Așadar a văzut cum i-a atins genunchiul împărătesei și felul în care aceasta l-a privit în clipa în care s-a ridicat furios ca să-i ia apărarea.

Șase servitori sosiră pentru a ne conduce spre încăperile noastre, dar, când am ajuns în camera mea, somnul nu voia să vină. Era foarte frig, imposibil de frig, un frig care-ți intra până în oase. Dar nu frigul mă ținea treaz. Mâine, viața unei tinere se va schimba. Fie că l-a avut sau nu pe conte în patul ei, copilăria împărătesei se va sfârși cu adevărat în clipa în care va traversa granița între Austria și Franța. Braunau va fi ultimul oraș austriac pe care îl va vedea, și nu va mai gusta niciodată mâncarea pe care a servit-o în această seară. Mâine va începe drumul spre Compiègne pentru a-și întâlni soțul. *E ca un miel care intră într-o haită de lupi,* mă gândeam și am închis ochii, amintindu-mi de propriile speranțe în timpul primului meu drum spre Paris.

Aveam aproape optsprezece ani – aproape aceeași vârstă ca împărăteasa – când Pauline m-a convins să plec din Haiti. Dar, spre deosebire de această fată, eu am

avut de ales. Războiul îmi împărțise familia în două și mama a refuzat să mai vorbească cu fratele meu din clipa în care a văzut că susține invazia lui Napoleon. Fusese ca o mamă pentru el. Mama lui Luc murise pe când el avea șapte ani. Cu toate acestea, iată-l oferind soldaților francezi mâncare și vin, știind prea bine că voiau să o transforme în sclavă pe femeia care îl crescuse. Mă săturasem de furia care ne otrăvea casa, iar alături de Pauline aveam speranța unui viitor – și a unei vieți liniștite.

Mama a plâns de ușurare când a auzit că plec și că nu voi mai fi prins în războiul cu Franța. Însă în clipa în care am părăsit plantația tatălui meu, mi-am abandonat familia unei sorți cu mult mai rele decât discordia. Mesajul care mi-a anunțat moartea lor era scris de vecinul nostru.

„S-au dus“, mi-a scris la un an după sosirea mea la Paris, „iar eu mă întorc în Franța, în lumea civilizată.“ Dar *francezii* fuseseră cei care îmi omorâseră familia, *francezii* o făcuseră sclavă pe mama mea haitiană, *francezii* începuseră războiul!

Dacă nu ar fi fost francezii, eu nu aș fi existat.

Mă gândesc la tata și la cât de fericit ar fi să știe că, dintre toți învățații din Paris, eu sunt cel pe care împăratul îl caută atunci când vrea să discute despre operele lui Voltaire. Dacă ar fi în viață, mi-ar scrie scrisori despre recolta de iarnă, spunându-mi cât de înalte au crescut vrejurile și cât de leneș a rămas în continuare Luc. Ar face glume despre grijile pe care și le face Maman în legătură cu ploaia și ar evita din toate puterile subiectul războiului.

Nimeni n-ar trebui să-și piardă familia. Dar mâine, când va începe drumul spre Paris, noua împărătească a Franței se va simți orfană. Mă gândeam la sacrificiul pe care îl făcea pentru tatăl ei, în timp ce așteptam să treacă ceasurile înfrigurate. Apoi se auzi trâmbița unui cocoș în acest teritoriu de gheață și zăpadă, care mă făcu să mă ridic și să mă îmbrac. Când am deschis ușa și m-am uitat afară, coridoarele erau încă întunecate. Erau gărzi la fiecare cap de scară și l-am întrebat pe bărbatul care era cel mai aproape cum să ajung la camera împărătesei.

— E sus. Cea mai mare ușă, pe dreapta.

Am urcat scările și îmi imaginam cât de cald trebuia să fie în acel moment în Palatul Tuileries. Un servitor neglijent uitase să închidă o fereastră și, afară, o ceață deasă învăluia copacii. Îmi era cu neputință să înțeleg cum pot acești oameni să supraviețuiască astfel, într-un frig atât de crunt care îți tăia răsuflarea.

Când am ajuns la ușa împărătesei, două gărzi austriece făcură un pas în față.

— Ce treabă ai aici?

— Am venit să o trezesc pe împărăteasă.

— Maiestatea Sa are doamne care să facă asta.

L-am privit pe tânăr și mi-am dat seama că depune eforturi ca să rămână treaz.

— Acest ordin vine din partea reginei, care a primit ordine de la împăratul Franței. Împărăteasa trebuie trezită la ora cinci.

Băiatul îi aruncă o privire tovarășului său, care ridică din umeri.

Cei doi se dădură la o parte și îmi permiseră să bat încet la ușă. Mă așteptam să văd chipul unei servitoare ursuze, care să-mi spună să mă întorc mai târziu, așa că, atunci când îmi deschise împărăteasa în persoană, am făcut un pas în spate.

— Maiestatea Voastră…

M-am înclinat repede și, în spatele meu, gărzile au făcut numaidecât la fel. Era limpede că nu a dormit deloc. Avea ochii roșii și umflați. Am privit peste umărul ei în încăperea slab luminată, dar nu l-am zărit pe contele Neipperg. Dacă a fost aici, i-a ascuns orice urmă.

— Ți s-a spus să mă duci la Caroline, ghici ea.

Am dat din cap.

— Dorința reginei este să plecăm la opt.

— Dorința sau ordinul ei? mă întrebă.

Ne privirăm unul pe celălalt în lumina candelabrului și am văzut istețimea din ochii ei. Știa că nu era decizia unei femei. Era toana unui bărbat obișnuit să primească tot ce își dorește, a unui bărbat căruia nu îi place să aștepte.

— Ordinul, i-am spus cu sinceritate.

Când ochii i se umplură de lacrimi, am adăugat încet, ca să nu mă poată auzi nici măcar doamna de companie din spatele ei:

— Vă va lua prin surprindere, atunci când va veni în întâmpinarea Voastră, peste o săptămână, la Compiègne.

CAPITOLUL 10

MARIE-LOUISE, ÎMPĂRĂTEASA FRANȚEI

Compiègne, Franța

Mă gândesc la tine mereu și mă voi gândi întotdeauna. Dumnezeu mi-a dat putere să îndur această ultimă lovitură și numai în El mi-am pus toată nădejdea. El mă va ajuta, și îmi va da curaj, și mă va susține să îmi fac datoria față de tine, căci numai și numai pentru tine m-am sacrificat.

Scrisoare a lui Marie-Louise către tatăl ei, împăratul Francisc I

Dacă tatăl meu m-ar vedea astăzi, cu rochia atât de decoltată încât până și o *Strichmädchen*[1] s-ar rușina să o poarte, nu m-ar mai recunoaște. De la pantofii înguști, de piele, tiviți cu mătase de culoare verde-deschis, până la cameea cu Napoleon pe care o port la gât, totul la mine este francez. Mă gândeam la *Portretul unei doamne* al lui Joseph Wright, cu pălăria aceea ridicolă și cu privirea impertinentă, și mă întrebam dacă în asta speră Napoleon să mă transform. O lacrimă îmi scăpă și-mi căzu pe colier.

— Ce teatru! pufni Caroline. Sunt doar alte haine!

Nu am răspuns. Dacă nu-și poate da seama că tristețea mea nu are nici o legătură cu moda, atunci nu am ce discuta cu această femeie odioasă. Și, deși este cu zece ani mai în vârstă decât mine, ar face bine să nu uite că eu sunt împărăteasă.

Caroline bătu din palme și o chemă pe Collette.

— Aranjează-i părul! o instrui.

Am stat răbdătoare în vreme ce Collette îmi strângea părul într-un coc, și le ascultam pe cele două femei discutând despre călătoria de o săptămână care ne aștepta. Urma să ajungem la Compiègne trecând prin München și Strasbourg. Între aceste orașe urma să ne oprim de douăsprezece ori, pentru ca oamenii importanți din Europa să poată spune că m-au întâlnit.

— Desigur, nu e nimic de făcut în Stuttgart, spuse Caroline, în timp ce Collette îmi fixa pieptenii în păr. Dar în Compiègne…

Cele două femei schimbară o privire între ele. Ele nu știau că servitorul din Haiti mi-a spus deja că noul meu soț mă va aștepta în acest oraș.

— Ei bine, acolo ni se va alătura prințul Metternich.

— Ni se va alătura prințul Metternich? am întrebat. Credeam că ne întâlnim cu

el la Paris.

Ambele femei mă priviră ca și cum ar fi uitat că înțeleg franceza. Caroline ridică enigmatic din umeri și m-am întrebat numaidecât cât de bine îl cunoaște pe prinț.

Collette să dădu un pas înapoi pentru a-și admira lucrarea, și încăperea spațioasă a reginei păru dintr-odată sufocantă. Focul era prea puternic, patul era prea aproape. Și ce era aia în părul meu? M-am aplec spre oglindă și am văzut că agrafa cu camee din păr îl înfățișa pe Alexandru cel Mare. Sunt obsedați cu toții! Obsedați de cuceriri și de ambiții.

— Ce părere aveți? o întrebă Collette pe Caroline, și cumnata mea mă cântări din priviri.

— Merge…

Regina se întoarse spre mine, după care îi aruncă o privire încruntată lui Sigi.

— Sunteți gata?

— Ați spus că plecăm la ora opt. Este șapte și jumătate.

Au fost cuvintele ei, nu ale mele.

— Atunci, ia-ți rămas-bun. Și găsește pe cineva să aibă grijă de câinele ăsta.

După ce ele plecară, am dat fuga la micuțul meu cocker.

— Maria va avea grijă de tine, i-am promis.

Își lăsă căpșorul pe lăbuțe și sunt sigură că înțelese ce i-am spus.

— O să-l rog pe Adam să te ducă înapoi la Viena, i-am zis, cu fals entuziasm.

Dar Sigi scheună rugător și deja mă gândeam cum trăsura mea va pleca cu el. Mâinile începură să-mi tremure. Am fost nedespărțiți în fiecare zi. Știam ce sunet scoate când îi este foame și cum latră atunci când cere atenție. Știam când este obosit sau doar îi este lene. Îmi dădeam seama când era agitat pentru că soldații din curtea castelului au fost prea zgomotoși. I-am scris o scrisoare Mariei în care i-am explicat tocmai acest amănunt.

Stăteam în pat unul lângă celălalt, pe partea pe care Adam o ocupase până în zorii zilei de azi, și Sigi îmi lingea mâna în timp ce plângeam. La ora opt nu mi-am luat încă rămas-bun de la nimeni.

Când Adam bătu la ușă, ochii îmi erau atât de umflați, încât aproape că nu mai vedeam nimic.

— Maria.

— *Marie,* l-am corectat și i-am simțit tristețea devastatoare.

Mă luă în brațele lui și puțin îmi păsa că ne văd servitorii străini de pe hol.

— Îl iei tu pe Sigi când te întorci, da? i-am spus în șoaptă.

— Voi avea grijă de el până în ziua în care vom fi din nou împreună.

L-am privit mijind ochii.

— Sunt o femeie măritată, i-am răspuns, deși afirmația m-a umplut de dezgust.

— Nu și în ochii mei. Și nu în ochii lui Dumnezeu.

Mă cutremuram înțelegând adevărul acestor vorbe. Papa încă nu îi acordase

divorțul lui Napoleon. Căsătoria lui cu mine nu avea binecuvântarea Bisericii.

Adam îmi luă mâna și-mi mângâie degetele.

— La Dolens, m-au lăsat să mor pe câmpul de luptă, îmi spuse. Francezii nu au considerat că viața mea merită salvată, și căpitanul lor a vrut să mă lase în seama hoților și a ciorilor.

Am simțit un nod în stomac, însă mi-am șters lacrimile ca să-i pot privi chipul.

— Nimeni nu a fost lângă mine în acele ore dinaintea zorilor. Doar cadavre care așteptau să putrezească. Dar îmi amintesc un soldat aplecându-se deasupra mea a doua zi. Era francez și, când a văzut că respir, a știut germană doar cât să mă întrebe: „Cât de puternică îți este credința?“

Am dat din cap, în semn că înțeleg unde vrea să ajungă.

— Voia să știe dacă eu credeam că mă voi face bine. Nu voia să îl convingă pe căpitan să mă ia, dacă aș fi fost doar o povară pentru el și aș fi murit, în cele din urmă. „Cred în poruncile Sfântului Augustin“, i-am spus. Credința înseamnă să crezi în ceea ce nu vezi, iar răsplata credinței este să vezi ceea ce ai crezut. Știam, chiar în acele momente în care zăceam în ploaie, că viața mea nu se sfârșise. Aveam să mă vindec. Nu știam când și cum. Nu mă gândisem că francezii se vor întoarce după morți sau că mă vor duce la Paris, unde mă vor îngriji până când mă voi face bine. Dar așa s-a întâmplat. Și vreau să ai și tu credința asta, Maria.

— O să încerc, Adam. Vreau să încerc.

În fața castelului Schloss Hagenau, un convoi de cincisprezece trăsuri aștepta să ne începem călătoria spre Franța. Caii păreau neliniștiți, nechezau și loveau cu copitele în pământ, însă franțuzoaicele nu le-au acordat atenție. Erau prea ocupate să tremure. M-am alăturat lor în noua mea rochie de muselină, la fel de prost îmbrăcată pentru o astfel de vreme ca și ele.

— Cum se așteaptă să călătorești prin München și Strasbourg îmbrăcată așa?

Adam îmi mângâie pelerina cu mâna. Caroline îl văzu, și buzele i se subțiară într-o linie. Câteva franțuzoaice chicoteau cu mâna la gură.

— *Auf Wiedersehen*, Adam! i-am spus, cu o demnitate și o putere pe care nu le simțeam.

Doream să-mi întipăresc chipul lui în memorie ca pe o flacără. Felul în care părul îi era strâns la ceafă, mustața atât de subțire încât părea desenată. Doream să îmi amintesc cât de pătrat îi era maxilarul și cum ochii lui negri pot fi căprui – sau chiar de culoarea castanei – în lumină.

Se înclină protocolar.

— *Bis wir uns wiedersehen, meine Liebe.*[2]

Lângă un grup de curteni francezi, era singurul care arată ca un bărbat. Era mai înalt și mai lat în umeri decât oricare dintre ei, cu mâini mai mari și pieptul mai larg. Și totuși, ținea în brațe un cățeluș. Pe Sigi.

Am urcat în trăsura pe care o voi împărți cu regina Caroline și cu Collette, domnișoara ei de companie, apoi am dat la o parte perdelele ca să îi pot vedea pe Adam și pe Sigi cât de mult cu putință.

— Ajunge! pufni Caroline în clipa în care urcă în trăsură.

Apoi, înainte ca doamna ei de companie să apuce să se așeze cum trebuie, îi strigă prin fereastră vizitiului:

— Mișcă!

— Dar Paul? exclamă Collette.

— Vine călare, în urma noastră.

Se auzi o pocnitură de bici și am tras pentru ultima oară în piept aerul Austriei. Fumul lemnului de cedru ieșind pe hornuri, *Leberkäse* care se prepara undeva în castel. Am privit pe fereastră până când Adam și Sigi au rămas doar un punct în zare.

— Ei, n-a fost chiar atât de rău! îi spuse Caroline lui Collette.

Domnișoara ei de companie era de aproape aceeași vârstă cu mine și cu mult mai frumoasă.

— Cel puțin paturile au fost bune.

Collette își înăbuși un căscat.

— Cât durează până ajungem?

— La München? râse Caroline. Poți să dormi liniștită.

Collette își dădu ochii peste cap. Cineva îi ridicase părul blond într-un coc răsucit, ca să-i pună în evidență cerceii cu perle mari. Și, deși amândouă aveam tenul deschis la culoare, dacă eu aș fi purtat rochia ei de o culoare bizară, aș fi părut palidă. Ar trebui pictată întotdeauna în nuanțe de roșu și violet.

Amândouă femeile adormiră. Nimeni nu mă întrebă dacă vreau o pernuță sau una din cele patru pături pe care Collette le-a luat doar pentru ea. Eram doar un pachet care trebuie preluat și livrat la Compiègne.

Ca să nu mă gândesc la ce am lăsat în urmă, mă uitam pe fereastră la satele prin care treceam. *Cum va fi Franța?* Mai călduroasă, asta e sigur. Și mai agitată. Tata mi-a spus că în Palatul Tuileries sunt atâția curteni, încât nu pot lua masa toți deodată și că, imediat ce voi sosi, mi se vor da două sute de servitori numai ai mei: lachei, paji și doamne de companie de care va trebui să învăț să mă folosesc. Habar nu am ce făcea Joséphine cu atât de mulți sau de ce crede împăratul că îmi doresc să fiu la fel de extravagantă. Deși, sincer, aș vrea ca drăgălașa Collette să îmi dea una din cele patru pături. Sunt împărăteasă acum și, cu siguranță, aș putea să-i iau una fără ca ea să mă oprească. Dar sunt totodată prințesă de Habsburg și mai degrabă mor de frig decât să iau ceva cu forța.

Treceam printr-un sat ascuns între dealuri și câmpuri și îmi păru rău că nu m-am gândit să iau la mine hârtie și cărbune. Aș fi schițat coșurile singuratice care împung cerul, mânjind orizontul cu dârele lor de fum negru. Când aveam să ajung

la Salzburg, un oraș cuprins de un freamăt permanent, știam exact cum aș desena grădinile Palatului Mirabell, cu șirurile lor îngrijite de merișori. Speram să ne oprim să luăm prânzul undeva în apropiere; dar caii merseră mai departe, începu să plouă și Caroline nici nu se mișcă. Nici Collette, care sforăia. Și așa trecu tot restul zilei. Străbăturăm pe rând o mulțime de orașe unde ne-am fi putut opri ca să ne dezmorțim sau ca să mâncăm, dar trăsurile nu poposiră în nici unul.

Când am ajuns, în cele din urmă, la München, la ora nouă seara, nimic nu mă putu face să mă simt mai bine, nici măcar vederea Palatului Nymphenburg, scăldat în lumina torțelor, cu lacurile și canalele sale strălucitoare. Eram recunoscătoare miilor de oameni care au venit să mă vadă, dar abia dacă le puteam zări chipurile prin întuneric și ploaie. Și chiar dacă aș putea, ce contează? Au venit aici pentru o poveste, ca să le spună copiilor lor cum, într-o seară, o caleașcă regală s-a oprit la Palatul Nymphenburg și din ea a coborât soția împăratului Napoleon. Era îmbrăcată mai frumos decât orice altă femeie din lume, iar tiara ei avea mai multe diamante decât cea a împărătesei Rusiei. Și ce rochie! Numai o regină și-ar fi permis așa o blană de hermină!

Odată intrată în palat, nu am mai putut ține șirul curtenilor care mi se prezentau. Nu am mâncat, nu m-am odihnit și, la sfârșitul serii, eram atât de obosită, încât nu mai aveam nici măcar energia să plâng. Dar, când ne-am retras în camerele noastre și Collette mă ajută să mă dezbrac, mă întrebam dacă nu cumva ăsta e planul lui Napoleon. Să mă obosească într-atât încât, în momentul în care voi ajunge la Compiègne, să nu îmi mai pese că m-a luat de soție fără permisiunea sinceră a nimănui – nici a mea, nici a tatălui meu, nici măcar a lui Dumnezeu.

— Maiestatea Voastră dorește să asculte niște muzică? întrebă Collette.

Chipul ei cu gropițe în obraji părea nevinovat și dulce, însă știam adevărul. Caroline o trimisese în camera mea să mă spioneze.

— Nu, mulțumesc, i-am răspuns.

Însă rămase în ușă, chiar și după ce mi-am pus hainele de noapte.

— Poate că ați dori atunci niște lapte? Sau un ceai?

— Nu o să dispar. Nu o să fug. Îmi cunosc îndatoririle.

Obrajii i se aprinseră ca focul și ne uitarăm una la cealaltă, cu ușa camerei deschisă. Apoi, se întoarse pe călcâie și dădu să plece.

— Stai! am strigat în urma ei și fata se întoarse repede. În ce oraș ajungem mâine? am întrebat-o.

— Stuttgart.

Oftă.

— O să mai fie încă o recepție la un castel, îmi spuse, și vor fi prezenți toți nobilii din Württemberg. Din nou mâncare proastă și bărbați bătrâni!

Așadar, acesta era motivul pentru care era atât de nefericită în fiecare seară. Nu pentru că drumul era lung și greu sau pentru că îi era dor de casa ei, ci pentru că

francezii aveau mâncare mai bună și bărbați mai frumoși.

— Mulțumesc, Collette, ne vedem mâine.

Ezită.

— Maiestate?

— Da?

Răsuci în mâini capetele șalului de cașmir.

— V-ați dorit să vă măritați cu împăratul Bonaparte?

Acum era rândul meu să roșesc. Mă gândeam la familia mea care a rămas în Viena, la Adam și la Sigi, pe care s-ar putea să nu-i mai văd vreodată.

— Nu.

Dădu din cap, ca și cum ar înțelege. Dar fata asta nu a trebuit niciodată să facă o alegere atât de grea. Mă îndoiesc că s-a întrebat măcar vreodată de unde vin banii pentru rochiile ei sau de ce pleacă bărbații la război în ținuturi îndepărtate.

— Îmi pare rău, spuse în șoaptă.

Am clipit repede.

— Și mie.

— Cum veți putea fi vreodată fericită? mă întrebă.

— Îmi rămâne pictura, i-am spus. Și, într-o bună zi, voi avea copii.

Mă privi ca și cum n-ar fi auzit niciodată de un asemenea sacrificiu. Dar sute de regine au făcut același lucru înaintea mea, și asta trebuia să fie îndeajuns.

— Dacă pot face ceva…

— Sigi, i-am răspuns pe dată. Câinele meu.

— L-aș lua! Sincer l-aș lua! îmi spuse. Dar reginei… nu îi plac animalele.

Femeie crudă și mizerabilă! Am privit în sus ca să nu mă podidească lacrimile și am încercat să mă gândesc la ceva – la orice – care să mă ajute să nu plâng.

— Spune-mi despre Metternich, i-am cerut.

Mi-am dat seama că în acel moment Collette își dorea să nu fi venit.

— Prințul?

Am dat încet din cap.

— Sunt amanți, nu-i așa?

Numaidecât, Collette făcu un pas spre ușă.

— Nu ați auzit de la mine, șopti, apoi dădu încet din cap, dar da, așa este.

— El este cel care a aranjat căsătoria mea cu Bonaparte?

— Nu… Nu pot să spun, Maiestatea Voastră.

— Dar dacă ar fi să ghicești…

Tăcerea ei îmi confirmă tot ce bănuiam.

În dimineața următoare, ne-am trezit cu toții la cinci, ne-am îmbrăcat și eram gata de plecare la șase.

Eram îmbrăcată în noua mea rochie în stil franțuzesc, din mătase albă brodată

cu clopoței în fir de argint, însă gândurile mi-au rămas austriece. L-am visat pe Adam noaptea trecută. Îmi aminteam chipul lui în timp ce trăsura mea se îndepărta de Braunau și simțeam cum inima mi se strângea. Aș fi vrut să fi putut opri timpul în acea clipă, să rămână asemenea unui tablou cu fructe de Louise Moillon, unde nimic nu se mișcă și nimic nu se schimbă niciodată.

— Cât durează până ajungem la Stuttgart? îl întrebă Caroline pe vizitiu.

Dar sincer, nu mă interesa. Chiar și după ce am ajuns la Palatul Ludwigsburg și am fost introdusă în mijlocul petrecerii grandioase organizate în cinstea mea, am rămas indiferentă. *Prăjituri?* De ce nu? *Lebkunchen?* Dacă trebuie… *Maiestatea Voastră preferă un vals sau un contradans?*

— Ce e mai scurt, am răspuns iritată.

Femeile din jurul meu au scos sunete de indignare. Știam ce e în mintea lor. „Nimic nu o impresionează pe această împărăteasă nouă și îngâmfată." Dar eram prea tristă ca să îmi pese. Regele Frederick de Württemberg își drese vocea, iar Caroline râse strident și fals.

— Ce *vrea* Maiestatea Sa să spună, Alteță, este că un dans mai scurt acum înseamnă mai mult timp pentru altele, mai târziu.

— Nu asta am spus.

Caroline mă străpunse cu privirea.

— Dar asta ați vrut să spuneți.

Îmi susținu privirea ca să-mi dea de înțeles că nu am voie să mai rostesc nici un cuvânt.

M-am supus, și tot restul drumului până la Compiègne nu ne-am mai spus nimic.

Apoi, pe douăzeci și șapte martie, după ce trăsurile au traversat granița cu Franța, Caroline s-a întors spre mine.

— *Mio Dio*, am ajuns!

M-am ridicat în scaun și am privit pe fereastra caleștii noastre regale. Orașul Compiègne se întindea în fața noastră ca o pătură colorată. Piețele și bisericile se înghesuiau în centrul orașului, și vedeai oameni pretutindeni – în cafenele, pe străzi, la ferestrele cu obloanele deschise. Simțeam o strângere de inimă gândindu-mă dacă aș reuși vreodată să redau o asemenea scenă pe hârtie.

— Frumos! oftă Collette, și știam că se uită la femeile elegant îmbrăcate în rochii brodate din muselină. Știu că sosim? întrebă Collette, dar Caroline se mulțumi să arate cu mâna.

Undeva în depărtare, un grup scanda și, pe măsură ce trăsurile se apropiară, am înțeles ce spun: *VIVE L'IMPÉRATRICE! VIVE L'IMPÉRATRICE!*[3] În ciuda ploii, poporul francez ieșise în stradă ca să-și întâmpine împărăteasa.

— Fii pregătită pentru orice, spuse Caroline, fără să știe în continuare că Paul m-a pus deja în temă. Stai dreaptă, pune-ți mâinile în poală și…

Trăsura se opri brusc. Schimbă o privire cu Collette și mi-am dat seama ce înseamnă. Napoleon văzuse caleașca regală și intenționa să mă întâmpine înainte să ajungem la castel.

Mi-am apăsat palmele pe fustă, încercând să îmi amintesc ce m-a sfătuit Maria. Când mă va întreba dacă arată așa cum mă așteptam, trebuia să mint și să-i spun: „Nu, sire, arătați mult mai bine“. Și când mă va întreba cum a fost drumul de la Viena, trebuia să îi zâmbesc și să-i spun: „Prea lung pentru o mireasă nerăbdătoare să își cunoască mirele“.

Discursul meu va fi un portret de Gottlieb Schick. O umbrelă aici, un palmier în ghiveci acolo… Totul planificat, totul aranjat dinainte. Îmi voi ocupa locul, și el și-l va ocupa pe al lui, iar tabloul pe care îl vom crea pentru acest nou imperiu va fi impecabil.

Ușa caleștii regale se deschise larg.

Căpcăunul Franței stătea în fața mea.

— Marie-Louise, mi se adresă el, și aveam senzația că tabloul lui Metternich a prins viață, cu tot cu haina din catifea roșie. Nu s-a obosit să se folosească de artă pentru a arăta altfel decât în realitate. Avea aceleași picioare scurte și stomac rotund ca în portret. Părul, pe care am auzit că îl purta lung în tinerețe, era tăiat chiar sub urechi. În ciuda ploii, purta o pelerină albă, brodată cu aur, iar cizmele îi erau mult prea frumoase pentru o astfel de vreme. „Grandoare și strălucire“, mi-am spus.

Caroline bătu din palme de bucurie să-și vadă fratele, în timp ce Collette începu să își facă vânt cu mâna. Dar împăratul nu se uită la nici una din ele. Ochii lui cenușii erau ocupați să mă evalueze pe mine.

— Este o plăcere să vă întâlnesc în sfârșit, sire.

I-am oferit mâna, exact așa cum mi-a spus tata să fac, iar expresia de pe chipul împăratului era de totală încântare.

— Spune-mi, mă întrebă, arăt așa cum te așteptai?

— Nu. Sunteți mult – mi-am plecat privirea într-un gest ce speram să fie interpretat drept modestie –, sunteți cu mult mai chipeș în realitate.

Am privit printre gene și zâmbetul lui era atât de larg, încât îmi era jenă pentru el. Avea patruzeci de ani și, cu reputația lui întunecată, l-ar fi făcut până și pe Ginghis Han să se rușineze. Chiar își închipuia că o fată de nouăsprezece ani poate fi îndrăgostită de el?

— Și tatăl tău? mă întrebă brusc. Cum ți-a poruncit să te porți cu mine?

Am avut nevoie de toată stăpânirea de sine de care eram în stare ca să nu-i spun adevărul. Ca să nu-i spun: „M-a prevenit în legătură cu ambițiile tale. Mi-a spus că poți cânta imnuri de dragoste noaptea, apoi să ucizi o mie de oameni în timpul zilei. Că nimic nu te poate opri să iei ceea ce vrei“. Dar îmi știam replicile și le-am recitat pentru tatăl meu.

— Mi-a spus să mă supun Domniei Voastre, în orice mi-ați cere.

Napoleon închise ochii, ca și cum vorbele mele l-au transportat undeva departe.

— Maria-Luiza, îmi spuse, după ce-i deschise din nou, oficial de parcă am fi amândoi la curte. Dorești să mă însoțești în trăsura mea?

Caroline exclamă:

— Și cum rămâne cu…?

Napoleon îi aruncă o privire surorii lui și aceasta amuți pe loc.

— Ne vedem la castel.

Îmi întinse mâna, și i-am luat-o.

Cât vedeai cu ochii numai umbrele și nu exista vreun servitor care să nu zorească să ne vină în ajutor.

— Una singură! se răsti Napoleon. Una!

Un singur bărbat făcu un pas spre noi, și Napoleon dădu din cap.

— Mulțumesc, Méneval.

Își drese vocea.

— Spre caleașca noastră!

Nu va menține această fațadă la nesfârșit. La un moment dat, posibil chiar în această seară, farmecul se va risipi și trebuia să fiu pregătită. În trăsură aștepta un bărbat chipeș, de aproximativ patruzeci de ani. Stătea față în față cu o tânără frumoasă care bătu cu palma locul de lângă ea, indicându-mi unde să mă așez. Însă nimeni nu vorbi și, când ușa se închise și caii o luară din loc, toată lumea îl așteptă pe împărat.

— Mireasa mea, spuse el în cele din urmă. Marie-Louise, acesta este Joachim Murat, rege de Neapole și soțul lui Caroline.

Am înclinat capul.

— Este o onoare să vă cunosc.

„Cum poate trăi cu Caroline drept soție?“

— Plăcerea este de partea mea, îmi răspunse.

Era îmbrăcat într-o haină albă cu epoleți auriți și, dacă nu mă înșel, făcuse mari eforturi să-și aranjeze părul lung în bucle lungi și strânse. La curtea din Austria s-ar face de tot râsul cu așa ceva. Însă părea destul de inofensiv.

— Iar aceasta este fiica mea vitregă, Hortense Bonaparte, regina Olandei.

Am înclinat din nou capul.

— Maiestatea Voastră.

— Voi fi doamna responsabilă cu garderoba voastră, spuse ea încet, și m-am simțit străbătută de un fior când mi-am dat seama că soțul meu i-a ordonat propriei sale fiice vitrege – copilul Joséphinei – *să mă servească*.

— Oh! am exclamat eu și toți trei se uitară la mine, însă nu se întâmplă nimic altceva.

Eu nu eram ca Metternich, care își putea masca șocul în vorbe frumoase. Aveam nevoie de timp ca să-mi pregătesc lingușelile și minciunile.

În tăcerea care se prelungea, Napoleon își drese vocea.

— Întreaga Franță așteaptă cu nerăbdare acest moment, îmi declară solemn. Ziua în care moștenitorul lui Alexandru cel Mare ia de soție o prințesă de Habsburg. Privește!

Întinse mâna și, dintr-o mișcare, dădu la o parte perdelele de brocart.

— Castelul de Compiègne.

Era mai mare decât orice loc pe care l-am văzut vreodată. Plana deasupra orizontului asemenea unei păsări de marmură, cu aripi uriașe, din sticlă, și ciocul de piatră. Chiar și pe această ploaie torențială arăta magnific.

— Nu există nimic asemănător în întreaga Austrie, nu-i așa?

Mi-am ridicat privirea spre ferestrele înalte. Eram tentată să mint, dar i-am spus adevărul.

— Nu.

— Sigur că nu. Cei mai mari împărați habsburgi ar rămâne uluiți în fața lui.

„*Câtă aroganță!*“ Mă uitam la Hortense, ca să-mi dau seama ce părere avea despre aceste vorbe, însă chipul ei era împietrit într-un zâmbet binevoitor.

— Este unul din cele trei reședințe care simbolizează puterea împăratului. Celelalte două sunt Fontainebleau și Versailles. Sunt convins că ați auzit de ele, spuse soțul Carolinei.

— Da.

M-am întors din nou spre Napoleon.

— Și unde își petrece Maiestatea Sa cea mai mare parte a timpului?

Zâmbetul lui Napoleon se lărgi. În mod evident, îi făcea plăcere să fie apelat astfel.

— La Fontainebleau, îmi răspunse. Dar vei vedea că nu sunt prea mari diferențe între cele trei.

Nu am apucat să îl întreb ce înseamnă asta. Convoiul nostru se opri în *cour d'honneur* și Napoleon își puse deja mănușile.

— Pălăria ta, îmi spuse iritat, arătând spre boneta mea. Nu e dreaptă.

Mi-am dus mâna la bordura tivită cu blană și aproape că îi puteam auzi gândurile: „Joséphine nu ar fi ieșit niciodată în *cour d'honneur* fără să verifice mai întâi dacă ținuta îi este impecabilă“.

— Dați-mi voie, spuse cu blândețe Hortense.

Îmi desfăcu funda de sub bărbie și îmi îndreptă boneta. Dintr-odată, inima începu să-mi bată cu mai multă putere.

— Fiecare om din Franța te așteaptă, mă preveni Napoleon. Regele Olandei, prințesa Borghese... Ești gata?

Nu, dar nu aveam timp să intru în panică. Mi-am stăpânit frica și am dat din cap.

Ușa trăsurii se deschise și o mare de chipuri nerăbdătoare mă priviră insistent, udate de ploaie, dar fără a ține seama de vreme. Cineva strigă: „*Vive l'empereur!*“ și

întreaga mulțime prelua scandarea. Apoi, Napoleon râse.

— Nu fac asta niciodată pentru tatăl tău, nu-i așa?

Îl disprețuiam pe mormolocul ăsta, dar i-am zâmbit ca o soție și am stat dreaptă ca o regină.

Îmi ridică brațul odată cu al lui și întreaga curte izbucni în aclamații. Sutele de demnitari care au stat în ploaie și au așteptat acest moment se îngrămădiră în jurul nostru, toți copleșindu-mă cu felicitări.

— Maiestatea Voastră! strigă cineva. Maiestatea Voastră!

Un tânăr înfășurat în blănuri grele se împinse în față și l-am recunoscut pe cel care ne adăpostise cu umbrela.

— Nu acum, spuse aspru Napoleon. Unde este cardinalul?

— Maiestatea Voastră nu dorește…?

— Singura mea *dorință*, Méneval, este să descopăr dacă suntem căsătoriți oficial.

Tânărul arătă ca lovit de trăsnet.

— Da. Dar în ochii lui Dumnezeu…

— Dumnezeu este pentru oamenii mărunți, Monsieur. Condu-ne în apartamentul meu.

Méneval se uită la mine în clipa în care intrarăm în palat și eram sigură că obrajii mei aveau aceeași culoare ca haina lui. Mă gândesc la Adam și la prima oară când l-am invitat în camerele mele. Aveam optsprezece ani. Cu un an în urmă, contele divorțase de soția cu care fusese căsătorit unsprezece ani, după ce aflase că îl înșelase cât timp fusese plecat în război. După aceasta, a început să se plimbe prin Schönbrunn în fiecare dimineață. Îl găseam stând în Gloriette, privind vastele grădini în stil baroc ale palatului, și ori de câte ori îl vedea, Sigi exploda de bucurie. Adam îl răsfăța aruncându-i un băț sau scărpinându-i urechile lungi, și în felul acesta am ajuns să ne cunoaștem.

Cu fiecare dimineață ce trecea, descopeream ce om extraordinar era. Aflasem că pictorii lui preferați erau Francesco Guardi și Thomas Gainsborough și că se considera în primul rând soldat, apoi colecționar. Cel mai mult îi plăcea să achiziționeze obiecte antice grecești, apoi romane și, în cele din urmă, creații din perioada Renașterii. Ne cunoșteam de mai bine de un an când i-am sugerat să mă viziteze în dormitorul meu. În acea seară, le-am dat liber doamnelor de companie și am învățat cum mă pot feri de o sarcină.

Când Napoleon l-a trimis pe fiul lui vitreg, Eugène, să aranjeze această căsătorie, au fost doar două întrebări pe care fiul lui Joséphine nu le-a pus: dacă boala lui Ferdinand este ereditară și dacă Maria Lucia a fost atinsă de vreun bărbat. În timp ce înaintam prin palat, mă întrebam dacă Napoleon crede că sunt virgină și, în caz că da, dacă e posibil să fie atât de furios când va afla adevărul, încât să mă trimită înapoi în Austria.

— Maiestatea Voastră înțelege că întreaga curte așteaptă sub scara cea mare,

adăugă cu grijă Méneval în timp ce mergeam. Toată lumea s-a adunat aici încă de la amiază. Prințesa Borghese tocmai a sosit, la fel și Madame Mère.

— Pot să mai aștepte puțin.

Napoleon părea amuzat. Îmi luă brațul când am ajuns în dreptul scărilor și, împreună, am tăiat-o printre curtenii cu pălării de catifea și veste încărcate de bijuterii.

— Unde se duce? am auzit pe cineva exclamând.

Apoi o femeie strigă:

— Doar nu vrea să o ia…

Napoleon se răsuci pe călcâie.

— Ba da, asta vreau.

Femeia era șocată.

— Mă voi întoarce după ce voi fi recucerit Austria.

1 Femeie de moravuri ușoare, în limba germană, în original (n.tr.)

2 „Până când ne vom revedea, dragostea mea“, în limba germană, în original. (n.tr.)

3 „Trăiască împărăteasa!“, în franceză, în original. (n.tr.)

CAPITOLUL 11

PAULINE BORGHESE

Château de Compiègne, 28 martie, 1810

— Nu te cred.

Însă Paul se aplecă spre mine în timpul ultimului vals și îmi șopti la ureche:

— Este adevărat, îmi spuse simplu. După aceea ea l-a bătut la șah…

— Nu la șah! am șuierat printre dinți. Pentru că i-a spus ea că mai vrea o dată.

Mă lăsă pe spate și am privit în ochii lui verzi.

— Probabil că sora ei mai mare a învățat-o ce să-i spună după ce termină cu el, își dădu Paul cu părerea.

— Nu are nici o soră mai mare, am răbufnit eu și, stând așa, față în față, simțeam cum sângele îmi colora obrajii.

Napoleon nu o cunoștea decât de o zi, și Paul mi-a jurat că nu e cine știe ce frumusețe, dar el nu a fost în trăsură pe drumul de întoarcere, când orice s-ar fi putut întâmpla între ei.

— O place. Asta ți-a spus azi-dimineață, nu-i așa?

Ridică din umeri.

— Îi plac toate femeile… o vreme.

— Dar femeia asta e din dinastia de Habsburg. Și, cu toate discursurile lui despre egalitate și origini de rând, eu știu adevărul. Îi pare rău că nu avem sânge regal.

Paul nu mă contrazise. Ritmul se întețea și în întreaga sală de bal a castelului din Compiègne sute de diamante reflectau lumina. Nestematele strălucesc pe orice suprafață: la gâturile femeilor, pe eșarfele bărbaților, în părul ducesei de Devonshire, aranjat mult prea provocator. Dacă zeii ne-ar putea vedea acum, ar opri timpul în loc, pentru ca nici unul dintre noi să nu îmbătrânească. Osiris, fratele, dar și soțul lui Isis, ne-ar putea imortaliza pe toți într-un tablou perfect.

Paul îmi puse o mână pe spate și m-am bucurat de satisfacția măruntă pe care o aveam scandalizându-i pe membrii Vechiului Regim. „Prințesa Borghese dansează cu șambelanul ei!“ Apoi ringul începu să se elibereze, până când am rămas singurii care mai dansau. Am surprins-o pe împărăteasă urmărindu-ne cu ochii ei albaștri, frumoși, și cu privirea dulce ca mierea. La fiecare bal oficial, la fiecare serată de sfârșit de săptămână, eu eram cea care termina dansul. Așa a fost încă de prima

oară când fratele meu a ținut curtea și așa va rămâne cât timp voi fi eu prințesă Borghese.

Am închis ochii și, preț de câteva clipe, nu mai exista nimic în afară de muzică. Nu mai erau cinci sute de invitați din întreaga Europă care să-l vadă pe fratele meu însurându-se pentru a doua oară. Am purtat rochia de mătase albă brodată cu flori de lotus în fir de aur, iar tiara din păr avea aceleași flori, făcute din diamante. În lumina candelabrelor ce atârnau deasupra îmi imaginam că strălucesc ca o flacără albă. L-am căutat pe amantul meu din această perioadă, de Canouville, în mulțime. Chipul lui drăgălaș era lângă al lui Napoleon. Nu mă miră. Fratele meu a fost întotdeauna un mare admirator al frumuseții.

— Și altceva ce-ai mai auzit? am întrebat nepăsătoare.

Șambelanul meu ezită. Apoi, în sfârșit, când muzica deveni mai lentă, îmi spuse încet:

— L-a sfătuit pe Méneval să se însoare cu o nemțoaică, fiindcă fetele germane sunt proaspete și inocente ca niște trandafiri.

Eram atât de șocată încât, aproape era să uit că suntem în mijlocul unui dans.

— El vrea *inocență*?

— Momentan, se grăbi Paul să mă asigure.

Însă simțeam în stomac un foc care mistuia totul. Fratele meu, care și-a făcut prima oară mendrele cu contesa Walewska, femeie măritată, *după* ce aceasta s-a prefăcut că îi leșină la picioare, admira inocența? Același frate căruia îi place să le dea palme peste fund femeilor de la curte și apoi să le ducă în camera lui? Atâta ipocrizie îmi făcea sângele să fiarbă.

Când pianul se opri, m-am întors spre Napoleon și am făcut cea mai adâncă reverență.

— Foarte frumos! aplaudă Napoleon și întreaga curte îl urmă numaidecât. *Bellissima*! exclamă în limba noastră maternă.

Îmi făcu semn din ochi, și am traversat ringul de dans la brațul lui Paul, până la locul unde era împăratul.

— Impresionant, spuse Marie-Louise și, deși ne cunoscusem dimineață, tonul ei era oficial. Sunteți o dansatoare minunată.

M-am uitat la de Canouville, care mă privi cu dorință fățișă.

— Dansez încă de când eram copilă în Corsica, i-am răspuns. Sper că și Maiestatea Voastră dansează. Fratelui meu îi place să privească femei frumoase… valsând.

Marie-Louise trase adânc aer în piept și fratele meu îmi aruncă o privire fulgerătoare.

— Vino cu mine! îmi porunci, și toată lumea se dădu la o parte ca și cum aș fi devenit dintr-odată otrăvitoare.

— Diseară, îi șoptii în ureche lui de Canouville când am trecut pe lângă el.

Apartamentul meu, la miezul nopții.

L-am urmat pe Napoleon prin ușile duble ale sălii de bal. Respira atât de greu, încât unul dintre soldații de gardă l-au întrebat dacă se simte bine.

— Foarte bine, îi răspunse scurt, și tânărul se retrase în umbră.

Nimeni nu a îndrăznit să ne urmeze și ecoul pașilor noștri era singurul sunet pe holurile de marmură. Fratele meu mă așteptă să intru prima în bibliotecă și, imediat ce închise ușa, am încercat să îl împac.

— A fost o glumă!

— Îți iau titlul! strigă. Nu vei mai fi nimic altceva decât Madame Pauline.

Mă privi în lumina pâlpâitoare a șemineului și, preț de o clipă, chiar m-am temut.

— Soțul meu a fost prinț cu mult înainte să fii tu împărat, am spus, în cele din urmă.

Căsătoria cu Camillo mă făcea prințesă, nu vreo toană de-a fratelui meu, cum era și drăgălașa lui mireasă cu sânge *habsburg*.

— L-am chemat pe soțul tău la Paris, contraatacă Napoleon. Va sosi la nunta mea, pe doi aprilie.

Am deschis gura ca să protestez, dar fratele meu nu și-a jucat ultima carte.

— La respectiva ocazie, vei ține trena împărătesei în capelă. Oi fi tu prințesă – făcu o pauză –, dar ea este împărăteasa Romei.

— Nu îi voi ține trena! l-am avertizat.

Buzele fratelui meu se ridicară cu o zvâcnire.

— Gelozia nu te-a prins niciodată, Pauline. Și, cu siguranță, i-o vei ține. Altfel te vei duce să locuiești la Roma, împreună cu Camillo.

I-am cercetat chipul ca să îmi dau seama dacă este o amenințare menită doar să mă intimideze, însă privirea lui era neclintită.

— De ce îmi faci asta?

În lumina flăcărilor, părea mai tânăr de patruzeci de ani. Mi-l imaginam cu coroana albă-albastră, cu guler egiptean în jurul gâtului și o cârjă într-o parte.

— Este o trenă de mătase, îmi spuse aspru, nu un explozibil.

Mi-am îngropat fața în mâini.

— Nu pot să trăiesc lângă Camillo. E un neghiob.

— Mi-ajunge, Pauline.

Îl priveam pe fratele meu ducându-se în spatele biroului și m-am prăvălit într-un fotoliu. Părea obosit, ca și cum această conversație l-ar fi stors până și de ultima picătură de vlagă.

— Peste patru zile va avea loc o ceremonie oficială, iar tu vei fi prezentă la Luvru, lângă surorile tale și Camillo.

— Nu vreau să am nimic de-a face cu omul ăsta! am urlat isteric.

— Ar fi trebuit să te gândești la asta când ți-ai spus jurămintele, fiindcă va veni la

Paris pentru a fi prezent la nunta mea.

— Nu va locui cu mine în Château de Neuilly, am spus eu sec.

Fratele meu mi-a dăruit această casă în timpul campaniei din Spania.

— Mai degrabă o primesc pe Joséphine lângă mine decât pe Camillo.

— Atunci o să-l trimiți la Hôtel Charost! spuse el furios, referindu-se la proprietatea mea de pe rue du Faubourg Saint-Honoré. Vreau să te văd zâmbind în data de doi aprilie.

Trecu ca vijelia pe lângă mine și mi-am dat seama că nu aveam cum să-l înduplec în seara aceea.

CAPITOLUL 12

PAUL MOREAU

Luvru, Paris, 2 aprilie, 1810

S-ar putea să fie cel mai mare spectacol pe care l-a văzut vreodată Parisul, cu soldați mărșăluind pe Champs-Élysées într-un șuvoi compact de haine roșii și trăsuri argintii, întins cât vezi cu ochii. Costa o avere să organizezi o astfel de paradă și opinia generală era că un alt război ar duce imperiul la faliment. Și totuși, oriunde priveam vedeam bucurie – pe chipurile oamenilor adunați în stradă, în entuziasmul curtenilor care se vor îmbogăți servind-o pe noua împărăteasă.

— Nu am mai văzut niciodată așa ceva, spuse Méneval, și îmi închipuiam că a fost martorul unui număr considerabil de procesiuni la această curte.

Stăteam în fața palatului Luvru de o oră; lui Napoleon îi plăceau spectacolele.

— Nimic nu va mai fi la fel în Europa, după ziua de azi. Fiica Austriei se căsătorește cu conducătorul unui imperiu atât de vast, încât însuși Carol cel Mare ar fi invidios. Ce națiune ar îndrăzni să provoace o asemenea alianță?

Încercam să îmi imaginez ce va însemna pacea după zeci de ani de revoluție și război.

Nu ar mai exista listele publice ale morților. Nu am mai vedea funeralii pentru curteni care au plecat la război alături de ambițiosul lor împărat, pentru simplul motiv că acesta își dorea mai mult pământ. Și, odată ce va fi pace în Europa, de ce să nu fie pace și dincolo de granițele ei? Ce nevoie ar mai avea Franța de colonii și de sclavi când aici va fi atât de multă prosperitate și fericire?

*

Când în sfârșit am ajuns cu toții înăuntrul Luvrului, am pășit în încăperea pe care Napoleon a transformat-o într-o capelă uluitoare tapetată cu catifea și mătase stacojii. Mi-am ocupat locul lângă Méneval în șirurile de bănci strălucitor decorate și m-am întrebat dacă sunt singurul care apreciază ironia faptului că Maria Antoaneta, mătușa miresei, a fost cea care a transformat acest palat în muzeu public. Cu toate acestea, Napoleon, *eliberatorul poporului*, a fost cel care i-a comandat directorului muzeului să înlocuiască picturile din „capelă“ cu tapiserii care să o înfățișeze pe strănepoata reginei, pe Marie-Louise, și pe el însuși. Am auzit zvonuri cum că, atunci când Monsieur Denon a refuzat, spunându-i că tablourile erau prea mari

pentru a fi înlăturate, Napoleon i-ar fi răspuns: „Foarte bine, atunci le dau foc.“ A doua zi, Denon a găsit o metodă de a le da jos.

În șirurile de bănci din spatele meu, am numărat cel puțin șase – dacă nu mai mulți – dintre foștii amanți ai lui Pauline. Îl vedeam pe Gréoux, care nu a rezistat mai mult de o săptămână, și pe contele de Forbin, printre mulți alții. Mă întrebam dacă nu cumva Pauline o să roșească când îi va vedea pe toți laolaltă. Dar nu-i stătea în fire așa ceva. Mai degrabă va încerca un sentiment de triumf la gândul că foștii amorezi o văd într-o postură atât de strălucitoare.

În fața mea, Madame Mère plângea încetișor în batistă, lacrimi de bucurie care îi pătau obrajii. Și, când ușile fură deschise din nou de două gărzi înarmate, începu să plângă în hohote.

— Iată-l!

Împăratul apăru în capela slab luminată, îmbrăcat într-o cămașă cu broderie de aur atât de grea, încât sunt convins că mâine-dimineață îl vor durea brațele. Se auzeau murmure de mirare pe măsură ce se apropie de altar și, când ajunse la primul șir de bănci, unde stăteam eu, alături de mama lui, mi-am dat seama de ce este toată lumea atât de șocată: pantofii lui, care au fost întotdeauna cel mai simplu model milităresc, erau acum încrustați cu diamante galbene și aur. Nu l-am văzut niciodată îmbrăcat așa ca acum: cu pălărie de catifea neagră și mantie lungă, din satin, împodobită cu albine de aur. Purta bijuteriile coroanei Franței, la mâini, la gât, chiar și pe pălărie – transformarea era atât de puternică, încât mi-e greu să-l recunosc pe bărbatul de sub veșminte.

Madame Mère își privea fiul, și recunoșteam devotamentul lui Pauline în privirea ei adoratoare. Însă a doua împărăteasă a Franței era cea care îmi tăie respirația. Intră în salon îmbrăcată într-o rochie strălucitoare din tul de argint. Mantia de catifea a cărei trenă îi rămânea mult în urmă era tivită cu hermină și cusută cu fir de argint. Un voal complicat din dantelă de Alençon îi acoperea părul blond, și tiara cu diamante care îl ținea în loc reflecta lumina din sute de unghiuri. Era calmă, ca și cum sutele de curteni și tapiseriile ce aparțin școlii Gobelins pur și simplu nu ar fi fost acolo. Nici măcar Joséphine nu avea o asemenea ținută, însă presupun că aceasta e diferența dintre o soție crescută pe micuța insulă Martinica și o prințesă crescută în palatul Schönbrunn. Se apropie de altar cu pași măsurați și, când ajunse lângă împărat, înclină capul, ca și cum ar saluta un egal.

— Ca un înger al lui Botticelli, suspină Madame Mère, dar citeam pe chipul lui Pauline că fiica ei nu îi împărtășea opinia.

Stătea în spatele lui Marie-Louise îmbrăcată într-o rochie de mătase albă și purta trena miresei împreună cu alte patru regine, lucru care, desigur, trebuia să fie o premieră în istorie. Erau sora ei, Caroline, regină de Neapole; cumnata lui Napoleon, Julie Clary, regina Spaniei; fiica Joséphinei, Hortense, regina Olandei; și cumnata lui Napoleon, Catharina, regina Westfaliei. Nici una dintre ele nu părea deosebit de

încântată, însă dintre toate, doar expresia lui Pauline era fixată într-o încruntare urâcioasă. Când se întoarse spre mine, expresia ei era atât de neplăcută încât i-am zâmbit.

— Cum poți râde într-o asemenea situație? mă luă la rost când ceremonia luă sfârșit și cardinalul Grand Almoner i-a declarat soț și soție.

Stăteam pe treptele Luvrului, unde caleașca imperială urma să sosească pentru a-i duce pe noua împărăteasă și pe soțul ei la casa lui Pauline.

— Am dat Château de Neuilly peste cap pentru femeia asta, șopti ea aspru. Și știi ce am primit în schimb? *Asta!*

I-am urmărit privirea și am văzut un bărbat înalt, cu pantaloni de mătase albă și pelerină din satin. Camillo Borghese. Discuta cu unul dintre puținii cardinali care au venit la această ceremonie. Dintre cei treizeci care au fost invitați, doar șaptesprezece și-au făcut apariția, având în vedere că papa refuza încă să recunoască această căsătorie. Chipul cardinalului părea tulburat și, cu toate că, în mod evident, spunea ceva de mare importanță, Camillo își ținea degetele desfăcute și-și admira inelele.

— Trebuie să îl prezint și să le spun tuturor că este *soțul* meu, îmi spuse Pauline. Întreaga lume trebuie să afle că sunt măritată cu un neghiob. Și ai idee cât mă costă festinul ăsta de nuntă?

Mă studie cu ochii ei mari și negri și aș fi vrut să o pot convinge că nu trebuie să trăiască așa – de la o invidie măruntă la alta. Era mai calmă și mai fericită în Haiti.

— Va fi mama nepotului sau a nepoatei Voastre într-o zi. Dacă doriți să rămâneți la Fontainebleau ca gazdă a împăratului, i-am spus apăsând cuvintele, fiindcă acesta este acum rolul împărătesei, v-aș sfătui să încercați să vă împrieteniți cu Marie-Louise.

Am văzut cuvintele de dezaprobare formându-i-se pe buze. Apoi privi de cealaltă parte a curții, spre fratele ei și soția acestuia.

— Este o vacă de făcut viței! Este singurul motiv pentru care a vrut-o. Nu avem nimic în comun, nici un subiect despre care am putea discuta.

Vizitiul deschise ușa de sticlă a caleștii și, odată ajunsă înăuntru, mă străbătu un gând.

— Ar trebui să o întrebați de câinele ei, am spus cu studiată indiferență. Regina Caroline a obligat-o să-și părăsească cockerul la Braunau.

Se aplecă în față.

— *Poftim?*

— A spus că tot ce e austriac rămâne dincolo de graniță.

— Un câine nu e austriac! exclamă Pauline, cu aerul cuiva căruia nu îi vine să creadă.

Așa cum speram, se gândea cum s-ar simți ea dacă cineva ar încerca să o despartă de Aubrée. Într-o viață în care schimbările și pierderile deveniseră o stare

permanentă, ogarul italian era singura constantă care nu dispăruse niciodată din viața ei. Bijuterii, case – toate aceasta au venit și s-au dus. Până și Dermide, fiul pe care l-a numit după un personaj din *Poemele celtice* ale lui Ossian, a murit la vârsta de numai opt ani.

— Ce e cu femeia asta? șopti, aproape ca pentru sine.

Nu am spus nimic în vreme ce trăsura se îndrepta spre castelul Neuilly, dar îmi veniră în minte o sumedenie de probleme pe care le-ar putea avea regina Caroline.

— O să-și primească înapoi cățelul! spuse Pauline cu certitudine. Mă voi ocupa de acest aspect chiar în seara asta.

— Este un cocker spaniol pe nume Sigi.

Pauline privi pe fereastră soarele la apus și ochii i se umplură de lacrimi.

— Presupun că ar putea fi o binecuvântare, spuse ea în cele din urmă. Fratele meu este hotărât să obțină un copil de la ea anul acesta. Dacă mă împrietenesc cu Maria-Luiza, am mai multe șanse ca el să mă asculte atunci când îi voi spune că trebuie să divorțeze de ea după ce naște.

M-am lăsat pe spătarul banchetei și probabil că șocul mi se citea pe față.

— Este fiica împăratului Austriei…

— Și fratele meu nu are ce căuta cu ea!

Certitudinea ei mă speria.

— Alteța Voastră, am început, sperând ca vocea să-mi fie mai calmă decât inima, orice gânduri pe care le are legate de imortalitate sunt sub forma moștenitorilor, nu a unor noi regate. Visul Vostru de a trăi în Egipt…

— Am auzit că avea obiceiul să picteze în Palatul Schönbrunn, spuse ea, întrerupându-mă.

Trăsura se opri în fața curții luminate de făclii a castelului Neuilly. Pauline scoase o oglindă de mână și își verifică reflexia.

— Așadar, peste aproximativ un an…

— Va avea un copil și va fi trimisă înapoi în Austria?

Dacă Pauline se hotărâse să îl determine pe fratele ei să divorțeze, va împunge, și va insinua, și îi va turna atâtea otrăvuri diferite în ureche până când va crede că ideea era, de fapt, a lui. Am văzut-o cum l-a întors împotriva Joséphinei.

Vizitiul deschise ușa, însă am apucat mânerul și am închis-o la loc.

— Nu încă!

M-am întors spre Pauline, care arăta senzațional în rochia de culoarea fildeșului, împodobită cu perle.

— Sunteți total neatractivă, Alteța Voastră.

Nimeni nu îi spusese vreodată așa ceva. Rămase complet nemișcată și îmi aminti de o statuie de la Luvru: palidă, cu trupul neted și cu desăvârșire rece.

— Ce aveți de câștigat din toată afacerea asta? am întrebat-o.

Privi pe fereastră șirul lung de servitori care ajutau invitații să coboare din

trăsuri. M-am aplecat în față și eram atât de aproape încât îi simțeam mirosul discret al săpunului.

— Ce? Credeați că vă va face regina lui? Văzând că nu îmi răspunde, am adăugat apăsat: Sunteți *sora* lui!

— Cleopatra s-a căsătorit cu fratele ei.

— Asta a fost acum două mii de ani.

— Dar eu asta vreau!

I-am cercetat chipul ca să-mi dau seama dacă e sinceră. Apoi arătă pe fereastră spre silueta impunătoare a castelului Neuilly. Pauline îl transformase într-un strălucitor ținut de basm, cu felinare mici și albe care atârnau din copaci și cu torțe ce se înșirau de-a lungul fiecărei alei.

— Peste cinci sute de ani, castelul va fi tot aici. Iar comorile egiptene pe care le-am adunat înăuntru vor dăinui chiar și mai mult. O mie, poate două mii de ani.

— Nu văd ce legătură are cu…

— Trebuie să mă asigur că oamenii își vor aminti de mine. Dacă ai putea aștepta…

Întinse mâna și, de data asta, am lăsat-o să își apese palma pe obrazul meu.

— Știi ce simt pentru tine, *mon ange*. Tu mă ții calmă. Și fericită.

— Atunci, de ce vă trebuie alți bărbați?

Ochii i se măriră de uimire. Cum îmi permiteam să o provoc, pentru prima oară, în felul ăsta?

— Pentru că ei nu înseamnă nimic!

— De Canouville?

Roși.

— E un copil. Un copil inocent.

Dar zâmbea languros chiar în timp ce rostea aceste cuvinte, imaginându-și chipul lui cu gropiță în bărbie și privirea lui sinceră.

— Dar Napoleon?

Preț de câteva clipe, nu mai respiră.

— Ți-am spus, rosti pe un ton aproape tăios. Tu ești cel alături de care vreau să îmbătrânesc. Dar, între timp…

Mă trase mai aproape de ea, apoi mă sărută scurt pe obraz și se lăsă pe spate.

— Haide să petrecem așa cum n-am mai petrecut niciodată!

Deschise ușa trăsurii și, afară, o sumedenie de persoane începură să îi strige numele.

— Altețа Voastră! strigară două tinere.

Apoi o văzu amantul ei, de Canouville, și ofițerul o luă propriu-zis la fugă.

— Pauline! strigă și, când se întoarse spre el, ochii i se luminară ca ai unui copil. O faci de rușine pe Venus în seara asta.

— Eu sper că în fiecare seară, îi răspunse ea, tachinându-l.

— Așteptam să se deschidă ușa trăsurii Voastre. Toată lumea se întreba ce se întâmplă.

Se uită la mine și bănuiala era evidentă.

— Credeai că aș putea lipsi de la propria mea petrecere? Dar spune-mi – continuă coborând vocea –, fratele meu a sosit?

Era momentul în care caleașca regală apăru pe aleea principală. Toată lumea se opri, apoi Napoleon apăru împreună cu împărăteasa Marie-Louise. Numaidecât, Pauline fu lângă fratele ei, uitând pe dată și de mine, și de amantul ei.

— Bun venit la Château de Neuilly! anunță ea și, pentru prima oară de când sosise în Franța, am văzut ochii lui Marie-Louise lărgindu-se.

Undeva înăuntru, muzicienii interpretau muzică austriacă și râsete de femei răsunau pe deasupra clinchetelor de pahare și de farfurii.

— Cum ați găsit muzica asta? întrebă împărăteasa. E veche – foarte veche. Este… minunată. Mă întreb cât timp a trecut de când am auzit unul dintre cântecele mamei mele. Sunt ani de-acum.

Napoleon îi adresă lui Pauline un zâmbet de felicitare.

— Pauline poate transforma apa în vin, dacă-și pune în minte. Intrăm? întrebă Napoleon. Nu există un castel ca acesta în întreaga Franță. Sora mea are gusturi excepționale.

În timp ce treceam pragul castelului, încercam să-mi imaginez cum arată Château de Neuilly văzut prin ochii unui străin. Orice suprafață care nu era din marmură era sculptată din lemn lustruit de mahon. Candelabre magnifice din sticlă tăiată aruncau o strălucire aurie pe deasupra covoarelor cu țesătură deasă. Cărți, mii și mii de cărți, se întindeau pe pereții fiecărei încăperi prin care treceam.

— Le-ați citit pe toate? întrebă Marie-Louise.

Pauline zâmbi satisfăcută.

— Aproape.

— Dar sunt câteva *mii*!

— Alteța Sa este o cititoare asiduă, spuse mândru de Canouville, deși nimeni nu se gândise să îl prezinte împărătesei.

Maiestatea Sa se uită la noi așteptând o explicație și m-am trezit gândindu-mă că ochii ei albaștri erau cei mai mari pe care îi văzusem vreodată.

Dar cum nu se făcu nici o prezentare, își drese vocea cu delicatețe și se întoarse spre mine.

— Aveți un autor preferat, Monsieur Moreau?

— Homer, i-am răspuns. Și Maiestatea Voastră?

Ezită.

— Genlis.

— Cel care scrie romane de dragoste? întrebă Pauline pe un ton neîncrezător.

Napoleon se încruntă.

— De ce nu?
— Pentru că, așa cum tu însuți ai spus, exclamă Pauline, este…
— Foarte captivant, am intervenit, înainte să apuce să adauge ceva jignitor.
Marie-Louise era șocată.
— Așadar, i-ați citit operele?
Am ridicat din umeri.
— Sunt mult mai multe cărți în Franța decât în Haiti. Dacă aș putea, le-aș cerceta pe toate.
Am ajuns în salon și o mulțime de oameni ne-au ieșit în întâmpinare. Peste tot în jur auzeam strigându-se „Maiestatea Voastră!“ La început, Marie-Louise încercă să salute fiecare persoană în parte, dar erau prea multe, așa că zâmbea politicos și dădea din cap.
— De mine nu este interesat nimeni? întrebă Napoleon.
Nimeni dintre cei prezenți nu era atât de neghiob încât să-și închipuie că glumește. Numaidecât, grupul de femei care se agita în jurul împărătesei se îndreptă spre împărat. Marie-Louise se uită la mine, apoi se întoarse spre de Canouville.
— Dumneavoastră trebuie să fiți Camillo Borghese, spuse ea, și urmă un moment de tăcere apăsătoare.
— Oh, nu! Acesta este de Canouville. Din nefericire, soțul meu nu a putut fi prezent în această seară.
— Poate că a uitat să-l invite, spuse de Canouville, făcând cu ochiul.
Marie-Louise se uită de la Pauline la de Canouville, ca și cum ar fi asistat la o glumă.
— Prințul Borghese este bolnav, i-am explicat eu. De Canouville și Alteța Sa sunt prieteni buni.
— Prieteni *foarte* buni, adăugă ca un prost de Canouville, iar Pauline îi răsplăti obrăznicia cu un sărut.
Preț de câteva clipe, împărăteasa nu știu încotro să se uite, așa că își fixă privirea asupra unei picturi egiptene.
— E din colecția mea, spune Pauline.
De Canouville pufni.
— Are camere întregi pline cu chestii de-astea! Când a cucerit Egiptul, împăratul a adus cu el toate comorile pe care le-a găsit. Doriți să le vedeți?
Pauline îl săgetă cu privirea, însă de Canouville nu sesiză, iar împărăteasa, disperată să scape de mulțime, dădu numaidecât din cap.
— Mi-ar face mare plăcere.
Pauline își făcu loc printr-un grup de admiratoare pentru a-l întrerupe pe Napoleon.
— Soția ta dorește să viziteze castelul Neuilly.
Așa că toți cinci trecurăm dintr-o cameră în alta, în timp ce Marie-Louise

exclama, minunându-se de toate comorile lui Pauline. Părea să fie sinceră. Am vizitat camera de oaspeți, în mijlocul căreia trona o cadă atât de mare încât ar fi intrat în ea și un elefant, și patul lui Pauline, atât de micuț, încât părea făcut pentru o păpușă de porțelan.

— Dormiți aici?

Marie-Louise nu bănuia cât de fericită o făcu această întrebare pe Pauline.

— Alteța Sa este ca o *floare*, răspunse de Canouville. Un pat delicat pentru o prințesă delicată.

Napoleon se încruntă, însă de Canouville se îndrepta deja spre salon.

— Puneți mâna! spuse el, arătând spre cele două canapele de catifea albastră. Nu există nimic mai fin în toată Franța. Însuși împăratul nostru i le-a dăruit lui Pauline. Iar afară este grota…

Deschise o pereche de uși duble și trase adânc în piept aerul proaspăt.

— Ați mai văzut vreodată o grotă ca aceasta? Fântâni, statui, flori, urne…

În ciuda stăpânirii de sine, noua împărăteasă râse.

— Să o ducem la galeriile egiptene? întrebă de Canouville.

Ne privi pe rând chipurile, însă doar Marie-Louise zâmbea.

Pe când traversam un coridor plin cu portrete ale lui Aubrée, împărăteasa se opri.

— Cine le-a făcut? vru să știe.

— Tablourile cu *câinele*? întrebă mirat Napoleon.

— Sunt *minunate*.

Lacrimile umplură ochii împărătesei, dar clipi repede pentru a le alunga și studie un tablou care o înfățișa pe Aubrée în grotă.

— Richard Cosway.

Zâmbetul lui Pauline era sincer.

— Este artistul meu preferat. Nimeni nu reușește să o redea pe Aubrée așa ca el.

— Sunt foarte reușite.

Împărăteasa se apropie pentru a vedea mai bine.

— E un ogar?

— Ogar italian. O rasă de talie mai mică. Pot să o aduc, dacă doriți…

— Am venit să vedem galeriile, nu o grădină zoologică! spuse scurt Napoleon.

Nu o dată m-am gândit că era gelos pe câinele surorii lui.

Vocea lui Pauline era ca de gheață.

— Galeriile sunt aici.

Când intrarăm în prima încăpere, Marie-Louise păru copleșită. Într-un castel care gemea de opulență, aceste galerii erau cele mai frumoase. Pereții erau acoperiți cu tablouri luate din Cairo și cu nenumărate comori păstrate în nesfârșite vitrine de sticlă sau pe etajere de lemn.

— Nu am mai văzut niciodată așa ceva, spuse împărăteasa în șoaptă.

Mi-am amintit cât de uluit am fost și eu prima oară când am văzut sutele de figurine care se înșirau pe lângă pereți, unele din lapis lazuli, altele din alabastru. Lămpi cu ulei, coliere de aur și cutii încrustate cu diamante – toate îți dădeau simțurile peste cap. Urmau apoi sarcofagele. Împărăteasa întinse mâna și atinse chipul pictat pe sicriul unei femei. Încet, cu degete de artist, mângâie trăsăturile străvechi ale tinerei condamnate.

— Ăsta este dintr-un mormânt din Egipt, spuse mândru Napoleon. Templurile lor, adăugă el, erau incredibile. Uluitoare. Zei ciopliți se ridicau din podea până la tavan.

Le indică mărimea și, când soția lui nu fu foarte impresionată, adăugă plin de înțeles:

— Dacă aș fi rămas acolo, poate că m-aș fi autointitulat faraon.

— Încă mai poți, răspunse cu drăgălășenie Pauline.

Cei doi frați schimbară o privire care o lăsă pe Marie-Louise ușor descumpănită.

Dar nu și pe de Canouville.

— Și astea? întrebă el.

Arătă spre două vase din alabastru așezate pe cea mai înaltă etajeră.

— Sunt vase în care ți se păstrează organele, după ce mori.

De Canouville nu mai întrebă nimic în timp ce treceam prin următoarele două galerii.

O priveam pe împărăteasă minunându-se în fața a diverse vestigii – dintre care unele erau încrustate cu nestemate sau confecționate din metale prețioase. Eram mișcat să constat că pe Marie-Louise cel mai mult o fascina paleta artistului. Tăvița veche din lemn era încă pătată de ocru, malahit și lapis. Atingea fiecare culoare, și îmi imaginez că se gândea la ultimele mâini care au atins-o – mâinile unui pictor care a trăit acum mai bine de două mii de ani. Era bătrân? Tânăr? Cum a murit? Avea o familie? Sau poate că era o femeie?

— Uluitor, spuse ea. Nu am cuvinte.

*

Când ieșirăm din galerii, apăru un chelner care ne oferi vin.

— Pentru Alteța Voastră?

Pauline fu prima care luă un pahar.

— Întotdeauna.

La parter, în salon, muzicienii austrieci nu mai cântau, și niște femei sumar îmbrăcate își ocupaseră locurile pe o mică scenă. Actorul Talma se afla printre ele. Cânta ceva ce nu puteam înțelege și ținea ridicat un pahar greu, plin cu vin.

— E timpul? strigă el în clipa în care apăru Pauline.

Prințesa își ridică propriul pahar, într-un toast imaginar.

— De ce nu?

Se întoarce spre Napoleon și Marie-Louise.

— Doar pentru Altețele Voastre!

Păstrase secretul asupra celor ce urmau față de toată lumea, chiar și față de mine, și mă temeam că avea de gând să facă ceva atât de ofensator, încât împăratul nu o va ierta niciodată. Urcă pe scenă și simțeam cum mi se încordează mușchii. Însă spectacolul pe care îl prezentă era chiar delicat – un cântec din fermecătoarea *tragédie lyrique* a lui Jean-Baptiste Lully. Din clipa în care deschise gura, Pauline deveni ispititoarea Armide și, în timp ce cânta despre dragostea ei neîmpărtășită de erou, țintui cu privirea fiecare invitat.

— *Nu i-am învins pe cei mai bravi dintre voi…*

— Nu există nimeni ca ea în întreaga lume, murmură de Canouville.

Nu-mi făcea plăcere să îi împărtășesc opiniile în nici o privință, însă trebui să dau din cap.

— *Întreaga tabără dușmană e vulnerabilă în fața mea…*

— Nu ești nimic mai mult decât un șambelan pentru ea, mă avertiză. Să nu uiți asta, *mon ami.* Eu sunt bărbatul cu care își dorește să se fi căsătorit.

Am simțit un moment de ură intensă față de acest bărbat, care-și închipuia că o cunoaște pe Pauline.

— În cazul acesta, eu aș fi atent, i-am răspuns înciudat. Bărbații cu care își dorește să se fi căsătorit au vieți foarte scurte. Fournier a fost trimis în Italia și nimeni nu știe unde au dispărut ceilalți. Morți pe cine știe ce fronturi…

Mi-am dat seama că l-am șocat și m-am bucurat.

— *Iar el singurul, veșnic neînfrânt… se mândrește că mă poate privi cu ochi nepăsători.*

Ne-am uitat amândoi la împărat. Deși o ținea de braț pe Marie-Louise, urmărea transfigurat interpretarea lui Pauline.

— *Este la vârsta când al iubirii sentiment se coace, când poți iubi fără efort… Oh, nu, prea mare-ar fi tristețea, de nu aș izbuti să îmi supun o inimă atât de mândră și de mare.*

— Bravo! strigă frenetic de Canouville când spectacolul se termină. Bravo!

Întinde mâinile ca s-o îmbrățișeze, însă Pauline se duce la Napoleon.

— Nu știam că o vei interpreta pe Armide, spuse împăratul, iar privirea lui nu era a unui frate.

— E preferata ta, răspunse Pauline, și privirea lui Marie-Louise se îngustă.

Pe măsură ce orele treceau, o priveam pe noua noastră împărăteasă trecând de la un invitat la altul, la brațul împăratului, și mă gândeam oare cum i se par toate acestea – femeile pe jumătate îmbrăcate, muzicienii sălbatici, versurile pline de subînțelesuri recitate pe scenă de o soră către un frate. Nu știu dacă își dăduse încă seama că bolurile din care invitații serveau antreurile erau modelate după sânii lui

Pauline. Marie-Louise părea să facă față cu eleganță întregii situații, însă am văzut suficiente fețe regești încât să știu ce poate ascunde înfățișarea lor agreabilă.

Când toată lumea se adună afară pentru a urca în trăsuri, am găsit-o pe împărăteasă singură.

— Maiestatea Voastră s-a simțit bine în această seară?

Marie-Louise privi în jur și, deși vedea că Napoleon discută cu sora lui pe treptele castelului, expresia ei era rezervată.

— Cumnata mea este foarte… entuziastă, spuse ea, precaută.

— Da, i-am răspuns cu egală discreție. Cei din familia Bonaparte au o foarte mare poftă de viață.

— Și de festivități. Am auzit că va avea loc încă un eveniment mâine, găzduit de ministrul de război. După care o sărbătoare dată de Garda Imperială.

Am privit peste umărul ei la Napoleon, care râdea atât de intim cu Pauline, încât toată lumea ar fi putut crede că ea este noua lui mireasă.

— Spune-mi, adăugă Marie-Louise, acum cu o voce foarte coborâtă. Când mai guvernează?

— Cred că situația de față se datorează entuziasmului provocat de noua căsătorie, i-am răspuns.

Însă nu mi-am putut întoarce privirea de la el și Pauline, de la felul în care îi mângâia părul, îi atingea brațul…

Împărăteasa îmi urmări privirea.

— O iubești, nu-i așa?

Eram atât de șocat de întrebarea ei, încât am făcut un pas înapoi.

— Tatăl meu m-a învățat să observ oamenii. Este de părere că e principala calitate a unui diplomat. Și orice regină trebuie să fie un bun diplomat.

Aveam nevoie de câteva clipe pentru a mă aduna.

— Am cunoscut-o în Haiti, am recunoscut, deși mă întrebam de ce-i spun ei asta. Era… altfel pe atunci.

Dădu din cap.

— În cazul acesta, ești curteanul perfect. Mă îndoiesc că ceilalți își dau seama. Mulțumesc că m-ai prevenit în legătură cu Compiègne.

Am studiat-o pe împărăteasa noastră cea înaltă și cu părul de aur și mă întrebam dacă împăratul va ști vreodată cât de extraordinară era noua lui soție.

— A fost un mare sacrificiu pentru Maiestatea Voastră să părăsească Austria.

— Da, recunoscu ea încet. Însă bănuiesc că dumneata ești un om care înțelege sacrificiile.

În șapte ani, nimeni nu mi-a spus vreodată asta. Nici măcar Pauline.

— Îți dorești vreodată să te întorci acasă?

Am închis o clipă ochii.

— Nu trece o zi în care să nu mă gândesc la asta.

— Dar ea te ține aici.
Nu era o întrebare, ci o afirmație. Și nu am negat.

CAPITOLUL 13

MARIE-LOUISE

Palatul Fontainebleau

„Eu nu sunt precum ceilalți bărbați. Regulile de moralitate și de decență general acceptate nu mi se aplică mie.“

Napoleon

S-a făcut. Sunt căsătorită și, deși știu că tata nu este sincer când scrie: „Nu vă doresc decât bucurie, ție și soțului tău“, tot simt că mi se întoarce stomacul pe dos când citesc aceste rânduri.

De la biroul de scris din noua mea încăpere de la Fontainebleau priveam din nou scrisoarea tatălui meu și începi să plâng. „Doar bucurie, ție și soțului tău.“ Aș fi fost bucuroasă dacă m-aș fi măritat cu Adam și aș fi rămas în Austria ca să am grijă de Ferdinand. Dar nu a fost nici o bucurie să mă culc cu un bărbat de două ori mai în vârstă decât mine; un bărbat care m-a avertizat după ce am terminat că este „un mare împărat, cu un apetit pe măsură“ și că trebuie să mă aștept să mă viziteze zilnic, poate chiar de două ori pe zi.

Știam că trebuia să îi răspund tatei pe același ton supus, pentru ca atunci când spionii soțului meu vor deschide scrisoarea, să nu existe nici o pată asupra mea sau asupra Austriei. Am întins mâna după pană și când mă pregăteam să o înmoi în cerneală, ușa camerei mele se trânti de perete și apăru Napoleon.

— Sire!

M-am ridicat și am sperat că nu îmi poate vedea lacrimile. Îmi adresă un zâmbet leneș, plin de subînțelesuri, și mi-am dat seama numaidecât ce dorește.

— Dezbracă-te! mi-a spus și am simțit cum mi se aprind obrajii.

— Poate că ați dori…

— Ți-am spus ce aș dori. Dezbracă-te și apleacă-te.

Mi se tăie răsuflarea.

— Pe pat?

— Sau pe scaun. Tu alegi.

Stomacul mi se strânse într-un nod și sângele mi se transformă într-un vulcan pe care nici un ocean nu l-ar fi putut stinge. Mi-am lăsat halatul să alunece pe podea, împreună cu cămașa de noapte. Apoi am urcat în pat și m-am întins, fără nici un

cuvânt, pe spate.

— Am zis…

— Da, te-am auzit, dar sunt împărăteasa Franței, nu o curvă ordinară.

Rămase nemișcat o clipă, încercând să se hotărască dacă să simtă respect sau furie. Apoi se apropie de pat.

— Foarte bine, micul meu trandafir german.

Își descheie nasturii de la pantaloni și urcă deasupra mea fără să se dezbrace. Întreaga poveste nu dură mai mult de un minut.

După ce termină, se rostogoli pe spate, de parcă ar fi realizat ceva măreț, și rămase cu ochii pironiți în tavan. Cu Adam, aș fi fost acum în brațele lui și m-ar fi săruta tandru, începând din creștetul capului și ajungând, în cele din urmă, la buze. Apoi aș fi adormit cu capul pe pieptul lui, ascultându-i bătăile inimii.

— Cum știe o femeie când este însărcinată? mă întrebă.

Dacă aș fi însărcinată, n-ar trebui să-l mai suport vreodată deasupra mea. Aș putea invoca o sumedenie de argumente, cum ar fi, de pildă, că relațiile intime fac rău copilului.

— Este obosită, apoi îi este rău, iar, în cele din urmă, nu mai sângerează în fiecare lună. Acesta este semnul cel mai sigur.

Se întoarse pe o parte cu fața spre mine, iar eu am întins mâna după halat.

— Vreau să știu la o oră după ce afli tu, îmi spuse categoric. Vreau să știu fie și numai dacă bănuiești că ești însărcinată.

— Vei ști de îndată ce voi ști eu, i-am promis.

Mă privi cum mă îmbrac, iar privirea lui era indiferentă, chiar rece. Artistul care i-a pictat portretul în miniatură i-a surprins-o corect. Este singurul om pe care l-am întâlnit al cărui suflet nu poate fi zărit în adâncul ochilor. „Și dacă nu are suflet?“ o auzeam parcă pe Maria întrebând, dar îmi alung din minte acest gând.

M-am întors la birou și el continuă să mă privească, întins pe pat.

— Ești fericită aici, la Fontainebleau?

Ciudată întrebare. Nu l-a interesat fericirea mea noaptea trecută, când mi-a poruncit să îl aștept goală în pat, și, cu siguranță, nu l-a interesat câtuși de puțin nici în această dimineață. Dar nu trebuia să îl insult.

— Nu este ca la Schönbrunn, i-am răspuns.

Sprâncenele i se ridicară.

— În ce sens?

Am ezitat.

— Cum adică „în ce sens“?

— Ai spus că nu este ca la Schönbrunn. Vreau să știu în ce fel este diferit.

Am ridicat privirea spre plafonul pictat, încercând să mă gândesc.

— Schönbrunn este ca o corabie, i-am spus. Nimic nu este în exces și, cu siguranță, nu sunt spectacole.

A trecut o săptămână de la nunta noastră și încă sunt epuizată din cauza atâtor „sărbătoriri“.

— Nu există nici o diferență între un om de rând și un rege, în afara unor procesiuni strălucitoare și a unei coroane, mă atacă el. Dragul nostru unchi Ludovic a descoperit asta.

Unchiul Ludovic. Am nevoie de câteva clipe ca să îmi dau seama că vorbește despre unchiul *meu*, soțul Mariei-Antoaneta.

— Eu nu cred asta. Un monarh trebuie să își servească regatul, am spus cu băgare de seamă. Nu invers. Spectacolele sunt costisitoare, și un rege bun își păzește întotdeauna vistieria.

— Așa spune tatăl tău?

M-am răsucit în scaun, cu fața spre el.

— Așa spun *eu*. Ar fi trebuit să fiu regenta fratelui meu când va urma să urce pe tron. Ferdinand are multe… probleme de sănătate, am adăugat cu generozitate.

Napoleon stătea nemișcat. Cu siguranță auzise de Ferdinand. Întreaga Europă știe. Nu e un secret.

— Și aceste probleme de sănătate sunt frecvente în familia ta?

Am auzit lumea spunând că boala fraților mei este cauzată de prea multe încrucișări în aceeași familie. Și e adevărat că mama era de două ori verișoara primară a tatălui meu. Dar așa a fost mereu în familia de Habsburg și nu au apărut niciodată astfel de boli.

— Cred că mama mea a avut ghinion, i-am spus. Doi copii s-au născut bolnavi.

„Dacă te deranjează, poate că ar fi trebuit să te gândești la asta înainte să mă aduci în Franța.“

— Sora mea, Maria Carolina, este epileptică și mută.

Napoleon se ridică destul de greu în șezut. Nu era tânăr, și stomacul i se lărgise considerabil.

— Ei bine, eu sunt norocos, spuse el sec, și vocea nu îi avea nici cea mai vagă notă de ironie. Întreaga lume se va pleca la picioarele fiului meu. Va fi sămânța celui mai mare general născut de la Alexandru încoace. Nimic nu îl va opri.

— Și dacă este fată?

— Atunci va fi prințesa Veneției. Dar vor exista și fii, spuse el cu netulburată convingere. Poate că unul dospește acolo chiar acum.

Mi-am mușcat buzele ca să-mi înăbuș o grimasă de dezgust.

— Și acum Metternich va deveni regent, după moartea tatălui tău?

Întrebarea mă luă prin surprindere.

— Nu… nu știu.

Nu-mi puteam imagina clipa în care tata nu avea să mai fie. Era atât de tânăr și de sănătos! Pe de altă parte, așa fusese și mama.

— Presupun că da.

Apoi i-am adresat întrebarea pe care așteptam să i-o pun încă din decembrie.

— Datorită lui m-ai ales pe mine de soție, nu-i așa?

Întrebarea pluti în aer preț de câteva clipe.

— A insistat și el, așa cum au insistat toți ambasadorii, spuse el încet.

Îmi dădeam seama acum de ceea ce făcuse Metternich. Aș fi vrut să îl pot avertiza cumva pe tata de trădarea lui.

— Însă prințul Metternich și-a dorit această alianță mai mult decât oricine, am insistat.

— Povestește-mi despre tatăl tău, îmi ceru, evitând întrebarea. Cum își conduce regatul?

— Cu grijă, i-am răspuns.

Dar eram hotărâtă să aduc iar în discuție numele prințului. Trebuia doar să aștept un moment mai prielnic.

— Conturile lui sunt – au fost – întotdeauna echilibrate.

„Apoi ai venit tu și ai pretins o avere de la țara noastră învinsă."

— Se întâlnește cu supușii lui de două ori pe săptămână, fără să lipsească niciodată. Nimic nu este mai important pentru el.

Napoleon mă studie.

— În cazul ăsta, înțelegi ce înseamnă să conduci un imperiu. Este o treabă care nu se termină niciodată, așteptări nesfârșite, ceremonii, spectacole, război...

Apoi, ceva în ochii lui întunecați se îmblânzi.

— Dacă te porți frumos aici, la Fontainebleau, nu ți se va refuza nimic.

Numaidecât m-am gândit la Sigi.

— Pauline mi-a spus că îți dorești câinele, spuse el.

Sunt șocată. Și pentru că mi-a citit gândurile și pentru că Pauline a intervenit pentru mine.

— Asta… ar fi minunat.

— S-a făcut.

Se ridică și își încheie pantalonii.

— Te aștept să fii gata mâine la șase.

— Pentru ce?

Credeam că s-au terminat serbările.

— Pentru luna noastră de miere. Vizităm Țările de Jos, mă informă. Spune-le doamnelor să-ți împacheteze haine groase și pantofi de umblat.

Apoi închise ușa în urma lui și asta fu tot ce-mi spuse. Dar ce mai contează? Vine Sigi! Tocmai când mă pregăteam să mă arunc triumfătoare pe pat, se auzi o bătaie în ușă. Era Hortense.

— Am venit să o ajut pe Maiestatea Voastră cu bagajele, îmi spuse.

M-am dat la o parte ca să o las să intre. Era îmbrăcată într-o rochie albă, cu un decolteu șocant de adânc. Halatul meu de noapte este o ținută de dimineață mai

potrivită. Însă ochii ei gri-albăstrui erau nevinovați, și buclele castanii îi erau aranjate în jurul capului asemenea unei aure. Pentru prima oară eram singure și nu prea știam ce să-i spun reginei Olandei.

— Să înțeleg că ai aflat despre Țările de Jos? am întrebat-o.

— Toată lumea a aflat, Maiestatea Voastră. Vă însoțește jumătate de curte. Trebuie să plecăm mâine, la șase.

Adăugă mai încet:

— Nu călătorește niciodată singur.

Stăteam una în fața celeilalte, la biroul meu. Sunt cu opt ani mai tânără decât ea și, totuși, am fost adusă în Franța pentru a lua locul mamei ei și ca să-i dăruiesc împăratului copilul pe care mama ei nu i l-a putut oferi. Avea tot dreptul să mă urască, dar i-am cercetat chipul și am constatat că era pe deplin împăcată, ca și cum nu ar fi existat nimic mai firesc decât să stai de vorbă cu femeia care i-a luat coroana mamei tale.

— Poate credeți că relația dintre noi ar putea fi stânjenitoare, începu ea.

M-am foit jenată pe scaunul capitonat. Exact la asta mă gândisem și era a doua oară când cineva îmi citea gândurile.

— Sper că știți că nu am nici un resentiment față de Maiestatea Voastră. Ce i s-a întâmplat mamei mele a fost numai din vina ei.

Când îmi văzu expresia șocată, se grăbi să îmi explice:

— Mama știa că nu mai putea avea copii când s-a căsătorit cu Napoleon. Lucruri – lucruri cumplite – i s-au întâmplat când a fost întemnițată în timpul Revoluției.

— Îmi pare rău, am spus în șoaptă. Nu mi-am dat seama.

— Mii de oameni nevinovați au împărtășit soarta mătușii Voastre, inclusiv tatăl meu.

— Nu am știut.

Hortense dădu din cap.

— Cu toate astea, s-a căsătorit cu el, și apoi din nou, când s-a încoronat împărat, i-a jurat că îi va dărui un copil.

— Și când nu a avut copilul?

— Mi l-a cerut pe al meu.

M-am lăsat pe spate.

— Ți-a luat fiul?

Hortense ridică din umeri, de parcă ar fi fost un lucru obișnuit.

— A vrut, dar am insistat să fie crescut lângă mine, în Olanda. A fost un scandal mare între noi, recunoscu ea.

— Dar ai câștigat.

— Pentru că împăratul a fost de acord cu mine. Era disperată. Trebuie să înțelegeți, mama îl iubește pe Napoleon… la nebunie.

Ne-am privit una pe cealaltă în lumina dimineții. Ce fel de femeie este

Joséphine? Este vicleană sau doar o nesăbuită fără minte, gata să sacrifice fericirea propriei fiice pentru un soț tiranic? O servitoare intră pe ușă cu ceaiul și am așteptat până când turnă ca să vorbesc din nou.

— Ai vrut să te măriți cu Louis? am întrebat-o.

Încerc să îmi imaginez cum e să fii măritată cu Louis Bonaparte. Până și în Austria s-a auzit de ieșirile lui necontrolate de la curte și mă simt ușurată să știu că vine foarte rar în Franța.

Hortense ținea ceașca în mâini și privea fix masa. Poate că fusesem prea directă. La urma urmei, nu-mi datora nimic. Mă pregăteam să îmi cer scuze, când îmi răspunse:

— Nu. Nu am vrut să am nimic de-a face cu Louis, dar ăsta nu e un secret la curte, Maiestatea Voastră.

Și-a ridicat privirea și i-am citit tulburarea pe chip.

— Mama mea și-a dorit această căsătorie. Pentru un moștenitor – așa se spune.

Își acoperi ochii cu mâna preț de câteva clipe și mi-am dat seama că se gândește la primul ei fiu, care a murit de angină la vârsta de patru ani.

— Mama mea nu e o femeie rea, mă asigură. Dar nu vă dați seama cum e aici. Adică… veți înțelege. Nu… nu ar trebui să vă spun toate astea. Mai bine încep să împachetez.

Se ridică brusc, dar m-am întins și i-am luat mâna.

— *Te rog*. Vreau să știu. Ca să fiu împărăteasă, trebuie să știu ce se întâmplă în Franța.

Se așeză și cuprinse din nou ceașca de ceai între palme.

— Ce am spus eu despre soțul meu este trădare, recunoscu ea. Dar nu va mai fi rege mult timp. Fratele meu îi va lua coroana. Louis a refuzat să strângă o armată pentru invadarea Rusiei. A spus că nu trimite oameni nevinovați în războiul unui „dement".

Așadar, exista o țară dispusă să i se împotrivească.

— Unde se va duce?

— Tatăl Domniei Voastre îi oferă adăpost.

Se încruntă.

— Alteța Voastră nu știa?

Rușinea îmi încălzi obrajii.

— Napoleon nu discută cu mine politică, încă.

Am privit în ceașca de ceai.

— Și nu primesc prea des vești de la tata, mărturisesc.

Vocea lui Hortense era joasă și încărcată de bănuieli.

— Pentru că nu vă scrie sau pentru că nu îi primiți scrisorile?

Hortense mă privi lung și am simțit că mă înfurii.

— Am primit două scrisori de când am sosit, i-am spus. *Două!* Nu știu cum se

simte fratele meu, Ferdinand. Ana Maria…

Hortense se întinse să-mi prindă mâna și mi-am dat seama că am obrajii uzi.

— Să îi cer socoteală? am întrebat, și nu îmi plăcea disperarea pe care o auzeam în propria-mi voce.

— Mama a încercat. Nu i-a folosit niciodată la nimic. Pe de altă parte, scrisorile ei erau cel mai adesea de la bărbați cu care Napoleon bănuia că îl înșală.

— Și așa era?

Sentimente contradictorii păreau să afecteze adânc inima lui Hortense.

— Dacă e să fiu dreaptă cu Napoleon, trebuie să recunosc că bănuielile îi erau întemeiate. Și totuși, o iubea. În măsura în care poate el să iubească, se corectă. Îi scria niște scrisori…

— Le ai?

Mă privi prudentă.

— Cel puțin douăzeci.

— Aș vrea să le văd. Ca să știu dacă omul ăsta a iubit vreodată pe altcineva în afară de sine.

Hortense ezită.

— Sunt scrisori de dragoste, Maiestatea Voastră. Unele dintre ele sunt foarte… detaliate.

— Mama ta le citea vreodată suitei sale?

— Tot timpul. Nu ținea nimic secret.

Asta voiam să știu.

— Alteța Voastră chiar își dorește…?

Am dat din cap și Hortense se ridică.

— Zece minute, îmi promise. Le țin încuiate.

Am cerut să mi se mai aducă ceai în lipsa lui Hortense și, când se întoarse, am văzut că are în mână o cutie mică, de piele. O așeză în fața mea și am mângâiat cu degetele imaginea lui Venus, săpată în lemn.

— Mama m-a rugat să i-o păstrez. Voia să fie sigură că mai rămân câteva scrisori, în caz că s-ar întâmpla ceva cu ale ei.

Am deschis capacul și am privit îndelung plicurile îngrămădite înăuntru. Mi-am ridicat privirea pentru a mă asigura că Hortense era în continuare de acord, însă ea îmi făcu semn să continui.

— *Douăzeci și nouă decembrie, 1795,* am citit eu cu voce tare.

Era cu cincisprezece ani în urmă, înainte de Egipt, sau de Austria, sau de tronul Franței.

Mă trezesc plin de tine. Imaginea ta și amețitoarele plăceri ale nopții trecute nu îngăduie simțurilor mele odihnă. Dulce și neasemuită Joséphine, cât de ciudat te joci tu cu inima mea.

Ești furioasă pe mine? Ești nefericită? Ești supărată? Sufletul îmi este frânt de suferință, iar dragostea pe care ți-o port nu îngăduie odihnă. Dar cum m-aș mai putea odihni când cedez în fața sentimentului care mă stăpânește până în străfundurile ființei mele, când sorb de pe buzele și din inima ta o flacără mistuitoare? Da! O singură noapte mi-a arătat cât de departe de adevăr este imaginea pe care o afișezi!

Pornește la amiază: peste trei ore, te voi vedea din nou. Până atunci, o mie de sărutări, mio dolce amore! *Dar nu îmi trimite nici unul înapoi, căci sărutările tale îmi fac sângele să-mi clocotească în vene.*

Amețitoarele plăceri ale nopții trecute nu îngăduie simțurilor mele odihnă.

Încercam să mi-l imaginez pe Adam scriindu-mi mie aceste cuvinte… așternându-le într-o scrisoare, unde le-ar putea citi orice privire curioasă.

— A fost prima lui amantă?

— Așa cred.

Am luat o altă scrisoare și am citit-o, de această dată, în gând.

Scrisorile tale sunt bucuriile zilelor mele și nu multe sunt zilele mele fericite. Junot aduce douăzeci și două de steaguri la Paris. Trebuie să te întorci cu el, înțelegi? Deznădăjduită tristețe, neconsolat amar, nesfârșită suferință de voi avea nefericirea să îl văd întorcându-se singur. Adorabilă prietenă, el te va vedea, răsuflarea lui îți va atinge tâmpla. Poate chiar îi vei acorda unica și inegalabila favoare de a-ți săruta obrazul, iar eu voi fi singur și departe, foarte departe. Însă vei veni, nu-i așa? Vei fi aici, alături de mine, în brațele mele, pe pieptul meu, pe gura mea? Ia-ți zborul și vino, vino!

Un sărut pe inima ta și unul mult mai jos, mult mai jos!

Eram șocată.

— Așa sunt toate?

Hortense părea teribil de rușinată.

— Nu toate. Însă… multe.

— Era pasional, am remarcat.

— Avea douăzeci și șapte de ani pe atunci, Alteța Voastră. Nu patruzeci.

— Și acum și-a îndreptat pasiunea în altă direcție.

— Da. Spre război.

— Nu ești supărată că soțul tău își va pierde coroana?

În decursul unei singure zile, va coborî de la rangul de regină a Olandei la cel de prințesă a Franței.

— Nu sunt cu adevărat regina Olandei, răspunse ea. Nu le vorbesc limba, nu le cunosc obiceiurile. Sunt strănepoata unui bărbat care avea o plantație de zahăr. Nu sunt ca Domnia Voastră.

— Dar te-ai născut aristocrată, îi amintesc.

— Nu. Tatălui meu îi plăcea să pretindă asta, și tocmai de aceea a ajuns la

ghilotină. S-a născut în Martinica, la fel ca mama. Și avea mai puțin sânge albastru decât câinele lui Pauline.

Am râs cu voce tare, deși n-aș fi vrut. Apoi, ea își acoperi gura cu mâinile și am râs împreună. Îmi plăcea Hortense.

— Apropo de asta, am auzit că vi se aduce *le chien* din Viena.

Am privit-o fix. Cum este posibil să știe asta?

— Abia ce m-a anunțat, îi spun uluită.

Îmi zâmbi confidențial.

— Nu există secrete la această curte, Maiestatea Voastră. Când veți descoperi că sunteți însărcinată, jumătate din Franța va ști înainte să se sfârșească ziua.

— Așa a fost și pentru tine?

— Da.

Luă o înghițitură mare de ceai și o tăcere apăsătoare umplu încăperea.

— Chiar și acum, după ce au trecut doi ani, este înfiorător de greu să mă gândesc la el, spuse în șoaptă. Mama mea și-a îngropat trei copii și mi-a spus că sentimentul de pierdere nu dispare niciodată, doar durerea pe care o simți scade în intensitate. M-am întins și am acoperit mâna lui Hortense cu mâna mea.

— Îmi pare rău, i-am spus, și m-am întrebat dacă voi avea oare la fel de multe tristeți și regrete peste șapte ani.

Își șterse repede ochii.

— Împăratul nu este de acord cu manifestările emoționale. Așa sunt bărbații.

Mă gândeam la tata, care fusese bolnav de durere după moartea mamei, și la Adam, care fusese absolut copleșit când Ferdinand și-a rupt brațul căzând de pe un cal pe care i-l dăduse el, și știu că nu este adevărat. Însă nu o contrazic.

— Și ceilalți fii ai tăi?

— Sunt în Olanda, îmi răspunse. Cu tatăl lor.

Era prea tulburată ca să o mai întreb cum se ajunsese la asta. Așa că, în schimb, i-am spus cu hotărâre:

— Hai să facem ceva amuzant!

— Vreți să facem o plimbare prin Fontainebleau, înainte de a împacheta lucrurile? îmi propuse ea.

Am zâmbit.

— De ce nu?

Așa că am traversat împreună pe holurile castelului și ochii curtenilor se căscau larg atunci când ne vedeau: fiica lui Joséphine și împărăteasa de nouăsprezece ani a Franței.

— Crezi că se uită după noi? am întrebat în șoaptă.

Hortense chicoti.

— Cu siguranță, Maiestatea Voastră.

Ne-am oprit în fiecare cameră impozantă, și Hortense își reamintea istoria

fiecărei încăperi aurite. Îmi arătă salonul în care Pauline își sedusese cel mai recent amant și anticamera lui Ludovic al XIV-lea, în care amanta lui se ascunsese în spatele tapiseriilor când regina îi făcuse o vizită neașteptată.

— Există cineva la curtea asta care să se fi culcat doar cu soțul sau cu soția lui? am întrebat-o.

Hortense se sprijini de un stâlp și se gândi.

— Soții Gauthier, îmi spuse cu sinceritate. S-au cunoscut când erau copii și încă se iubesc.

Am privit-o lung și, când își dădu seama cum suna răspunsul ei, roși.

— Ei, așa este! îmi răspunse.

— Dar cum rămâne cu fidelitatea pentru binele copiilor?

Mă privi ciudat și era evident că ar fi vrut să spună ceva.

— Spune! am îndemnat-o, având în vedere că eram singure.

— Îi veți rămâne fidelă lui Napoleon? mă întrebă.

Mă gândeam la Adam și ochii începură să-mi ardă. Dar de ce mă întreabă asta? Îi cercetez chipul și, dintr-odată, trage aer în piept.

— N-aș spiona niciodată pentru el. *Niciodată!*

Văzând că nu mai spun nimic, Hortense continuă:

— Vă jur, Maiestate, a fost o întrebare nevinovată. Când Napoleon mi-a spus prima oară despre sosirea Domniei Voastre, mi-am dorit să fiu doamna Voastră de companie pe cât își poate dori cineva să rămână olog.

— Adică deloc.

Ne-am privit preț de câteva clipe și am crezut-o.

— Vedeți, suntem cam în aceeași situație, spuse ea încet. Suntem amândouă supuse toanelor împăratului.

Ne continuarăm plimbarea prin sala de bal cu panouri bogat ornamentate și m-am gândit la întrebarea ei. Dacă Adam ar fi aici? Dacă i-aș putea vedea chipul și atinge pielea? I-aș mai fi fidelă soțului meu? Da. Oricât de mult m-ar durea, ar trebui să îl îndepărtez. Asta înseamnă să fii regină. Mătușa mea s-a căsătorit la cincisprezece ani. Soțul ei se născuse moștenitorul tronului Franței și nu avea alte pasiuni în afară de lacăte – să le repare, să le confecționeze, să le construiască. Dar, când l-a cunoscut pe Axel von Fersen, marea ei dragoste, nu a început o aventură cu el. S-a mulțumit să îl iubească de departe. Era datoria ei față de Franța.

Priveam picturile de pe pereți, ce o înfățișau pe zeița Diana, și mi-aș fi dorit să fiu și eu ființă mitică. Sau o operă de artă fără familie, fără loialitate, fără îndatoriri față de regat. Mă pregăteam să o întreb pe Hortense de ce este sala de bal plină cu imaginile acestei zeițe, când un zgomot brusc ne făcu pe amândouă să ne întoarcem.

— *Monsieur* Moreau! am spus, și șambelanul lui Pauline ne făcu o reverență adâncă din ușă.

— Maiestățile Voastre!

Traversă încăperea și se opri în fața noastră. Este într-adevăr un bărbat cu o înfățișare extraordinară, cu pielea de culoarea bronzului și cu ochi de un verde adânc.

— Împăratul dorește să o vadă pe regina Olandei în biblioteca lui.

Hortense se uită la mine, apoi la Paul.

— Acum?

— Cât mai repede cu putință, Alteță.

— Nu voi întârzia mult, îmi promise.

Traversă în grabă sala de bal, și Paul rămase cu mine, sub o imagine a Dianei.

— Știi cine a pictat toate aceste tablouri? l-am întrebat.

— Francisc I, în cinstea amantei sale, Diana de Poitiers, Maiestatea Voastră. O întreagă sală de bal dedicată amantei lui.

Își ridică mâinile în aer.

— *Les français*.

O pornisem de-a lungul încăperii și ne-am oprit în fața uneia dintre ferestrele înalte și boltite ce dădeau înspre grădinile amenajate ale Dianei. Cu doar douăzeci de ani în urmă, Maria-Antoaneta pășea pe aceste alei. Mi-o imaginam pe mătușa mea în cămașa ei vaporoasă și mă întrebam dacă mă poate vedea acum, îmbrăcată într-o rochie asemănătoare de muselină, cu panglici în jurul taliei și cu pantofi de mătase în picioare. O întreagă revoluție lăsase în urmă jumătate de milion de morți, și pentru ce? Această sală de bal este la fel de grandioasă, curtea a rămas la fel de lacomă și de extravagantă. Nu s-a schimbat nimic în afară de numele conducătorului Franței, și acum, în loc de un L pe tron este un N din aur.

— Crezi în fantome? am întrebat eu încet.

— Strămoșii mei *Taíno* credeau în Mabuya, prezența spiritelor în lumea oamenilor. Dar eu nu am văzut niciodată vreunul. Îmi este greu să cred în ceva ce nu am văzut niciodată. Dar Maiestatea Voastră?

— Nu este în spiritul catolic să credem în fantome, i-am spus.

— Însă Maiestatea Voastră a văzut vreuna? mă întrebă Paul.

Am ridicat privirea spre el. Era unul dintre puținii bărbați de la această curte mai înalt decât mine.

— Nu știu.

— Dacă ar exista într-adevăr fantome, îmi imaginez că acest palat ar fi plin.

M-am gândit la soarta crudă a bietei mele mătuși în timp ce făceam bagajele, și chiar și atunci când ne urcarăm în trăsurile trase în fața treptelor castelului Fontainebleau mi se păru că îi văd chipul prin ceață.

— Șase și jumătate!

Napoleon era furios.

— Am spus șase și acum este șase și jumătate!

— N-am avut încotro, îl liniști Hortense.

Se așeză lângă mine, față în față cu Napoleon și Méneval.

— Am crezut cu toții că vor veni și Metternich, și regina Caroline. Dar, dacă este însărcinată…

Se întoarse spre mine și mă fixă cu privirea lui de oțel, însă nu spuse nimic și îmi imaginam că se aștepta să fiu tot atât de disperată să am un copil pe cât fusese Joséphine. Cum adoptasem o expresie de totală indiferență, gâtul i se înroși.

— Pornește! strigă cu putere, ca să-l audă vizitiul, iar caii ieșiră pe porțile castelului Fontainebleau, în galop.

— Vreau să dictez! anunță numaidecât Napoleon.

— Desigur, Maiestatea Voastră.

Méneval căută în geantă. Scoase o pană și o călimară, apoi o tăblie de lemn și hârtie. Și, în următoarele trei ore, ne-am delectat cu lista lungă cât o zi de post a lucrurilor pe care împăratul dorea să le realizeze în luna noastră de miere. Vor fi vizite la fântâni și grânare. Forturi și mânăstiri erau de asemenea pe listă. Iar mâine, la ora patru dimineața fix, vom vizita moara de bumbac a Sfântului Quentin. La patru dimineața!

— Și asta e tot, spuse Napoleon, la nouă treizeci.

— Am programat și micul dejun pe undeva? l-am întrebat.

Hortense îmi aruncă o privire de avertizare și Méneval se uită numaidecât în altă direcție.

— Nu luăm micul dejun când călătorim.

M-am încruntat.

— Este valabil și pentru prânz?

— O femeie nu ar trebui să aibă nevoie să mănânce! tună Napoleon. Uită-te la tine! Nu s-ar putea spune că suferi de foame.

Hortense își înăbuși un strigăt, iar Méneval părea că mai are puțin și leșină. Drumul continuă întreaga dimineață în desăvârșită tăcere și, când convoiul nostru se opri pentru prânz, Napoleon îi strigă vizitiului:

— Mergi mai departe!

Însă tânărul era convins că nu auzise bine. Au trecut cinci ore și jumătate de când am plecat de la Fontainebleau, și nici unul dintre curteni sau servitori nu a mâncat.

— Maiestatea Voastră?

Napoleon deschise ușa și urcă treptele până pe capră.

— Ce face? exclam eu, și Hortense își acoperi gura, șocată.

Luă biciul bietului băiat și îl bătu cu el, dezlănțuit.

— Oprește-te! strig din trăsură. Te rog, oprește-te!

Mai mulți bărbați vin în fugă să vadă ce se întâmplă.

— Maiestatea Voastră! strigă cineva, iar băiatul sări de pe capră și o luă la sănătoasa.

— Nu vreau să te mai văd vreodată! strigă Napoleon în urma băiatului care se îndepărta. Ai înțeles?

Aruncă biciul și coborî treptele, cu mare chef de ceartă.

Un grup de curteni îngroziți, înfruntând vremea, făcu un semicerc în dreptul trăsurii noastre și toată lumea dădea înapoi în clipa în care împăratul spuse:

— Ducesă de Montebello!

Bătrâna făcu o reverență respectuoasă.

— Cred că v-am mai văzut în rochia asta săptămâna trecută. Sper că aveți de gând să o schimbați cu ceva mai de bun-gust când vom ajunge la St. Quentin.

Femeia își coborî privirea în pământ.

— Da, Maiestatea Voastră.

— Unde este ducele de Bassano?

Curtenii priviră în jur, apoi o voce se ridică din spatele mulțimii tot mai mari și oamenii se dădură la o parte pentru a-i face loc ducelui. Era un bărbat înalt, cu umeri lați și tenul bronzat de soldat. Purta o cocardă verde-aurie ca însemn de susținere a familiei Bonaparte, iar panglica era prinsă la pălărie.

— Fă schimb de locuri cu Méneval, îi ordonă Napoleon. Avem planuri de discutat de aici până la St. Quentin.

— Ne oprim să mâncăm? întrebă curajos ducele. Oamenii din trăsura mea sunt lihniți de foame.

Urmară câteva clipe de incertitudine. Nimeni nu știa cum va reacționa Napoleon.

Împăratul ridică din umeri.

— Oprim în următorul oraș.

În timp ce curtenii se întorceau în trăsurile lor, m-am uitat după tânărul care ne condusese caleașca, însă acesta dispăruse. I se găsise deja un înlocuitor, care se îndrepta spre noi. Fusesem prevenită în legătură cu temperamentul lui Napoleon, însă tremuram încă după cele văzute. Ne-am ocupat locurile și, când trăsura se puse în mișcare, Napoleon deschise fereastra de lângă el, lăsând să intre aerul rece și ploaia. Nimeni nu spuse nimic.

Seara, în timp ce trăsurile străbăteau cu zgomot străzile din St. Quentin, Napoleon începu să fluiere o melodie veselă.

— Am ajuns, ne anunță el, când lungul nostru convoi intră pe porțile casei unui nobil.

În timp ce coboram din trăsuri, începu să cânte *Mort et convoi de l’invincible Marlborough:*

Marlborough pleacă la război,

Mironton, mironton, mirintaine,
Marlborough pleacă la război,
Nu știe când va veni înapoi.

— Cina este la șapte, ne anunță, de parcă ar fi fost binedispus întreaga zi.

În intimitatea camerelor noastre alăturate, este la fel de vesel.

— O tablă de șah! exclamă el în clipa în care intră în camera mea, deși am observat că nu mă invită să jucăm.

Îmi zâmbi leneș, plin de subînțelesuri, și spuse:

— Dezbracă-te!

CAPITOLUL 14

PAULINE BORGHESE

Aix-la-Chapelle, mai 1810

— E plictisit? Noua lui mireasă nu prezintă suficient interes pentru el? Nu pot să cred!

În timp ce Paul lăsă jos scrisoarea fratelui meu, am continuat să mă prefac șocată.

— Dar cum este posibil? Vorbim despre o prințesă de Habsburg. Sângele a o mie de generații curge prin venele ei. Cu siguranță, trebuie să fie îndeajuns pentru împăratul Franței!

— Să vă citesc și restul acum? întrebă Paul, sec.

— Continuă.

M-am rezemat pe pernele mele mari, de mătase, și m-am întrebat de ce oare nu-și aduc și alți continentali bogați propriile obiecte de mobilier aici. La ce bun să mai vii să te scalzi în apele din Grannus, dacă trebuie să te întinzi pe bănci din piatră și scaune de lemn?

Paul privea spre două femei blonde care se bălăceau în băile termale și, când amândouă se uitară la rândul lor spre el, am simțit o iritare bruscă. Eram aici ca să găsesc un leac pentru durerea asta chinuitoare, iar el nu putea să stea cu privirea ațintită la scrisoare.

Apoi începu:

Mi-e dor să stau de vorbă cu tine, Paoletta. Nu există nimeni aici cu care să pot purta o discuție inteligentă despre relatările lui Arrian cu privire la campaniile organizate de Alexandru cel Mare și despre implicațiile lor evidente asupra acestui imperiu.

Peisajul de țară mă plictisește din ce în ce mai mult pe zi ce trece și, cu cât ne îndepărtăm de Paris, cu atât sunt mai nerăbdător să mă întorc. Nu există han la margine de drum în care această împărăteasă să refuze să mănânce. Dacă le-am putea vizita pe toate, călătoria ar fi, după părerea ei, una reușită.

Scrie-mi. Nu mă interesează că ești la băi, la Grannus. Nu este o scuză pentru a păstra tăcerea.

Paul îmi înapoie scrisoarea și luă *Suferințele tânărului Werther*, de Goethe. Dar, înainte să înceapă să citească, i-am văzut mușchii maxilarului încleștându-se și i-am urmărit privirea. Căpitanul de Canouville se apropie de noi în costum de baie și – *Dumnezeule*! – zâmbi larg, în vreme ce privirile tuturor femeilor din Aix-la-Chapelle erau întoarse spre el. Însă eu eram cea lângă care se așeză.

— Abur, apă, căldură înăbușitoare – cum se face că nimic din toate acestea nu o afectează pe Alteța Voastră? Vă jur, nu există pe pământ imagine mai frumoasă ca a Domniei Voastre.

Mă sărută pe buze și am simțit o dorință puternică de a-l trage deasupra mea. Mare păcat că li se permite și copiilor să intre în băile astea.

Paul își făcu vânt cu cartea. E mai cald aici decât în Egipt.

— Alteța Voastră dorește să facă o pauză și să ia prânzul? mă întrebă. De trei zile nu ați mâncat nimic altceva în afară de supă.

Pentru că am tremurat și am vomitat încontinuu. Noaptea trecută, nu am reușit să adorm până la patru dimineața.

— Oh, cine poate mânca altceva într-un astfel de loc? am zis cu lejeritate. Crezi că sunt vreo nemțoaică nesătulă care și-a propus să înghită cu totul Țările de Jos?

Se încruntă, însă m-am întors spre de Canouville.

— Am primit o scrisoare, i-am explicat acestuia. Fratele meu se plictisește. Se pare că pântecul nu face altceva decât să mănânce.

— Are întreaga lume la picioare, și el își alege o austriacă. Unde au ajuns? mă întrebă.

— În Breda, spuse Paul.

— *Breda*?

Aici își trăise exilul Carol al II-lea. Era un loc uitat de Dumnezeu.

— Și voia să mergem și noi cu el! mă minunez. Caroline, firește, a găsit o metodă să se eschiveze. E gravidă! am spus batjocoritor.

Paul îmi aruncă o privire curioasă, dar de Canouville fu cel care întrebă:

— Nu este însărcinată?

— Sper sincer că nu. Deja e cât o scroafă.

— L-a *mințit* pe împărat? întrebă Paul.

— Doar Napoleon nu e Dumnezeu! pufni de Canouville.

— Asta e trădare, îl preveni posac Paul.

— Și ce? O să mă dea de gol Alteța Sa?

Amândoi bărbații se uitară spre mine și îmi păru rău că deschisesem subiectul.

— Da, sora mea a mințit. Da, asta înseamnă trădare.

M-am lăsat pe perne și crampele din stomac deveniră dintr-odată extrem de puternice.

— Ce-ar fi să facem o plimbare?

Numaidecât, de Canouville se ridică, dar Paul ezită.

— Alteță, sunteți aici de trei săptămâni și nu ați ieșit niciodată din aceste băi. Credeți…

— Mă simt bine, i-am retezat-o scurt.

— Vă topiți pe picioare, insistă el.

E de părere că băile nu îmi fac bine la sănătate.

— Câte zile mai putem sta așa aici?

— Câte vor fi nevoie ca să mă recuperez, i-am răspuns.

Vom sta la Aix-la-Chapelle alte două luni.

— Știu că fratele tău e furios, dar așa ceva?

De Canouville se plimba nervos dintr-o parte în alta a apartamentului meu, până când am început să amețesc uitându-mă la el.

— Nu e cu putință să vorbească serios!

Napoleon l-a înlăturat pe fratele nostru, Louis, de pe tronul Olandei pentru nesupunere și, dacă nu mă întorceam numaidecât la Fontainebleau, îmi promitea că va avea grijă să îmi pierd titlul de prințesă Borghese.

— N-o s-o facă, spuse cu convingere de Canouville. S-a întors din luna de miere și este plictisit. E o cacialma.

— Și de unde știi tu?

Stau la fereastră și privesc băile pictate în auriu și turcoaz. Știam că îi era dor și că avea nevoie de mine, și acum o dovedise.

— A fost o cacialma când doar cincisprezece din cei treizeci de cardinali au venit la nunta lui și s-a jurat să îi umilească în fața Romei?

Chipul lui de Canouville deveni mai palid. Fusese o jignire pe care nici un conducător nu o putea tolera. Treisprezece scaune goale la cea mai importantă nuntă din Europa. Așa că, săptămâna următoare, Napoleon îi chemase pe toți la Tuileries, unde îi lăsase să aștepte mai bine de două ore. Când, în cele din urmă, sosise, n-a făcut decât să le spună că nu avea timp să stea de vorbă cu ei, și că trăsurile îi așteaptă afară. Dar, când au ajuns în curtea deschisă, cardinalii au observat că le dispăruseră caii. Un accident nevinovat, desigur. Greșeala vreunui grăjdar neghiob. Când, în sfârșit, cardinalii putuseră pleca, se făcuse deja ora șapte seara.

Începuse să se sature de nesupunere.

— De data asta, fratele meu vorbește serios, am zis.

CAPITOLUL 15

PAUL MOREAU

Aix-la-Chapelle

„Fă o gaură în tavan deasupra căzii mele și spune-le servitorilor să toarne laptele prin ea, când sunt gata. Este un mic inconvenient pentru tine, știu, dar gândește-te ce înseamnă pentru sănătatea mea.“

Pauline către cumnatul ei, Jean-Louis Leclerc

Servitorii împachetau frenetic, strângând halatele de mătase la grămadă și îndesându-le în primul cufăr care le ieșea în cale. Șaluri brodate, rochii de muselină, rochii de voal – toate trebuiau să fie gata până după-amiază.

— Pantofii! anunță de Canouville, privind agitația din ușa camerei lui Pauline. Văd cel puțin patru perechi de papuci lângă fotoliu.

Pauline apăru din spatele lui și îl cuprinse cu brațele peste piept.

— Sunt cum nu se poate mai leneși, nu-i așa?

— Muncesc de la ora șase dimineața, am spus eu scurt.

— Și dumneata ce anume faci? mă întrebă de Canouville.

Se întoarse cu fața spre Pauline.

— Nu voi înțelege niciodată de ce șambelanul tău trebuie să fie prezent în fiecare dimineață. Cu atât mai puțin de ce i-ai permis să ocupe o cameră chiar lângă apartamentul tău. Trebuie să fim mai chibzuiți cu cei pe care îi primim în cercul nostru, Pauline.

Toți servitorii se opriră din împachetat. Se uitau când la mine, când la de Canouville.

— Paul îmi este prieten, îl avertiză ea. Și te vei purta cu el ca atare.

I-am întâlnit privirea lui Pauline și de Canouville o văzu făcându-mi cu ochiul. Întocmai. Eu sunt mai mult decât o distracție de dormitor, care poate fi oricând înlocuită.

— Paul, mă rugă ea, ai tu grijă de astea?

— Cu siguranță, Alteța Voastră.

Am ridicat un cufăr plin de cărți și am trecut pe lângă de Canouville, care bloca ușa. Expresia lui înnebunită era de-a dreptul comică, și mi-am mușcat buzele ca să nu izbucnesc în râs.

Am scos cufărul afară, unde soarele scălda în lumină curtea văruită în alb și unde o duzină de bărbați legau cutii de trăsuri. Dacă aș fi fost eu amantul lui Pauline, nu m-ar fi interesat atât de mult cei cu care se asociază. Aș fi fost mult mai curios să știu pentru ce are nevoie de douăsprezece trăsuri într-o excursie la Aix-la-Chapelle și de unde vor continua să vină banii pentru astfel de extravaganțe. Într-o bună zi, Camillo Borghese va găsi o femeie care să îl iubească și îi va cere papei permisiunea să divorțeze. Nu-i va păsa că Pauline este sora împăratului și, dacă sentimentele papei față de Napoleon nu se vor fi schimbat, frumoasa va pierde totul. Bijuteriile casei Borghese, vilele din Italia, apartamentele din Palazzo Borghese, iar titlul de *principessa* nu îi va mai aparține.

În timp ce prindeam cufărul cu cărți la spatele trăsurii, o umbră se înălță din spatele meu. M-am întors și l-am văzut pe căpitan prea aproape de mine, cu degetul mare așezat nepăsător pe patul pistolului. Două femei se opriseră și priveau în direcția noastră, iar șeful rândașilor ne urmărea de pe treptele vilei. Avea să garanteze pentru mine, în caz că se întâmpla ceva. M-am întors la trăsură și de Canouville mă întrebă:

— Ce-ți închipui că însemni tu pentru ea, mulatrule?

Mi-am încleștat pumnii.

— De ce te-a luat din Santo Domingo? șuieră de Canouville.

Mustața îi era udă de sudoare și căldura din Aix-la-Chapelle nu-i făcea bine tenului său. Așteptă să îi răspund și chipul îi devenea din ce în ce mai roșu pe măsură ce tăcerea se prelungea.

— Nimeni nu m-a luat de nicăieri, căpitane.

— Știu eu ce ești! Tatăl tău a fost un francez căruia îi plăceau curvele negrese, iar tu…

Înainte să apuce să tragă pistolul din teacă, i-am prins mâinile la spate și l-am ținut cu fața lipită de spatele trăsurii.

— Sunt șambelanul Alteței Sale și asta e tot. Dar, dacă s-ar întâmpla ceva cu mine, dacă aș avea un accident nefericit în timp ce călăresc sau aș fi împușcat în vreme ce mă plimb pe drum, îți garantez un lucru: prințesa nu ar avea odihnă. Ar afla cine a fost vinovatul și nu ar avea milă, nici măcar dacă acel bărbat ai fi tu. Dacă vrei să-ți asumi acest risc – m-am dat înapoi – atunci dă-i drumul!

Numaidecât, de Canouville duse mâna la pistol. Femeile din curte țipară și l-am văzut pe șeful grăjdarilor intrând numaidecât în casă. De Canouville privi în jur, mai întâi la chipurile servitorilor îngroziți, apoi, în sfârșit, la Pauline, care apăruse pe treptele mâncate de vreme ale vilei. Lăsă mâna în care ținea pistolul să-i cadă pe lângă corp și întreg trupul îi tremura.

— Vreau să părăsești Franța!

— Și eu vreau multe, căpitane, însă nu toate dorințele se împlinesc.

— Ce se întâmplă? strigă Pauline, venind în fugă spre noi. Ce înseamnă asta?

Se uită la noi și mi-am dat seama că nu văzusem niciodată teama autentică pe chipul ei, până atunci.

— O mică neînțelegere, spuse de Canouville, așezându-și pistolul la loc în toc. Mi s-a părut că fură ceva.

— Paul?

Își acoperi pieptul cu mâna și se uită la mine.

— Ești bine?

— Cât se poate de bine, Alteța Voastră.

— A fost o greșeală nevinovată, spuse de Canouville, agitat. I se putea întâmpla oricui. Nu-i așa?

Privi în jur, însă chipurile servitorilor erau în mod voit lipsite de orice expresie.

Pauline îl studie preț de câteva clipe.

— Paul, aș vrea să discut cu tine înăuntru.

Când am trecut pe lângă de Canouville, am refuzat să îi ofer satisfacția unei priviri. Să creadă ce o vrea în legătură cu această discuție. Am urmat-o pe Pauline prin coridorul pictat, în camera ei. Nici o încăpere din Aix-la-Chapelle nu putea fi mai luxoasă decât aceasta, cu covoarele persane noi și patul cu baldachin uriaș. Am rămas în fața ei în timp ce Pauline se așeză pe divan. Văzând că nu spun nimic, își îngropă capul în mâinile tremurânde.

— Alteță…

— Nu încerca să mă consolezi! Știi cât de rău mi-a fost în ultimele trei luni.

Era adevărat. S-a îmbolnăvit singură, de atâtea griji și de gelozie.

— V-am văzut bătându-vă.

— Este… de Canouville nu este un bărbat onorabil. Este un om posedat. Nu poate suporta gândul de a ști pe altcineva lângă Alteța Voastră.

Își lasă mâinile în jos.

— Poftim?

— Nu mai avea mult și mă omora astăzi, i-am spus încet. Un bărbat capabil să ucidă din dragoste pentru Domnia Voastră. Ca să fie singurul care beneficiază de dragostea Voastră. Poate că vi se pare măgulitor, dar mie mi se pare periculos. Și, dacă nu sunteți atentă, cineva o să moară, în cele din urmă.

Drumul înapoi spre Fontainebleau fu tensionat. Mergeam în aceeași trăsură cu de Canouville și Pauline, dar prințesa mă pedepsi prin tăcere, iar eu aveam prea puține de spus. O priveam cum stă în trăsură, cu părul negru ridicat, de pe fața albă și slabă, într-o coroniță de perle și nestemate și încercam să mi-o amintesc pe fata din Santo Domingo, care purta flori în loc de diamante.

— Vrea cineva să acopere asta? s-a plâns ea, arătând spre fereastra de lângă de Canouville, prin care pătrundea lumina puternică a după-amiezii.

Bărbatul se grăbi să tragă perdeaua, apoi privi spre ea, căutând aprobarea.

— Îți este sete? o întrebă, dar ea nu îi răspunse. Vrei ceva de băut?

— Știi ce aș vrea? Un bărbat care să mă poată proteja, spuse ea cu patos. Nu unul care să îi amenințe pe cei pe care-i iubesc.

De Canouville îmi aruncă o privire panicată și, pentru doar câteva clipe, îmi fu milă de el. Nu o va putea ține lângă el. Va aluneca din strânsoarea lui, așa cum a alunecat de lângă nenumărați alții înaintea lui. Talma, și Gréoux, și Blangini, și Forbin. Va deveni agitată și va începe să-și petreacă timpul departe de el. E drept, a fost cu de Canouville mai mult timp decât cu alții, dar, până la urmă, se va plictisi și de el.

Și, într-o bună zi, dacă e să fiu sincer cu mine, se va plictisi și de mine.

Dar să o iubesc pe această femeie este slăbiciunea mea. Când merge să se culce în patul ei mic și roz, acoperindu-se cu cuvertura de dantelă și chemând-o pe Aubrée, îmi este cu neputință să-i rezist. Am ascultat-o luptându-se cu fantome fără nume în mijlocul nopții, cele care vin să o viziteze în vis: bărbații care i-au răpit inocența, în Corsica, stăpânii care au abuzat de poziția lor, în Marsilia. Am privit-o plângând în pernă până când mătasea era leoarcă de lacrimi, apoi trezindu-se brusc și întrebându-mă de ce sunt ude pernele. Este distrusă și frumoasă, vulnerabilă și teribilă, și pot înțelege disperarea lui de Canouville de a o salva. Dar ce nu știe el este că doar un singur bărbat a avut cu adevărat parte de atenția ei.

— Îmi pare nespus de rău, Alteța Voastră. Îmi cer scuze nu doar față de Domnia Voastră, spuse el viclean, ci și față de șambelanul Vostru, Monsieur Moreau.

Adoptă o mină admirabil de sinceră, dar, când își ridică sprâncenele într-un gest de implorare, Pauline își întoarse privirea.

În următoarele două ore, singurele sunete pe care le-am auzit fură copitele cailor lovind pământul. Când ne-am oprit pentru prânz, de Canouville părea pe punctul de a izbucni în lacrimi. Stătea sprijinit de zidul hanului de la marginea drumului și nici măcar mirosul de miel la proțap nu îl îmbie înăuntru. Când m-am apropiat de ușă, a întins mâna și m-a reținut. Doar că, de această dată, nu am văzut amenințare în ochii lui.

— Ce vrea? mă întrebă.

Am privit prin ușa deschisă silueta subțire a lui Pauline și, înainte ca ușa să se închidă, mi-am zis în gând: „Ceva ce nu va avea niciodată“.

— Pe Napoleon. Așa că, să nu îl vorbești niciodată de rău. Sunt foarte… apropiați.

— Ce vrei să spui?

Își miji ochii.

— Vrei să cred că este îndrăgostită de fratele ei? Așa ceva o fi posibil în Santo Domingo...

— E viața ta, căpitane. Joacă-ți-o după cum crezi de cuviință.

În momentul în care am deschis ușa, mirosul de carne friptă și de vin îmi aminti că sunt lihnit.

Prințesa stătea așezată la o masă lungă, din lemn de mahon, înconjurată de doamne.

Când văzu că sunt singur, se încruntă.

— Unde este de Canouville? El nu mănâncă?

Curtenii bine îmbrăcați se uitară la mine. Le-am spus adevărul.

— E bosumflat.

Câteva femei chicotiră, însă Pauline privi spre ușă.

— Mai sunt trei ore până ajungem la Fontainebleau.

Se ridică și femeile se uitară cu gura căscată cum se duce după el.

— Nu a mai făcut niciodată asta, am auzit-o pe una dintre ele șoptind.

Apoi o alta declară:

— Pe ăsta îl place.

CAPITOLUL 16

MARIE-LOUISE

Palatul Fontainebleau, iulie 1810

Nici o femeie din Franța nu a fost vreodată mai fericită să-și încheie luna de miere. Priveam cerul de vară, de culoare albastru-deschis, și îmi venea să plâng de mulțumire. Păsările, florile, tufișurile proaspăt tunse din jurul lacului Fontainebleau… Mă plimbam la braț cu Hortense și amândouă inspiram adânc parfumul de liliac și de mușcate. Două luni – *două* – în care am călătorit fără oprire, vizitând forturi și mori ce păreau că nu se mai termină.

— Cred că de-abia așteptați să îl vedeți pe... știm-noi-cine, spuse ea.

Numai la asta m-am gândit de când m-am întors. Am ales în gând aleile pe care o să ne plimbăm, iar modistul i-a confecționat o zgardă pe care este scris cu litere de aur: *Le chien de l’Impératrice*[4].

— Nu pe Sigi, râse Hortense. Pe general.

— Pe cine?

Hortense își coborî privirea. În lumina puternică a după-amiezii, părul ei închis la culoare părea castaniu și, deși nu este o mare frumusețe, arăta încântător în rochia albă de muselină și cu umbreluța de soare din dantelă.

— Maiestate, începu ea, nu-mi spuneți că nu ați auzit! Tatăl Vostru îl trimite pe Adam von Neipperg la Fontainebleau ca să-l aducă pe Sigi. Veți avea un vizitator de acasă!

M-am oprit numaidecât și am privit în jur. Grădinile erau pline de curteni care se plimbau pe lângă râu sau râdeau pe malurile lui.

— De unde știi asta?

— Toată lumea știe. Caroline mi-a spus azi-dimineață.

Hortense mă privi cu atenție. Apoi, dintr-odată, îmi dau seama din expresia ei că începe să înțeleagă.

— A fost…

— Un bun prieten, am spus eu repede. Atât.

Ne-am reluat plimbarea, bărbații ducându-și mâna la pălărie când treceam pe lângă ei. „Oare Maria a aranjat să fie el cel care vine? Sau tata?“ Dintr-odată, îmi era cald, deși purtam cea mai subțire rochie cu putință și nimic nu îmi acoperea brațele.

Adam vine cu Sigi. Adam al meu vine cu Sigi!

— Maiestatea Voastră se simte bine? V-ați schimbat la față…

Mă privi intens, apoi îmi spuse pe cel mai grav ton cu putință:

— Dacă vă este mai mult decât un prieten, Maiestate, nu vă duceți să vă întâlniți cu el. Împăratul va ști.

— Haide să ne plimbăm pe aici, i-am sugerat eu.

Hortense mă urmă spre un pâlc de copaci înalți, unde, ferite de ochii iscoditori, ne așezarăm pe iarbă.

— De unde ar ști? am întrebat-o încet.

Se aplecă spre mine.

— Se spune că poate să anticipeze mișcările adversarului pe câmpul de luptă de la sute de kilometri distanță. Unii oameni de la curte sunt convinși că poate citi gândurile.

— Și tu crezi asta?

Trăia lângă el de cincisprezece ani. Doar surorile și frații lui îl cunosc mai bine.

— Nu. Îl cred pe soțul meu când spune că Napoleon este un geniu militar. Dar tot Louis spune că abilitatea dobândită de a anticipa reacțiile celorlalți i-a adus fratelui său tronul Franței. Cu alte cuvinte, și-a educat norocul. Deduce anumite lucruri în urma unor observații foarte atente.

— Așadar, dacă mă va vedea cu Adam…

— Va ști. După roșeața obrajilor sau din felul în care vă mișcați mâinile – dintr-o mulțime de detalii pe care nu veți putea să le controlați.

— Atunci, nu trebuie să ne vadă împreună.

Hortense își acoperi gura, îngrozită.

— Maiestate, nu înțelegeți de ce este capabil! Mama mea… a divorțat de ea fără nici un avertisment. Timp de paisprezece ani l-a susținut cu credință, până când, într-o zi…

Gesticulă vehement.

— Napoleon a pus să fie scoasă din tabloul *Distribution des Aigles*[5], al lui Jacques-Louis David, iar monograma ei a fost ștearsă din întreg palatul Tuileries. I-a dăruit Castelul Malmaison, castelul ei, la doisprezece kilometri de Paris. Apoi, de îndată ce ați sosit, a trimis-o și mai departe.

Hortense clătină din cap.

— Când se întoarce împotriva cuiva…

— Și unde s-a dus?

Ochii lui Hortense se umplură de lacrimi.

— Știați că prințul Frederic Louis de Mecklenburg-Strelitz a cerut-o în căsătorie, dar l-a refuzat, de teamă că ar fi fost nevoită să părăsească Franța? Îi scrie întruna lui Napoleon, îl imploră să îi dea voie să se întoarcă, însă toate scrisorile îi sunt trimise înapoi, nedesfăcute.

— Nu știam nimic despre toate astea, i-am spus în șoaptă.

— Când a alungat-o prima oară, îmi povesti, i-a spus că o făcuse la solicitarea Domniei Voastre.

— Niciodată!

— Știu, dar a jurat că erați geloasă, fiindcă ați auzit de frumusețea ei, și că vă temeați că noul Vostru soț ar putea fi sedus de farmecele ei.

Mai întâi o pedepsise pentru că nu îi făcuse un copil, acum o pedepsea pentru lucrul pe care îl prețuia cel mai mult: frumusețea ei. Mă gândesc cât de ciudată era prietenia noastră: fiica primei împărătese a Franței și cea de-a doua soție a împăratului.

— Îți mulțumesc că mi-ai spus, i-am șoptit. Îmi pare foarte rău.

Își șterse ochii cu marginea șalului.

— Dacă nu ar fi fost Maiestatea Voastră, ar fi fost altcineva. Și mama ar fi fost exilată oricum.

O priveam în căldura după-amiezii, cu buclele dese care îi atârnau în buchete perfecte de fiecare parte a feței, și mă gândeam că, dacă va fi să fie pictată vreodată, așa ar trebui să arate tabloul. Într-o grădină, înconjurată de trandafiri albi și leandri strălucitori. Nu mi se părea drept că avusese parte de atât de puțină fericire în viața ei. I-am acoperit mâna cu a mea și i-am promis:

— Va fi mai bine.

— Asta îmi spune și contele de Flahaut, îmi șopti.

Am întâlnit privirea lui Hortense și am înțeles ce-mi spune. Cu doar patru luni în urmă, așa ceva ar fi fost de neconceput, dar, la această curte, nimic nu mi se mai pare șocant.

— Și soțul tău?

— Câtă vreme suntem discreți…

— Și curtenii păstrează tăcerea?

— Toată lumea are secrete aici, spuse ea pe un ton grav. Nimeni nu are interesul de a vorbi prea mult.

Mă gândeam la Adam, care venea tocmai de la Viena și, deși-mi simțeam inima gata să-mi spargă pieptul, știam că e pierdut pentru mine. Nu aș fi putut niciodată să am o relație adulteră. Eram împărăteasa Franței. Și faptul că îmi iubeam sau nu soțul nu avea nici o legătură cu felul în care eram datoare să mă comport. O regină trebuie să fie etalonul de moralitate al țării sale, ca o busolă care arată întotdeauna nordul, fără abatere.

Dar când m-am uitat la Hortense, pentru prima oară în viață m-a încercat cu adevărat și profund sentimentul invidiei.

— Nu te deranjează niciodată, am întrebat-o deschis, că ești măritată cu un Bonaparte, dar împarți patul cu Flahaut?

Obrajii lui Hortense parcă luaseră foc.

— Ba da. Dar îl iubesc, așa că, ce mai contează?

Își întoarse privirea.

— Și este atât de bun cu mine! Și îmi iubește copiii.

Privirea i se lumină.

— De parcă ar fi băieții lui.

Cum se va purta Adam cu copiii pe care îi voi avea eu cu Napoleon? Va fi bun cu ei? Va avea resentimente? Sau poate că nu își va dori să mă mai vadă vreodată. Așa ar fi cel mai înțelept să-i comande inimii lui…

— Este înalt, chiar mai înalt decât Maiestatea Voastră, îmi explică. Are cei mai minunați ochi căprui. Scrie poezii și cântă la pianoforte. Vine rareori la curte, dar a fost la Château de Neuilly, pentru serbarea organizată de Pauline.

Mă gândeam la acea seară. Nu-mi aminteam nici un bărbat care să se potrivească acestei descrieri. Nu cred că îmi fusese prezentat. Vreau să o întreb atât de multe… Cum l-a cunoscut, unde își petrec timpul împreună… Dar, chiar în clipa în care mă aplec spre ea să îi șoptesc, apare o umbră.

Mi-am dus mâna la ochi și, când m-am uitat în sus, l-am văzut pe șambelanul lui Pauline. Era îmbrăcat în întregime în alb, de la cămașa largă, de mătase, până la pantalonii de călărie. În căldura lunii iulie, avea un aspect plăcut, răcoritor.

— Alteța Voastră!

Îi zâmbi călduros lui Hortense, apoi se întoarse spre mine.

— Maiestate… Împăratul a solicitat prezența Domniilor Voastre în biroul său. Întreaga familie a fost chemată pentru un anunț important.

M-am uitat la Hortense.

— Și nu a mai spus nimic altceva? insistă ea.

Inima începu să-mi bată mai repede în piept. Hortense s-a ridicat numaidecât și mi-a întins mâna. Apoi, toți trei am traversat împreună grădinile, înspre palat.

— Sigur are legătură cu mine, se îngrijoră Hortense, în timp ce ne deschideam umbrelele. Încă e supărat că nu l-am convins pe Louis să strângă o armată în Olanda. Este posibil să îmi retragă și mie titlul.

Dar, când am ajuns în biroul lui Napoleon, l-am găsit pe împărat râzând împreună cu Pauline și Madame Mère.

— Maria-Luiza! exclamă de îndată ce mă văzu, și nu mai aveam nici o îndoială că este o ocazie fericită. Paul, te rog, fii amabil și închide ușa.

Cercetez cu privirea biroul decorat în roșu și auriu, cu scaune în aceleași culori. Câți regi au văzut aceste ziduri? Unchiul meu, Ludovic al XVI-lea, cu siguranță. Îmi imaginez că un lung șir de conducători francezi au folosit această încăpere ca spațiu de refugiu față de plictiseala de la curte.

— Vă rog, luați loc! ne spuse Napoleon, și femeile din încăpere primiră scaune, în vreme ce bărbații se îngrămădiră în jurul biroului soțului meu. Erau prezenți Méneval și Paul, câțiva miniștri străini și cei mai importanți consilieri ai lui

Napoleon.

— Pregătindu-mă pentru sarcina ce trebuie să vină, începu el, am luat o decizie referitoare la moștenitorul tronului meu.

Pauline și Caroline schimbară o privire, și Madame Mère se uită direct la mine. Avusesem prea puțin de-a face cu mama lui Napoleon. Era îmbrăcată aproape în întregime în negru și doar șiragul gros de perle de la gât adăuga un pic de culoare feței ei. Era o femeie dură. Chiar și fără pomeții proeminenți și maxilarul puternic, ar fi fost imposibil să-ți imaginezi altceva despre ea. Dar era reținută, și Hortense mi-a spus că nu este o persoană pentru care trebuie să îmi fac griji. Tot ce o interesa pe lume era Napoleon – sănătatea lui, fericirea lui, succesul lui perpetuu.

— De îndată ce împărăteasa va rămâne însărcinată, spuse Napoleon, copilul nostru va fi cunoscut drept regele Romei sau prințesa Veneției.

Consilierii lui Napoleon se întoarseră spre mine și am încercat să-mi dreg vocea, când am auzit-o pe Pauline țipând:

— Regele Romei? Roma ar trebui să-mi aparțină mie!

— Și cine e de această părere? vru să știe Caroline.

— Este dreptul meu, insistă ea. Eu sunt prințesa Borghese.

— Iar el este împăratul Franței.

— Nu poți face asta!

Pauline se ridică de pe scaun și, dintr-odată, toată lumea se certa.

— Liniște! strigă Napoleon, dar vocile femeilor se auzeau mai tare decât a lui. Faceți liniște! bubui el, și în birou se lăsă liniștea. Am luat o hotărâre și așa va rămâne.

M-am uitat la Pauline. La fel ca șambelanul ei, era îmbrăcată complet în alb, de la rochia de muselină până la perlele micuțe pe care le purta în păr. Își deschise săculețul alb, scoase o batistă și plânse teatral în pânza de olandă.

— Își iubește copiii mai mult decât pe mine, acuză ea. Știam că așa o să se întâmple.

— Este doar un titlu, spuse Madame Mère.

Privirea pe care Pauline i-o aruncă propriei mame era rece ca gheața.

— Care copii? întrebă Caroline. Singura grăsime de pe burta împărătesei tale e adusă din Austria!

Miniștrii întoarseră capetele în vreme ce Napoleon se apropie de surorile lui, amintindu-mi de un îmblânzitor de lei care ține la distanță niște fiare sălbatice capabile să-l distrugă dintr-o mișcare.

— Plecați! le porunci.

Pauline își strânse batista la piept în vreme ce Paul le conducea pe femei afară din încăpere. Când ușile se închiseră și circul luă sfârșit, Napoleon se apropie de mine și îmi cuprinse bărbia cu mâna.

— Va fi un copil, spuse el, cu neobișnuită blândețe. Poate crește acolo chiar

acum.

Dar eu știam că nimic nu se schimbase din ziua în care ne căsătorisem, în aprilie.

— Da.

— Și când va veni, va fi cunoscut lumii drept regele Romei!

Miniștrii aplaudară.

— Te așteaptă o surpriză în Camera de Consiliu, spuse el. Tatăl tău l-a trimis pe generalul Neipperg cu ceva ce ai uitat în Austria.

Deși știam deja, mă simțeam, totuși, obligată să întreb.

— Sigi?

Napoleon zâmbi misterios.

— Să mergem să vedem.

Îmi oferi mâna și toată lumea se ridică. Două gărzi deschiseră ușile duble.

— Generalul a bătut cale lungă pentru a face această livrare, remarcă Napoleon. Caroline mi-a spus că vă cunoașteți.

Simțeam sângele năvălindu-mi în obraji.

— Da. Este un bun prieten al tatălui meu.

— Și al tău.

Mă întreb cât de mult i-a spus.

— Curtea austriacă este mică, am răspuns eu cu grijă. Suntem cu toții foarte apropiați. În plus, ne cunoaștem încă din copilărie.

Mă privi intens preț de câteva clipe și am sperat că minciuna nu mi se citea pe față. Apoi întinse mâna și mă ciupi de fund.

— Gogoșica mea!

Mă ciupi din nou.

— Dulce și nevinovată ca o porumbiță. Dacă miniștrii mei și-ar cunoaște interesul, spuse el cu voce tare, s-ar duce să-și caute soții în Austria.

Mă întrebam dacă își umilise și prima soție în felul acesta.

— Ești pregătită? întrebă pe un ton triumfător.

Ajunsesem în Camera de Consiliu. Era adevărat. Contele Adam von Neipperg sosise. Nu cu o mare armată care să îl învingă pe Napoleon, dar era aici, așa cum îmi promisese. Am stat în fața ușii și am privit în sus, ca să nu mă podidească lacrimile, apoi am dat din cap în semn că eram pregătită. În clipa în care s-a deschis ușa, un boț de blăniță veni glonț spre mine.

— Sigi! am strigat.

Cockerul meu era înnebunit de fericire, dansa la picioarele mele, se rostogolea pe spate și îmi arăta burtica, lătrând ca să îl iau în brațe. L-am ridicat și l-am strâns cu putere la piept.

— Sigi!

Inspiram cu nesaț mirosul lui. Parfum de lavandă, la fel ca al cuverturilor de

acasă.

— Maiestatea Voastră, se auzi o voce binecunoscută.

M-am uitat în Camera de Consiliu, tapisată în albastru și roșu. Stătea în picioare, lângă șemineu, îmbrăcat în negru, de la cizmele de călărie lustruite până la haina tivită cu fir de aur. Până și peticul de mătase de pe ochi era negru.

— Domnule conte Neipperg…

Primul meu impuls fu să alerg la el, să-mi apăs obrazul pe haina lui, să plâng de fericire, dar mi-am controlat respirația și m-am forțat să mă apropii de el cu pași calmi și măsurați.

— Vă mulțumesc că ați venit în Franța, i-am spus, și că mi l-ați adus pe Sigi.

Napoleon își drese vocea și am constatat că era lângă mine.

— Acesta… acesta este împăratul.

Adam execută o plecăciune perfectă și Napoleon înclină regește din cap.

— Bun-venit la Fontainebleau. Și vă mulțumesc că i-ați adus acest dar soției mele.

Știam exact ce gândește Adam. Sigi nu era un dar. A fost al meu înainte să îl întâlnesc pe Napoleon, iar sosirea lui la Fontainebleau nu era o surpriză. Ba chiar ajunsese cu patru luni mai târziu decât ar fi trebuit.

— A fost plăcerea mea să fac această călătorie, răspunse Adam. Maiestatea Sa este foarte iubită în Austria și drumul a fost un deranj prea mic în comparație cu fericirea Sa.

Napoleon schiță un zâmbet, dar, când întinse mâna să-i mângâie blana lui Sigi, cățelul scoate un mârâit amenințător.

— Sigi! am exclamat eu și cockerul începu să latre.

— Sigi, taci!

M-am uitat la Napoleon.

— Nu a mai făcut niciodată așa.

Împăratul își ridică mâinile defensiv.

— Austriecii ăștia! glumi el. Nu poți să-i pui cu botul pe labe.

Toți miniștrii râdeau și până și Adam zâmbi discret.

— Cu treizeci de ani în urmă, nefericita noastră mătușă, Maria-Antoaneta, stătea chiar în acest loc. Acum, iată-ne!

Napoleon arătă spre Camera de Consiliu, cu șemineul bogat ornamentat, din marmură roșie, și cu ale sale candelabre joase.

— Strănepoata reginei noastre habsburge, atât de prigonită de soartă, și împăratul Franței. Și, curând, dinastia va continua.

Adam se uită la mine.

— Maiestatea Sa este însărcinată? întrebă el.

Napoleon mă cuprinse cu brațul pe după talie.

— Îi poți spune tatălui ei că un moștenitor este, în mod sigur, pe drum.

Îmi mângâie stomacul, dar am întors capul, ca să nu văd expresia de pe chipul lui Adam.

— Am mai văzut câini din ăștia, spuse Napoleon, uitându-se la Sigi. E o rasă comună?

— Veronese a pictat cockeri spanioli acum două sute cincizeci de ani, spuse Adam. Poate că ați văzut unul în creațiile lui. Nu este o rasă tocmai comună.

Napoleon se încruntă și mi-am dat seama că nici măcar nu auzise până acum de Veronese.

— Ei bine, sunt convins că Aubrée va fi încântată să aibă un prieten, spuse el sec, apoi se întoarse spre mine.

— Puneți-vă la curent cu noutățile. Cinăm într-o oră.

Se retrase într-o parte a camerei cu miniștrii, și am rămas singură cu Adam.

— Ați fost foarte bun că ați venit, am repetat eu.

— Așa cum v-am promis, Maiestate.

Nu chiar cum mi-a promis. El se va întoarce la Viena, în vreme ce eu voi rămâne la Fontainebleau, asemenea păsărilor dintr-un tablou de Nicolas Lancret, închisă într-o colivie de aur.

— Ce mai fac *mein Vater*[6] și Maria? l-am întrebat.

— Bine. Îți trimit toată dragostea lor.

— Și Ferdinand?

— Prințul a avut și perioade mai bune, spuse el încet. Îi este dor de Maiestatea Voastră. Ca tuturor celor din Schönbrunn.

Mă privi adânc în ochi.

Napoleon și doisprezece miniștri ne urmăreau.

— Poate voi reuși să vin în vizită, am spus eu.

— Familiei Voastre i-ar face foarte mare plăcere.

Dar, chiar în timp ce dădeam din cap, știam că vizita aceasta nu va fi niciodată posibilă.

— Doriți să vă luați rămas-bun de la Sigi? am întrebat, cu voce stinsă.

Se apropie de mine. Era atât de aproape, încât mâinile lui se aflau la doar câțiva milimetri de ale mele. Apoi îi scărpină urechea lui Sigi și îmi promise:

— Nu te voi uita. Ne vom revedea curând, *mein Schatz*[7].

— Nu e bine să-i faceți asemenea promisiuni lui Sigi. O să îi fie dor de Domnia Voastră.

Adam mă privi în ochi.

— Sper să-i fie.

Stăteam pe treptele Palatului Fontainebleau și priveam trăsurile dispărând într-un nor de praf.

— Au plecat, i-am spus încet lui Sigi, și codița lui, care se agita veselă, mă ajută să

nu plâng.

— Se îndreaptă spre Schönbrunn?

M-am întors. Pauline era îmbrăcată într-o rochie lejeră de vară, cu perle în păr și la încheieturile mâinilor. O ținea în brațe pe Aubrée, care se uită cu mare prudență la noul rezident de la Fontainebleau.

— Da. Îmi pare rău că pleacă, am recunoscut eu, dar vă sunt foarte recunoscătoare că ați intervenit pentru mine.

Pauline se apropie și Aubrée își îngropă nasul în brațul ei. Era un cățel timid, dar poate că, într-o zi, ea și Sigi vor fi prieteni.

— Dacă atitudinea mea nu a fost chiar cea mai primitoare în trecut, spuse ea, îmi cer scuze. Cea mai importantă acum este fericirea lui Napoleon. Știu că amândouă ne dorim ce e mai bine pentru fratele meu.

— Da.

— Și ați face orice pentru el, nu-i așa? mă întrebă dintr-odată. Fiindcă nu există nimeni ca el în întreaga lume. Ce are în plan să facă… ce a făcut deja…

O priveam cu atenție, însă părea să fie sincer îngrijorată pentru el.

— Toată lumea vrea câte ceva de la Napoleon, îmi explică ea. Bani, titluri, oportunități. Are nevoie ca femeile de lângă el să-i fie pe deplin devotate.

Mă privi și ochii ei aproape negri păreau să știe exact ce gândesc.

— Îi voi fi devotată, i-am promis.

— Așa sper. Fiindcă i s-ar frânge inima dacă ar constata că a adus acasă o a doua Joséphine.

Seara, în timp ce împărțeam o înghețată cu Hortense înainte de culcare, i-am povestit despre întrebarea lui Pauline.

— A vrut să știe dacă-i voi fi devotată.

Hortense lăsă lingura jos.

— Înseamnă că a auzit despre contele Neipperg, presupuse ea. De la regina Caroline. Sau poate de la vreuna dintre femeile reginei.

Inima începu să-mi bată prea repede.

— Ce-o să facă?

— Nimic, spuse relaxată Hortense. Este doar un zvon.

— Nu-l va pedepsi pe tatăl meu?

— Cum?

Într-o mulțime de feluri.

— Îl poate înlătura de pe tronul Austriei.

Dar Hortense nu păru să fie de aceeași părere.

— Contele a stat doar câteva minute, și nu ați rămas singură cu el, mă liniști ea. Vi l-a dat pe Sigi și asta a fost tot.

Priveam amândouă înspre șemineu, unde cockerul stătea ghemuit în coșulețul

lui cel nou și dormea.

— În plus, adăugă ea zâmbind, chiar credeți că vă va pedepsi după ce îi veți da vestea?

Ne-am uitat amândouă la burtica mea, când ușa camerei se deschise cu un scârțâit și Napoleon păși înăuntru.

— Maiestatea Voastră!

Hortense își ascunse surpriza și se ridică. În mod normal, la ora asta el era cu Méneval.

— Pleacă! îi spuse.

Hortense se uită la mine.

— Du-te! i-am spus. Ne vedem mâine.

Își lăsă înghețata și Napoleon mă privi din ușă.

— Un vechi prieten? mă întrebă.

Am lăsat lingura jos.

— Cine?

— Cine? repetă el, apoi traversă încăperea atât de repede, încât nu am avut timp să mă pregătesc pentru ce urmează.

Luă bolul de înghețată și mi-l aruncă în față.

— Crezi că sunt tâmpit? urlă el. Crezi că nu am văzut ce se întâmplă între voi?

Împinse și mai tare castronul, apoi îl lăsă să cadă pe podea.

— Haide, purcico, mănâncă mai departe! Nu la asta te pricepi tu cel mai bine?

Abia mai puteam respira. M-am întins după un șervet, dar mâinile îmi tremurau prea tare ca să pot șterge mâncarea. Nu am fost niciodată atât de umilită, și încă de soțul meu! M-am ridicat de pe scaun ca să mă curăț, însă îmi puse mâna pe umăr și mă ținu în loc.

— Vrei să știi de ce mănânc? am strigat eu.

Nu spuse nimic, așa încât am continuat:

— Pentru că sunt însărcinată!

Își trase mâna ca arsă și l-am privit cu o ură fățișă.

— De unde… de unde știi?

— Pentru că în seara asta este a doua lună în care nu… pentru că sunt sigură!

— Marie…

— Nu te apropia de mine! am țipat.

Am plecat în grabă de lângă scaun, dar a venit după mine în budoar.

— *Ma bonne amie!* Îmi pare rău.

Mi-am spălat fața în vasul de apă cu lămâie pe care servitorii mi-l lăsau în fiecare seară și l-am simțit pe Napoleon în spatele meu, în timp ce plângeam. Dacă acest copil va fi la fel ca tatăl lui? Dacă va fi la fel de ciudat și de crud?

— *Mio dolce amore*, spuse el tandru. Dacă aș fi știut…

Cuvintele lui mă apăsau ca o gheară în stomac. Am lăsat jos prosopul și am

sperat să nu poată vedea dezgustul din ochii mei.

— Acum știi.

— O să mă revanșez față de tine. Vei avea orice îți dorești. Îți promit.

Dar era prea târziu pentru asta. Ce-mi doream eu se întorsese deja în Austria.

4 Câinele împărătesei, în franceză, în original (n.tr.)

5 *Distribuirea vulturilor imperiali*, 1808 (n.tr.)

6 Tatăl meu, în germană, în original. (n.tr.)

7 Scumpa mea, în germană, în original. (n.tr.)

CAPITOLUL 17

PAULINE BORGHESE

Palatul Fontainebleau, august 1810

De ce mă pedepsește Dumnezeu în felul ăsta? Gravidă! Și acum, fratele meu se poartă cu nevastă-sa de parcă ar fi făcută din porțelan de Sèvres. O copleșește cu mătăsuri, cu dantelă și dulciuri. Paul mi-a spus că noaptea trecută, când era cu împăratul în biroul lui, a venit și ea, și Napoleon a lăsat-o să scrie o scrisoare oficială Rusiei. Și, când a terminat, a lăudat-o pentru diplomația de care a dat dovadă!

Priveam în cealaltă parte a încăperii spre cel mai recent dar pe care l-am primit din partea lui și îmi venea să-l fac bucățele. Cum îndrăznea să-și închipuie că-mi putea cumpăra iertarea cu un mantou de blană? De Canouville observă direcția în care mă uitam și se încruntă.

— Gestul de împăcare al lui Napoleon, pufnii eu. De la vizita împăratului Rusiei. I-au fost dăruite trei. Nu este unicat. Dacă îl vrei, ia-l tu. Fă-ți tiv la uniformă din el. Sau la haină. Sau la izmene!

În ciuda durerii din stomac, m-am dus până la scaun și am luat mantoul.

— Ia-l! i-am spun cu hotărâre. Nu vreau să-l mai văd vreodată.

În plus, o să arate foarte bine în blană neagră.

M-am așezat în fotoliu și mi-am îngropat capul în mâini. Mi-am făcut-o cu mâna mea. Eu l-am convins pe fratele meu să divorțeze de Beauharnais. Și acum totul se învârtea în jurul lui Marie-Louise. „Ce dorește Marie-Louise? Ce crede Marie-Louise? Ar vrea Marie-Louise să răspundă la scrisori în biroul meu? La urma urmei, are atâta perspicacitate politică și e atât de competentă!“ Când mă gândesc cum m-a convins Paul să-mi cer scuze față de ea, îmi vine să-l omor.

De Canouville mă mângâie tandru pe spate.

— Va fi întotdeauna fratele tău, spuse el.

— Vrea să mă vadă mâine, în biroul lui, i-am răspuns. Vrea să îl ajut să decoreze apartamentele copilului.

Lacrimi de furie îmi încețoșau ochii și îmi doream să nu fi auzit niciodată numele de Marie-Louise.

— Înseamnă că stilul tău îl va influența pe regele Romei.

Dar nu aveam chef să mă las împăcată.

Când am ajuns în biroul fratelui meu a doua zi dimineață, toți oamenii de la curtea Franței alergau bezmetici dintr-o parte într-alta.

— Ce model preferi? mă întrebă Napoleon. Pe primul, cel cu dulapul de argint?

M-am aplecat deasupra mesei.

— Pe al treilea.

— Cel cu biblioteca?

— Vrei să fie un copil învățat, nu?

El luă pana și încercui al treilea model.

— Știi, i-am spus, era o vreme când credeai că toate marile reputații vin din Răsărit și că Egiptul îți va înscrie numele în analele posterității.

— Nu acum, mă avertiză. Am terminat cu Egiptul. Ai înțeles? A fost un exercițiu, Pauline. Un antrenament de trei ani pentru adevăratele războaie. Fii mulțumită cu comorile pe care le ai. Nu trăi în trecut.

— Nu ai fost întotdeauna de această părere.

— Nici oamenii nu au crezut întotdeauna că Pământul se învârtește în jurul Soarelui.

Nu aveam sorți de izbândă în fața lui. Avea întotdeauna un răspuns, o vorbă de duh sau o glumă.

— Vrei un botez ca acela în care Maria-Antoaneta și-a botezat Delfinul? l-am întrebat. Vrei ca fiul tău – sau fiica, am adăugat provocator – să fie îmbrăcat în aceleași haine ca Ludovic al XVII-lea?

Am făcut un pas în spate.

— Atunci n-ai decât! Construiește camere pentru copil la Tuileries și la Fontainebleau, dar, când oamenii se vor revolta, să nu mă întrebi de ce.

M-am răsucit pe călcâie, dar m-a prins de braț.

— Nu ți-am spus să pleci.

Ochii mei îi fixau pe ai lui și speram că le putea simți flăcările.

— Ce? Vrei să organizez și nunta copilului?

Mi-am smuls brațul din strânsoarea lui și am traversat încăperea.

— *Nu* ieși din cameră!

— Sau ce?

Am deschis ușa și am trântit-o cu putere. Pe hol, Marie-Louise aștepta să intre la Napoleon. Se ridică numaidecât de pe scaun. I-am privit abdomenul sub faldurile albe-albastre ale rochiei. Dumnezeu știe în ce o să mai intre peste câteva luni. Va trebui s-o îmbrăcăm într-un cort!

— Te crezi foarte isteață, nu-i așa? am întrebat-o și am observat surpriza ei în fața bruștei mele schimbări de atitudine.

— Îl bați pe fratele meu la șah, îl faci de râs la biliard… Ne tragem dintr-o familie săracă, i-am amintit pe un ton ascuțit. Unii dintre noi nu și-au petrecut copilăria cu astfel de jocuri. Dar bucură-te de aceste clipe, i-am sugerat. De cadouri, de

complimente, de atenție. Pentru că, peste șase luni, nimeni nu va mai fi câtuși de puțin interesat de tine. Și, când fratele meu se va întoarce la armata din Spania, să nu te miri dacă va lua copilul cu el.

Tresări, și nu am așteptat-o să răspundă.

I-am găsit pe Paul și pe de Canouville în camera mea. Citeau, fiecare în capătul opus la încăperii. Paul, o carte despre imperiile decăzute, iar de Canouville – ei, cine știe ce citește de Canouville? Probabil vreo piesă de teatru. Ceva ușor, de care Talma nu s-ar atinge în veci. Se opriră amândoi de îndată ce m-au văzut, dar numai de Canouville se grăbi să se ridice.

— E vreo problemă? întrebă el, lăsând cartea. Ce s-a întâmplat?

Mă pregăteam să-i spun, când o bătaie în ușă mă întrerupe.

— Ce? am izbucnit și, dintr-odată, Paul sări în picioare.

— Maiestatea Voastră!

Paul făcu o plecăciune și de Canouville îl urmă.

M-am întors și, văzându-i privirea lui Napoleon, mi-am dat seama ce s-a întâmplat.

— Ce i-ai spus soției mele? mă întrebă el încet. Ce i-ai spus? strigă.

Văzând că nu scot nici un cuvânt, continuă:

— M-am săturat, Pauline. S-a terminat cu toate astea. Cu toate! Ce i-ai spus? mă întrebă din nou.

— Am… Am avertizat-o că, odată ce se va naște copilul, lucrurile se vor schimba.

Napoleon se uită la Paul, ca și cum șambelanul meu mi-ar putea confirma afirmația. Apoi îl zări pe de Canouville și întreg trupul îi înțepeni. I-am urmărit privirea. Era ziua inspecției, și de Canouville purta uniforma de căpitan, dar, spre deosebire de livrelele celorlalți, a lui era tivită cu blană rusească. Îi privi haina și am văzut cum tot sângele i se scurse de pe față.

Napoleon plecă fără nici un alt cuvânt.

CAPITOLUL 18

PAUL MOREAU

Palatul Fontainebleau, septembrie 1810

Am întors capul ca să nu mai văd disperarea de pe chipul lui de Canouville.

La ora șapte azi-dimineață, am fost trezit de un curtean care mi-a adus un bilet din partea amantului lui Pauline, cerându-mi să îl întâlnesc aici, în grădini, la amiază.

— Singur? am întrebat precaut, și curteanul mi-a șoptit la ureche:

— Împăratul îl trimite de aici.

L-am prevenit pe de Canouville. L-am avertizat că Napoleon este gelos. Dar, în loc de satisfacția răzbunării, tot ce am simțit în acel moment a fost milă. Acum priveam șirurile de copaci tăcuți și mă întrebam cât timp vor mai crește la Fontainebleau. După ce atât eu, cât și el vom fi plecat de mult de pe aceste meleaguri, copacii vor rămâne tot aici. Fără nici o grijă pe lume. Doar cu iarba, cu ploaia și cu soarele de deasupra lor.

De Canouville începu:

— Dacă vorbești cu împăratul, îți jur că-ți voi rămâne pe veci îndatorat.

— O să fac tot ce pot.

Îmi prinse mâinile și le strânse cu putere.

— Mulțumesc. *Mulțumesc*. Sper că știi că asta și-ar dori și Pauline. Nu-ți dai seama cât de mult i-aș lipsi. Dacă o iubești vreun pic, vei găsi o cale să îl înduplеci.

Mi-am retras mâna și m-am abținut să-i spun ceva cu adevărat josnic.

— Trebuie să plec.

— Dar o să vorbești cu el, așa-i?

— Ți-am spus că da.

Dar împăratul era de neînduplecat. Numai ce auzi numele lui de Canouville și se făcu roșu la față.

— Blănuri imperiale! Pauline i-a dat blana de la țarul Rusiei, primită în dar de la mine.

Îl urmăream cum se plimba agitat între biroul de mahon și șemineul gol și, în ciuda căldurii de vară care transformase încăperea cu lambriuri într-un cuptor, refuză să deschidă o singură fereastră.

— E o mare îndrăzneală, nu crezi? mă întrebă.

— Cu siguranță, a fost o idee proastă, Maiestatea Voastră.

Se opri din mers și se întoarse cu fața spre mine.

— De ce ești întotdeauna imparțial? Omul ăsta te urăște, să știi. Și de ce intervii pentru el?

— Pentru că este un ignorant, am spus cu sinceritate. Și un mare neghiob, dar nu este rău în adevăratul sens al cuvântului.

Mă privi de parcă i-aș fi vorbit în limba strămoșilor mei.

— Și riști să mă superi pentru un astfel de om?

— A fost un risc calculat.

Așteptă o explicație.

— Am fost aproape sigur că Maiestatea Voastră va înțelege că am venit să vorbesc nu pentru căpitan, ci pentru sora Voastră. O iubește, și asta pare să o facă fericită.

Napoleon dădu din cap și, preț de-o clipă, am crezut că i-am câștigat grațierea lui de Canouville. Apoi îmi răspunse:

— Sunt întotdeauna uimit de oameni ca dumneata.

Am simțit un fior pe șira spinării. Își prinse mâinile la spate și mă privi intens. Cred că așa se simt soldații lui.

— Fac ceea ce consider că este bine, Maiestatea Voastră.

— Chiar și când nu servește intereselor dumitale?

Clătină gânditor din cap.

— Știi ce mi-a cerut sora mea azi-dimineață? Să îl trimit în schimb pe căpitanul Septeuil.

Mă lăsă să înțeleg pe deplin această propoziție, înainte de a continua:

— Mi-a oferit viața lui Septeuil pentru a lui de Canouville, pentru că Septeuil a refuzat cândva să petreacă o noapte cu ea.

Îl priveam fix. L-am cunoscut pe Septeuil. L-am văzut la una din petrecerile lui Pauline. Era îndrăgostit de logodnica lui și nu ar trăda niciodată încrederea fetei.

— Poate că nu și-a dat seama…

— Ba știa foarte bine! spuse el furios. De ce îi iei apărarea, când o cunoști prea bine? Paul, îți voi spune un adevăr.

Veni și se așeză pe scaunul de lângă mine. Dacă ne-ar vedea cineva așa, ar crede că suntem vechi tovarăși, nu un împărat și servitorul lui.

— A devenit o deprindere pentru tine.

Încercam să înțeleg ce îmi spune.

— O deprindere? repet.

— Ca prizatul de tutun, spuse împăratul. Mai întâi este plăcut. Apoi, în timp, devine o deprindere. Nu mai știi de ce o faci, știi doar că așa ai făcut mereu. Și, fără asta, parcă ți-ar lipsi ceva.

Îl așteptam să termine. Ce mi-ar lipsi? Însă el mă așteptă pe mine să răspund. Era Pauline o deprindere pe care am căpătat-o în Haiti? Iubesc oare ce este ea sau ceea ce era odinioară? Am întâlnit privirea lui Napoleon. Cum poate același om care a dat la o parte o soție devotată pentru a se căsători cu o fată de nouăsprezece ani să fie atât de incisiv?

Ridică din umeri.

— Gândește-te. Bărbații de vârsta ta sunt căsătoriți și au copii.

Se ridică. Întrevederea noastră luase sfârșit.

— Și de Canouville?

— Se va duce împreună cu Septeuil în Spania, spuse el aspru. Am nevoie de doi soldați care să ducă mesajul meu comandantului Masséna. Pleacă amândoi în seara asta.

Când am întâlnit-o pe Pauline în apartamentele ei, speranța pe care i-o citeam în priviri mă înfurie.

— Ce-a spus?

Se ridică de pe divan și se apropie în grabă, cu halatul de mătase albastră fluturându-i în spate. Nu se îmbrăcase încă și era ora două după-amiaza.

— A spus că de Canouville va pleca în seara aceasta.

Icni.

— Împreună cu Septeuil, la solicitarea voastră.

M-am întors pentru a mă retrage în apartamentul meu, dar Pauline veni grăbită după mine.

— Trebuie să înțelegi…

— Ce anume *trebuie să înțeleg*, Alteța Voastră? Că ați condamnat un bărbat nevinovat la moarte sigură? Drumul spre Salamanca este zonă de război. Dacă se întorc în viață, puteți considera că s-a petrecut o minune.

Lacrimile îi șiroiau pe față, însă vederea lor nu mă mai mișcă.

— *Te rog!*

Întinse mâinile spre mine.

M-am dat în lături.

— Orice se va întâmpla cu acești doi bărbați, îi veți avea pe conștiință.

Nu m-am întors în apartamentul meu. M-am dus, în schimb, la grajduri, unde i-am găsit pe soldații care mi-au oferit primii prietenia lor, acum șapte ani. Dacian și François scoteau șeile de pe cai. Animalele mă auziră primele și fornăiră. Apoi, Dacian strigă:

— Paul!

François se lovi cu mâna peste coapsă și un nor mic de praf se ridică în aer.

— Mergi la o plimbare?

— Nu astăzi.

Dacian dădu din cap.
— Probleme la palat?
— Sunt atât de ușor de citit?
— Sunt singurele momente când vii la grajduri la o oră atât de târzie.
M-am așezat pe un balot de paie și mi-am urmărit prietenii cum scot hamurile de pe cai. Mirosurile puternice de praf și de iarbă uscată îmi aminteau de tinerețea mea. Nu trecea o zi în care eu și tata să nu ieșim călare să supraveghem plantația.
— Care e problema? întrebă Dacian. Sau nu poți vorbi?
— Împăratul îl trimite pe de Canouville în Spania.
— Pe amantul prințesei? vru să se asigure Dacian.
— Da.
Râse.
— Și de ce ești supărat? El pleacă, și tu rămâi. Nu asta sperai?
Tot palatul știa.
— Există cineva care să nu fie convins că o aștept încă pe prințesă?
Dacian și François schimbară o privire. Apoi, Dacian se așază lângă mine și mă cuprinse cu un braț pe după umeri.
— Știm de ani de zile lucrul ăsta, Paul. Numai despre ea vorbești. Desigur, este zadarnic. Până și tu știi asta. E măritată cu un prinț și are un apetit de curtezană. Dar „inima are rațiuni pe care rațiunea nu le cunoaște“.
Nu am dispoziția necesară să ascult citate din Blaise Pascal. Dacian îmi citi pe chip lipsa de entuziasm și se corectă numaidecât:
— Cel puțin așa se spune.
— Când am cunoscut-o eu, era inocentă.
— Cu adevărat, întrebă François, sau în mintea ta? Pentru că avea o reputație în Paris cu mult înainte de a pleca în Santo Domingo.
— Dar era *altfel* acolo, am protestat eu. Tandră...
François clătină din cap.
— Paul, femeia asta s-a culcat cu jumătate din bărbații din Paris și probabil că a luat tot felul de boli de la ei. Ce speri să câștigi rămânând cu ea? Ești soțul ei, fără a te bucura de nici unul dintre privilegiile acestei poziții.
— Sau de banii ei! râse Dacian, și François îi aruncă o privire nimicitoare.
M-am ridicat de pe balotul de fân.
— Vorbiți despre prințesa Borghese.
— O frumusețe ca a ei poate face un bărbat să uite multe, spuse François. Dar Carol al VIII-lea a murit de sifilis. Un titlu nu îți asigură nemurirea. De câte ori se simte rău? O dată pe săptămână? De două ori?
Greu de spus. Pauline era o mare actriță. Nu puteam spune când suferea cu adevărat sau doar dorea atenție.
— Și întotdeauna e de la stomac, nu-i așa? întrebă François. Are blenoragie, și

orice bărbat ajunge în patul ei riscă s-o ia și el.

Grajdurile și caii fură dintr-odată învăluiți în ceață, pe măsură ce treceam prin filtrul gândirii spusele lui François. „De câte ori nu am văzut femei suferind de blenoragie în Haiti? Infertilitatea… durerea pelviană…“

— Și de ce este de Canouville trimis în Spania?

Le-am explicat cum Pauline i-a dăruit blănurile imperiale, pe care de Canouville le-a cusut pe haina militară. Apoi le-am spus ce mă măcina cu adevărat: cum Pauline i-a cerut împăratului să îl trimită pe Septeuil în locul lui de Canouville, fapt pentru care Napoleon îi trimitea acum pe amândoi.

— Nu știu cine este mai răzbunător, cugetă François. Împăratul sau sora lui?

Am închis ochii. Prea multe pentru o singură zi.

— Mă întorc.

— În Santo Domingo sau la palat? glumi Dacian.

— Nu știu.

François se ridică în picioare.

— Paul, locul tău e aici.

Dar nu am avut niciodată intenția să rămân atât de mult. Și ce am realizat? După opt ani, împăratul avea aceeași părere despre sclavie ca în ziua în care ne-am cunoscut, deși am insistat, pe cât de mult poate îndrăzni un curtean, să elibereze sclavii din coloniile franceze rămase. Am îngrijit-o pe Pauline ori de câte ori a fost bolnavă, și totuși sănătatea ei s-a deteriorat. Și acum, după ce am aflat de ce era în stare să îi facă unui om nevinovat…

Dacian și François continuau să mă privească, și le-am spus adevărul:

— Vreau să mă întorc la mine acasă. În *Haiti*.

— Dar Santo Domingo a fost distrus, îmi răspunse Dacian. Ai auzit poveștile.

— Da. Știu cum francezii i-au ars de vii pe cei din țara mea, în cazane de melasă. Cum i-au mutilat și i-au torturat pe prizonierii haitieni, săpând puțuri pe plajă și așteptând să vină fluxul ca să-i înece. În Port-au-Prince, le-am spus, soldații împăratului i-au invitat pe toți mulatrii la un bal. Apoi, când a bătut miezul nopții, au anunțat că bărbații vor fi omorâți. I-au ucis chiar acolo, sub ochii soțiilor lor.

François și Dacian păreau îngroziți, dar ce le-am povestit eu este oare mai rău decât ce au făcut tovarășii lor în Egipt, când Napoleon le-a îngăduit oamenilor săi două zile de pradă și viol? Napoleon însuși a făcut o cucerire personală: fiica de șaisprezece ani a șeicului Al-Bakri, obligată să se supună noului conducător al Egiptului. Când Zenab l-a implorat pe Napoleon să o ia cu el atunci când francezii s-au retras, împăratul a refuzat, fără să știe – fără să-i pese – care este soarta unei fete dezonorate în Egipt. A fost decapitată de bătrânii orașului și, când a primit vestea, Napoleon a ridicat din umeri.

— Dacă vor să-și omoare cele mai frumoase femei este alegerea lor, a spus acesta.

Așa că de ce m-ar surprinde că soldații lui i-au masacrat pe negrii din Haiti?

— Înainte ca războiul să se sfârșească, le-am spus amicilor mei, soldații francezi mi-au ucis familia.

Dacian era șocat.

— Îmi pare rău.

Îi aruncă o privire lui François.

— Nu mi-am dat seama…

Am dat din cap.

— Nici măcar împăratul nu știe.

— Îți dai seama că nu vei mai găsi aceeași țară pe care ai lăsat-o, spuse aprins François.

— Atunci, pentru asta mă voi duce. Să reclădesc.

Amândoi mă priveau neîncrezători și știam la ce se gândeau. De ce ar vrea cineva să dea civilizația din Franța pe anarhia din Haiti, unde e cald și praf, și unde orașele au fost rase de pe fața pământului? Dar ei nu au auzit lăstunii din palmieri chemându-se unul pe altul în adierea caldă a vântului de primăvară. Și nu s-au trezit din somn în zăpușeala după-amiezii ca să audă bubuitul tunetului în depărtare. Poate că plantația tatălui meu nu mai era, dar pământul rămăsese.

CAPITOLUL 19

MARIE-LOUISE

Palatul Fontainebleau, decembrie 1810

— Să v-o citesc? întrebă Hortense, lăsând jos pensula.

De luna trecută, de când Napoleon mi-a dăruit acest spațiu, o învăț să picteze. Dar, deși este o elevă bună, pare să obosească repede.

— Nu voi mai primi nici o veste despre Ferdinand, am spus plictisită, și cu atât mai puțin depre Adam.

— N-aveți de unde să știți.

Dar știam. Poate că mamei ei îi stătea în fire să dea frâu liber gândurilor, pe vremea când era împărăteasă, însă nu și tatălui meu. Scoase scrisoarea din plicul deschis și începu:

Draga mea Maria,

Îmi scrii că te simți constrânsă, dar te asigur că aceste luni vor trece repede și, mai curând decât te aștepți, vei trăi bucuriile de a fi mamă. Dumnezeu m-a binecuvântat cu treisprezece copii și, cu toate că unii s-au întors în îmbrățișarea Lui eternă, voi fi veșnic recunoscător pentru prezența lor, oricât de scurtă, pe pământ. Orice s-ar întâmpla în februarie – băiat sau fată, născut mort sau viu –, ai adus cinste casei de Habsburg-Lorena.

L-am trimis pe prințul Metternich cu un dar pentru tine luna trecută și am fost informat că nu mai primești singură vizitatori bărbați. Dacă este adevărat, regret că regula se aplică și în cazul prințului. Credeam că împăratul are mai multă luciditate.

Hortense lăsă scrisoarea pe genunchi și ne-am uitat una la cealaltă în tăcere. Tatăl meu știa că miniștrii lui Napoleon citesc întreaga corespondență adresată mie, îndeosebi cea primită din Austria.

— Este o dojană, spuse ea cu voce tare.

— Da.

După ce a anunțat curtea, în septembrie, că eram însărcinată, Napoleon mi-a interzis să mai părăsesc palatul. Nu mai aveam voie acum nici măcar să îl scot pe Sigi la plimbare. În calitate de viitoare mamă a moștenitorului unui imperiu, nu mi se permitea să fac nimic care ar putea afecta, fizic sau moral, copilul. Când am

protestat și l-am avertizat că o închisoare nu e locul potrivit în care să se nască un copil, m-a întrebat ce distracții îmi vor lipsi cel mai mult.

— Toate! i-am răspuns indignată. Aerul curat, grădinile…

Așa că a cerut să fie amenajată o grădină de iarnă în interiorul palatului. Și când aceasta nu a fost îndeajuns pentru a-mi alunga plictiseala, a poruncit să mi se construiască și un atelier de pictură.

Este adevărat, sunt și libertăți neașteptate care derivau din sarcina mea. Mă bucuram să îmi petrec nopțile liniștită, singură în patul meu, și să am privilegiul de a mânca orice doream. La micul dejun am vrut cafea cu multă frișcă și chifle, iar seara lapte aromat cu migdale și pateuri. Însă erau compensații mărunte pentru o viață monahală.

— Ar trebui să facem o plimbare prin palat, spuse dintr-odată Hortense.

Lăsă jos scrisoarea de la tatăl meu și bătu din palme.

— Haide, Sigi!

Cockerul dădu fuga din coșul lui călduros de lângă foc și sări în poala ei, îi linse obrazul și lătră.

— Are nevoie de o plimbare.

Aș vrea să mă pot apleca și să-l iau în brațe, dar îmi este prea greu să-l mai duc în brațe acum. Mi-am pus mâna pe burtă și mișcarea abia simțită dinăuntru mă făcu să zâmbesc. Dar dacă acest copil va fi ca tatăl lui? Sau, mai rău, ca mătușa Pauline? Am surprins-o pe Hortense privindu-mă curioasă și i-am spus:

— Sper să fie fetiță.

Prinse o lesă de zgarda lui Sigi și oftă.

— Eu mi-am dorit de fiecare dată o fată, dar nu mi-aș da fiii pentru întreaga lume, adăugă pe dată, chiar dacă ei sunt acum în Austria.

„Ce bine ar fi dacă am putea face schimb de locuri“, mi-am spus în minte.

— Cât timp îi va ține tatăl lor acolo?

— Până când Napoleon îi va porunci să se întoarcă la Paris, spuse ea încet. Iar asta ar putea fi mâine sau niciodată.

— Nu i-ai cerut împăratului să trimită după ei?

Îmi aruncă o privire cu subînțeles.

— Când a murit fiul meu cel mare și eram în doliu, m-a acuzat că îmi iubeam fiul mai mult decât îl iubeam pe el. Îi va porunci lui Louis să se întoarcă atunci când va fi dispus să o facă.

În timp ce mă gândeam la toate poruncile pe care le va da pentru copilul nostru, Hortense mă mângâie pe genunchi.

— Totul va merge bine pentru Maiestatea Voastră, îmi promise ea. Uite ce noroc ați avut până acum.

Dar mă gândeam la Adam în clipa în care a aflat de sarcina mea și nu îmi puteam da seama în ce fel am avut noroc.

— Și gândiți-vă, adăugă ea blând. Dacă va fi băiat, ați terminat cu toate.

Se ridică de pe scaun și Sigi începu să latre.

— Mergem?

Am ieșit din studioul meu, înghesuit într-un colț al Palatului Fontainebleau, și Sigi ne conduse de-a lungul coridoarelor, mirosind fiecare cizmă pe lângă care trecem, apoi lătrând atunci când proprietarul cizmei se oprea.

— Iată salonul lui Pauline, îmi șopti Hortense.

Priveam ușile duble bogat decorate și, când ne-au văzut, gărzile le-au deschis de perete înainte să apucăm să le facem semn să se oprească.

— Maiestatea Sa, împărăteasa Franței, anunță un ușier. Alteța Sa regală, prințesa Bonaparte.

M-am oprit în loc și am schimbat o privire cu Hortense.

Nu am vizitat niciodată salonul lui Pauline din acest palat. Acum vedeam că, asemenea camerelor din Château de Neuilly, a fost decorat în așa fel încât să semene cu un palat egiptean, de la mobila din abanos lustruit până la picturile murale. Vedeam lămpi din alabastru în formă de sfincși și vase de tămâie care ardeau pe șemineu. Însă nu decorul era cel mai șocant, ci imaginea lui Pauline care-și odihnea picioarele pe gâtul doamnei de Chambaudoin. Am rămas uluită. Prințesa Borghese folosea femei pe post de scaun de picioare?

Pauline se ridică de pe extraordinarul ei tron egiptean. O ținea pe Aubrée în brațe. Câinele avea la gât o zgardă din aur și lapis. Cu boticul regal și cu ochii mari și adânci, îți lăsa senzația că te privește dintr-un mormânt egiptean.

— Marie-Louise, spuse ea. Hortense. Cărui fapt datorez această dublă surpriză?

Am privit prin încăpere. Erau prezente douăzeci și patru de doamne de companie, fiecare dintre ele împodobită cu bijuterii egiptene.

— Ne-am gândit că poate lui Aubrée i-ar face plăcere o vizită din partea lui Sigi, improviză Hortense. Nu am dreptate?

Se uită la Sigi, care dădea entuziasmat din coadă, apoi îi dădu drumul din lesă.

Zâmbetul lui Pauline reuși să îi lumineze ochii. Se aplecă și o lăsă jos pe Aubrée, iar cei doi câini alergară în cercuri, sărind și mirosindu-se unul pe celălalt.

Mă uitam în spatele ei, la Madame de Chambaudoin. Bătrâna doamnă încă mai stătea întinsă pe dușumea.

— Ce părere ai? mă întrebă Pauline, rotindu-și ochii prin încăpere. Ar putea fi curtea Cleopatrei, nu ești de acord?

— E foarte… convingătoare, am răspuns.

Nu puteam găsi nici un alt cuvânt pentru ceea ce făcuse. Cu siguranță, la nici una din curțile Europei nu mai exista așa ceva.

— Am fost la un pas de a conduce Egiptul împreună, să știi.

— Împreună?

Lângă mine, Hortense se fâțâia agitată de pe un picior pe celălalt.

— Eu și fratele meu. Cine altcineva?

Mâna mi se așeză involuntar pe burtă, ca pentru a-mi proteja copilul, și, când văzu gestul, Pauline miji ochii.

— Mă iubește, spuse ea într-o șoaptă atât de înceată, încât și Hortense trebui să facă eforturi ca să o audă peste lătratul câinilor. Mai mult decât pe Joséphine, sau pe tine, mai mult chiar decât pe acest copil pe care-l porți. Nimic nu poate interveni între noi.

Mi-am dat seama: *e bolnavă*. Poate și la trup, însă cu siguranță la minte. Eram singura din Fontainebleau care înțelegea asta? De cât timp abuza de femei bătrâne?

— Spune-mi, zise ea și, de îndată ce se apropie de mine, am simțit mirosul de tămâie al hainelor ei. Împăratul vorbește vreodată despre de Canouville?

— Nu.

Nu îl auzisem niciodată menționând acest nume.

Pauline dădu din cap, ca și cum ar fi vrut să se convingă singură de ceva.

— O face intenționat. Îi trimite de lângă mine pe cei pe care-i iubesc.

Ochii lui Pauline aveau o expresie pierdută. Oare plecarea unui bărbat pe nume de Canouville să-i fi provocat acest comportament? Nu am auzit niciodată spunându-se că prințesa Borghese ar folosi femei pentru a-și sprijini picioarele sau că și-ar îmbrăca servitorii ca pe sclavii din Egiptul antic... Mă privi ca și cum s-ar fi trezit dintr-un vis, apoi o strigă pe Aubrée și micuțul ogar veni în fugă.

— Noi... noi trebuie să plecăm, i-am spus eu. Sigi!

Cockerul meu sări peste Madame de Chambaudoin. Hortense tresări, și nu m-am mai putut abține.

— De ce este întinsă pe jos?

— Îi face plăcere. Nu-i așa, Madame?

Bătrâna dădu din cap.

— Și o crezi?

Pauline ridică din umeri.

— Cred că fratele meu îți este credincios și că amantul tău se usucă de dorul tău undeva în Austria. Îmi studie expresia feței. Cu toții avem visele noastre.

Am rămas fără cuvinte. Hortense îl luă pe Sigi în brațe și ușierii se grăbiră să ne deschidă.

— Nu ești cu nimic diferită de noi, ceilalți! îmi strigă Pauline din spate, în vreme ce mă grăbeam să plec, împreună cu Hortense. Ești o Bonaparte acum, și copilul tău va fi un Bonaparte!

„Copilul meu va fi un Bonaparte, Pauline, când vei fi tu cu adevărat prințesă.“

— Ați dorit să mă vedeți, Maiestate?

Paul stătea în ușa atelierului meu și i-am făcut semn din cap din spatele șevaletului de lemn.

— Dacă ai binevoi să intri și să iei loc…

Privi în spatele lui, probabil pentru că auzise că nu mi se permitea să stau de vorbă singură cu bărbații. Dar era important.

— Să închid ușa, Maiestatea Voastră?

— Dacă ești amabil.

Îl priveam în timp ce traversa încăperea și mă minunam cum de un bărbat atât de atrăgător nu are parte de mai multe bârfe la curte. Hortense mi-a spus că a fost o dată o doamnă frumușică din suita lui Joséphine care i-a atras atenția, și se mai spune că una dintre femeile lui Pauline îi permitea să-i viziteze dormitorul în timpul nopții. Dar nu s-a căsătorit niciodată și, în opt ani de când este în slujba lui Pauline, nu s-a auzit nici măcar o vorbă cum că ar fi fost vreodată împreună. Dacă era deștept, nu îi va permite niciodată să îl seducă. Odată încheiată vânătoarea, va renunța la el pentru totdeauna.

Se așeză pe scaunul din fața mea și privi de jur împrejur prin atelier. Era o încăpere intimă, cu mese murdărite de vopsea, cu două șevalete de lemn și o saltea groasă lângă șemineu. Îi zâmbi lui Sigi și așteptă să vorbesc.

— Am vizitat-o pe prințesa Borghese azi după-amiază.

Dintr-odată, păru alarmat.

— Și, Maiestatea Voastră a avut o vizită plăcută?

— Nu tocmai.

Dădu încet din cap, ca și cum s-ar fi așteptat la acest lucru.

— Monsieur Moreau, am început.

— Vă rog, spuneți-mi Paul.

— Paul, se întâmplă ceva foarte grav cu ea. Folosea femei ca să își sprijine picioarele, iar ochii ei…

— Da. Este bolnavă, Maiestate.

— De ce anume?

Își privi mâinile strânse în poală și șopti:

— Nu știu. Am încercat să păstrez distanța față de ea în ultima vreme, mărturisi el. A făcut anumite lucruri pe care nu sunt sigur că le pot ierta, deși îi este mai bine când sunt lângă ea.

— Așa a fost dintotdeauna? am insistat.

— Se purta așa doar în situații de stres extrem. Însă acum…

Nu își termină gândul.

— Ia doctorii?

— Mă tem că nu vă pot spune, Maiestate.

— Pentru că nu vrei?

— Pentru că nu știu. Sunt lucruri pe care le ține ascunse chiar și față de mine. Dar, dacă ar fi să ghicesc, aș spune că ia mercur.

Așa ferită de cele lumești cum am fost la Schönbrunn, până și eu auzisem de

tratamente cu mercur pentru boli ca sifilisul sau gonoreea. Femeile îl iau pe gură, însă în cazul bărbaților, pentru care simptomele sunt adesea mai grave, mercurul este injectat cu seringa în vârful penisului. Mă gândeam la celebra vorbă de duh: „O noapte cu Venus, o viață pe Mercur“, și mă întreb dacă e posibil ca sora soțului meu să fi luat o boală venerică.

— Am văzut pastilele luna trecută, în budoarul ei, îmi explică Paul. Însă nu le mai văzusem până atunci și nu le-am mai văzut nici de atunci încolo.

— O fi de la vreun nou tratament pe care l-a început?

— Nu știu. Dar este mai bolnavă decât am văzut-o vreodată. Dacă Maiestatea Voastră ar putea să nu-i spună împăratului, mă voi… mă voi întoarce în salonul ei și voi avea grijă să nu mai folosească niciodată femei pe post de scaun de picioare.

— Așadar s-a mai întâmplat? am întrebat, neputând să cred.

— Niciodată în prezența mea, dar, da, s-a mai întâmplat.

L-am privit îndelung, încercând să-mi dau seama ce anume îl ținea aici, după atâția ani. Apoi, ca și cum mi-ar fi citit gândurile, îmi spuse:

— Când mă voi întoarce în camerele ei, mă va ruga să îi citesc din Rousseau și vom discuta principiile revoluției acestei țări. Mâine, vom citi din Racine. N-ar fi trebuit s-o părăsesc. Este bolnavă, Maiestatea Voastră. Și, când sunt cu ea, se simte în siguranță. E calmă.

— Și… *excentricitățile* ei nu te îngrijorează?

— Nu. Mă îngrijorează cruzimea ei.

*

Împărătesei, la Malmaison

12 martie, 1810

Dragostea mea – sper că vei fi mulțumită de ceea ce am făcut în Navarra. Citește în aceasta o nouă dovadă a dorinței mele de a te face fericită. Navarra este a ta. Te poți duce acolo pe 25 martie și să rămâi întreaga lună aprilie.

Adieu, *dragostea mea.*

Napoleon

Joséphine către Napoleon

Navarra, 10 aprilie, 1810

Sire, am primit în această dimineață biletul de bun venit. După ce am cunoscut toate bucuriile unei iubiri împărtășite și întreg amarul atunci când flacăra nu mai arde decât de o singură parte – după ce am savurat până la epuizare fericirea pe care ți-o aduce puterea supremă și fericirea de a-l vedea pe bărbatul iubit admirat cu entuziasm, îmi mai rămâne oare altă dorință în afară de aceea de a mă odihni? Ce

iluzii îmi mai rămân? Toate au dispărut în clipa în care a trebuit să renunț la Alteța Voastră. Astfel, tot ce mă mai leagă acum de viață sunt sentimentele pe care vi le port, atașamentul față de copiii mei, posibilitatea de a mai putea încă face bine și, mai presus de orice, certitudinea că sunteți fericit. Nu mă consolați, prin urmare, pentru că mă aflu aici, departe de curtea pe care îmi pare că aveți impresia că o regret.

Nu vă pot mulțumi îndeajuns, sire, pentru libertatea pe care mi-ați îngăduit-o în alegerea membrilor suitei mele. Cu toții sunt o companie încântătoare. Un singur lucru mă supără, și anume eticheta stilului vestimentar, care devine ușor obositoare la țară. Vă temeți că titlul pe care l-am păstrat ar putea avea de suferit, în cazul în care acești domni și-ar permite o ușoară eroare de conduită, dar vă înșelați când credeți că ar putea uita, chiar și pentru o clipă, respectul pe care îl datorează unei femei care a fost tovarășa voastră. Respectul lor față de Maiestatea Voastră, împreună cu atașamentul sincer față de mine, pe care nu îl pot pune la îndoială, mă pun la adăpost de pericolul de a fi vreodată obligată să le amintesc ceea ce vă doriți din partea lor să-și amintească. Titlul meu atât de onorabil nu se leagă în primul rând de coroană, ci, mai înainte de toate, de faptul că am fost aleasă de Domnia Ta. Nimic altceva nu are nici o valoare – doar asta, și e suficient pentru a-mi asigura nemurirea.

Îl aștept pe Eugène. Îmi doresc cu nerăbdare să-l văd, căci sunt sigură că îmi va aduce o nouă dovadă a faptului că nu m-ați uitat; și îi voi putea pune în voie întrebări în legătură cu mii de lucruri pe care doresc să le aflu, dar despre care nu o pot întreba pe Alteța Voastră. Lucruri despre care, mai mult, nu ar trebui să vorbiți cu mine. Va veni și fiica mea, însă mai târziu. Pe scurt, mă simt cu desăvârșire acasă în mijlocul pădurii mele și vă rog stăruitor, sire, să nu vă mai gândiți că nu se poate trăi departe de curte. În afară de Domnia Voastră, nu există nimic acolo care să îmi lipsească, având în vedere că pe copii îi voi avea lângă mine curând.

Joséphine

Împărătesei, la Navarra

28 aprilie, 1810

Dragostea mea –Eugène m-a informat că dorești să te duci la băi. Nu îți refuza nimic. Nu asculta bârfele. Sunt vorbe în vânt ale unor nerozi care nu știu nimic despre adevărata față a lucrurilor. Afecțiunea pe care ți-o port rămâne neschimbată; și îmi doresc nespus să aud că ești liniștită și fericită.

Napoleon

Împărătesei, la Aix-les-Bains, Savoia

8 iulie, 1810

Dragostea mea – până acum trebuie să te fi întâlnit deja cu Eugène și sunt sigur

că prezența lui ți-a făcut bine. Am aflat cu bucurie că băile îți priesc. Regele Olandei a abdicat.

Eu sunt sănătos. Te voi vedea cu plăcere în această toamnă. Să nu pui nicicând la îndoială dragostea mea. Să nu te schimbi nicicând. Ai grijă de sănătate, fii veselă și crede în sinceritatea sentimentelor mele.

Napoleon

9 septembrie, 1810

Draga mea Hortense, referitor la mine, nu am primit nici o scrisoare de la împărat, dar am găsit de cuviință să îi fac cunoscut interesul pe care îl nutresc în legătură cu sarcina împărătesei. Tocmai i-am scris despre acest subiect. Sper că acest gest îl va liniști și că va putea să discute cu mine evenimentul cu tot atâta încredere pe câtă afecțiune am eu pentru el. Aștept cu nerăbdare să primești răspunsul împăratului și să primesc, la rândul meu, asigurarea că vei veni la mine.

Adieu, *draga mea fiică, te îmbrățișez tandru.*

Joséphine

PS: Salutările mele tuturor apropiaților tăi.

Împărătesei, la Aix-les-Bains

14 septembrie, 1810

Dragostea mea – am primit scrisoarea ta din 9 septembrie. Aflu cu plăcere că ești bine. Împărăteasa este cu certitudine însărcinată, în patru luni. Se simte bine și este foarte atașată de mine.

Eu sunt sănătos. Doresc să te știu mulțumită și fericită. Am auzit că o doamnă din suita ta și-a rupt piciorul pe gheață.

Adieu, *dragostea mea. Nu te îndoi de interesul pe care îl simt față de tine și de afecțiunea pe care ți-o port.*

Napoleon

1811

CAPITOLUL 20

PAULINE BORGHESE

Palatul Tuileries, Paris, februarie 1811

— Se întâmplă! strigă cineva în curte și am ieșit în fugă pe balcon.

Un curtean care avea pe cap pălăria bicorn preferată a fratelui meu și care purta cizme negre de călărie stătea în mijlocul grădinilor palatului Tuileries. Când mă văzu, chipul i se lumină într-un zâmbet.

— Vești minunate! exclamă el de jos. Împărăteasa naște!

Am trântit nervoasă ușile și m-am întors spre Paul.

— Vrea să fiu de față! am strigat. Deși el știe foarte bine că o să mi se facă rău.

Paul ridică din umeri.

— Atunci nu vă duceți. Dar împăratul tot va trimite după Alteța Voastră și, când i se va spune că nu sunteți de găsit, Napoleon va veni să vă caute personal.

— Nu te deranjează că o să-mi fie rău?

— Vă este mereu rău. Nu va fi cu nimic diferit față de ce-a fost ieri sau ce va fi mâine.

Răceala lui mă șocă.

— Ce e cu tine?

Nu îmi răspunse, deși îmi întinse sucul special, pe care mi-l pregătea în fiecare zi, privindu-mă ca să fie sigur că îl beau pe tot. S-a schimbat în ultima vreme. Nu îl mai mișca durerea mea și parcă-i păsa mai puțin. Dintr-odată înțeleg ce trebuie să fie. I s-a făcut frică de Napoleon. Crede că va păți și el ce a pățit de Canouville.

— Paul, i-am spus blând, dar își întoarse privirea. Pe tine, fratele meu nu te-ar trimite niciodată în Spania.

Râse scurt.

— Credeți că asta mă neliniștește? Alteța Voastră, v-am spus deja. Vreau să plec din Franța.

Am tras aer în piept.

— Paul, nu mă părăsi! Am *nevoie* de tine.

— Și ce s-a schimbat față de ce era acum un an? Sau doi ani?

— Mai lasă-mă un an. Doar un an și mă întorc cu tine.

Brusc, mă vedeam pe insulă cu Paul, dansând în brațele lui, în acele nopți

fierbinți de vară. Fratelui meu nu-i va plăcea deloc dacă plec și, cu siguranță, îmi va lipsi Parisul. Dar viața era liniștită în Santo Domingo; era ușor acolo. Nu i-am spus până acum o dată exactă.

— În decembrie anul viitor vom pleca, îl anunț.

— Și de ce nu acum?

— Pentru că mai sunt niște lucruri de făcut, i-am explicat.

Într-un an, Napoleon va fi divorțat și îl voi convinge să se întoarcă cu armata lui în Egipt. Apoi, cu Egiptul parte a imperiului, vom recâștiga Santo Domingo.

— Paul, o să mă aștepți, nu-i așa?

Trebuia să aștepte. Îl vom face rege în Santo Domingo și îl voi vizita din Egipt, așa cum Cleopatra l-a vizitat pe Cezar ca adevărată regină a Romei.

Dar Paul nu spuse nimic.

— Am planuri pentru amândoi. Vei fi fericit și vom fi împreună. Un an! îi repet.

Văzând că nu protestează, m-am întors cu fața spre oglindă și îmi imaginam pe cap coroana Egiptului.

— Destinul, am spus în șoaptă, dar o bătaie în ușă îmi întrerupse viziunea.

— Împăratul sau unul dintre servitorii lui, mă avertiză Paul.

Era unul dintre servitorii lui. Bărbatul este îmbrăcat în livreaua verde a fratelui meu și, când se înclină, am văzut că pălăria lui era brodată cu albine, emblema imperială.

— Sunteți dorită în camera de naștere, Alteța Voastră.

Paul îmi aruncă o privire, așteptându-se să izbucnesc, dar mă pregăteam pentru acest moment de o lună.

— Te rog să ai amabilitatea să mă aștepți un moment, i-am spus tânărului cu un calm pe care categoric nu îl simțeam. Dar este important ca nimeni să nu știe în ce măsură mă zdrobește sosirea acestui copil.

M-am dus să îmi iau șalul, apoi m-am oprit în camera cu relicve antice. Încăperea cu plafon înalt și boltit era puternic luminată, și două candelabre grele își aruncau razele peste sutele de obiecte pe care le-am adunat de la încoronarea fratelui meu. M-am dus la vitrina unde coroana Egiptului se odihnea pe o pernă de catifea, un simbol puternic al nemuririi. Am închis ochii și am tras adânc aer în piept. Copiii nu îți asigură nemurirea. Am întins mâna și am atins sticla. Dacă aș fi avut mai mult timp, poate că aș fi luat coroana din culcușul ei. Dar fratele meu mă aștepta.

Când am revenit în salon, i-am găsit pe Paul și pe servitor așteptându-mă.

— Alteța Voastră este gata?

Îl urmarăm pe bărbat de-a lungul coridoarelor. Napoleon a iubit întotdeauna acest palat. Nu era la fel de măreț ca Fontainebleau, dar totul în Tuileries era aurit, și până și cel mai umil curtean se simțea ca un rege când pășea pe aceste holuri.

Curteanul intră primul și anunță numele noastre. Apoi intrarăm în anticameră.

Cu treisprezece ani în urmă, aceiași oameni se strânseseră pentru nașterea fiului meu, la Milano. Șase ani mai târziu s-au întâlnit din nou, la înmormântarea lui. Am venit în goană la Villa Mondragone ca să-i fiu alături, am venit cât de repede m-au putut aduce caii. Dar tot ce-și amintește curtea este că nu am fost acolo în ultimele lui clipe. Că, în vreme ce el ardea de febră, eu înotam și mă ghiftuiam în Toscana. Singurul meu copil, scumpul meu Dermide, singurul lucru bun care a ieșit din prima mea căsătorie. După ce a murit, mi-am tăiat părul și l-am pus în sicriul lui.

— Pauline! strigă Caroline de îndată ce mă văzu.

Ne așezarăm împreună într-un colț al anticamerei, unde se află un birou de scris încrustat în perle și decorat cu busturi de porțelan. Toată familia mea era de față. Mama părea atât de fericită, încât o credeam în stare să înceapă să plângă.

— Durerile au început acum o oră, îmi împărtăși sora mea ultimele noutăți. O să nască înainte să se lase noaptea. Napoleon e *înăuntru*.

Dar fratele meu detesta „treburile femeiești“! Încă de când eram copii, a jurat că nu va asista niciodată la o naștere.

— Este îngrijorat pentru starea ei, îmi spuse Caroline. Se pare că fătul este în poziție transversală.

— Le-a spus doctorilor ce să facă?

— Nu a auzit nimeni. Dar, după părerea mea…

Ezită, prelungind suspansul.

— Va alege viața ei.

— Mai presus de a viitorului rege al Franței? am exclamat.

Mama se uită spre colțul în care stăteam noi două. Am aruncat o privire înspre ușa închisă și numaidecât am simțit că mă cuprinde amețeala.

— Îmi trebuie un scaun.

— Nu face pe nebuna!

Dar picioarele începură să-mi cedeze sub mine și Caroline intră în panică.

— Să-i aducă cineva un scaun!

Un servitor veni în grabă cu un evantai și un taburet și mă ajută să mă așez.

— Mi-e cald.

Respiram prea repede.

— Am temperatură?

Caroline își puse palma pe fruntea mea și se uită la mama.

— Nu se simte bine.

— Te aduci singură în starea asta, spuse mama.

— Crezi că-mi *provoc* așa ceva?

Îmi atinse obrajii și am văzut încruntarea ușoară dintre sprâncenele ei.

„Chiar mă simt rău. Stomacul…“

— Iese copilul! strigă cineva dinăuntru.

Toată lumea se năpusti spre ușă și nimănui nu îi mai păsa de mine.

— Un fiu! îl aud strigând pe fratele meu, apoi toată lumea începu să strige și să aplaude. Un fiu!

Doctorii strigară după prosoape și bandaje ca să oprească sângerarea. Un curtean dădu fuga să împrăștie vestea și peste doar câteva clipe răsunară salvele de tun. Douăzeci și două pentru un băiat. Douăzeci și una, dacă ar fi fost fată.

Doar Paul întrebă dacă mă simt bine. Mama își împreunase mâinile și se ruga.

— O naștere reușită din poziție transversală. E o minune de la Dumnezeu!

Mă uitam la Paul și îmi doream să mă poată îmbrățișa. Dar, de când ne cunoșteam, nu m-a ținut în brațele lui decât o singură dată: în noaptea în care soțul meu a murit, în Santo Domingo. M-am întins și i-am luat mâna, și m-a lăsat să i-o țin până când apăru fratele meu.

Încăperea răsună de urale asurzitoare. Nu l-am văzut nicicând atât de mândru.

— S-a născut François-Charles-Joseph Bonaparte, anunță el. Maiestatea Sa își va reveni complet.

Toată lumea se bucură nespus. Chiar și copiii lui Joséphine – Eugène și Hortense – își felicitară fostul tată vitreg. Oare nu își dădeau seama că acest copil le-a distrus viitorul?

Apoi, fratele meu se îndreptă spre mine.

— Ai un nepot, spuse el vesel. Regele Romei.

— Felicitări, spuse Paul în numele meu. Întreaga Franță va sărbători în stradă în această noapte.

Dar Napoleon se uită la mine.

— Dacă nu te simți bine, pleacă. Nimeni nu are voie să fie bolnav în apropierea acestui copil.

— Sigur că nu. Este *regele Romei*! Le-am văzut pe mama și pe surorile mele apropiindu-se. Curtea se va muta acum la palatul Tuileries? Pentru că aici au locuit predecesorii lui *habsburgi*.

Napoleon privi în jur și ridică din umeri.

— De ce nu?

— Pentru că ție ți-a plăcut întotdeauna Fontainebleau.

Chipul fratelui meu se înroși, și Napoleon se întoarse spre mama noastră.

— M-am săturat de familia asta!

Dincolo de perete, noul lui fiu începu să plângă. Napoleon îl auzi și trăsăturile feței i se îmblânziră.

— Nu o să-i las să-mi strice acest moment de fericire, îi zise el lui Maman.

— Rămâi, îl imploră ea, iar el se uită la mine. Nimeni nu va mai scoate nici un cuvânt.

În timp ce se aprindeau candelabrele și cina era pe punctul de a fi servită, Napoleon mă găsi în Sala Mare. Sute de curteni au venit să sărbătorească și platouri

mari erau pline cu lebădă friptă și rață sălbatică, în timp ce zeci de feluri de legume diferite umpleau cu vârf vasele de argint. Toată lumea vorbea despre viitor: Franța va fi un imperiu de neînfrânt acum că împărăteasa a făcut în doar douăsprezece luni ce nu a reușit Joséphine în paisprezece ani. Cine știe câți copii va mai naște și de acum înainte? Trei fii? Patru?

Însă chipul fratelui meu nu reflecta entuziasmul celor din jur.

— Trebuie să vorbesc cu tine, îmi șopti solemn la ureche.

Toate privirile erau ațintite asupra noastră în clipa în care am ieșit împreună din Sala Mare. L-am urmat de-a lungul coridorului, unde puteam discuta în particular, apoi am așteptat tirada care eram sigură că va urma. Doar că el tăcea.

— Mă tem, spuse, în cele din urmă.

Am privit în jur, să-mi dau seama dacă e posibil să se refere la o amenințare iminentă, dar Napoleon clătină din cap.

— Nu de cineva – de ceva. Dacă fiul meu este bolnav?

Am început, furioasă:

— Nu am fost…

— Nu tu, mă întrerupse el. Din cauza mea, sau a ei.

Nu știam ce să spun.

— Fratele ei cel mai mare suferă de atacuri de apoplexie. Și una dintre surori la fel.

— Ești sigur?

— Metternich mi-a confirmat.

— Și ai știut dintotdeauna?

— Este prințesă de Habsburg, îmi aminti el. Și fiul nostru pare sănătos. Dar dacă…

Nu era nevoie să termine. Știam de ce se teme. Când eram copii, l-am văzut făcând o criză în Corsica. Se juca liniștit cu găinile, când, dintr-odată, l-am văzut rostogolindu-se pe jos, cu limba atârnându-i afară din gură, cu întreg trupul zgâlțâindu-i-se. S-a mai întâmplat cel puțin de douăsprezece ori de atunci și nimeni nu putea ști când se va întâmpla din nou. Doar mama noastră știa despre asta. Și Caroline.

— Cât de des este… bolnav fratele ei? l-am întrebat.

— Zilnic. Împărăteasa îi scrie de două ori pe săptămână, dar băiatul nu e bine.

Arătă spre cap, și inima începu să-mi bată mai tare.

— Ce spun doctorii? l-am întrebat.

— Nu știe nimeni.

— Dar consilierii tăi și Méneval?

— Li se pare că sunt ciudat.

— Atunci așteaptă să vezi. S-ar putea să nu fie nimic.

Dădu din cap.

— Așa este. Cei din familia Bonaparte nu au avut niciodată ghinion.

Mai degrabă încerca să se convingă singur, deoarece îmi dădeam seama că nici el nu credea ce spunea.

— Ce să fac cu Joséphine? Cred… cred că am fost nedrept cu ea. Îi voi spune să se întoarcă la Malmaison. Și va dori să vadă copilul.

Îl priveam în lumina slabă a holului și îi citeam pe chip fiecare din cei patruzeci de ani. „Îi este dor de Joséphine și îmi cere permisiunea să o lase să-i vadă copilul. Mie. Nu lui Marie-Louise."

— Ești obosit, i-am spus. Mâine, când vei fi odihnit și cu stomacul plin, nimic din toate astea nu ți se va mai părea important.

CAPITOLUL 21

PAUL MOREAU

Palatul Tuileries, Paris, aprilie 1811

— Ia uite, Paul! Ai mai văzut un copil să apuce așa de zdravăn? Spune-mi adevărul.

M-am uitat spre căruciorul crem-auriu din care Napoleon al II-lea strângea degetul împăratului și am clătinat din cap.

— Nu. Dar eu nu am stat prea mult în preajma copiilor.

Râse. Totul era acum pentru el o glumă minunată și, în cele două luni de la nașterea regelui Romei, împăratul a luat în greutate mai mult decât copilul.

— Pe următorul succesor la tron o să-l nască el, i-am auzit glumind pe curteni, și am zâmbit în sinea mea, pentru că, într-adevăr, așa arăta.

Când nu se juca cu fiul lui în camera copilului, Napoleon stătea la masă în Sala Mare, savurând mâncarea fără să mai încerce să se abțină, așa cum o făcea înainte. În ultima vreme s-au servit curcan cu trufe, mistreț, crap, pâini întregi pline cu gem și tăvi cu grămezi de foietaje. Dintr-odată, nimic nu mai era prea bogat în calorii pentru împărat.

— Presupun că ai aflat despre ruși, mă întrebă el.

Așadar, acesta era motivul pentru care mi-a cerut să vin. Nu mai lucrează în biroul lui, așa că acum purta discuțiile cu curtea aici.

— Vă sfidează edictul care interzice comerțul cu Marea Britanie, i-am spus.

— Țarul Aleksandru! Pe care eu l-am învățat. Care a fost prietenul meu.

Se îndepărtă de cărucior și se duse lângă șemineu, unde începu să se plimbe de colo-colo. Apoi îmi arătă un scaun în fața lui și mă așezai.

— Spune-mi, Paul, de ce face asta?

Am ezitat. Avea sute de consilieri pe care îi putea întreba.

— Din perspectiva unui curtean, îmi explică el. Doresc să știu.

— Embargoul le afectează economia. Comerțul lor cu Marea Britanie este extrem de profitabil.

— Mai profitabil decât o alianță? întrebă el.

— Care alianță? Ați semnat Tratatul de la Tilsit cu țarul Aleksandru, i-am răspuns franc, nevrând să-i fac jocul, și nu i-ați respectat termenii.

I se înroși gâtul.

— Și ce-ar fi trebuit să fac? strigă el. Să dau Rusiei soldați pentru un război inutil contra Turciei?

— Aceștia erau termenii tratatului pe care l-ați semnat, i-am spus simplu, repetându-i ce șușoteau curtenii pe holuri.

Bebelușul începu să plângă și o doică veni în fugă din camera alăturată.

— Maiestate, exclamă ea, v-ați trezit fiul!

— Atunci, ar trebui să se obișnuiască cu sunete puternice. Aveți idee cum este pe un câmp de luptă, Madame? Bubuitul tunurilor, focurile de armă, caii care nechează asemenea unui râu învolburat.

Femeia ridică încetișor copilul din leagăn și îl cuibări la pieptul ei.

— Copilul ăsta s-a născut pentru a lupta, îi spuse împăratul. Și tocmai de aceea zănatica aia de maică-sa nu are voie să-l vadă decât noaptea. În timpul zilei, continuă el ridicând vocea, îl voi învăța eu să nu se teamă de nimic.

Micuțul rege al Romei începu să urle și, când doica îl duse în cea de a doua cameră ca să-l hrănească, Napoleon se întoarse spre mine.

— Va fi neînfricat, Paul. Războiul va fi pentru el la fel de simplu cum sunt cumpărăturile pentru femei. Va tânji după sunetul bătăliei, după mirosul câmpului de luptă. Un cort va fi o casă la fel de bună pentru el ca și un palat.

„Așa tată, așa fiu."

Luă loc lângă foc și îmi făcu semn să mă așez și eu.

— Le-am interzis rușilor schimburile comerciale cu Marea Britanie și m-au sfidat. Acum se aude că țarul și-ar pregăti armata. În mod evident, vrea război.

„El vrea, sau tu?"

— Cât timp crezi că durează să strângi o armată de jumătate de milion de oameni?

Am rămas în fața lui și l-am așteptat să își ia cutia de tutun și să-i deschidă capacul.

— Nu am cum să știu, Maiestatea Voastră.

Sfărâmă tutunul între degete și-l trase pe nas.

— Ești foarte rezervat când vine vorba de subiectul ăsta, observă el. De ce?

— Pentru că aveți probleme mai mari acasă, i-am răspuns sincer, și în coloniile Voastre, unde sclavia se practică în continuare.

— Și tu crezi că ar trebui să lupt contra sclaviei, nu contra rușilor?

— Da.

Privi spre focul din șemineu.

— Ești un om nobil, Paul. Oamenii tăi ar fi mândri să știe că le-ai susținut cauza cu fiecare ocazie, chiar și când știai că nu ai nici o șansă.

— Așadar, plecați la război.

— Cu o armată de jumătate de milion de oameni.

Am găsit-o pe Pauline în sala de bal. Era exact în același loc în care am lăsat-o, așezată pe un fotoliu acoperit cu perne, privind în lungul încăperii pustii. Se întoarse de îndată ce-mi auzi pașii și, în lumina blândă a sălii de bal părea a fi o pictură, cu părul aranjat în bucle lejere și ridicat în creștetul capului, cu rochia roșie alunecându-i de pe umerii mici și albi. Aveam nevoie de un suprem efort de voință ca să nu îi sărut gâtul lung, începând din spatele urechilor și coborând încet pe trupul ei perfect. Nu m-ar opri – i-ar plăcea. Dar eu nu trebuia să-mi permit niciodată cu Pauline libertățile pe care le îngăduie amanților ei.

M-am dus lângă ea, în mijlocul încăperii, și Pauline mă privi, așteptând să vorbesc.

— Mergem la război, i-am spus.

Își duse o mână la stomac și sunt sigur că grimasa era reală.

— Cu Rusia?

— Da.

Se vorbea la curte de câteva săptămâni despre asta.

— Vrea să strângă o armată de cinci sute de mii de oameni.

— Când? întrebă ea, și știam deja la ce se gândește. „Poate că mai are timp să-l convingă să se răzgândească. Poate că se va îndrepta, în schimb, spre Egipt.“

— Nu a spus, dar presupun că în aproximativ un an.

Se lăsă pe spate în fotoliu și gemu.

— Dacă nu rezist, Paul?

Deși nu-mi ceruse, m-am așezat lângă ea și ne-am uitat împreună la sala goală de bal.

— Chiar ești atât de bolnavă?

— Nu știu. Uneori, mă doare atât de rău, încât nu pot să merg.

— Atunci, cere-le servitorilor să te care.

— Și după aceea? mă întrebă, speriată. Ce se va-ntâmpla apoi? Nu voi mai dansa? Nu voi mai merge?

Se uită la candelabrele masive și își trecu o mână peste ochi.

— Întotdeauna te doare stomacul?

— Uneori, mă doare și spatele, sau simt o durere generală. Dar cumplită.

Își coborî mâna.

— Tu nu știi…

Navarra, martie 1811

Sire,

Printre numeroasele felicitări pe care le-ați primit din toate colțurile Europei, din toate orașele Franței și de la fiecare regiment al armatei Voastre, poate oare vocea slabă a unei femei să ajungă la urechile Voastre și veți avea oare bunăvoința de a o asculta pe aceea care atât de des V-a alinat tristețea și V-a îndulcit durerea, acum că

vă vorbește doar despre fericirea de a Vă fi văzut toate dorințele împlinite? După ce am încetat a mai fi soția Voastră, să îndrăznesc oare să vă felicit pentru că ați devenit tată? Da, sire, fără ezitare, căci sufletul meu îl cunoaște pe al Vostru la fel cum și Domnia Voastră, sire, îl cunoașteți pe al meu. Îmi pot imagina fiecare emoție pe care o trăiți la fel cum și Domnia Voastră ghiciți tot ce simt eu în acest moment; și, deși despărțiți, suntem uniți de acea înțelegere ce supraviețuiește dincolo de orice încercări.

Aș fi vrut să aflu despre nașterea regelui Romei de la Domnia Voastră, și nu din canonada tunului de la Évreux, sau de la un curtean, sau de la prefect. Știu totuși că, oricare v-ar fi dorințele, atenția Voastră trebuie să fie în primul rând îndreptată către autoritățile publice ale statului, către miniștri străini, către familia Voastră și, în special, către fericita prințesă care v-a îndeplinit cea mai arzătoare dorință. Nu vă poate fi mai devotată decât vă sunt eu, însă a reușit să contribuie mai mult la fericirea Voastră asigurând fericirea Franței. Are, prin urmare, întâietate în ceea ce privește sentimentele Voastre și grija ce i-o purtați; iar eu, care v-am fost doar tovarășă în vremuri de restriște, nu pot cere mai mult decât un loc în inima Voastră, la mare distanță de cel ocupat de împărăteasa Maria-Luiza. Abia când veți fi încetat să mai vegheați lângă patul ei, abia când vă veți fi săturat să vă îmbrățișați fiul, abia atunci veți lua pana pentru a conversa cu cea mai bună prietenă a Domniei Voastre, iar eu voi aștepta.

Eugène și Hortense îmi vor scrie, împărtășindu-mi propria lor satisfacție. Dar eu de la Domnia Voastră aștept să aflu dacă fiul Vostru este bine, dacă vă seamănă, dacă într-o zi mi se va permite să îl văd. Pe scurt, aștept să-mi acordați nemărginită încredere, așa cum consider că sunt îndreptățită să primesc, ținând cont, sire, de nemărginita dragoste pe care vă voi purta-o până la sfârșitul vieții mele.

Joséphine

Împărătesei, la Navarra

Paris, 22 martie, 1811

Dragostea mea, am primit scrisoarea ta. Îți mulțumesc. Fiul meu e grăsuț și foarte bine. Sper că va înflori și că va rămâne sănătos. Are pieptul meu, gura și ochii mei. Sper că își va îndeplini destinul.

Sunt întotdeauna mulțumit de Eugène. Nu mi-a cauzat niciodată vreo nemulțumire.

Napoleon

1812

CAPITOLUL 22

MARIE-LOUISE

Palatul Fontainebleau, iunie 1812

Stăteam în fața oglinzii și încercam să respir. Nu trebuia decât să-mi fac apariția. Până și fratele meu, Ferdinand, ar fi putut face față la așa ceva. Dar, în timp ce doamna de companie îmi aranja buclele și o așteptam pe Hortense să sosească cu parura, nu îmi venea în minte decât imaginea Mariei-Antoaneta. Cum, în urmă cu aproape douăzeci și cinci de ani, stătea în această cameră, acompaniată de același gen de suită și împodobită cu giuvaieruri asemănătoare, când miniștrii au venit să îi spună că Franța era în pragul revoluției.

Astăzi, oamenii soțului meu vor anunța că intrăm în război, și oare nu este același lucru? Se vor auzi plânsete pe străzi. Femeile se vor trezi fără bani și fără protecție. Și când se vor întoarce ologii și vor începe să apară listele cu morți, oamenii vor privi spre noi. Noi vom fi cei care le vor fi provocat nefericirea.

— Sunteți gata, Maiestate?

Hortense deschise o cutie masivă, de catifea, și scoase din ea coroana cu diamante și rubine. Lângă ea se afla și un colier cu cercei asortați. Era un set pe care mi-l dăruise Napoleon în noaptea nunții. Am închis ochii în timp ce ea îmi termina toaleta și, când m-am privit în oglindă, m-am încruntat. „Cine este această femeie al cărei soț va trimite șapte sute de mii de bărbați la război? De ce nu se duce în Camera de Consiliu ca să-l oprească?“

Dar voi accepta sarcina pe care mi-a cerut-o Napoleon noaptea trecută. Și când răniții se vor întoarce acasă și vor avea nevoie de îngrijiri, vor fi spitale care să-i aștepte. Și când femeile vor rămâne văduve și fără casă, vor găsi fonduri pregătite ca să poată avea grijă de copiii lor. Franța nu va suferi așa cum a suferit Austria.

— Se va termina în douăzeci de zile, îmi aminti Hortense. Așa spune.

Însă un împărat poate spune o mulțime de lucruri care nu se vor întâmpla niciodată. M-am ridicat și mi-am studiat imaginea. În rochia de mătase roșie și pantofii albi, de vară, aș fi putut la fel de bine să mă îndrept spre un picnic lângă lac. Doar coroana de pe cap și diamantele de la gât arătau că nu este așa.

— Vreau să-mi văd mai întâi fiul, am spus.

Hortense schimbă o privire cu doamna care mă însoțea, însă nici una nu spuse

nimic când am intrat în camera copilului.

— *Maman!* strigă Franz de îndată ce ne văzu.

Preceptorul lui era șocat că am venit în timpul zilei.

— Maiestatea Voastră!

Se ridică, și Franz își abandonă pupitrul și veni în fugă la mine.

— *Maman!* strigă el din nou și inima îmi plesnea de mândrie. La doar șaisprezece luni, știa deja zece cuvinte, dintre care două însemnau „mamă“.

— Cum îți merge azi, dragul meu? l-am întrebau, ghemuindu-mă pe vine ca să putem vorbi față în față.

Mă sărută pe obraz, apoi se uită la rochia și la bijuteriile mele și spuse:

— Oh!

Buzele lui formară un O perfect. Simțeam că îmi explodează inima. Era cel mai frumos copil din Franța, cu bucle dese, ca de aur, și ochii de un verde ca marea, care mă priveau cu o dragoste absolută.

— Cum se descurcă? l-am întrebat pe preceptor, și bătrânul arătă înspre un vraf de cărți.

— Le studiem în fiecare zi, Maiestatea Voastră. În această după-amiază, ne ocupăm de muzică.

— Și de artă? am insistat.

— După pianoforte.

— Bine.

Învăța aceste materii la insistențele mele. Am simțit cum sunt trasă de rochie și l-am văzut pe Franz cu un soldat de lemn în mână.

— Tu, zise el și îmi întinse jucăria cu mânuța lui grăsuță.

— Mi-l dai mie? l-am întrebat.

Fiul meu dădu vehement din cap.

— Mulțumesc.

M-am aplecat și l-am sărutat pe obraz.

— Mă întorc diseară, i-am promis. Și, când o să vin, o să-ți aduc soldatul înapoi.

Dar mi se rupea inima să îl știu aici, închis în camera asta ca un animal.

— Trebuie să mergem, insistă Hortense, dar mie nu-mi venea să-l las acolo.

— Cât timp are pentru joacă? am întrebat.

Monsieur Laurent se încruntă.

— Ce vreți să spuneți?

— Pe calul de lemn. Sau cu soldățeii. Când se joacă?

— Pentru joacă are serile, Maiestatea Voastră. Ziua e pentru lucru.

— La șaisprezece luni?

— Acestea sunt instrucțiunile împăratului.

L-am văzut din ce în ce mai frustrat.

— Nu înțeleg…

Dar înțelegeam eu.

— Mâine veți primi noi instrucțiuni.

În timp ce ieșeam din camera copilului, Franz veni după mine până la ușă.

Am ajuns în Camera de Consiliu. Mi-am ocupat locul la dreapta lui Napoleon și am privit splendoarea din jur. Dacă voi mai trăi încă cincizeci de ani în Palatul Tuileries, nu voi înceta niciodată să mă minunez de frumusețea lui. Panouri aurite cu lauri și motive florale se înălțau înspre tavan, unde îngerii își luau zborul pe cupola pictată. Napoleon îmi aruncă o privire și, când am înclinat din cap, strigă pentru a cere liniște în sală.

— După cum știți, anunță el, războiul nostru cu Rusia trebuie să înceapă. Mâine, pe douăzeci și patru iunie, armata imperială va mărșălui spre Moscova pentru a înfrânge inamicul.

Acum este momentul în care ar trebui să îl implor să nu plece, când ar trebui să risc să îl supăr, dar să fiu vocea rațiunii și să îl previn că nu e o idee bună. Însă imaginea furiei lui dezlănțuite era prea respingătoare, iar plăcerea gândului că va pleca era mult prea mare. Consilierii lui pufăiau nervoși și singurul sunet din încăpere era scârțâitul scaunelor de piele.

— Peste doar câteva săptămâni, continuă el, jubilând, imperiul nostru va atinge granițe pe care nu le-a văzut niciodată.

Privi în jur. Dacă se aștepta la aplauze, sigur fu dezamăgit.

— În absența mea, continuă el, și în alte ocazii când voi fi plecat din Franța, las chestiunea regenței pe mâini capabile.

Bărbații se foiră în scaune și am văzut-o pe Pauline aruncându-i o privire surorii ei, Caroline.

— Împărăteasa Marie-Louise, soția mea și mama regelui Romei, va guverna în locul meu.

Exclamațiile din jur erau atât de puternice, încât ecourile ricoșară din pereți. Apoi, toată lumea începu să strige în același timp. Auzeam murmure:

— Are douăzeci și unu de ani... Doar douăzeci și unu!

Apoi zgomotul deveni asurzitor.

— Liniște! strigă Napoleon, dar până și miniștrii îl ignorară. AM SPUS SĂ FIE LINIȘTE!

Încăperea amuți și toate privirile se îndreptară spre mine.

— Ordinele soției mele vor fi ordinele mele. Legile pe care le va da soția mea vor fi legile mele. Nimeni nu va manifesta nesupunere față de ea, căci va însemna nesupunere față de mine.

Regența Franței căzuse în seama mea. Faptul că împăratul o alesese pe tânăra sa soție austriacă în fața fraților, surorilor și miniștrilor lui spunea multe despre întregul clan Bonaparte.

— Vor sosi scrisori din partea mea în fiecare zi. Dacă *cineva* – și privirea îi căzu asupra surorilor lui – se va gândi să o atace pe împărăteasă, îi dau soției mele porunca de a alunga acea persoană din Franța.

Nu-mi amintesc ce s-a vorbit după aceea. Napoleon spunea ceva despre arme și despre scurta perioadă de douăzeci de zile. Însă abia după ce ne-am întors în apartamentele noastre și Hortense mi-a dat niște apă cu lămâie am înțeles consecințele celor petrecute acolo. Sunt conducătoarea Franței. Și lumea intră din nou în război. Exact cum a spus tata: „Atâta timp cât va trăi Napoleon“, ne-a avertizat el, „nu va fi niciodată pace.“

*

Însă a doua zi dimineața, în clipa în care am intrat în camera copilului, am dat prima mea poruncă.

— Bună dimineața, Monsieur Laurent.

Bărbatul se înclină.

— Maiestatea Voastră.

— De acum înainte, i-am spus eu, fiul meu va avea mai mult timp pentru joacă. Jumătate din dimineață și cel puțin o oră după-amiaza. Acestea sunt noile instrucțiuni ale împăratului.

CAPITOLUL 23
PAULINE BORGHESE

Abația Hautecombe, Savoia, Franța, septembrie 1812

M-am apropiat de fereastra farului și am lăsat vântul toamnei să îmi sufle în păr. Ultimele raze de lumină păleau în spatele lacului abației Hautecombe, transfomând apa într-o întindere de aur lichid. Am venit la această mănăstire după ce fiul meu, Dermide, a fost răpus de febră. Am găsit atunci pace și solitudine între aceste ziduri. Speram să le găsesc din nou.

Am atins pietrele reci și am închis ochii. Fratele meu ar fi trebuit să fie în Moscova acum. Aproape șapte sute de mii de bărbați au plecat împreună cu el pentru a-l înfrânge pe arogantul țar al Rusiei, dar, timp de trei luni, lașii de ruși au refuzat să accepte lupta. În Moscova însă, nu se va mai pune problema de retragere. Rușii vor fi obligați să lupte, sau vor pierde cea mai de preț nestemată din coroana lor. Așa că eu voi rămâne aici până când fratele meu se va întoarce acasă.

Auzeam ecou de pași pe scara în spirală și am simțit că este Paul, care venea să îmi aducă doctoriile. El era de părere că rușii erau în avantaj pentru că își cunoșteau propriul teritoriu și puteau supraviețui în condiții de vreme extremă. Dacă vine iarna înainte ca războiul să se termine, spunea el, soldații noștri vor muri de frig înainte de orice altceva. „Dumnezeule mare, fii alături de fratele meu acum și ține-l sub paza ta și pe de Canouville, care are cu el medalionul meu de argint și nu s-a întors încă din Spania. Dacă au greșit vreodată în fața ta, mă rog în numele lor să îi ierți."

— Alteță, e timpul.

Timpul. Egiptenii înțelegeau că nu ni se dă mult timp pe acest pământ. Din clipa în care erau destul de mari ca să poată câștiga ceva, începeau să strângă obiecte de preț pentru mormintele lor: așternuturi, vase, borcane pentru machiaj, suluri de papirus cu texte religioase. Cei care își permiteau adăugau sandale scumpe și bijuterii masive. Trebuia să fii pregătit când întâmpini viața de apoi. La urma urmei, nici unul dintre noi nu știe cât timp îi este dat. Acum șapte luni i-am promis lui Paul că ne vom întoarce în Haiti. Și totuși, iată-ne acum rugându-ne ca niște călugări în abația Hautecombe. Desigur, Paul înțelegea că nu îl puteam lăsa pe fratele meu în situația în care era acum. Când ne vom întoarce în Haiti, o vom face ca niște

cuceritori. El, regele insulei, eu, consoarta lui.

Paul îmi oferi brațul și străbăturăm împreună câmpul spre abație.

— Vreo veste? l-am întrebat.

Soarele în amurg îi făcea pielea să pară de culoarea bronzului și ochii îi erau aproape negri în lumina asfințitului.

— Nici una. Mesagerii spun să nu ne așteptăm la nimic timp de cel puțin trei zile.

— Trei zile? am repetat. „Este imposibil." Ce-o să facem?

— O să așteptăm, spuse el simplu.

Dar nu puteam accepta asta.

— Trebuie să fie cineva care să știe ce se întâmplă la Moscova.

— Da, și acele persoane se îndreaptă spre palatul Tuileries pentru a-i da raportul împărătesei.

Mă gândeam la Marie-Louise în scaunul lui Napoleon, așezată ca o regină a lumii în Camera lui de Consiliu, și simțeam un foc arzându-mi în stomac. Nu există persoană mai devotată lui Napoleon decât mine. Când am auzit că o face pe copila aia – *austriacă*, pe deasupra – regenta Franței, mi-am făcut bagajele și am plecat a doua zi. Restul familiei mele putea face cum poftea, dar, cel puțin, va exista o femeie Bonaparte care să mai aibă oarece mândrie. Chiar și-a imaginat că vom sta cu toții să executăm ordinele *Maiestății Sale*, când mă putea face pe mine regentă?

Am ajuns la abație și am oftat.

— Obosită? mă întrebă Paul.

— Puțin.

Privi în urma noastră și am știut la ce se gândește. Drumul de aici până la far era scurt.

— Poate că ar fi mai bine să stăm lângă foc și să citim.

Înăuntru, m-am dus cu el în biblioteca acoperită cu covoare groase, de pluș, în care trosnea focul. M-am întins pe cel mai lat divan, iar Paul se așeză pe un taburet, deschizând *Cinna* la pagina la care am rămas. Fratele meu a văzut această tragedie jucată de douăsprezece ori, iar eu am fost la cel puțin șase spectacole. Este o poveste despre milă și recunoștință, despre cum să conduci cu prudență și să îți urmărești adversarii. „Cel care iartă cu ușurință invită ofensa în casa lui." Este, după părerea mea, cea mai bună replică din piesa lui Pierre Corneille. Totuși, fratele meu preferă: „Ambiția provoacă neplăceri după ce te saturi de ea… Odată ajunsă pe culme, vrea să coboare."

Speram că nu coboară acum.

CAPITOLUL 24

PAUL MOREAU

Saint-Cloud, lângă Paris, octombrie 1812

M-am uitat la curteanul cu cizmele murdare de noroi și cu haina udă leoarcă de ploaie și m-am întrebat dacă l-a trimis fratele ei sau vreun general bun la suflet, care a descoperit medalionul de argint cu portretul ei înăuntru.

— Îmi pare rău, Monsieur, dar nu îi pot spune eu.

Tânărul s-a albit la față, dar am refuzat să fiu eu cel care îi dă această veste.

— Oare să…

Privi peste umărul meu, în hol.

— Atunci eu…

— Te pot duce la ea. Este în salon.

Mă urmă pe coridorul cu lumânări aprinse și ecoul cizmelor se lovea de pereții de piatră.

— Vine des aici? întrebă el.

Se întreba dacă prințesa avea obiceiul de a locui în astfel de locuri sumbre.

— Doar când se simte cu adevărat rău.

Am deschis ușa salonului și am văzut-o pe prințesă ghemuită pe un *chaise longue*, lângă foc. A stat în aceeași poziție toată ziua, suferind de dureri de stomac și de greață, însă de îndată ce-l văzu pe soldat, se ridică.

— Napoleon?

Tânărul își coborî privirea.

— Alteța Voastră, începu el, onorabilul căpitan Armand-Jules-Élisabeth de Canouville a murit.

Pauline țipă și i-am apucat mâinile înainte să ajungă la ochii soldatului.

— Minți! Minte! Nu e mort. Arată-mi dovada. Vreau o dovadă!

Curteanul duse o mână tremurândă la buzunarul vestei și scoase medalionul.

— Purta asta atunci când a murit, Alteța Voastră. Îmi pare rău.

Îi smulse medalionul din mână și îl deschise cu forța. Înăuntru este un portret al lui Pauline, frumoasă și plină de viață.

— Nu e cu putință.

Începu să tremure. I-am luat medalionul din mână și am condus-o spre *chaise*

longue, cu gândul la celălalt bărbat pe care l-a condamnat la moarte. Oare logodnica lui va primi ceva care să-i amintească de el sau va muri neștiut de nimeni, precum atâția alți soldați? M-am uitat la curtean și i-am făcut semn din cap să plece.

— Nu! Spune-mi ce se întâmplă pe fronturi!

Curteanul coborî privirea și Pauline își strânse stomacul cu mâna.

Nu știa cum să-i spună că marea armată a Franței, care sosise în Rusia cu o forță de aproape șapte sute de mii de oameni, rămăsese acum cu doar puțin peste o sută de mii de soldați. Nu trecuseră decât trei luni, și jumătate de milion de bărbați erau fie prizonieri, fie morți. Alți o sută de mii fugiseră, ca să scape cu viață. Când am aflat asta de la un soldat, în fața abației, nici eu nu am crezut.

— Alteță, începu cu curaj tânărul, Moscova a fost cucerită…

Pauline se uita când la mine, când la curtean, apoi din nou la mine.

— Atunci de ce…

— Orașul a fost incendiat de ruși și ce a mai rămas din armata fratelui Domniei Voastre așteaptă vești de la țar.

— De ce spui „ce a mai rămas“? șopti Pauline.

Curteanul ezită.

— Nu i-a mai rămas decât a șaptea parte din armată.

Băgă mâna în buzunarul hainei și scoate o scrisoare.

— De la un ofițer de cavalerie din Württemberg, spuse el.

Vocea îi tremura, dar citi cu glas tare.

— De la locotenentul Heinrich August Vossler, începu el.

*

Ravagiile frigului sunt egalate doar de cele ale foamei. Nu există mâncare prea putredă sau prea dezgustătoare încât să nu se găsească cineva să o înfulece. Nu a rămas cal căzut sau vită care să nu fie mâncată. Nu scapă nici câinii, nici pisicile, nici stârvurile, nici măcar leșurile celor care au murit de frig sau de foame. S-a auzit chiar că oamenii își mănâncă propriile trupuri. Însă nu doar trupurile oamenilor trec prin suferințe cumplite. Și mințile le sunt profund afectate de asaltul combinat al frigului extrem și al foametei. Orice urmă de compasiune umană pare să fi dispărut; nu ne mai pasă decât de noi înșine, și tovarășii noștri ducă-se dracului! Am privit oameni întinzându-se pe jos și murind cu o indiferență totală și am văzut alți oameni așezându-se pe leșurile celor căzuți ca să se ferească de zăpadă. Disperarea și nebunia i-au cuprins pe cei mai mulți și oamenii mor rostind, cu ultima răsuflare, cele mai cumplite blesteme împotriva lui Dumnezeu și a semenilor lor.

Nu o puteam consola. Se prăbuși pe podea.

CAPITOLUL 25

MARIE-LOUISE

Palatul Tuileries, Paris, decembrie 1812

Căzuse zăpada la Paris. Priveam pe fereastra Camerei de Consiliu și totul era alb: băncile, fântânile, chiar și copacii. Fiul meu era afară, cu Sigi, pentru ca preceptorul să îi poată explica cum se formează gheața. Peste trei luni, Franz va împlini doi ani. Monsieur Laurent îmi spunea că știe deja câteva sute de cuvinte, inclusiv *grădină* și *pictură*.

În spatele meu, ducele de Feltre își drese vocea.

— Maiestatea Voastră este gata?

Ședința zilnică a Consiliului de Regență trebuia să înceapă, și bărbații strânși în jurul mesei mă așteptau. Am aruncat o ultimă privire grădinilor îmbrățișate de iarnă.

— Da, sunt gata.

L-am urmat pe ministrul de război al soțului meu până la masa de consiliu și mi-am ocupat locul în scaunul împăratului. Pe acest scaun, cu brațele acoperite de catifea moale și cu pernuțe la spate, am aflat despre morțile celor aproape o jumătate de milion de oameni. Unii au murit din cauza molimelor războiului, alții de foame, însă cei mai mulți au fost spulberați în timpul luptei. Și când totul s-a terminat și Moscova a fost arsă din temelii, ruinele i-au aparținut soțului meu.

A așteptat timp de cinci săptămâni un cuvânt de la țar. Treizeci și cinci de zile în tabere măcinate de boli, în timp ce iarna se apropia din toate direcțiile, asemenea unui spectru al morții. Și, când nu a venit nici un cuvânt, le-a ordonat soldaților să-și înceapă drumul spre casă.

Rapoartele din timpul marșului au fost prea înfiorătoare pentru a le putea înțelege. Soldați bolnavi abandonați pe marginile drumurilor, lăsați pe mâinile rușilor care să-i mutileze și să-i tortureze. Bărbați strigându-și mamele în delirul foametei. Ne-au spus că sunt minus douăzeci de grade la Moscova și că, atunci când un soldat vorbește, suflarea îi îngheață în aer. Iată ce a obținut soțul meu cu dragostea lui pentru război. Și iată ce se întâmplă, fără ca eu să fi făcut ceva pentru a-l împiedica. Priveam în jur. Nimeni dintre cei prezenți nu își dorise războiul cu Rusia. Soțul meu nu a ascultat de nimeni, în afară de el însuși.

— Avem vești, Maiestatea Voastră, mă informă ducele.

„Dar mereu avem vești și veștile sunt mereu sumbre."

— Împăratul Franței se întoarce acasă.

Ministrul de război avea o expresie sfioasă.

— Vine înaintea oamenilor lui, cu sania.

M-am ridicat de la masă.

— Abandonează armata?

„Tatăl meu mai degrabă ar muri decât să-și părăsească armata decimată."

Ducele ridică mâinile.

— Niciodată, Maiestate.

Mi-am imaginat scena. Napoleon, furișându-se în mijlocul nopții înspre o sanie la care sunt legați doisprezece câini. „Lașul! Un laș arogant și egoist…"

— A trimis cinci sute de mii de oameni la moarte…

— Nu chiar cinci sute de mii.

— Am văzut listele! am strigat. În fiecare zi. Soldații dispăruți, victimele, răniții…

„Traversează gheața într-o sanie. Împăratul Franței!" Imaginea era ridicolă.

— Ce îi veți spune când va sosi?

Ducele își drese vocea.

— Că, dacă speră să-și păstreze coroana, trebuie să acționeze repede. Se vorbește despre o lovitură în Paris.

— O revoluție?

Greșeala fatală a mătușii mele a fost că nu a crezut în semnificația acestui cuvânt.

— Nu aș vorbi despre o *revoluție*… încă.

— Și ce vor oamenii?

Ducele își coborî privirea.

— Își vor fiii și soții înapoi.

Nimeni nu vorbea. Mi se rupea inima când mă gândeam la durerea mamelor și soțiilor ale căror mese vor fi goale de Crăciun. Au fost chemați la luptă bărbații între șaisprezece și șaizeci de ani, ceea ce înseamnă că vor fi femei în Franța care și-au pierdut în Rusia atât soții, cât și fiii. Este un tribut de sânge pe care nici o casă nu ar trebui să îl plătească. Mă gândeam la propriul meu fiu și îmi venea să plâng.

Ar fi trebuit să fac mai mult. Când a plecat Napoleon, ar fi trebuit să îl implor să facă pace cu țarul. Dar am fost egoistă și nu m-am putut gândi decât la nenumăratele feluri în care viața mea ar fi mai bună fără el în Franța.

Ducele îmi întinse o hârtie.

— Scoatem astăzi buletinul informativ cu numărul douăzeci și nouă.

Arăta la fel ca acela cu numărul douăzeci și opt.

— Dacă Maiestatea Voastră dorește să îl citească…

Începea cu o descriere a pierderilor armatei lui Napoleon. Apoi detalia toată

greutățile întâmpinate în Rusia: drumurile noroioase, râurile înghețate… Însă cea mai mare nenorocire era vremea. Buletinul 29 menționa că zăpada este cauza înfrângerii lui Napoleon. Nu ambiția sau lăcomia, ci pur și simplu gerul. Apoi se sfârșea astfel: „Sănătatea Maiestății Sale nu a fost nicicând mai bună“.

Priveam chipurile solemne ale membrilor Consiliului de Regență și le-am spus simplu:

— Și-a pierdut mințile.

Nimeni nu mă contrazise.

Au trecut șapte zile și n-am primit nici un cuvânt de la împărat. Stăteam în camera fiului meu împreună cu Hortense și ne imaginam ce s-ar putea întâmpla când va sosi.

— Își va reconstrui armata, spuse ea. Întotdeauna se vor găsi băieți dornici să lupte pentru pământ și glorie.

Se uită la Franz care își călărea căluțul de lemn și ochii i se umplură de lacrimi.

— Soțul meu spune că fiii mei nu vorbesc decât despre Napoleon, mărturisi ea. Vor să se costumeze în soldați și să se joace de-a războiul.

— Sunt tineri, i-am zis eu. Nu au văzut vărsare de sânge. E altceva când arma din mâna ta e reală și trebuie să iei viața unui om.

Așa mi-a răspuns tata atunci când i-am scris cât de mult îi plac lui Franz săbiile. De când eram regentă, primeam scrisorile lui o dată pe săptămână.

— Până și fiul Domniei Voastre va dori să meargă la război într-o zi. Asta fac băieții, atunci când cresc.

— Nu și al meu.

Dar Hortense mă privi compătimitor.

— Noi l-am avertizat, spuse ea încet.

Era îmbrăcată într-o rochie albastră groasă, iar blana albă de la guler a fost un dar de la Napoleon. Cu toată lăcomia lui, nu a fost niciodată avar.

— Până și mama i-a spus că țintește prea departe atunci când se gândește să construiască un imperiu. De ce nu se mulțumește cu Franța? De ce a trebuit să încerce să cucerească Egiptul și Rusia?

Sau Austria și Polonia?

— Ce spune mama ta acum?

Îmi privi chipul și, când fu sigură că nu sunt supărată de faptul că Joséphine păstrează legătura cu soțul meu, îmi spuse:

— Se teme pentru el. Crede că Marea Britanie va simți mirosul de sânge și va veni în Franța după pradă. Întotdeauna a urât Marea Britanie. Napoleon este de părere că George al III-lea nu merită să o conducă.

— Am citit ziarele, i-am zis. Au spus-o înainte de nunta mea și o spun din nou: că mama ta a fost talismanul lui. Că a fost steaua lui norocoasă și că, alungând-o, a

alungat și strălucirea ei.

— Jurnaliștii! protestă Hortense. E meseria lor să facă povești din nimic.

— Dar oamenii cred asta acum, nu-i așa?

Tăcerea ei îmi spunea tot ce trebuie să știu. Nu trecuse mult timp de când francezii fuseseră destul de supărați încât să execute o regină. Rămăseseră și astăzi același popor, cu aceleași pasiuni și resentimente, doar că acum pierderile erau mai mari.

— Și dacă Marea Britanie ne declară război? am întrebat cu voce stinsă. Te-ai gândit ce se va întâmpla cu noi?

Dacă încep revoltele, va trebui să ne organizăm singure fuga din Franța. Soțul lui Hortense este în Austria, cu fiii ei, sub protecția tatălui meu. Soțul meu este undeva între Moscova și Paris.

— Vom fugi, spuse Hortense. Nu vom avea încotro. Nici o armată străină nu ne va mai arăta acum bunăvoință.

M-am uitat la fiul meu, cu buclele lui lungi, aurii, și cu obrajii trandafirii. Napoleon a arătat vreodată așa? Nu mi-l pot imagina pe soțul meu jucându-se liniștit, mângâind un căluț de lemn și dându-i un nume precum Jacques sau Antoine. Dar trebuie să fi existat un timp când era și el neprihănit; când era suficient să se uite la Madame Mère, pentru ca ea să știe că va face întotdeauna orice pentru el. Apoi însă îmi amintesc furia lui când mi-a împins fața într-un bol cu mâncare și mă gândesc la Franz, pe care nu îl lăsa să-și întrerupă lecțiile și pe care, într-o zi, nu-l va lăsa să părăsească câmpul de luptă – și îmi dau seama că, dacă se va ajunge acolo, într-adevăr vom fugi. „Atunci, îmi voi duce fiul în Austria.“

Însă în seara de optsprezece decembrie, un tânăr servitor intră în fugă în Sala Mare. În ciuda războiului, fuseseră atârnate ghirlande de Crăciun deasupra ușilor de lemn și ramuri vesele de vâsc se înălțau în vaze de aur. Madame Mère juca împreună cu Caroline cărți în timp ce zeci de alți curteni erau prinși fiecare în jocurile lor. Aveam și muzică, dar, adevărul fie spus, atmosfera nu părea prea veselă. Discutam cu Hortense când servitorul își făcu apariția. Nu l-am văzut în spatele meu, așteptând să îi acord atenție, și Hortense fu cea care întrerupse conversația noastră.

— Maiestatea Voastră…

Arătă spre cineva în spatele meu. M-am întors și am văzut un băiat într-o livrea albastră cu auriu, care aștepta nerăbdător să vorbească.

— Este… Este cineva care dorește să vă vadă, spuse el.

Aruncă o privire stingherită către oamenii care se uitau la el, apoi se aplecă spre mine și îmi șopti.

— Spune că este împăratul Franței.

Am schimbat o privire cu Hortense și ne-am ridicat numaidecât.

— Unde este?

— La porți, Maiestatea Voastră, dar gărzile nu sunt sigure. Nimeni nu poate fi sigur.

Am traversat salonul până la Madame Mère și am bătut-o pe umăr.

— Puteți veni cu mine?

Auzi tensiunea din vocea mea și acceptă pe dată.

— Ce este? întrebă Caroline și, când am refuzat să răspund, și-a azvârlit cărțile și a venit după noi.

Un bătrân într-o haină gri stătea în fața porților. Avea o barbă mată și umerii îi erau gârboviți de frig.

— *Mio Dio!* am auzit-o pe Caroline șoptind, și Hortense rămase înmărmurită în fața lui.

Era de nerecunoscut.

— Napoleon? strigă Madame Mère și alergă spre el, dar gărzile se așezară în fața ei, nelăsând-o să treacă.

— Sunteți sigură că este împăratul, Madame? o întrebară.

— Îmi cunosc propriul fiu! Lăsați-l să treacă! le porunci. Nu-l vedeți că stă în frig?

Bărbații se uitară la mine și silueta vorbi:

— Marie-Louise, spuse tandru. Nu știi cine sunt?

— Nu știam. Dar acum că te aud vorbind...

Își scoase pălăria și am rămas șocată să văd cât de mult albise.

— Ce mai face regele Romei?

— Are aproape doi ani acum.

„Și e fericit“, aș fi vrut să îi spun. „Mulțumit de viața lui.“ În schimb, am rostit așa cum știam că se cuvine:

— Îi este dor de tatăl lui.

Napoleon zâmbi și acum semăna chiar și mai puțin cu cel de altădată.

— Mă voi spăla și voi fi în apartamentele tale la orele șapte.

Se uită la Hortense și îi prinse bărbia în palmă.

— I-am poruncit fratelui meu să se întoarcă cu fiii tăi. Vreau ca întreaga familie Bonaparte să fie în Franța.

— De ce? Va fi război?

— Numai Dumnezeu știe, iar eu și cu El nu ne vorbim momentan.

I-am dat voie împăratului Franței să intre în Palatul Tuileries și vestea se răspândi pe dată. Curtenii ne salutară pe holuri și se auziră strigăte de: *Vive l'imperator!* în timp ce treceam. Madame Mère vărsa lacrimi de bucurie și Caroline își scuza soțul, pe Murat, care părăsise armata acum o lună pentru a-și apăra propriul regat, Neapole. Toată lumea vorbea deodată și, după luni întregi de tăcere încordată, era prea mult.

Am urcat scările către apartamentul meu și, cu toate că Hortense se oferi să vină cu mine, voiam să fiu singură. Am pierdut regența Franței. Scrisorile tatălui meu, care au sosit în fiecare săptămână, uneori chiar și de două ori, nu vor mai ajunge la mine. Iar Franz se va întoarce la studiul lui riguros, fără timp de joacă. Într-o singură seară, am devenit din căpitan, pasager. Știam că ar fi o crimă împotriva lui Dumnezeu să îmi doresc ca războiul să fi durat mai mult, dar când mă gândeam cât de puțin îl voi vedea pe Franz de acum, îmi venea să mă prăbușesc la gândul că Napoleon se întorsese acasă definitiv.

În camera mea, Sigi dormea mulțumit lângă foc. Începu să dea din coadă de îndată ce mă văzu, dar nu făcu nici o încercare să se miște. Nu-l învinovățeam. Era frig. M-am așezat la comoda mea și mi-am scos agrafele de argint din păr, aranjându-mi buclele în așa fel încât să-mi cadă de ambele părți ale feței. Oare Ferdinand m-ar mai recunoaște dacă ne-am vedea acum? Au trecut aproape patru ani. Părul meu era mai lung și fața îmi era ușor mai slabă, acum că Franz avea aproape doi ani. Am auzit ieri un curtean spunându-i ducesei de Feltre că arătam cu zece ani mai bătrână decât cei douăzeci și doi pe care îi aveam. M-am privit din profil și m-am întrebat dacă este adevărat.

— Marie-Louise.

Am sărit și mi-am pus mâna pe piept.

— Nu v-am auzit intrând.

Napoleon râse. Era un truc frivol și mi-am dat seama că unele lucruri nu se schimbaseră. Veni spre mine și îmi întinse mâna. I-am luat-o și m-a privit câteva clipe, înainte de a vorbi.

— La fel de proaspătă și de frumoasă pe cât îmi aminteam, spuse el.

— Da. Șase luni sunt o despărțire lungă.

— A încercat să te ademenească vreun bărbat de la curte? întrebă el.

M-am dat înapoi.

— Cu siguranță nu!

— Poți să-mi spui, zise el încet. Sau poate tu ai încercat să ademenești pe cineva. Florile frumoase se întind după ploaie, atunci când nu e soare.

Am scos un sunet revoltat.

— Sunt mamă!

— Și Joséphine este, spuse el sumbru. Asta nu a oprit-o niciodată.

M-am ridicat de pe pat.

— Nu sunt unul dintre soldații tăi, i-am spus pe ton aprins. Cu ei poți vorbi cum dorești, însă eu sunt…

— Împărăteasa Franței, îmi termină el fraza. Și ești mai de preț decât o sută de frați. Mi-au spus că ai domnit bine.

M-am încruntat.

— A fost un test?

— Mai contează?

Mă trase lângă el, pe pat.

— Până și ministrul meu de război a fost impresionat. Ai văzut Buletinul 29?

L-am privit fix.

— L-a văzut întreaga Franță.

Își coborî vocea.

— Ce spun oamenii?

— Au murit cinci sute de mii de oameni, i-am răspuns. Și mai sunt alți francezi care mor în Spania. Două războaie fără nici un deznodământ. Oamenii încep să fie disperați.

— Ce vor de la mine? întrebă Napoleon. Țarul refuză să negocieze. Ai idee în ce condiții am ajuns înapoi, aici? Nu așteptă răspunsul meu. Cu *sania*! De la sublim la ridicol mai este doar un pas.

Nu era nevoie să îl întreb care ar fi fost partea sublimă. Victoria, cu orice preț.

— Au dat foc Moscovei când am ajuns lângă oraș. Munți de flăcări întinzându-se în zare cât marea. Îți poți imagina? Un oraș întreg, arzând. Cel mai grandios lucru pe care l-am văzut vreodată.

Nu știam ce să spun.

— Nu te bucuri că sunt în viață?

— Ba da. „Dar jumătate de milion de oameni sunt morți!“

Se ridică de pe pat. Era îmbrăcat în halat și papuci.

— Am fost la Malmaison înainte de a veni aici, mărturisi el. Și știi ce mi-a spus Joséphine? Că o viață ca a mea valorează cât un milion de alte vieți.

„Atunci este la fel de smintită ca și tine“, am spus în sinea mea.

— Desigur, mulți oameni au fost uciși, îmi explică el. Dar au fost fericiți să moară pentru Franța.

— În râurile înghețate, strigând după soțiile lor?

Păru șocat, însă citisem rapoartele și știam adevărul.

— Țara asta a pierdut jumătate de milion de oameni în timpul revoluției, i-am spus. Și acum, același număr într-un război la răsărit. Întunericul începe să pună stăpânire pe Franța. Nimeni nu mai crede că își va reveni vreodată.

— Atunci, le vom arăta că acesta nu este decât un mic pas înapoi.

Se duse spre ușă.

— Mâine va avea loc un bal pentru sărbătorirea victoriei. După care, dans în fiecare seară, până la Anul Nou.

Am închis ușa și am simțit pe dată cum mi se face rău. Am dat fuga la bazinul cu apă și Sigi a venit după mine, scheunând când m-a auzit vomitând.

— Maiestatea Voastră! am auzit-o pe Hortense strigând din ușă.

Apoi am văzut-o în oglindă și am sărit ca arsă.

— Ce s-a întâmplat? m-a întrebat ea blând.

Îmi ținu părul la spate, cum făceam și eu, dar nu mai ieșea nimic.

— Stați jos.

Mă duse lângă un scaun, dar tremuram atât de tare, încât îmi era greu să stau într-un loc. Luă o pătură din dulap și mă înfășură cu ea.

— S-a întâmplat ceva, spuse ea categoric. Ce v-a spus?

— Îi vom sărbători victoria mâine, am șoptit. Și în noaptea următoare. Și în fiecare noapte, până în ianuarie.

Își puse o mână pe stomac.

— Doar nu vorbește serios!

Însă împăratul dăduse un ordin.

Așa că dansam. În vreme ce Prusia declara război Franței, curtenii umpleau sala de bal, îmbrăcați în hainele lor cele mai bune. Și, când Marea Britanie, Rusia și Suedia îi urmară Prusiei, noi valsam mai departe. Nu mai erau tineri. Fuseseră toți răniți sau uciși în luptă. Dar bătrânii curteni, care nu au mai fost buni de război, dansau cu tinerele femei care își jeleau soții.

Când Pauline se întoarse de la cine știe ce băi la care stătuse ascunsă, nopțile au devenit și mai lungi. Nimic nu putea opri familia Bonaparte. Erau hotărâți să danseze până când nu mai rămânea nimic, nici măcar podeaua de sub ei.

Miniștrii veneau și îmi cereau mie ajutorul, însă nu le puteam spune nimic care să le fie de folos.

— Ce vrea să facă? mă întrebau. Se pregătește de război?

Dar Napoleon păstra tăcerea. Mânca, și dormea, și petrecea ore lungi în apartamentele luxoase ale lui Pauline. Știu că ar fi trebuit să-mi doresc să-l țin departe de ea, dar eram recunoscătoare pentru momentele în care nu eram nevoită să-l văd, chiar dacă nu îmi mai puteam petrece zilele cu fiul meu. Apoi, în noaptea de Anul Nou, în timpul valsului, mi-a spus:

— Tatăl tău ne-a trădat și s-a aliat națiunilor care pregătesc războiul împotriva Franței.

M-am oprit din dans, dar el a vrut să continue.

— Știu că loialitatea ta este față de mine și de imperiul nostru, dar o lovitură zdrobitoare trebuie dată oricui se ridică împotriva mea. Îmi pare rău.

Îmi luă bărbia în palma lui și inima începu să-mi bată mai repede. Voia să mă trimită la închisoare? Și Franz? Lacrimile îmi umplură ochii și Napoleon mi le șterse cu dosul palmei.

— Împărăteasa mea cu inima bună! spuse el, compătimitor.

— Ce se va întâmpla?

— Va trebui să îți cer ceva foarte greu.

Nu mai puteam auzi muzica. Până și Pauline, care stătea lângă ducele de Feltre și ne urmărea, dispăru învăluită în ceață.

— Da?

— În aprilie, când voi pleca pentru a lupta împotriva tatălui tău, voi avea nevoie să fii regentă.

Împărătesei, la Malmaison

1812

Am primit scrisoarea ta din zece iunie. Nu văd nici o piedică în a te duce la Milano, pentru a fi lângă vicereginǎ. Ar fi bine să mergi incognito. Îți va fi foarte cald.

Eu sunt foarte sănătos. Eugène este bine și se comportă bine. Nu te îndoi niciodată de interesul meu pentru binele tău și de afecțiunea mea.

Napoleon

Malmaison, 1812

M-ai readus la viață, draga mea Hortense, când mi-ai spus că i-ai citit împărătesei scrisorile de la împărat. Este foarte amabilă că ți le-a arătat. Îi sunt nespus de recunoscătoare pentru prietenia pe care ți-o arată. Mărturisesc că sunt tot timpul exagerat de nerăbdătoare. De ce nu îmi scrie Eugène? Sunt forțată, pentru a-mi potoli agitația, să cred că împăratul îi interzice să-mi scrie, că nu îngăduie scrisori personale.

Noapte bună, fiica mea. Te îmbrățișez din toată inima și din toată inima te iubesc.

Joséphine

1812

Buna mea mamă, îți scriu de pe câmpul de luptă. Împăratul a câștigat o mare victorie asupra Rusiei. Lupta a durat treisprezece ore. Am comandat flancul drept și sper că împăratul va fi mulțumit.

Nu îți pot mulțumi îndeajuns pentru atenția și bunătatea pe care le manifești față de mica mea familie. Ești adorată în Milano, la fel ca pretutindeni. Oamenii îmi scriu, povestindu-mi lucruri încântătoare despre tine; ai câștigat dragostea tuturor celor care te-au cunoscut.

Adieu. *Te rog să îi dai vești despre mine surorii mele. Îi voi scrie și ei mâine.*

Fiul tău care te iubește, Eugène

1813

CAPITOLUL 26

PAULINE BORGHESE

Palatul Tuileries, Paris, ianuarie 1813

Stăteam întinsă pe șezlong și priveam plafonul Palatului Tuileries. Încercam să inspir adânc, dar nu mai conta. În Santo Domingo, în Milano, în Fontainebleau – partea asta este mereu la fel. Mi-am depărtat și mai mult picioarele, așteptând să termine, și, când lăsă pătura și-și drese glasul, am știut că e gata. Mă așteptă să îmi revin și, după ce mi-am tras rochia și mi-am pus pantofii, doctorul Halle începu:

— Aș vrea să vă pun o întrebare foarte personală, Alteța Voastră. Câți amanți ați avut în ultima săptămână?

I-am aruncat o privire doctorului meu personal, doctorul Peyre, care a insistat ca acest ginecolog să vină astăzi să-mi facă un control. M-am ridicat de pe șezlong și doctorul Halle gesticulă.

— Este important, Alteța Voastră.

— Ce vreți să insinuați?

— Dacă ați putea răspunde la întrebare…

Doctorul Peyre, care se înroșise la față, interveni:

— Ne-ar fi de ajutor dacă i-ați răspunde, recunoscu el.

Încercam să mă gândesc. „Cine știe?“

— Doi? Trei?

— Bărbați diferiți? vru acesta să se asigure.

— Desigur. M-ați întrebat de amanți, nu de relații.

Doctorii schimbară o privire între ei și m-am așezat.

— Nu sunt pe moarte?

— Nu.

Dar doctorul Halle avu o ușoară ezitare.

— Aveți *furor uterinus*.

— Nu înțeleg.

— V-ați suprasolicitat canalul vaginal.

Mă așteptam să râdă. Și, cum ambii bărbații rămaseră la fel de serioși, îmi sări țandăra.

— Afară!

Am sărit de pe scaun și am urlat cât am putut de tare:

— Afară!

— Alteța Voastră…

— Nu vreau să mai aud nici un cuvânt.

Paul apăru în ușă și am arătat spre doctori.

— Ia-i de aici. Nu vreau să-i mai văd niciodată, pe nici unul!

— Dar, Alteța Voastră… insistă doctorul Peyre.

Era doctorul meu de zece ani.

— Nici măcar pe dumneata!

Eram atât de furioasă, încât tremuram.

— Ce-au făcut? mă întrebă Paul, când se întoarce.

— Au vrut să mă convingă… au vrut să pretindă…

Nici nu puteam să spun. Nu mă puteam lăsa afectată. Oricum, ce știu oamenii ăștia? Fiecare spune altceva. Unul era sigur că am gonoree, altul jura că e cancer la stomac. Acum mă făceau nimfomană.

— Nu contează, am spus. Cine este doctorul lui Marie-Louise? Blondul ăla chipeș?

— Doctorul Espiaud?

— Da! Spune-i că vreau să îl văd mâine.

Paul ezită.

— Nu mai poate aștepta?

Am tras aer în piept și am dat din cap.

— Nu mai vreau să fiu pipăită astăzi.

Dar Paul se întoarse cu doctorul Espiaud înainte de cină. Mă întrebam dacă mai există altcineva pe pământ care să fi îndrăznit așa ceva. Poate de Canouville. Poate că el.

— Șambelanul Domniei Voastre îmi spune că sunteți în suferință, începu doctorul, vorbind din ușa salonului meu.

Era înalt și blond, cu cei mai mari dinți pe care i-am văzut vreodată. Dacă l-ar vedea micuțul meu artist italian, Canova, l-ar sculpta în postură de zeu.

— Pot să intru?

M-am retras un pas ca să îl las să treacă, apoi i-am strâns cu putere mâna lui Paul, după ce intră doctorul.

— Mulțumesc, i-am șoptit, atât de bucuroasă că era lângă mine.

Am citit surpriza pe chipul lui Espiaud când a intrat. Încăperea este practic pustie, golită de tot mobilierul scump. Nu a mai rămas aproape nimic, în afară de canapele și de șezlong.

— Alteța Voastră plănuiește o excursie? întrebă el.

— Doctorii îmi recomandă să plec într-un loc cald. Săptămâna viitoare voi fi la Nisa.

Dar își plimbă ochii prin încăpere și am știut ce gândește. O prințesă nu își împachetează urnele de marmură și tablourile pentru o simplă excursie în sud. Familia imperială se pregătea de altceva.

— Unde să efectuăm examinarea, Alteța Voastră?

— Salonul este foarte bun. Șambelanul meu va aștepta afară până când terminăm.

Paul se scuză, iar eu m-am întins pe canapea.

— Am vorbit cu doctorul Peyre…

— Omul ăla nu știe nimic.

— Se prea poate, dar mi-a prezentat istoricul stării de sănătate a Alteței Voastre. După această examinare, voi trage propriile concluzii.

— Nu credeți că este ceva grav? am întrebat.

— V-aș minți dacă v-aș spune că nu. Sunteți în suferință de șapte ani, și de doi ani aveți dureri cumplite.

Da. Credeam, la un moment dat, că așa mă pedepsește Dumnezeu pentru că mi-am pierdut inocența în casa Clary. „Ești cea mai frumoasă fată din Marsilia", mi-a spus Clary. „Nu mă poți învinovăți pentru că vreau asta." Așa că am ales să îl cred și să mă învinovățesc pe mine. Apoi m-am măritat cu Leclerc și, dintr-odată, am înțeles. Nu era ceva în neregulă cu mine – asta își doreau toți bărbații.

— Dacă binevoiți să vă întindeți pe canapea, spuse doctorul Espiaud, și să vă ridicați rochia…

Am făcut ce îmi cerea și am așteptat durerea inevitabilă. Doar câteva momente.

Unu… doi… trei…

Se ridică și își notă în grabă ceva în carnetul lui. Apoi îmi spuse să respir și mă pipăi din nou. După ce termină, am făcut eforturi să mă ridic fără să mă strâmb.

— Îmi cer scuze pentru că v-am provocat durere, spuse el încet.

Am dat din cap. Îmi era prea rău ca să vorbesc.

— Din câte am văzut și din ceea ce mi-a spus deja doctorul Peyre, cred că este vorba de o infecție a tuburilor falopiene.

Nu aveam nici cea mai vagă idee ce înseamnă asta.

— Se poate trata?

— Vă sugerez un climat mai cald, așa cum a spus și doctorul Peyre, și vă sfătuiesc să vă abțineți de la orice… *activitate*, cât de des puteți. E posibil să nu fie asta cauza, însă, fără îndoială, agravează situația.

Era atât de frumos, atât de calm, încât nu-mi venea să cred că e doctor. Ar fi trebuit să se fi născut curtean. Cine știe pe ce culmi ar fi putut să se ridice atunci, fiindcă frumusețea este la fel de utilă ca și bogăția, la curte.

— Ar mai fi și altceva? l-am întrebat.

— Da. Și asta ar cântări cel mai greu dintre toate.

Mi-am ținut respirația.

— Este posibil să fiți infectată cu *chaude-pisse.*

„Gonoree.“

— Doctorul Peyre mi-a spus că aplicați lipitori pe zonele intime pentru a diminua durerea. Vă recomand să nu mai faceți asta. Mai mult, ar fi bine să evitați orice stimulare care nu este necesară.

— Și băile? l-am întrebat.

— Călduțe.

— Chiar și când mă îmbăiez în lapte?

M-a privit curios și i-am explicat.

— E pentru piele.

— Dacă Alteța Voastră consideră că este necesar, atunci da. Chiar și lapte călduț.

Am recapitulat în tăcere tot ce mi-a spus doctorul Espiaud. Vocea lui nu părea să ascundă nimic de mare gravitate. De fapt, dacă îl priveam cu atenție, nu părea extrem de îngrijorat. Sigur, am dureri. Dar poate că avea dreptate. Dacă eram atentă și mă limitam la un singur amant, poate că avea să treacă.

— Alteța Voastră înțelege ce spun?

— Da. Va trebui să fiu mai prudentă, i-am spus.

— Chiar și la Nisa.

Colonelul Augustin Duchand va fi acolo. Mă voi mulțumi doar cu atențiile lui.

— Dar ce se întâmplă dacă mi se face rău? l-am întrebat.

— Va trebui să găsiți un doctor.

— Dar doctorul Peyre nu mai este în serviciul meu.

Mi-am lăsat capul într-o parte.

— Ați dori să călătoriți în suita mea?

Ezita.

— Am obligații aici, Alteța Voastră. Sunt plătit…

— Oricât îți plătește împărăteasa, eu îți dau dublu.

Clipi.

— Sunteți generoasă…

— Triplu!

Ochii lui albaștri se lărgiră și i-am zâmbit.

— Plecăm peste șapte zile.

Când află despre noul meu doctor, fratele meu îmi năvăli în cameră.

— Unde te duci?

Privi în jur. Totul fusese împachetat. Nu mai erau nici măcar covoarele groase, pe care nu mă puteam aștepta să le folosesc la Nisa. Mă uitam în ochii lui și știam că se gândește la Corsica. Cu douăzeci de ani în urmă, ne-am părăsit în fugă casa, fără nimic altceva decât hainele de pe noi. Acum, familia Bonaparte fugea din nou, doar că, de această dată, în mătăsuri și blănuri. Se opri în fața noii mele cutii de bijuterii și

întinse mâna pentru a atinge sideful.

— Asta e nouă.

— I-am comandat-o lui Michelot luna trecută.

— Cincisprezece mii de franci cel puțin.

Avea ochi de negustor când venea vorba de prețuri.

— Paisprezece. Am pus totul acolo, i-am spus. Parura cu smaralde, perlele haitiene. Fiecare acțiune de stat pe care mi-ai dat-o a fost transformată în bijuterii.

Întoarse privirea.

— Unde am ajuns…

— Suntem familia Bonaparte, i-am spus. Ce contează câteva diamante, dacă îți pot cumpăra o armată?

— Am auzit că ți-ai vândut și proprietățile. Trei sute de mii de franci. Asta e totul. Totul, Pauline. Ce ți-a mai rămas?

— Titlurile. Voi fi întotdeauna prințesa Borghese. Voi avea întotdeauna o casă, cât timp va trăi Camillo.

Îmi luă mâna și știam că pe Marie-Louise nu o atinsese niciodată astfel, cu atâta tandrețe și afecțiune.

— Îmi va fi dor de tine.

— Îi vei învinge, i-am spus.

— Desigur, dar va fi o luptă lungă și sângeroasă.

Mi-am trecut mâinile pe după gâtul lui și mi-am așezat obrazul pe umărul lui. Mirosea a foc.

— De ce ai numit-o pe ea regentă? Tatăl ei este un trădător. I-ar putea da Parisul pe tavă.

— Acest gând nu i-ar trece niciodată prin minte.

— De unde știi?

— Pentru că face mereu ce i se spune, chiar dacă asta înseamnă să-și vadă fiul doar o dată pe zi, seara. Îmi va fi credincioasă.

— Și Nisa?

— Te voi vizita de îndată ce-mi va permite situația.

— În martie? l-am întrebat.

— Chiar mai devreme.

Dar soarta este un cal sălbatic care și-a pierdut frâul și nu mai poate fi controlată de cei din familia Bonaparte. În vreme ce îl așteptam pe Napoleon pe plajele calde ale Nisei, Paul îmi aducea vești reci de la Paris. Olanda a capitulat în fața națiunilor aliate împotriva noastră. A urmat Elveția, apoi Spania. Cu fiecare excursie a lui Paul, eram mai obosită și mai bolnavă. La sfârșitul lunii octombrie, nu mai era nevoie să se ducă până la Paris. Întreaga lume aflase ce se întâmplase la Leipzig. Fratele meu pierduse Germania și imperiul nu mai exista.

— Trebuie să mâncați ceva, Alteța Voastră.

— Ți-am spus că nu mi-e foame.

Doctorul Espiaud se uită la Paul, însă nici unul din ei nu mă putea forța să mănânc. M-am întins pe pernele mele și am închis ochii.

— Alteța Voastră…

Dar primise răspunsul meu acum o oră.

Am simțit cum salteaua patului s-a lăsat ușor și eram sigură că era Paul. Îmi va spune că și el și-a pierdut o casă. Că știe cum e să-ți pierzi familia într-un război. Dar el nu va înțelege niciodată cum este să câștigi un imperiu, pentru ca apoi să-l vezi făcut bucățele de niște națiuni înfometate.

— Paoletta, spuse încet o voce binecunoscută.

Nu îmi puteam da seama dacă eram trează sau visez.

— Maria Paoletta, deschide ochii!

M-am supus. „Napoleon?“

— Napoleon, am șoptit.

Ne-am îmbrățișat atât de strâns, încât abia dacă mai puteam respira. Am ieșit de sub cuverturi.

— Asta e o uniformă *austriacă*?

Napoleon se uită la Paul, care înțelese și plecă.

— Numai așa am putut veni aici. Oamenii mărșăluiesc în stradă împotriva mea, cer întoarcerea dinastiei de Bourbon. Nu ai văzut cocardele albe?

— Nu am mai ieșit din vilă de zile bune.

— Ești bolnavă?

— De grijă. Ai nouă sute de mii de oameni și doar jumătate îți sunt cu adevărat credincioși. De ce fac asta? Ce au cu noi?

— Nu e vorba de *noi,* spuse el încet. Aliații spun că lupta lor este cu mine, nu cu Franța.

— Și dacă invadează Parisul? Crezi că soldații ruși își vor aminti asta atunci când vor găsi femei frumoase singure în casele lor?

— Atunci Dumnezeu va trebui să le apere. Eu am făcut tot ce am putut pentru acest popor.

S-a ridicat de pe pat și i-am prins cu disperare brațul.

— Nu pleca!

— Mă așteaptă armata, Paoletta.

— Poate să mai aștepte până mâine. Te rog. Doar noaptea asta.

Îmi privi halatul care se deschisese.

— Nu știu când o să te mai văd.

Respiră greu.

— O singură noapte.

Napoleon către generalul Savary

Dresda, 13 iunie, 1813

Îmi doresc pace și acest lucru mă preocupă mai mult decât pe oricine altcineva… însă nu voi încheia o pace dezonorantă, una care să atragă după sine un război chiar și mai violent, șase luni de acum încolo.

Napoleon către contele Metternich

Aprilie, 1813

Nu pot lua inițiativa; ar însemna să capitulez de parcă aș fi sub asediu. Ceilalți trebuie să îmi trimită propunerile lor [pentru tratativele de pace]. Dacă închei o pace dezonorantă, voi fi detronat. Sunt un om nou; trebuie să acord mai multă atenție opiniei publice, pentru că am nevoie de ea. Francezii au o imaginație bogată: adoră faima și emoția, și sunt foarte agitați. Știți principala cauză a căderii Bourbonilor? Totul a început de la [înfrângerea francezilor în lupta de la] Rossbach.

Napoleon către Marie-Louise

1813

Ar fi pace dacă Austria nu ar încerca să se scalde în ape tulburi. Împăratul [austriac] este înșelat de Metternich, care a fost cumpărat de ruși. Pe deasupra, este un bărbat care crede că a face politică înseamnă a minți.

1814

CAPITOLUL 27

PAUL MOREAU

Palatul Tuileries, Paris, martie 1814

Eram singura trăsură de pe drum și peisajul încremenit de țară era înfricoșător. Nici măcar atunci când corăbiile de război franceze au sosit în Santo Domingo nu s-au golit satele. Vizitiul ne-a prevenit să ținem perdelele trase, dar, în timp ce înaintam, era imposibil să nu ne uităm afară. Prăvălie după prăvălie, toate au fost abandonate, având obloanele la ferestre și uși închise cu zăvoare. În jurul fermelor nu se zărea picior de om.

— Ați mai văzut așa ceva? am întrebat.

— În timpul primelor zile ale revoluției, spuse doctorul Espiaud. Împăratul a devastat orașele din jurul Moscovei. Jafuri… violuri… și acum rușii vin să se răzbune.

Am tras perdeaua și m-am rezemat de spătarul canapelei. Am fugit din Haiti ca să evit ravagiile războiului, însă războiul m-a găsit în Franța. Făceam o greșeală că mergeam la Paris? Când anume soseau rușii era un mister; puteam să ajungem înaintea lor cu săptămâni întregi, sau cu o singură zi. Dar Pauline voia să afle noutățile și, mai important, doctorul Espiaud avea nevoie de doctorii din Palatul Tuileries. Acesta a refuzat să îmi spună de ce anume suferea prințesa, dar eu știam. Devenise înspăimântător de slabă, iar ochii ei mari și negri priveau în gol de pe un chip mai palid decât marmura. Doamnele ei spuneau că era doar neliniștită, însă eu unul nu mai credeam povestea asta.

Am stat treaz cu Pauline întreaga noapte. A vrut să numere banii pe care i-a strâns pentru fratele ei – tot ce a câștigat din vânzarea bijuteriilor. Îi vedeam întruna degetele tremurânde plimbându-se peste bani, numărându-i iar și iar. Trăsura se opri brusc și doctorul Espiaud se încruntă. Trase perdelele și, cât vedeai cu ochii, drumul era ticsit de trăsuri și de cai care se împingeau, încercând să câștige spațiu, în vreme ce proprietarii lor se zoreau să iasă din oraș.

— Au sosit? strigă o femeie dintr-o trăsură care se apropie.

Espiaud clătină din cap.

— Noi venim de la Nisa.

— Ați greșit direcția! strigă altcineva.

Când am ajuns în oraș, era o nebunie totală; caii și trăsurile aproape că încălecau unele peste altele. Mii de oameni fugeau, și se pare că toți cei cu o oarecare situație plecaseră deja. Vedeam femei în stradă rugându-se de străini să le ajute să scape și îmi aminteam disperarea din ochii femeilor atunci când francezii au debarcat în Haiti. Am văzut un bărbat în vârstă aplecându-se dintr-o trăsură și promițându-i unei tinere drăguțe un loc – pentru un preț. O să plătească fie în trăsură, fie când or veni soldații, îi spuse. Când fata acceptă, îi întinse mâna. Nimeni nu știa ce va însemna invazia rușilor. Dacă austriecii erau cu ei, mărșăluind sub stindardul habsburg, atunci Parisul ar fi putut fi cruțat. Dar dacă rușii veneau singuri, nu va exista pic de milă.

De la porțile orașului, mai făceam încă trei ore până la Palatul Tuileries. Înăuntrul palatului, haosul era chiar și mai mare. Servitorii alergau dintr-o încăpere în alta, strigând și trăgând cufere după ei.

— Unde este împărăteasa? întrebă doctorul Espiaud.

Un servitor se opri doar cât să arate spre capătul holului.

— Cu Consiliul de Regență, Monsieur. Hotărăște dacă să părăsească sau nu capitala.

Am dat fuga în Camera de Consiliu. Miniștrii nu s-au mai obosit să închidă ușile, așa că am rămas afară, împreună cu vreo alți zece curteni, și îl ascultam pe Joseph Bonaparte vorbind foarte tare despre ce mai poate fi salvat din imperiul Bonaparte. Acum nouă luni, era regele Spaniei, numit de Napoleon. Apoi a pierdut lupta de la Vitoria, împotriva englezilor.

— Nu există om mai credincios lui Napoleon decât mine! Dar să-i cerem împărătesei să rămână în acest palat înseamnă să o condamnăm la moarte!

— Dacă împărăteasa fuge, ce mesaj va trimite oamenilor? îl contraatacă ducele de Feltre. Am putea la fel de bine să fluturăm steagul alb!

— Și ce altă culoare propuneți? îl atacă Joseph. Vedeți cumva armata fratelui meu mărșăluind înspre oraș? Se aude că ar fi măcar aproape?

— Este un risc pe care nu ni-l putem asuma, spuse ducele de Cambacérès. Talleyrand?

Eram șocat. Nu exista ministru în Franța mai puțin demn de încredere decât Talleyrand. Până și ultimul curtean știa că a tratat atât cu Austria, cât și cu Rusia în timp ce pretindea că acționează exclusiv pentru binele Franței. Nimeni nu putea ști cu certitudine pe cine susține Talleyrand, în afară de Talleyrand. Însă în spatele fiecărei schimbări de guvern din Franța ultimilor douăzeci de ani s-a aflat acest om.

Consiliul de Regență îl așteptă să vorbească. Apoi, în cele din urmă, Talleyrand spuse:

— Împărăteasa Franței trebuie să rămână aici. Când vor sosi austriecii, va negocia termeni favorabili pentru acest oraș cu tatăl ei. Până atunci, baricadați palatul.

Fratele lui Napoleon se înroși la față.

— Am încercat calea rațiunii, spuse el aprins, dar nimeni nu vrea să asculte.

Scoase o scrisoare din buzunar și o ridică pentru a o putea vedea întreg consiliul.

— De la împăratul însuși.

I-o întinse lui Talleyrand.

— Dacă sunteți amabil…

Bătrânul ministru citi cu voce tare de pe scaunul lui:

Dacă lupta este pierdută și nu mai rămâne nici o speranță de a-mi salva capitala, împărăteasa Franței, împreună cu fiul meu, tânărul rege al Romei, trebuie să se retragă la Château de Rambouillet și să mă aștepte acolo. Sub nici o formă, indiferent de orice circumstanțe, nu trebuie să se lase prinși de soldații forțelor aliate. Mai degrabă îmi văd fiul cu gâtul tăiat decât să mi-l imaginez crescut ca un prinț austriac la Viena.

Marie-Louise părea îngrozită și Talleyrand își șterse sudoarea de pe frunte. Ducele de Feltre întrebă:

— Maiestatea Voastră ce părere are?

— Cine, dintre cei prezenți, ar vrea să fie cel care nesocotește ordinul împăratului? întrebă împărăteasa.

Bărbații priveau în pământ. Nici măcar Talleyrand nu îi susținu privirea.

— Sunt dispusă să rămân în acest oraș, spuse ea. Este datoria mea față de Franța și față de poporul francez. Am însă o datorie și mai mare, adaugă ea, cu istețime. Datoria unei soții față de soțul ei.

În mod evident, voia să fugă din Paris. De ce ar fi rămas în același oraș care i-a luat viața mătușii ei?

— Atunci am stabilit, anunță cu hotărâre Joseph. Casa imperială se mută la Château de Rambouillet.

În încăpere se așternu tăcerea. Consiliul încercă să înțeleagă amploarea hotărârii luate. Napoleon le-a reîntregit țara care fusese sfâșiată de instabilitate și de un război civil. A făurit un imperiu din nimic, și nimeni, nici măcar împăratul Austriei, nu l-a putut învinge. Timp de zece ani, numele lui a răsunat în toată Europa. Și acum, se alesese praful.

— Plecăm mâine-dimineață, spuse împărăteasa. Orice s-ar întâmpla, Dumnezeu fie cu fiecare dintre voi.

Se ridică și am văzut atunci că atât Hortense, cât și soțul ei, fostul rege al Olandei, erau prezenți. Ne-am dat în lături pentru a-i lăsa să treacă pe membrii Consiliului de Regență și, când apare împărăteasa, Espiaud făcu un pas în față.

— Maiestatea Voastră!

Împărăteasa avu nevoie de câteva momente ca să-și dea seama că îl vede pe fostul doctor al curții.

— Doctore Espiaud? Ce căutați aici? Armata rusă mărșăluiește spre noi. Nu știu dacă armata austriacă va fi cu ea.

Traversa grăbită holul și încercam să ținem pasul cu ea.

— Aduceți tot ce puteți.

Apoi se opri și se uită la mine.

— Acum e șansa dumitale. Sper să profiți de ea.

CAPITOLUL 28

MARIE-LOUISE

Château de Rambouillet, la sud-vest de Paris, aprilie 1814

Oriunde priveam, curtenii alergau să umple trăsurile imperiale cu cât de multe bunuri puteau acestea cuprinde. Majordomi, șambelani, doamne responsabile cu garderoba – toți fugeau la Château de Rambouillet.

Îl așteptam pe Méneval să facă loc în trăsură pentru mine și Franz. Când, în sfârșit, ne-a făcut semn să urcăm, i-am spus fiului meu:

— Urcă-l pe Sigi în trăsură.

Era destul de mare ca să facă ce-i spun, dar fruntea lui micuță tot se încreți.

— Tu nu vii?

— Ba da.

Nimic nu mă mai putea ține în Paris după ce am auzit ce i-a scris Napoleon lui Joseph. „Mai degrabă îmi văd fiul cu gâtul tăiat decât să mi-l imaginez crescut ca un prinț austriac, la Viena.“ Mă uitam la Franz și simțeam o dorință copleșitoare de a-l apăra. Cât de crud poate fi un tată care să-și dorească moartea fiului său, indiferent de circumstanțe? Chiar și după toate jignirile pe care le-am îndurat din partea lui, aș fi rămas în Paris, ca o soție devotată, însă nu pot uita acea scrisoare. Speram să se întoarcă la Paris și să găsească palatul pustiu. Mai mult chiar, speram ca steagul dinastiei de Bourbon să îl întâmpine, fluturând triumfător în vânt.

Am așteptat să-mi văd fiul instalat în siguranță în trăsură, pentru ca apoi să o caut din priviri pe Hortense.

— Beauharnais! am strigat, privind pe deasupra capetelor. Beauharnais!

Dar era agitație pretutindeni în jur. Copiii stăteau lipiți de mamele lor în vreme ce bărbații intrau și ieșeau din palat, cărând cufere. Mă uit la fiecare trăsură, însă nici una din ele nu îi ducea pe cei din familia Bonaparte. În cele din urmă, o zăresc undeva departe de convoi, ținându-și ambii fii de mână. Soțul ei îi strigă ceva, dar Hortense scutură din cap.

— Maiestate, spuse Louis Bonaparte când mă vede. Porunciți-i soției mele că locul ei este alături de curte, la Rambouillet.

— De ce nu vrei să vii cu noi?

— Mama mea a fugit deja în Navarra.

Hortense își lăsă capul în jos.

— Cu permisiunea Domniei Voastre, aș vrea să îmi duc copiii acolo.

Am simțit o strângere de inimă în clipa în care mi-am dat seama că ar putea fi ultima oară când o vedeam. Am întins mâna și i-o prind blând pe a ei.

— Desigur.

— În *Navarra*?

Louis își ieși din fire.

— Îi interzic…

— Ce îi interziceți? l-am întrebat. Este liberă să plece.

Se uită când la mine, când la Hortense. Apoi le strigă servitorilor să-i dezlege cuferele și să le prindă la o altă trăsură.

— Te voi aștepta la Rambouillet, spuse el cu voce sugrumată. Dacă nu vii, consideră că nu mai ești măritată.

Simțeam ușurarea din sufletul lui Hortense după ce Louis se pierdu în mulțime. Apoi se întoarse spre mine.

— Veți fi… Veți fi în siguranță?

— Dacă vom putea fugi de ruși și-l vom găsi pe tatăl meu. Mi-a promis că vine după mine. Am încredere în el.

Ne-am întors amândouă să ne uităm la Palatul Tuileries. În lumina dimineții, avea o strălucire aurie. Ministrul de război a spus Consiliului de Regență că generalii lui Napoleon s-au răzvrătit înainte ca armata să apuce să ajungă la Fontainebleau. Pur și simplu au refuzat să lupte. Presupun că oamenii sunt în stare de asta, atunci când nu mai pot.

— Unde credeți că este tatăl meu vitreg? întrebă ea încet.

I-am strâns mâinile între ale mele, m-am aplecat spre ea și i-am șoptit:

— S-a terminat. Du-te și reîntregește-ți familia.

După optsprezece ani, în sfârșit scăpase de familia Bonaparte.

Începu să plângă.

— Vă voi scrie.

Am strâns-o cu putere în brațe.

— Și eu.

Când m-am uitat peste umărul ei, am văzut un bărbat chipeș care o aștepta. Contele de Flahaut.

Când convoiul de peste o sută de trăsuri se îndepărtă de palat, fiul meu întrebă:

— Ce se va întâmpla acum, *maman*?

Îmi priveam fiul și inima îmi tresăltă.

— Nu știu, i-am spus sincer, dar îl vei cunoaște pe *grand-père*[8], i-am șoptit la ureche.

Talleyrand mi-a adus scrisoarea lui azi-dimineață și am citit-o de mai bine de

zece ori de atunci. Am atins plicul mic și alb, împăturit în buzunarul meu. Simplul fapt că știam că este acolo îmi dădea putere.

Mă uitam la tovarășul meu de drum, așezat pe bancheta din față, și Méneval mă privea curios. Îl cunoșteam pe secretarul soțului meu de mai bine de cinci ani și totuși era prima oară când eram singuri. Mă întrebam ce crede oare despre această împărăteasă de douăzeci și trei de ani, o femeie care a convins întreaga curte a Franței să abandoneze Parisul și să se adăpostească la Château de Rambouillet, care era ocupat de austrieci.

— Cum se vor purta aliații cu el? mă întrebă.

— Cu mai multă indulgență decât merită, i-am răspuns sincer. Era împărat. Nu-și vor dori să îl transforme într-un martir.

— Și Maiestatea Voastră?

Priveam pe fereastră isteria de cai și trăsuri. Femeile purtau deja cocarde albe la piept, simbolul dinastiei de Bourbon.

— Nu voi mai fi împărăteasa Franței. Știu că familia Bonaparte speră că tatăl meu îmi va reda tronul, pentru a putea aduce Austriei înapoi ce a pierdut. Dar nu o va face.

Méneval nu spuse nimic preț de câteva clipe, întrebându-se ce va însemna asta pentru el.

— Și unde se va duce Maiestatea Voastră? întrebă el.

Am zâmbit trist.

— Acasă.

Unde voi fi femeia care a fost cândva regenta primului imperiu francez. Mă voi gândi la palatele pe care le-am lăsat în urmă și la curtea ce a fost cândva a mea. Nu voi mai avea nimic după ce mă voi întoarce în Austria, poate nici măcar titlul. Iar când tatăl fiului meu își va aminti de mine, se va gândi la mine ca la o trădătoare. Dar, deși pierdeam atât de mult, speram că voi avea și ceva de câștigat.

M-am uitat la Franz și i-am atins buclele blonde, iar el s-a sprijinit de mâna mea.

— Cât mai avem până ajungem? vru el să știe, și i-am spus că ar putea să dureze câteva ore.

— Trei?

Ridică cinci degete.

Eu am ridicat zece.

Când am ajuns la porțile castelului Rambouillet, în depărtare se auzeau focuri de armă și Sigi lătră sălbatic. Méneval trase perdelele trăsurii noastre.

— Se vede un steag, spuse el repede.

Apoi se uită la mine, nevenindu-i să creadă că este adevărat.

— Este roșu cu auriu.

Da. Cu un vultur cu două capete! Au sosit austriecii. Îl auzeam pe vizitiu

spunându-le gărzilor că împărăteasa Franței a sosit cu suita ei. Apoi porțile s-au deschis larg și Méneval răsuflă ușurat.

— Potolește-te, Sigi! spuse Franz și mi se părea că îl aud pe Monsieur Laurent în cuvintele lui.

Trăsurile intrară într-un șir lung în curtea luminată de torțe. În clipa în care caii se opriră, i-am spus lui Franz:

— Vreau să rămâi aici și să ai grijă de Sigi. *Maman* se va întoarce în doar câteva momente.

Am deschis ușa și, înainte ca măcar un curtean să apuce să coboare, deja scrutam cu privirea în jur. Erau sute de soldați, poate mii, toți îmbrăcați în roșu și auriu. Un bărbat cu mustață albă se apropie de mine, dar nu țineam minte să-l fi văzut la curtea tatălui meu.

— Maiestatea Voastră, împărăteasa? întrebă el.

— Da.

— Vă așteaptă cineva.

Se dădu la o parte și l-am văzut. Era în uniformă, cu cizmele negre și înalte și cu mănușile de călărie. Cu pălăria mare, cu pene, și cu mantia lungă și neagră arăta ca un adevărat împărat. Am alergat spre el și nu îmi păsa că este nedemn să îl îmbrățișezi pe împăratul Austriei în fața atâtor oameni.

— *Vater!* am strigat, și el mă strânse la piept. Ai venit, am spus printre lacrimi. Ai venit.

Îmi mângâie părul.

— Maria Lucia, fetița mea… Ți-am promis.

— *Maman?*

M-am întors și am văzut că Franz a coborât din trăsură. Mă privea cu ochii lui mari și albaștri și era cu desăvârșire imaginea în miniatură a tatălui meu.

— El este Franz, spun eu, făcând prezentările. Îl cheamă ca pe bunicul lui.

Fiul meu execută o plecăciune, exact așa cum exersase de mai bine de o oră, și tata îl ridică în brațe.

— Franz! exclamă el, și fiul meu se uită la mine.

— E-n regulă, am spus eu râzând. El este *Großvater*[9].

Fiul meu își prinse mânuțele pe după gâtul tatălui meu și îl sărută pe obraz. Arăta ca un rege habsburg în brațele bunicului său. Și, în timp ce tata îl ridica în aer, m-am uitat la bărbații din spatele lui.

— Te așteaptă înăuntru.

Trecuseră patru ani de când venise cu Sigi, și cinci ani de când îmi spusese că va veni după mine într-o zi. Am traversat curtea în urma tatălui și fiului meu, în vreme ce restul suitei mele cobora din trăsuri. Am intrat în palat și am străbătut coridoare lungi, până când am ajuns într-o încăpere plină cu mese și hărți, și acolo, lângă foc, cu o hârtie în mână, aștepta Adam Neipperg.

Era și mai frumos decât îmi aminteam, îmbrăcat în uniforma militară. M-am oprit în ușă și am așteptat.

— Maria!

Sări din scaun, dar, când îl văzu pe tata, se înclină respectuos.

— Maiestatea Voastră, îmi pare rău. Nu am văzut…

Tata îi făcu un semn cu mâna.

— Ar trebui să știi că ai fost prima persoană de care a întrebat fiica mea, spuse el.

Adam se uită la mine și pe chip i se citea toată tandrețea care a existat cândva între noi. Traversă încăperea și îl privi pe Franz.

— Bine ați venit la Rambouillet, îi spuse Adam.

— Mulțumesc, Monsieur.

Adam se uită la mine.

— Exact ca mama lui.

Franz arătă spre peticul negru de pe ochiul lui Adam și îl întrebă:

— Doare?

— Câtuși de puțin. Este un sacrificiu mic pentru a-ți sluji țara, îi spuse Adam.

— Pot să am și eu unul?

Fiul meu era încântat.

Tata râdea.

— Să sperăm că nu. Contele a trecut prin mari suferințe când i s-a întâmplat asta. Să te duc în camera copiilor?

— Nu! strigă Franz.

Dar eu dau din cap.

— Hai, te rog!

M-am aplecat și mi-am sărutat fiul de noapte bună, iar el își îngropă fața în pieptul tatălui meu. După ce au plecat, m-am întors spre Adam.

— Este adevărat, nu-i așa? l-am întrebat.

— Da.

Veni spre mine și era atât de aproape, încât îi simțeam mirosul amețitor al parfumului.

Întinse mâinile și mă trase spre el.

— Aștept de cinci ani clipa asta, Maria, și nimic – nici măcar împăratul Franței – nu mă poate opri.

Mă sărută adânc, pasional, și avea dreptate. Împăratul Franței nu îl oprea. Nici eu nu îl opream. Am închis ochii și m-am gândit la tabloul lui François Boucher, *Fântâna dragostei.*

M-am întins pe șezlong în timp ce el închidea ușa și stingea una din lumânări. Apoi veni lângă mine și am trăit o noapte așa cum nici măcar nu am visat în acești ultimi cinci ani. I-am povestit în șoaptă lui Adam tot ce mă măcina, tot ce făcusem, i-am spus cum, din atâtea motive, nu mai eram femeia pe care o știa el. Apoi el m-a

atins și mi-a amintit cine am fost, cine doream să fiu și că, de acum înainte, ne vom trăi viața împreună.

Când pendula de pe hol bătu orele douăsprezece, ne-am ridicat de pe șezlong. Îl priveam îmbrăcându-se și eram surprinsă că am uitat cât era de zvelt, cât de tari și bine conturați îi erau mușchii. M-a ajutat să îmi îmbrac rochia lungă de mătase, m-a sărutat pe gât și mi-a promis lucruri pe care Napoleon nu i le-a promis niciodată lui Joséphine. Apoi m-a condus de-a lungul holului, în camera mea. Când l-am invitat înăuntru, nici una din gărzi nu făcu vreo mișcare. Înainte de Napoleon – și de Franța, și de duplicitatea lui Metternich – a fost Adam. El a fost alegerea mea și a tatălui meu.

În pat, ne-am dezbrăcat unul pe celălalt pentru a doua oară și, când i-am simțit atingerea, ultimii cinci ani din viața mea au dispărut ca o ceață. Mi-am așezat capul pe pieptul lui și i-am ascultat respirația liniștită. Inima îi bătea repede.

— Este puternică, i-am spus.

— Are de gând să mai bată cel puțin încă treizeci de ani de acum înainte. Ești pregătită pentru asta?

M-am rostogolit deasupra lui și l-am lipit cu umerii de pat.

— Încearcă-mă!

Nu îmi aminteam când am adormit, dar a doua zi dimineața m-au trezit bătăi de clopote. Adam plecase, dar eram sigură că doamna de companie care a venit să mă ajute îi simțea parfumul în așternuturi.

— Tatăl Domniei Voastre vă așteaptă în Sala Mare, Maiestate. Se pare că au sosit vești.

M-am schimbat cât mai repede cu putință – o rochie de culoare albastru-deschis, cu broderie bogată, din argint –, dar se auzi o bătaie în ușă înainte să apuc să ies. Doamna de companie îl anunță pe tatăl meu.

— Maiestatea Sa imperială, împăratul Austriei.

Doamna a plecat și m-am ridicat de la masa de toaletă ca să-l întâmpin.

— Steagul Bourbon a fost ridicat pe palatul Tuileries. Napoleon a abdicat.

M-am gândit numaidecât la fiul meu, care nu va mai fi niciodată regele Romei, și la familia Bonaparte a cărei stea apusese, în sfârșit.

— Ce înseamnă asta?

— Țarul Aleksandru s-a dus la Fontainebleau cu un tratat. Dacă acceptă, Napoleon va rămâne împărat.

Mi s-a tăiat respirația, însă tata a zâmbit.

— Peste insula Elba, adăugă el. Se va întoarce în Italia, unde-i este locul.

M-am dus la fereastra care dă înspre lac și am fost surprinsă să-i văd pe Adam și pe fiul meu dând de mâncare la rațe.

— De când ți-am spus toate astea, zise tata încet, n-ai întrebat nici măcar o dată ce se va întâmpla cu tine.

Am ridicat privirea. Părul lui cândva blond era acum cu desăvârșire alb, și pe frunte începuseră să îi apară riduri fine.

— Franz a scăpat de ambițiile tatălui său. E tot ce contează.

Oftă și, când îmi răspunse, am simțit în vocea lui toată durerea acestor cinci ani:

— Am avut grijă să îți păstrezi titlul imperial. Pentru tot restul vieții, vei fi cunoscută drept împărăteasa Marie-Louise.

— Maria Lucia, l-am corectat, și tata dădu din cap.

— Vei primi totodată titlul de ducesă de Parma.

Am vrut să fiu sigură că am înțeles corect.

— Nu mă voi întoarce în Austria?

— Poți să rămâi în Austria cât timp dorești, mă asigură el. Însă locul tău, *mein Liebling*[10], este în fruntea unei națiuni.

Îmi auzeam fiul râzând și, când m-am uitat în jur, l-am văzut alergând după rațe. Era cea mai nevinovată scenă din lume; un copil care se joacă în grădină, cu razele vesele ale soarelui de aprilie strălucindu-i în păr. Dar nu va rămâne întotdeauna un copil. „Care va fi moștenirea lui? Cum își va ocupa locul în lume?“

— Și dacă Napoleon nu semnează? I-a spus fratelui său că preferă să-l vadă pe fiul nostru cu gâtul tăiat decât în mâinile dușmanilor.

— Va semna, spuse tata, cu vocea încărcată de dezgust. Familia Bonaparte nu va mai pricinui dureri de cap Europei.

8 Bunic, în franceză, în original. (n.tr.)

9 Bunic, în germană, în original. (n.tr.)

10 Dragostea mea, în germană, în original. (n.tr.)

CAPITOLUL 29

PAULINE BORGHESE

Vila Lozère, sudul Franței

„Destinul meu este exact opus față de cel al altor oameni. Aceștia se lasă doborâți de prăbușirea lor, pe când eu simt că mă ridic spre înălțimi infinite.“

Napoleon

Pentru că îmi era imposibil să cred, am luat loc în salonul din vila Lozère și i-am cerut lui Paul să-mi mai explice o dată.

El se aplecă în față, apoi își cuprinse capul cu mâinile.

— V-am spus deja de două ori.

— Vreau să aud din nou!

Am strâns în jurul meu halatul de mătase pe care mi l-a cumpărat de Canouville și am început să tremur.

— A semnat Tratatul de la Fontainebleau, repetă Paul. Am fost acolo. Știu sigur că l-a semnat.

— Și Parisul a căzut în mâinile cazacilor?

— Da.

Însemna că era prima armată străină în Paris, de la Războiul de 100 de ani. Am închis ochii și l-am auzit pe Paul oftând.

— Știți când ar fi trebuit noi doi să plecăm din Franța? mă întrebă el încet.

Doamne, nu asta!

— Acum doi ani, spuse.

Am deschis ochii.

— Și de atunci, lumea a fost prinsă în mijlocul războiului!

— Europa. Nu și Haiti.

Se ridică, și mă cuprinse panica.

— Unde te duci?

— Să mă pregătesc pentru sosirea fratelui Domniei Voastre. Și, dacă nu vreți să îl întâmpinați în halat, vă sugerez să faceți la fel.

— Nu-mi poți vorbi în felul ăsta! am strigat. Sunt prințesa Borghese. Mă iubești!

Dar plecase deja.

— Datorezi totul familiei Bonaparte! am strigat în urma lui.

„Și, dacă nu eram eu, ai fi acum în fundul unui mormânt fără nume, lângă părinții tăi!“

M-am dus la masa de toaletă și m-am întrebat dacă nu cumva ar fi fost chiar o idee bună să îl întâmpin în halat. Ce mai conta? Familia Bonaparte a căzut, așa cum au prezis dușmanii noștri cei mai înverșunați. Cine va mai observa acum dacă sunt îmbrăcată într-o rochie de batist sau într-un halat de mătase? Era împăratul Elbei! Oamenii au auzit că întreaga Europă se bucura în stradă și, de dimineață, un trădător nerecunoscător mi-a lăsat pe trepte un ziar britanic. Era deschis la o caricatură a fratelui meu pe un catâr și dedesubt o epigramă:

Lecție muritorilor fie căderea mea:
Nu te-alegi cu nimic, de vrei să-nhați o stea.
Drumul mi se înfundă, totul s-a încheiat,
Cariera-mi se-oprește de unde a plecat.
Imperiul francez nu îmi mai aparține
Prin urmare abdic, căci nu-l mai pot ține.

Ar fi trebuit să-i pedepsim mai aspru pe disidenții francezi. Robespierre nu ar fi îngăduit niciodată o asemenea libertate a presei. În mod clar, nu a fost suficient să-i exilăm pe cei precum Madame de Staël, sau să-l alungăm pe Tacitus. Mi-am ales cea mai simplă rochie din muselină și un șirag subțire de perle. M-am studiat în oglindă după ce am terminat și nu am recunoscut-o pe femeia în care mă transformasem. Era atât de mică și de slabă, cu unghii roase până în carne. Când a început obiceiul ăsta? Probabil după ce a murit de Canouville.

Mi-am luat șalul cel alb și mi l-am trecut pe după umeri. Ce bine ar fi fost dacă Napoleon ar fi pornit spre Egipt, și nu spre Rusia! Aș fi fost o regină formidabilă. Mi-am luat săculețul de mână. Cum s-a ajuns aici? Afară se auzea venind o trăsură, apoi agitație și soldații vorbind în germană. Mi-am ciupit obrajii ca să le dau puțină culoare, apoi m-am îndoit de durere.

Nu va fi ultima noastră întâlnire! Nu voi accepta niciodată să-mi abandonez fratele pe o insulă în Marea Tireniană. Dar, în timp ce coboram scările, încrederea începea să mi se clatine. Era îmbrăcat într-o uniformă verde pătată, cu epoleți decolorați și pantaloni albaștri, cu părul nepieptănat, nebărbierit…

— Paoletta, șopti.

Stătea lângă Paul. În spatele lor erau toți curtenii care veniseră cu mine la vila Lozère. Am coborât ultimele trepte încet și, când s-a întins ca să mă îmbrățișeze, am avut nevoie de toată puterea care mi-a mai rămas ca să rămân în picioare. Am plâns unul în brațele celuilalt. Ce demni de milă au ajuns frații Bonaparte! Mirosea a tutun și îmi imaginez că eu miroseam puternic a vin. Până și îngerii ar fi plâns dacă ne-ar fi putut vedea.

— Lasă-mă să vin cu tine, l-am implorat.

— Te vei întoarce în Italia, spuse el brav, și o vei lua pe *maman* cu tine.

— Ce am eu în Italia? am întrebat plângând.

— Pe Camillo.

— El este la Château de Neuilly, căutând tablourile și bijuteriile familiei Borghese.

Napoleon ridică din sprâncene.

— Le va găsi?

Am zâmbit printre lacrimi.

— Tu ce crezi?

Ne priveam unul pe celălalt în această stare deplorabilă și întreaga situația avea ceva aproape comic. Timp de mai bine de zece ani, am stăpânit lumea. Nici o familie nu s-a ridicat vreodată mai sus ca Bonaparte. Apoi a venit Rusia – Rusia cea înghețată, lipsită de putere și de sens.

— Ce mă voi face fără tine? am întrebat și lacrimile mă podidiră din nou.

— Scrie. Joacă.

— Apoi, peste șase luni, am spus eu, după ce totul se va potoli, voi veni în Elba și-o voi aduce pe *maman*.

Napoleon ezită. Exilul era real și nu va dura o săptămână sau două luni, ci întreaga viață.

— Peste șase luni atunci, îmi răspunse, și l-am strâns mai tare.

Dumnezeule, ce ne vom face fără el?

— Mănâncă ceva, l-am încurajat eu, dar Napoleon privi în spate.

Soldații umpluseră holul și i-am văzut afară, înconjurând vila.

— Nu, spuse el trist. Fac opt zile de la Paris la Fréjus și corabia mă așteaptă.

Încerca să glumească, dar nu puteam suporta.

— Vin cu tine în port.

— În nici un caz! Pauline, oamenii se răscoală. Se repetă povestea din Marsilia.

Când revoluția a ajuns în Corsica, mica noastră insulă fusese sub stăpânire franceză doar douăzeci de ani – nu voia să se implice în executarea regelui Franței. Conducătorii corsicani au declarat secesiunea insulei și ne-au acuzat familia că nu iubeam îndeajuns Corsica. Eram prea francezi. Așa că am fugit în Marsilia, unde ne așteptau alte orori. Timp de un an am privit ghilotina la lucru și nimeni nu era la adăpost de furia mulțimii. „Asta se întâmplă când o guvernare dă greș“, a spus atunci Napoleon. Acum, guvernarea lui e cea care a dat greș.

— Știu ce înseamnă pericolul, i-am spus, și vin!

Nu am așteptat un răspuns. M-am întors în camera mea și am strâns tot ce pot. Paul mă ajută să împachetez un cufăr mic.

— Vreau să vinzi totul, i-am spua în intimitatea iatacului meu. Exact cum am vorbit. Chiar și tablourile.

— Și dacă întreabă…

— Sunt tot atât de mult ale mele pe cât sunt ale lui Camillo.

Ridică de jos cufărul și se îndreptă spre ușă, dar m-am așezat în fața lui. Nu mai vedeam acea privire de adorație pe care o citeam cândva în ochii lui.

— M-am schimbat?

Mă privi cu atenție.

— Cum?

— Crezi că nu mai sunt frumoasă?

Își miji ochii și dădu să treacă pe lângă mine, dar nu l-am lăsat.

— Poți să fii sincer! am exclamat. Știu că nu mă mai vezi la fel…

— Pentru că nu mai ești la fel!

Am tras aer în piept.

— Ce vrei să spui?

— Dacă te-ai schimbat? Da. Dintr-o fată cu sandale și flori în păr, te-ai transformat într-o femeie cu blănuri și diamante.

Mi-am ridicat mâinile.

— Nu am nici măcar un singur diamant pe mine.

— Poate că nu astăzi. Dar ieri? Sau alaltăieri?

— Dar nu e vorba de cum arăt?

A inspirat adânc.

— Nu te poți abține, nu-i așa?

— De la ce?

Un soldat german apăru în ușă. Era timpul să plec, dar voiam să știu la ce se referă.

— Egoismul tău este de nesuportat, spuse Paul, și soldatul se dădu la o parte ca să-l lase să treacă.

M-am uitat la tânărul neamț. Privirea lui era în mod evident admirativă. „Egoism?“ Nu există gest de mai mare generozitate decât acesta. Până și Hortense ar fi de acord.

M-am dus după fratele meu, la parter. După ce am luat-o pe Aubrée, mă conduse la trăsura lui. Va fi ultima oară când călătoresc în caleașca imperială. Priveam tapiseria de mătase și-mi plimbam degetele peste pernele de catifea. Convoiul lung de trăsuri militare porni spre poartă și fratele meu părea încordat.

— Pregătește-te! fu tot ce îmi spuse.

Înaintam de-a lungul străzii și nimic nu mi se părea schimbat.

Femeile aveau cocarde albe la piept, iar bărbații își prinseseră dovada afilierii lor la pălărie. Țara chema dinastia de Bourbon. Oamenii se temeau și căutau refugiu în trecut. Apoi am văzut-o. În parc, acolo unde fusese o statuie ecvestră a fratelui meu, acum era o grămadă de bolovani. Îi spărgeau statuile și îi distrugeau monumentele.

— *Vivent les Alliés!*[11] strigă o femeie când trecurăm pe lângă ea, și toți oamenii de pe drum preluară scandarea odată ce ne recunoscură caleașca.

— Jos tiranul! strigă cineva, și o piatră izbi ușa trăsurii.

Aubrée își lipi capul de gâtul meu.

— Ne-au întors spatele, spuse fratele meu resemnat.

O altă piatră lovi trăsura.

— O mică răscoală. Nu trebuie să-ți faci griji. Aliați nu le vor permite să se atingă de mine. Vor să mă vadă lipsit de putere, în Elba.

Când ne oprirăm în Millau, peste o sută de oameni ne încercuiră trăsura și până și fratele meu deveni prudent.

— TIRANUL! TIRANUL!

Napoleon deschise ușa. Ieși și strigă din toate puterile:

— Tiranul!

Dintr-odată, se făcu tăcere.

Bărbații se uitară unul la celălalt, apoi unul dintre ei făcu un pas în față.

— Ești împăratul Bonaparte?

— Eu sunt.

— Același împărat care ne-a trimis fiii să fie uciși în Rusia?

Fratele meu își scoase pălăria și lăsă capul în jos.

— Îi plâng pe acești bărbați. Pe fiecare dintre ei.

— Ai fugit din Moscova ca un câine, pe timpul nopții! strigă cineva.

— Ca să îmi apăr regatul. Voi ce ați face dacă fiii v-ar muri la etaj, iar soția ar fi pe cale să fie pângărită la parter? Pe cine ați alege? Pe cei care mor sau pe cei care sunt în viață?

Făcu un pas în față și mulțimea de oameni furioși dădu înapoi.

— Am fost cândva condus de orgoliu și ambiție. Însă acești demoni nu au venit cu mine în Rusia. M-am dus în est pentru a-i da țarului Aleksandru o lecție, pentru că atunci când a îngăduit schimburile comerciale cu Anglia a fost ca și cum s-ar fi aliat cu englezii împotriva noastră.

Urcă pe o bancă de piatră și își continuă discursul:

— Pentru fiecare bărbat, femeie sau copil care a murit sub domnia meu, îmi pare rău.

Își duse mâna la inimă.

— Regret din adâncul inimii. Dar nu au murit în zadar. Cazacii mărșăluiesc acum pe Champs-Élysées, dar Parisul va supraviețui. Prusacii sunt pe străzi și austriecii sunt la Fontainebleau, dar nici o armată străină nu poate lua spiritul Franței. Am făurit această națiune în focurile revoluției, și nici măcar rușii intrați în Tuileries nu ne pot împiedica să ne împlinim destinul!

Bărbații aclamară, ridicându-și pălăriile în aer.

Nu am mai văzut niciodată așa ceva. Era magnific.

— Suntem cea mai reușită națiune din lume, adăugă el, pasional. Chiar și fără mine, Franța va fi în continuare strălucitoare. Nu-și va uita nicicând demnitatea și

mândria.

Sări de pe banca de piatră și ceru un cal de la unul dintre soldații austrieci.

— Voi merge călare până la Fréjus, le spuse. Un conducător trebuie să-și întâmpine de bunăvoie soarta.

Oamenii aveau lacrimi în ochi când am plecat, și unul dintre ei îi întinse împăratului o Biblie.

— Pentru călătorie, îi explică. Domnul să vă aibă în paza Lui!

Restul drumului până pe coastă fu la fel. Întâlneam zeci de gloate furioase, amenințătoare, iar fratele meu le fermeca pe toate, sub privirile uluite ale soldaților aliați. Când, în cele din urmă, am ajuns în port, mii de oameni așteptau pe chei, toți purtând cocarde albastre-aurii, culorile fratelui meu.

Napoleon urcă în trăsura mea și Aubrée îi sări în brațe. Nu a mai făcut niciodată asta. Mi-am dus mâna la gură ca să-mi opresc un strigăt.

— Cred că trebuie să ne luăm adio, spuse el.

— Șase luni, i-am amintit.

Nu mă contrazise; doar mi-o dădu înapoi pe Aubrée. Am privit marea fregată britanică ce îl va duce pe Elba. Se numea *The Undaunted*[12].

— Nu se sfârșește aici, i-am spus. Uită-te la oameni!

Cheiul era atât de aglomerat, încât soldaților le era greu să mențină ordinea. Femeile voiau să îl zărească pe Bony al lor – așa îi spuneau aici –, iar bărbații voiau să vadă un erou tragic.

Am scos punga grea din sacul de mână și i-am întins-o.

— Vreau să iei asta, îi spun. Sunt suficienți cât să cumperi o armată.

Încercă să îmi dea înapoi bijuteriile familiei Borghese, însă am refuzat să le primesc.

— Când vei fi singur, coase-le în căptușeala hainei. Nu știi ce se poate întâmpla.

Scoase o scrisoare din buzunar și mi-o întinse. Îi era adresată Joséphinei.

— Am scris-o la Fontainebleau, spuse el.

Am citit scrisoarea și mâinile au început să-mi tremure:

Mintea și sufletul mi s-au eliberat de o enormă povară. Prăbușirea mea este mare, dar s-ar putea, cum se spune, să se dovedească utilă. În timpul retragerii mele, voi înlocui sabia cu penelul. Istoria domniei mele va fi interesantă. Lumea m-a văzut până acum doar din profil – mă voi arăta pe de-a-ntregul. Am atâtea nume de deconspirat! Sunt atâția cei cărora nu li se cunoaște adevărata față! Am acoperit cu favoruri milioane de ingrați, care m-au trădat – da, toți. Face excepție doar bunul Eugène, atât de demn să fie fiul tău și al meu. Adieu, *draga mea Joséphine. Resemnează-te, cum m-am resemnat eu, și nu îl uita pe acela care nu te-a uitat și nu te va uita niciodată.*

Adio, Joséphine.

Napoleon

PS: Sper să primesc vești de la tine în Elba. Nu sunt prea bine.

— „Nu sunt prea bine“, am repetat eu.

Ochii i se umplură de lacrimi, iar inima mea bătea nebunește. Nu l-am văzut niciodată pe Napoleon să plângă, nici măcar când eram copii. Deschise ușa trăsurii și îmi întinse mâna. Uralele care întâmpinară apariția lui erau asurzitoare. Soldații ne escortară până la docuri, unde Napoleon a mai stat o dată, după ce întreg Egiptul căzuse.

— La revedere, Paoletta.

Îmi apăsă mâna pe inima lui.

— Spune-i lui *maman* că o iubesc.

S-a îndreptat spre punte, și am plâns în timp ce tunurile fregatei trăgeau douăzeci și una de salve – un salut pentru cel care, cândva, condusese un imperiu.

11 Trăiască aliații! în franceză, în original. (n.tr.)

12 „Neînfricata“, în engleză, în original. (n.tr.)

CAPITOLUL 30

PAUL MOREAU

Vila Lozère, mai 1814

Comerciantul de obiecte de artă clătină din cap și scoase un fluierat prelung, dând pentru a doua oară ocol colecției. Ocupă întregul salon al vilei Lozère.

— Sunt foarte rare. Trase încet din pipă. Foarte rare. Prințesa Borghese le-a lăsat în grija dumneavoastră?

— Ați văzut scrisoarea, am spus eu tăios. Este scrisă chiar de mâna ei.

Își mângâie barba neagră și evaluă colecția: statui de marmură, tablouri, urne grecești și vase de alabastru sculptate în Egiptul antic. La acestea din urmă, Pauline ținea cel mai mult. Monsieur Dion i-a vândut o parte din aceste obiecte, iar acum le va cumpăra înapoi.

— Și cât speră să primească pentru tot ce-i aici?

I-am întins o a doua scrisoare. Aceasta avea un sigiliu de ceară, cu inițialele ei. Are de gând să meargă în Elba – o insulă lungă de aproximativ o douăzeci și șapte de kilometri și lată de optsprezece – și, dacă o cunosc pe Pauline, speră să reușească să-l convingă pe Napoleon să pornească din nou la luptă. Însă pentru asta, va avea nevoie de bani. Nu își dă seama când o cauză este deja pierdută.

Monsieur Dion deschise scrisoarea și scoase un sunet gutural.

— E nebună? Este o sumă colosală!

Nu am răspuns.

— Cincizeci de mii de livre? Doar nu vorbește serios!

— Alteța Sa glumește extrem de rar.

Aprecie din nou colecția din priviri, de data asta trecându-și mâinile peste o Isis de marmură. Cu cincizeci de mii de livre, Pauline ar putea schimba întreaga față a insulei Santo Domingo. Până și cele mai sărace zone ale insulei ar putea fi reconstruite și fiecare copil ar putea fi educat într-o meserie. În schimb, acești bani vor fi irosiți pe războaiele brutale ale lui Napoleon. Vor fi folosiți pentru a finanța moarte în loc de viață.

— Cincizeci de mii de lire, repetă Dion, crezând că o să mă tocmesc.

Însă nu era colecția mea și, curând, nu va mai fi nici grija mea. Eu aveam propriile fonduri, la Eubard Banking House. După ce voi scoate banii, mă voi

întoarce în Haiti.

Dion își scoase pipa și se așeză pe cel mai bun *chaise longue* al lui Pauline.

— Cu siguranță ai văzut un spectacol de pomină, din postura de șambelan al Alteței Sale.

— Din primul rând, i-am răspuns.

Râse.

— Este excentrică, nu-i așa? Băi în lapte dimineața, câte un amant în fiecare săptămână. Am auzit că vrea să se ducă la fratele ei, în Elba. Presupun că de aceea vinde.

Nu așteptă răspuns din partea mea și nici nu primi.

— Spune-mi ceva, zise el, și am știut că urmează o invitație de a încălca încrederea cuiva. Împăratul chiar a spus că preferă să-și vadă fiul ucis, decât crescut de austrieci?

Dar nu vedeam cum ar fi asta un mare secret.

— Da.

Dion își scoase pipa și căzu pe gânduri.

— De unde vine atâta ambiție?

M-am așezat în fotoliul din fața lui.

— Cred că s-au născut cu ea, Monsieur.

— Întreaga familie? Sau așa au fost educați de tatăl lor sau de Madame Mère?

Îmi veni în minte imaginea lui Madame Mère bântuind holurile palatului înveșmântată în negru și nu mi-o pot imagina modelându-și copiii în războinici politici neînfricați. Însă soțul ei a murit de cancer când Napoleon avea șaisprezece ani. Poate că, după moartea lui, s-a schimbat.

— Mi se pare că tatăl a fost un împătimit al jocurilor de noroc, spun. I-a lăsat fără nici un ban. Împăratul a fost nevoit să își susțină familia.

— Sărăcia poate împinge un om la multe.

Aruncă din nou o privire frumoasei colecții de comori ce aștepta să fie vândută și conflictul din sinea lui i se oglindea pe chip.

— A avut mare grijă de obiectele astea, nu-i așa?

— Sunt pasiunea ei.

— Și e dispusă să renunțe la toate pentru Napoleon? mă întrebă.

— Pentru el și pentru multe altele.

CAPITOLUL 31

MARIE-LOUISE

Palatul Tuileries, Paris

„Puterile aliate nu pot lua marile lucrări publice pe care le-am făcut, drumurile pe care le-am construit peste Alpi sau mările pe care le-am unit. Nu există loc unde să-mi fi pus piciorul, pe care ei să trebuiască să-l îmbunătățească. Nu-mi pot lua codul de legi pe care l-am creat și care va intra în posteritate.“

Napoleon

Din depărtare, palatul părea în carnaval. Vedeam copii dansând pe străzi și femei râzând în soarele cald al după-amiezii. Oamenii erau încântați de bărbatul care îi lua locul lui Napoleon pe tronul Franței. Aveau un nou rege Bourbon, nepotul regelui Ludovic al XV-lea. Ei cred că acesta îi va salva de războaiele și de morțile fără sfârșit. A semnat Carta din 1814, prin care a promis că, sub domnia lui, vor exista libertatea religiei, libertatea presei și camere atât pentru nobili, cât și pentru reprezentanți, care să voteze taxele. Nu mă mai ținea nimic în Franța.

Tata îmi întinse brațul, și m-am uitat pentru ultima oară la Ludovic al XVIII-lea. „Fie ca acest tron să îți aducă mai multă bucurie decât mi-a adus mie vreodată“, i-am dorit.

Mi-am luat fiul de mână și am străbătut, o mică procesiune austriacă, holurile palatului. Mă uitam la Franz și simțeam o strângere de inimă. El s-a născut aici și Parisul era tot ce știa. M-am aplecat și l-am sărutat pe obraz, simțind o satisfacție egoistă că nu seamănă câtuși de puțin cu tatăl lui. La Schönbrunn va fi primit cu mare bucurie. Când îl vor vedea oamenii, nimic nu le va aminti de împăratul care a ucis aproape patru sute de mii dintr-ai noștri.

— Adio, Maiestatea Voastră!

Curtenii se plecară adânc în fața mea când am trecut pe lângă ei. Câteva femei plângeau. M-am oprit în fața uneia dintre doamnele mele de companie care era îndeosebi afectată și i-am promis cu voce blândă:

— Alteța Sa regală, contesa de Provence, va fi o regină încântătoare. Tatăl meu mi-a vorbit despre ea. Este o femeie bună și a primit coroana pe neașteptate.

Afară, în curtea palatului, Monsieur Laurent aștepta lângă caleașca imperială. Adusese ceva pentru fiul meu. De cum îl văzu, Franz alergă spre preceptorul lui și i

se agăță de picior.

— Nu veniți și dumneavoastră în Austria? îl rugă el.

Nu înțelege că schimbăm țările, nu palatele.

— Mă tem că nu este posibil, Alteța Voastră. Dar v-am adus ceva.

Îi întinse fiului meu un pachet învelit în pânză de argint.

— Deschideți-l.

Franz deschise în grabă pachetul și găsi înăuntru o rață de lemn, cu cioc care se mișca.

— Vă amintiți cum se numește acest gen de pasăre?

Fiul meu se gândi o clipă, apoi dădu din cap.

— Rață sălbatică.

Ochii domnului Laurent se umplură de lacrimi și își strânse elevul în brațe.

— Să aveți un drum excelent până la Viena, Alteța Voastră. Să nu îl uitați pe Monsieur Laurent, care rămâne în Paris.

Fiul meu veni în fugă ca să-mi arate ce primise. I-am mulțumeit lui Monsieur Laurent pentru tot ce făcuse în acești ani.

— Când v-am cunoscut, am crezut că nu ne vom înțelege. M-am înșelat.

Adam veni lângă mine și Franz ridică rața.

— De la Monsieur! exclamă el.

— Foarte frumos!

Adam examină cu interes exagerat darul lui Monsieur Laurent.

— Are un nume?

Franz își țuguie buzele și se gândi.

— Simon?

— Rățoiul Simon! repetă Adam admirativ, înapoindu-i jucăria cea nouă. Alteța Voastră și Simon doresc să urce în trăsură?

Fiul meu plecă în fugă și Adam îmi întinse brațul. Ne vom întoarce în Viena cu o escortă de peste șapte sute de soldați. Peste două luni, tatăl meu va veni cu restul armatei.

— E un drum lung, mă avertiză, când urcam în caleașcă.

— Da.

Cu cinci ani în urmă, făcusem același drum, în circumstanțe foarte diferite, fără să știu dacă mă voi întoarce vreodată. Acum mă gândeam cât de imprevizibil a fost totul: invadarea Rusiei de către Napoleon, armata lui decimată, războiul celor șase aliați împotriva lui – război care, de această dată, fusese câștigat!

Un soldat îi aduse pe Franz și pe Simon la trăsură și mă gândeam la toți oamenii care își sacrificaseră viața pentru tronul soțului meu. *Tronul meu*. Și totuși, dacă nu ar fi murit atâția francezi, nu m-aș întoarce acum acasă. Cum poate cineva să înțeleagă ceva din asta? Și cum s-ar putea bucura cu prețul unei atât de mari nefericiri?

— Dorești să îți mai iei la revedere de la cineva? mă întrebă Adam.

— Doar de la tata.

Se apropie de caleașca imperială, cu ferestrele înalte, de sticlă, și cu bordură de aur, și i-am întins mâna. A venit. Așa cum mi-a promis.

— Ai grijă de ea, îi spuse tata cu hotărâre lui Adam. Nu vreau să o pierd a doua oară.

Adam trase adânc aer în piept și zâmbi.

— Nici eu.

Un bici pocni în aer și tata îmi strânse mâna.

— *Auf Wiedersehen.*

— *Auf Wiedersehen!* strigă fiul meu în clipa în care caleașca o luă din loc.

M-am sprijinit de pernele de catifea și am privit Parisul pentru ultima oară. Treceam pe lângă arcul neterminat al lui Napoleon, din capătul bulevardului Champs-Élysées, și fiul meu îl arată entuziasmat cu degetul.

— Uite, *maman*!

Da. Ca să fiu dreaptă cu Napoleon, trebuie să mărturisesc că a moștenit un oraș distrus de război și l-a transformat în ceva cu adevărat măreț. Nu e vorba doar despre acest arc, care celebrează victoria împotriva Austriei, ci și despre Podul Austerlitz, despre Palatul Brogniart și despre Rue de Rivoli, care este încă în construcție. Deși totul a avut ca scop propria sa glorie, Napoleon și-a atins țelul pe care și l-a propus când a venit aici – a reușit să clădească ceva etern.

CAPITOLUL 32

PAULINE BORGHESE

Vila Lozère, noiembrie 1814

La început nu l-am crezut.

— Aceștia sunt banii de la Monsieur Dion, spuse Paul, și scrisoarea prin care să verificați cât a plătit.

— Crezi că te-aș acuza de furt? am strigat.

Ridică din umeri.

— Nu știu.

Eram în salon. Am privit în jur și mi-am dat seama că toate cuferele pe care am crezut că le împachetase pentru Elba sunt, de fapt, pentru întoarcerea lui în Haiti. Dar, când am încercat să îmi imaginez viața fără Paul, mi-a fost imposibil. A fost întotdeauna aici. Nu mă va părăsi.

— Te rog, vino cu mine în Elba, l-am implorat.

— Îmi pare rău, dar pentru mine s-a terminat.

— De ce?

Plângeam.

Își luă de jos cele două cufere și se îndreptă spre ușă.

— Pentru că am așteptat deja cu doi ani mai mult decât am promis. Pentru că sclavia este încă permisă în acest imperiu. Pentru că vreau să mă duc acasă. Mult noroc, Alteță – în toate.

Privirea îi era rece.

— Aveam de gând să plec când v-ați întors din Fréjus.

Făcu o pauză.

— Dar am vrut să văd dacă, odată ce visele de cucerire ale fratelui Vostru au fost spulberate, le veți putea, în sfârșit, pune de-o parte pe ale Domniei Voastre.

— *Te rog*… Pot să mă schimb.

— Dar n-o veți face.

Trecu pe lângă mine și ieși pe ușă. Afară îl aștepta o trăsură închiriată. M-am agățat de brațul lui.

— Paul, am nevoie de tine!

„Suntem împreună de treisprezece ani.“

— Atunci, vino în Haiti.

„Când fratele meu are nevoie de ajutorul meu?“

— Nu pot.

— Știu. Ești o Bonaparte. Ambițiile tale sunt mult prea mari pentru a putea face asta.

— Ce știi tu ce este ambiția? am strigat în urma lui și Paul se opri pe alee. Fără ambiția mea, i-am spus, nu ai fi scăpat niciodată viu din Santo Domingo. Vecinul tău ți-a spus că francezii ți-au omorât familia, nu-i așa?

Paul se întoarse. Privirea îi era ucigătoare, dar nu îmi păsa. Îl protejasem îndeajuns.

— Au fost propriii tăi oameni! Ți-au ucis mama așa cum ți-au ucis tatăl și fratele!

Clătină din cap.

— Nu e adevărat.

— Când fratele meu a primit vestea, l-am convins să nu-ți spună. Întreabă-i pe cei care au fost de față, l-am provocat. Să te întorci în Santo Domingo fără protecție e sinucidere curată. Eu te-aș fi făcut rege...

— Poftim? strigă el. Rege peste o insulă care a pierdut o sută cincizeci de mii de oameni în numele libertății? Și crezi – dacă ai fi reușit vreodată – că mi-aș fi dorit așa ceva?

Lipsa lui de recunoștință mă lăsă fără cuvinte.

Am rămas în pragul ușii în timp ce el îl fluieră pe vizitiu.

— Gata?

Bărbatul își ridică pălăria.

— La comanda dumneavoastră.

— Stai! l-am strigat, dar nu mă mai asculta. Te rog! l-am implorat în timp ce închidea ușa.

Apoi trăsura o luă din loc și m-am prăbușit pe podea.

— Paul! am strigat, și cățelușa mea veni în fugă, temându-se că m-am rănit. Mi se ghemui în poală și mă privi cum plâng.

* * *

Pe drumul spre Elba m-am simțit amorțită. Lumea era sumbră și lipsită de culoare fără Paul. Îmi lipseau istețimea lui, perspicacitatea lui, râsul lui... Dar se va întoarce. Dacă fratele meu ar fi cucerit insula Santo Domingo și l-ar fi făcut pe Paul rege... Ar fi fost o casă ideală, unde nimeni nu ne-ar fi putut atinge, unde am fi fost în siguranță. Dar, când va afla ce s-ar fi întâmplat cu adevărat acolo, se va întoarce în Franța cu prima corabie. Poate că a aflat cum a murit familia lui, dar nu își imaginează cât de barbari sunt oamenii de acolo.

— Aproape că am ajuns pe Elba, Alteța Voastră. Doriți să vedeți?

Am urmat-o pe Madame de Montbreton, cea mai tânără dintre cele douăzeci și

cinci de doamne de companie pe care le aveam, până la balustradă, pentru a zări insula Elba. În lumina caldă a toamnei, era o imagine frumoasă, dar nu și un loc potrivit pentru împăratul Franței. De la Imperiul Roman la această insulă minusculă! Cu șase luni în urmă, Portoferraio l-a întâmpinat pe fratele meu cu salve de tun și cu o paradă. Chiar și astăzi, micuțul port fremăta, plin de oameni care au venit să vadă sosirea corabiei mele. Am cercetat chipurile, însă nu recunoșteam nici unul. Undeva, în această mulțime, se afla fratele meu. Și cu el era mama, care și-a păstrat titlul de Madame Mère. A sosit acum trei luni pentru a-l consola pe fratele meu în cumplitul său exil și a jurat că nu va mai pleca de lângă el până la moarte.

Când ne-am apropiat de chei, mi-am deschis săculețul și am scos oglinda. Mi-am ciupit obrajii și mi-am dat la o parte o șuviță de păr de pe frunte. Și, când corabia începu să acosteze, mi-am netezit fustele.

— Uite-l! exclamă Madame de Montbreton.

M-am uitat în direcția indicată de degetul ei și am zărit o siluetă îndepărtată pe ponton. Era adevărat. Nu putea fi confundat, deși se mai îngrășase. Avea pe cap pălăria lui preferată și era îmbrăcat în pantaloni albi și tunică militară țeapănă. M-am îndreptat grăbită spre scândura care lega corabia de țărm și doamnele mele s-au dat la o parte, permițându-mi să fiu prima care coboară. Sute de oameni așteptau pe țărm, însă eu nu aveam ochi decât pentru el. Napoleon mă întâlni la mijlocul pontonului. Am alergat în brațele lui și l-am îmbrățișat pe cât de tare îmi permitea rochia neagră.

— Paoletta, spuse el tandru, apoi se dădu un pas înapoi. De ce ești îmbrăcată așa? Când vom ajunge, te vei schimba în ceva mai vesel.

— Desigur, Maiestatea Voastră.

Privirea lui o întâlni pe a mea și am observat că nimic nu se schimbase.

— Unde locuiești? l-am întrebat.

— În Palatul Mulini.

Ridică din sprâncene.

— Vei vedea.

Mama noastră făcu un pas în față și mă îmbrățișă călduros.

— Paoletta!

Buza de jos îi tremura.

— *Mio Dio*, chiar ai venit.

— Desigur.

— Nici unul dintre frații tăi n-a venit.

— În cazul ăsta, nu-și merită numele de Bonaparte, am spus.

Fratele meu ne conduse spre caleașca imperială și, într-un lung convoi de trăsuri și calești, ne-am făcut loc pe străzile înguste.

— Ei, spune-mi ce mai e nou! îmi ceru Napoleon.

Dar nu era momentul. Cum să-i spun că noul nostru rege a făcut-o pe Hortense

ducesă de Saint-Leu sau că fratele ei, Eugène, și-a dus familia la München? A auzit oare că soția lui l-a luat cu ea pe fiul lor în Austria? Că Joséphine…

— Nu ne spun nimic pe insula asta, se plânse mama.

Priveam pe fereastra trăsurii și acolo, cocoțat pe o stâncă bătută de vreme, era Palatul Mulini. Trăsurile se opriră și fratele meu ne oferi mâna, mai întâi mamei, apoi mie.

— Bine ai venit în Palazzina dei Mulini! anunță el și i-am simțit sarcasmul din voce.

Palatul Mulini este o vilă cu două etaje, cu vedere spre mare. Din curte putea fi văzut întreg portul și toate cele șapte corăbii care alcătuiau flota insulei.

— Acolo este Piazza Cavour, îmi arătă Napoleon, și Piazza della Reppublica. Familia de Medici a fortificat insula, ne spuse el. Zidurile de acolo au aproape patru sute de ani. Alfonso te va conduce la camerele tale, îmi spuse. Diseară, la orele șapte, dansăm!

L-am urmat pe tânărul șambelan prin vila cea veche.

— Cât de vechi este Mulini?

— Aproape o sută de ani, spuse el mândru. A fost construit pentru familia de Medici în 1724.

În Château de Neuilly am avut relicve din Egiptul antic care erau în stare mai bună. Îmi aminteam de frumoasa mea casă din Paris, care îi aparține acum noului rege, Ludovic al XVIII-lea. Mi-l imaginam în grădinile mele de iarnă, plimbându-se prin încăperile spațioase, și mi se făcea rău. Dar am venit în Elba pentru a aduce un pic de lumină. Nu mă puteam lăsa pradă disperării.

— Acestea vor fi camerele Alteței Voastre, spuse Alfonso. Cuferele vă vor fi aduse când…

— Am nevoie de ele acum.

Ezită.

— Altețǎ?

— Împăratul mi-a poruncit să îmi schimb rochia și trebuie să mă supun de îndată.

— De… Desigur, se bâlbâie tânărul.

Dispăru numaidecât. M-am dus la fereastră și am privit cât de calmă era Marea Tireniană.

— Ce anume eziți să-mi spui?

Am tresărit.

— Napoleon!

Intră în încăpere, tăcut ca întotdeauna, și se așeză pe canapeaua din piele. Deși vila era în ruină, mobila era de bună calitate. Presupun că era și asta ceva. Am deschis fereastra pentru a lăsa să intre briza mării și m-am întrebat cum oare să-i spun.

— Dacă sunt vești proaste, spune-mi repede. Nu-mi place să ghicesc.

M-am așezat în celălalt capăt al canapelei și am dat din cap.

— Atunci, trebuie să știi. Joséphine a murit.

Rămase nemișcat atât de mult, că-mi păru o eternitate, cu privirea fixată în peretele gol și respirând adânc. Apoi își acoperi ochii și se ridică.

— Unde te duci?

— Nu va mai fi nici un dans. Nici diseară, nici în vreo altă seară.

— Stai!

Dar își întinse brațul și mă opri să îl urmez.

— Nu a suferit, i-am spus. Febră.

Se întoarse spre mine din hol.

— În iulie?

— În august.

— La trei luni după exilul meu, își dădu seama și-și duse mâna la inimă.

A iubit-o așa cum pe mine nu m-a iubit niciodată.

Timp de trei zile, nici măcar mama nu putu să intre la el. Apoi, în a patra zi, am auzit un scârțâit pe hol și cineva îmi deschise încet ușa.

— Napoleon!

Nu se spălase de când ne întâlnisem. Avea părul încâlcit și era nebărbierit. Însă, în ochii lui, se vedea o hotărâre inconfundabilă.

— Paoletta, am un fiu, spune el. Și am nestematele din haină. Aliații mi-au lăsat regatul ăsta de jucărie. Dar până și jucăriile pot fi periculoase.

Își lipi buzele de urechea mea și am simțit că un fior îmi coboară pe spate.

— Am nevoie de tine, spuse, iar eu am închis ochii.

Portoferraio, 26 februarie, 1815

Către generalul Lapi,

Părăsesc insula Elba. Am fost extrem de mulțumit de comportamentul locuitorilor. Le încredințez siguranța acestei țări, care pentru mine este foarte importantă. Nu le pot oferi o mai mare dovadă de încredere decât aceea că le las pe mama și pe sora mea în grija lor, după plecarea trupelor. Membrii Juntei și toți locuitorii insulei pot conta pe afecțiunea mea și pe protecția mea specială.

Napoleon

1815

CAPITOLUL 33

PAUL MOREAU

Paris, februarie 1815

— Doriți să vindeți și cuferele, Monsieur?

M-am uitat la cutiile goale și am zâmbit.

— Totul.

Proprietarul îmi aruncă o privire surprinsă.

— Nu păreți un om pe care să-l fi ajuns vremurile grele.

Nu, însă m-am îmbrăcat cu grijă de dimineață. Haină din catifea roșie, pantaloni și cizme negre. În plus, o pălărie neagră cu o pană albă de struț.

— Am fost foarte norocos în ultimii ani, Monsieur. Sper ca vremurile grele să fi rămas cu mult în urma mea.

Zâmbi ca și cum ar fi înțeles, apoi îmi întinse foaia cu prețul pe care era dispus să îl plătească pentru toate bunurile mele. Simțeam o libertate imensă că vând totul. După toate aceste luni în care mi-am pregătit plecarea, senzația de descătușare pe care o aveam era la fel de amețitoare ca vinul. În plus, ce să fac eu în Haiti cu bastonul din mahon? Sau cu o cutie din fildeș?

— Acceptabil? mă întrebă bărbatul în timp ce mă uitam la preț.

— Acceptabil, am spus eu, și cu asta basta.

Eram liber.

M-am plimbat seara pe străzile Parisului pentru ultima oară, pe Boulevard du Temple, cu nenumăratele sale prăvălii și cafenele slab luminate. A doua zi, trăsura mea va pleca spre Le Havre, și de acolo, o corabie mă va duce în Haiti. Mă întrebam dacă, peste douăzeci de ani, cineva își va mai aminti numele meu aici, sau dacă voi fi pur și simplu pomenit ca șambelanul prințesei Borghese. Dacă aș putea alege, aș vrea să-și amintească de mine ca fiind curteanul care s-a întors de la bogățiile Parisului la bogățiile pământului tatălui său. Pot angaja două sute de muncitori când mă voi întoarce. În plus, acum, la treizeci de ani, mă simt suficient de matur ca să inspir o națiune.

M-am îndreptat spre Café Procope și i-am ascultat pe bărbați discutând politică. Voltaire, Rousseau, Benjamin Franklin, Thomas Jefferson – unii dintre cei mai iluștri gânditori ai istoriei au stat pe aceste scaune. Am ridicat mâna pentru a comanda o

cafea, când afară a răsunat un țipăt ascuțit. Toată lumea a încremenit în Café Procope, apoi am năvălit cu toții afară pe ușă. Am văzut bărbați alergând pe străzi.

— Ce se întâmplă? am strigat, și îmi răspunse un băiat cu ziare.

— A evadat! Napoleon. Și mărșăluiește în fruntea unei armate spre Paris!

Se auziră strigăte în spatele meu și patronul cafenelei închise ușile. Am alergat în camera mea de la Hôtel de Crillon și, pe măsură ce vestea se răspândea, orașul era cuprins de haos. Femei și copii aleargau după trăsuri, le strigau vizitiilor să oprească, în timp ce bărbații își încuiau casele și magazinele.

— Nu e adevărat, îi spuse o femeie prietenei ei, dar când în depărtare se auzi o salvă de tun, nimeni nu mai avu nici o îndoială.

— Se îndreaptă spre Crillon, spuneau oamenii.

Când am ajuns în Place de la Concorde, am văzut că era adevărat. Mii de parizieni umpluseră piața, și mi-am făcut loc prin mulțime ca să văd cu ochii mei.

Stătea la balcon, îmbrăcat în obișnuitul lui costum negru cu gri. Își ridică pălăria deasupra capului și oamenii în jurul meu îl aclamară în delir pe același om pe care, acum opt luni, îl huiduiau în stradă. Apoi cineva păși în lumină, lângă el. Mi se tăie respirația. Nu fusese nicicând mai frumoasă. Era îmbrăcată în mătase albă, cu perle în părul negru și diamante la gât. Îi luă mâna și era, pur și simplu, strălucitoare.

— M-am întors, strigă Napoleon, pentru poporul francez și sunt aici pentru a sluji celui mai mare imperiu din lume.

Hărmălaia din curtea castelului era asurzitoare. Felinarele îl învăluiau pe împărat în lumină și, de jos, părea o statuie aurită.

— Începând cu această zi, nici un om nu va mai trăi asuprit de tiranie. Ca împărat, începu el, și mi-am ținut răsuflarea, abolesc comerțul cu sclavi și declar că toți oamenii sunt liberi.

Pretutindeni în jurul meu lumea sărbătorea frenetic și lacrimile îmi încețoșau vederea când mi-am dat seama ce făcea. După treisprezece ani, ascultase, în sfârșit.

— Mai mult, continuă el, și mulțimea făcu liniște. Fie că va fi sub domnia mea sau a fiului meu, Franța nu va mai trăi niciodată sub tiranie.

Artificiile izbucniră cu o sincronizare perfectă și, din Crillon, începu să se audă muzică. Ridică mâna lui Pauline deasupra capului, în semn de triumf, și îmi dădui seama ce face. Era un spectacol. Scena era alta, erau alte replici, însă eliberase sclavii nu din cine știe ce principiu măreț, ci pentru că libertatea era o temă potrivită pentru piesa lui de teatru.

M-am întors cu spatele la spectacol și am traversat Place de la Concorde.

Cu un singur cuvânt, m-aș fi putut întoarce în Palatul Tuileries, ca să o veghez pe Pauline așa cum am făcut-o în toți acești treisprezece ani. Aș fi cinat la cele mai rafinate dineuri și aș fi dansat sub lumina strălucitoare a candelabrelor de la Fontainebleau. Însă indiferent ce-i mai aștepta pe cei din familia Bonaparte în Franța, eu nu voi mai fi aici ca să îi văd.

CAPITOLUL 34

MARIA LUCIA, DUCESĂ DE PARMA

Palatul Schönbrunn, Viena

„Am vrut să conduc lumea și, pentru aceasta, aveam nevoie de putere nelimitată... Aveam nevoie de dictatură asupra întregii lumi.“

Napoleon

Se auzeau strigăte în hol și, deși nu puteam distinge vocile, eram sigură că bărbații pe care îi auzeam erau generalii tatălui meu.

— Ce este?

M-am ridic în capul oaselor în patul nostru și imediat Adam începu să se îmbrace. Deschise ușa și, cu toate că nu ne vom putea căsători niciodată cât timp Napoleon este în viață, nici unul dintre soldați nu fu șocat să îl vadă. Întreaga Austrie știa ce însemna el pentru mine și ce ajunsese să însemne pentru Franz.

— Avem vești din Franța, spuse generalul Leiberich.

— De la regele Ludovic al XVIII-lea? întrebă Adam.

M-am întins grăbită după halat și, când am ajuns la ușă, am auzit:

— Nu mai există rege în Franța, domnule locotenent. Napoleon a ocupat Palatul Tuileries.

„Nu este posibil. Este de neimaginat.“

— Trebuie să fie o greșeală, am spus.

— A așteptat până au plecat corăbiile aliaților, îmi explică el. Apoi a debarcat la Cannes și a adunat soldați pe drum. Are o armată de peste șase mii de oameni.

Adam își puse mâinile pe umerii mei.

— Îl iei pe Franz și vă ascundeți undeva, afară din Viena.

Pe coridor răsună ecoul unor cizme și tata apăru cu Franz în brațe. M-am întins și mi-am luat fiul, netezindu-i părul cu mâna ca să îi liniștesc plânsul.

— Șșșt...

— Maiestatea Voastră este binevenită să ni se alăture în consiliu, îmi spuse generalul Leiberich.

M-am uitat la tatăl meu.

— Să îl duc înapoi în camera lui?

— Îl vreau cu mine, ca oamenii să-și amintească pentru ce luptă.

Adam mă așteptă să mă îmbrac și mă gândii la *Coșmarul* lui Henry Fuseli. Cum femeia zace adormită în pat, cu brațele arcuite deasupra capului și cu gâtul lung expus. Prinsă în ghearele coșmarului, este neajutorată în vreme ce în preajma ei pândește un spirit rău. „Va veni după mine. Sunt sigură că va veni."

Adam îmi ținu haina și mi-am strecurat brațele în blana de iarnă. Când m-am întors cu fața spre el, m-a apucat de umeri.

— Nu te va găsi niciodată, Maria Lucia. Îți promit.

— Nu e nevoie să mă găsească, Adam. Nu e nevoie decât să îl ia prizonier pe tata. Crezi că aș mai putea rămâne ascunsă dacă s-ar întâmpla asta? Și va veni la noi prima dată, l-am avertizat. Fiul lui e la mine…

— Ascultă-mă!

Ceva din vocea lui sună foarte convingător.

— Aliații se vor ridica împotriva lui și îl vor învinge pe Napoleon. Armata lui e slabă. O să-l zdrobim.

Am dat din cap, și Adam mi-a luat brațul. Înaintarăm pe holurile slab luminate spre Camera de Consiliu a tatălui meu. Cu șase ani în urmă, fusesem chemată în această încăpere cu un scop asemănător: ca să discutăm despre un bărbat care avea să-mi hotărască soarta. Acum, când mi-am ocupat locul între Maria și Adam, mă întrebam dacă s-a schimbat ceva. Priveam în jur și, din nou, am văzut că erau prezente toate persoanele importante, cu excepția lui Ferdinand. În locul prințului moștenitor era Metternich, și am avut grijă amândoi să nu ni se întâlnească privirile.

— Până la această oră, începu solemn tata, nu mai există nimeni dintre cei prezenți care să nu fi aflat că împăratul a fugit de pe insula Elba. Propunerea noastră este să formăm o A Șaptea Coaliție împotriva celui care revendică acum coroana Franței.

Toți cei prezenți începură să vorbească deodată și tata ridică o mână, pentru a cere să se facă liniște.

— La data de întâi martie, Napoleon a debarcat la Cannes cu peste opt sute de oameni. Erau soldați pe care i-a antrenat în vacanța de opt luni de pe insula Elba, pe care englezii au găsit cu cale să i-o dăruiască la redactarea Tratatului de la Fontainebleau.

Generalul Leiberich se ridică în picioare.

— Noi i-am prevenit! Le-am spus aliaților că o insulă aproape de coasta Italiei nu poate fi un loc sigur.

— Însă vocile noastre nu s-au auzit peste celelalte, adăugă tatăl meu, și tocmai de aceea a scăpat. A început de la Grenoble, unde puțini soldați au opus rezistență. Dar când a ajuns la Laffary, a dat peste un batalion al Regimentului 5 de la Line. Se pare că oamenii erau gata să tragă, însă Napoleon și-a deschis haina și a pășit spre ei, strigând: „Să tragă cel care are inima să-și împuște propriul împărat!". În ciuda

poruncii regelui de a-l înlănțui ca pe o fiară sălbatică și de a-l aduce într-o cușcă la Paris, Napoleon nu a mai întâmpinat altă rezistență în Franța, iar la Lyon a fost o adevărată paradă în stradă în cinstea lui.

Bărbații din încăpere clătinară din cap, însă acesta era talentul celor din neamul Bonaparte – teatru, spectacol –, și am ajuns la concluzia că este un aspect la fel de important pentru un conducător pe cât îi sunt armata sau trezoreria.

— Dar soldații regelui de la Tuileries? întrebă Metternich.

— Când Napoleon a ajuns în Paris, răspunse tatăl meu, regele fugise deja. Soldații au trecut de partea lui Napoleon.

— Și ce înseamnă asta pentru Austria? întrebă Metternich.

Tata îi răspunse sumbru:

— Suntem în război.

CAPITOLUL 35

PAULINE BORGHESE

Château de Chantilly, la nord de Paris, iunie 1815

Priveam sulurile strălucitoare de materiale întinse pe podeaua castelului și m-am hotărât că le vreau pe toate: mătăsurile galbene, catifelele grele, muselina diafană.

— Faceți-mi câte o rochie din fiecare, am spus.

Croitorul mă privi lung, însă nu spuse nimic. La urma urmei, am fost restaurați. Familia Bonaparte era din nou cea mai mare familie din Europa.

— Și unde să le trimit, Alteța Voastră?

I-am zâmbit doamnei de companie căreia îi spusesem să împacheteze totul până diseară.

— La Palatul Tuileries.

Visul Egiptului nu murise. Fratele meu a recâștigat tronul Franței în ciuda fiecărui soldat aliat care i-a stat în cale. Zeii i-au dat o a doua șansă și, de data asta, nu va mai fi irosită. Cât despre cei care ne-au trădat când steaua lui a apus – să culeagă roadele cruzimii pe care au semănat-o.

Mă gândeam la Marie-Louise, care a fugit în Austria cu fiul fratelui meu, și aș fi vrut s-o sfâșii pe netrebnică bucată cu bucată. Fratele meu putea să spună ce-o vrea: „S-a supus ordinelor tatălui ei! S-a supus Aliaților.“ Dar eu știam adevărul. A fugit în brațele celor două mari iubiri ale ei – contele Neipperg și Austria. L-am întrebat cândva cum de s-a putut gândi să o numească pe ea regentă. Ba chiar l-am avertizat că o să trădeze Parisul. „Acest gând nici nu-i va trece prin cap“, mi-a răspuns. „Îmi va fi devotată.“ Și unde este acum? Unde este regele Romei?

— Vino, i-am spus doamnei de companie, care avea șaptesprezece ani și spera să obțină o poziție importantă la această curte. Și de ce nu? Era frumușică și competentă, iar familia ei nu ridicase niciodată steagul Burbon – nici măcar o dată – după ce Napoleon fusese trimis pe Elba. Mă urmă în camera luxoasă pe care mi-o dăruise ducele d’Aumale. Familia Bonaparte nu-i va uita ospitalitatea în aceste vremuri nesigure.

— Doresc să scriu o scrisoare către fratele meu, am spus.

M-am întins pe pat în timp ce ea înmuia pana în cerneală.

— Gata?

— Când sunteți și dumneavoastră, Alteță.

— Vreau să știe că îmi voi alege singură suita la sosirea oficială în Palatul Tuileries. Nu voi accepta să îmi fie impusă nici măcar o singură doamnă și nu voi tolera în prezența mea nici o femeie care m-a abandonat după căderea lui.

Fata se albi puțin la față și pana ezită deasupra hârtiei.

— Scrie! am exclamat.

Nu îmi păsa că prietenele ei se numărau printre cele care nu vor fi niciodată invitate la curte.

Făcu precum i-am cerut și mă așteptă să continui.

— Mai vreau să știe și că Paul…

Trag cu durere aer în piept. Ce? Că Paul m-a părăsit pentru o mână de țărână și niște amintiri din Santo Domingo? Că, în cele din urmă, m-a abandonat la fel ca toți ceilalți?

— Că Paul… nu se mai întoarce, am concluzionat.

Fata se uită la mine.

— Monsieur Moreau a plecat definitiv?

— Așa s-ar părea, am pufnit.

Deși a fost o clipă, în balconul de la Hôtel de Crillon, când aș fi putut jura că îl văd în piață, privindu-mă cum stau cu brațele ridicate deasupra mulțimii. Nu era imposibil să cred că poate a auzit anunțul lui Napoleon cum că abolește comerțul cu sclavi în imperiul francez. Dacă ar mai fi fost în Paris, cu siguranță ar fi venit la Crillon ca să asculte discursul fratelui meu.

Îmi imaginam expresia de pe chipul lui când a auzit. Asta a așteptat în tot acest timp, de-asta a continuat să-i citeze fratelui meu din Rousseau mult timp după ce Napoleon l-a avertizat că sclavii din coloniile franceze nu vor fi niciodată eliberați. Dar, cât a fost prizonier pe insula Elba, fratele meu a înțeles valoarea libertății.

Dacă Paul ar fi aici acum, am discuta despre asta. Mi-ar aduce doctoriile, apoi am citi împreună din Cinna, sau din Racine, sau din preferatul lui: *Contractul social* – „Omul s-a născut liber, dar pretutindeni e în lanțuri.“

— Doriți să mai adaug și altceva, Alteța Voastră?

M-am lăsat pe perne, cu gândurile la el.

— Spune-i să nu-și facă griji. Îi vom aduce fiul înapoi, chiar dacă asta înseamnă să distrugem Austria.

CAPITOLUL 36

PAUL MOREAU

Haiti

Bondye bon.

Proverb haitian care înseamnă „Dumnezeu este bun".

Am văzut strălucirea caselor înainte de orice altceva și, în timp ce corabia trăgea la cheiul din Port-au-Prince, priveam soarele răsărind deasupra orașului adormit. Trecuseră treisprezece ani și patruzeci și șapte de zile, dar eram acasă.

Căpitanul strigă că am ancorat, dar am așteptat lângă balustradă ca să văd soarele ridicându-se peste dealurile împădurite și, când lumina a atins cele mai îndepărtate întinderi ale golfului, mi-am luat geamantanul de piele și am coborât pe mal.

Totul era familiar și străin deopotrivă. Recunoșteam mirosul focurilor de cărbune pe țărm și aroma de pește prăjit – biban de mare. Până și ceața care se ridica în rotocoale grele îmi părea un vechi prieten. Un vizitiu își dădu seama după calitatea hainelor mele că voi avea nevoie de o trăsură și l-am plătit ca să mă ducă la casa Moreau.

— Îmi pare rău, Monsieur, îmi spuse în franceză, limba națiunii noastre, în ciuda faptului că ne-am eliberat de sub tiranie. Nu am auzit de acest loc.

— Era o fermă, i-am spus. Chiar lângă oraș. Fermier alb, amantă negresă…

Se scărpină în cap.

— Au fost multe ca astea înainte de război. Nu mai sunt acum.

Vorbea cu regret.

— Pentru ce ați venit aici?

Se uită la hainele mele și râse.

— Nu sunt mulți haitieni pe insulă ca dumneavoastră.

— Am fost plecat o vreme. Sper să mă pot întoarce la ferma familiei mele.

Vizitiul păru profund îndurerat.

— Sper că nu vă așteptați să mai găsiți pe cineva în viață.

Mi-am coborât privirea.

— Nu.

Dădu din cap.

— S-ar putea să mai fie clădirea, dar numai atât.

Am urcat în trăsură și am urmărit orașul Port-au-Prince trezindu-se la viață. A fost aproape șters de pe fața pământului și la fiecare colț se vedeau urmele distrugerii, dar oamenii mei reconstruiau. Pentru fiecare clădire arsă se înalță o prăvălie nouă. Iar drumurile, aproape distruse în timpul războiului, au fost din nou pavate.

Am trecut pe lângă biserica unde tatăl meu m-a dus la școală și pe lângă casa în care mama și-a primit libertatea. Apoi ne-am oprit la o casă cu o pancartă albă în față și am strigat pe fereastră:

— Asta e!

Mi-a deschis ușa și am citit literele negre: *Maison Moreau.*

I-am plătit birjarului și am clipit ca să-mi stăvilesc lacrimile.

— Nu-i nici o rușine să plângeți, mi-a spus. Dacă nu plângem pentru morți, atunci pentru ce să mai plângem?

Fiecare casă de pe strada mea a fost abandonată. Unde erau cândva ferme, acum sunt buruieni și copaci prăbușiți. Am pășit pe veranda pe care tata m-a învățat să sculptez în lemn și în piele și am intrat în casa care m-a adăpostit mai bine de șaptesprezece ani. A dispărut până și cea din urmă piesă de mobilier, furată de francezi sau de haitieni săraci.

— E cineva? am strigat, dar nu era nimeni.

Până și șobolanii erau tăcuți.

Stăteam în ușa salonului tatălui meu și nu puteam crede ce se întâmplase. În treisprezece ani, încăperea reușise să se micșoreze. Ceea ce îmi păruse un palat nu erau decât patru pereți mici, acoperiți cu hârtie.

Am părăsit salonul și m-am îndreptat spre fosta mea cameră. Patul era încă acolo! Nu un pat în toată regula, ci mai degrabă un pătuț de copil, cu saltea din sfoară împletită și cadru de lemn. Și mi-au lăsat biroul! L-am sculptat împreună cu tata când aveam unsprezece ani. M-am apropiat de cabinet, am deschis ușile, și acolo, asemenea unei vechi comori egiptene, am găsit un pieptene de femeie. L-am luat și l-am ținut în palmă – era plat și rece, la fel ca femeia căreia i-a aparținut.

M-am întrebat unde era și ce făcea atunci.

M-am așezat pe pat și mi-am amintit vorbele căpitanului, pe corabie:

— Împăratul a câștigat bătălia de la Ligny. Doar Dumnezeu și îngerii lui îl mai pot opri acum.

Dar eu nu sunt sigur. Dragostea poate inspira oamenii la fapte mărețe. Iar Marie-Louise este foarte iubită. Tatăl ei nu va renunța prea ușor. Nici contele Neipperg, din câte am auzit.

Împărăteasa Marie-Louise mă întrebase cândva dacă cred în fantome.

„Îmi este greu să cred în ceva ce nu am văzut niciodată“, îi spusesem.

Dar poate că fantomele nu trebuie văzute. Poate că trebuie simțite.

M-am dus în spatele casei și am stat în mijlocul câmpului gol. Buruienile uscate păreau verzi în lumina blândă a dimineții, și palmierii se lăsau legănați ușor de briză. Cu toate regatele pe care le-au cucerit, cei din familia Bonaparte nu au avut niciodată o asemenea bogăție.

CAPITOLUL 37

MARIA LUCIA

Palatul Schönbrunn, Viena

„Nu există altă nemurire decât amintirea care rămâne în mintea oamenilor.“

Napoleon

— Nu plec!

— Dar trebuie, Maiestate!

— Din a cui poruncă? am întrebat.

Metternich mă privea furios, dar nu va mai avea niciodată putere asupra deciziilor mele. Am privit în jurul Camerei de Consiliu, înțesată cu chipuri pe care le știu din copilărie, și nimeni nu a îndrăznit să mă contrazică. M-am întors spre Metternich.

— Poate că l-ai convins pe Napoleon că aș fi o mireasă potrivită, pentru a-ți servi propriile interese, am spus. Poate că vei fi chiar regentul fratelui meu, după plecarea mea. Însă destinul meu nu îl vei mai controla niciodată! Am un fiu și datoria mea este să îl țin acolo unde consider că este în cea mai mare siguranță.

Prințul se înroși de indignare.

— Și care anume au fost aceste „interese“ ale mele, Maiestate?

— Sunt sigură că ne-ar putea spune bancherul Domniei Tale. Napoleon își dorea cu disperare o soție cu sânge regesc și dumneata ai avut amabilitatea de a-i servi una pe tavă.

Mi-am savurat replica. Apoi m-am ridicat de la masa de consiliu și bărbații se ridicară odată cu mine.

— Dacă Anglia pierde această bătălie, le-am spus, voi pleca din Viena. Până atunci însă, voi rămâne la Schönbrunn.

Am părăsit Camera de Consiliu într-o tăcere de mormânt și am găsit-o pe Maria cu Sigi și cu Franz în grădină.

— Ce s-a întâmplat? mă întrebă când mă văzu.

M-am așezat lângă ea, pe marginea iazului, și mi-am privit fiul jucându-se cu rațele.

— Crede că această bătălie este un punct de răscruce.

— Unde se va purta lupta?

— În Belgia, la Waterloo. Spune că ar putea hotărî soarta acestui imperiu. Sunt două sute de mii de oameni.

Nu dormeam. Mă plimbam dintr-un capăt în altul al dormitorului, gândindu-mă la Adam, care era undeva în sud, și la tatăl meu, care era cu armata lui în nord. Dar nu am primit nici o veste sâmbătă, înainte de începerea bătăliei, și nici duminică, în ciuda tuturor rugilor mele din biserică. Au trecut cinci zile înainte ca Austria să afle ceva.

Și apoi, veni!

Am deschis ușa camerei mele și Adam era acolo, îmbrăcat în roșu și auriu, culorile Austriei. Preț de câteva clipe, îmi fu prea frică să-l întreb. Apoi el a zâmbit larg și am început să plâng. M-a strâns în brațele lui și tot chinul ultimilor șase ani a dispărut. Nu va mai trebui să mă tem vreodată de Napoleon… Franz nu va fi luat de lângă mine…

— A pierdut bătălia de la Waterloo, spuse Adam. Cincizeci de mii de morți. Va fi exilat pe insula Sfânta Elena, unde va rămâne până la sfârșitul zilelor lui.

Am închis ochii și am răsuflat ușurată.

— Și Franța?

— A fost înapoiată regelui Burbon.

Așadar, era adevărat. Lumea nu va mai cunoaște nicicând domnia lui Bonaparte. L-am luat de mână și l-am tras în cameră, și am stat amândoi la fereastră, privind lacul. Într-o zi, voi picta scena acestui moment și o voi numi *Eliberare*.

EPILOG

MARIE-LOUISE, DUCESĂ DE PARMA

Parma, mai 1821

Îmi dădeam seama din felul în care băiatul traversa câmpul că era un mesaj urgent. Nu i se citea nimic pe chipul lipsit de griji, care păstra încă prospețimea tinereții. Nu era vorba nici măcar de felul în care mergea – cu pași siguri, cu privirea concentrată. Era vorba de felul în care ținea scrisoarea, ca și cum ar fi fost atât de fierbinte, încât se temea să nu îl ardă.

Trecea prin iarbă și admiram felul în care soarele îi lucea în păr, colorându-i arămiu vârfurile buclelor negre. Ajunse lângă șevaletul meu și nu știu sigur cui să se adreseze. Tatălui copiilor mei mai mici, contele Neipperg, care-și sălta pe genunchi fiul și fiica în timp ce eu pictam, sau mie, ducesei de Parma. Se uita când la unul, când la celălalt, apoi hotărî că mesajul îmi era mai degrabă adresat mie.

— De la Maiestatea Sa imperială, împăratul Francisc.

M-am uitat la Adam, însă soțul meu s-a încruntat. Starea de sănătate a tatălui meu era bună și nu aveam motive să credem că ar fi existat turbulențe politice în Austria. Am deschis sigiliul și am citit dintr-o privire.

— S-a întâmplat, am șoptit.

M-am dus lângă Adam, care stătea pe o pătură, și i-am arătat mesajul.

Nu avu nevoie să citească decât primul rând. Îi dădu jos pe copiii noștri, care aveau patru și doi ani, și îi lăsă cu Sigi. Apoi se ridică și mă consolă, strângându-mi mâna.

— Șase ani.

— Maiestatea Voastră dorește să răspundă? mă întrebă băiatul.

Am clătinat din cap.

— Nu. Nu acum.

M-am așezat la șevalet și mi-am îngăduit câteva clipe pentru a înțelege ce s-a întâmplat.

Napoleon era mort.

Nu va mai exista nici o noapte în care să stau trează cu Adam, întrebându-mă dacă frații Bonaparte se vor întoarce pentru a se răzbuna pe familia mea. Lună după lună, an după an, umbra soțului meu s-a întins peste ocean pentru a ne întuneca

viața. Astăzi nu mai este soțul meu.

Mă uitam la copiii mei frumoși, Albertine și William, care nu vor fi niciodată nevoiți să cunoască disperarea de a dormi mereu cu un ochi deschis. Însă bucuria mea nu era totală. Fiindcă, oricât de ușurată mă simțeam, fiul meu cel mare, Franz, rămăsese în acea zi fără tatăl său.

Adam mi-a ridicat mâna la buze, apoi a așezat-o tandru pe inimă.

— Austria poate dormi liniștită la noapte.

— Și Parma, am spus.

Aceasta era acum casa noastră, cuibărită între regatul Sardiniei și Toscana.

— Îți amintești tabloul lui Francesco Guardi? l-am întrebat.

— Din Viena, îmi răspunse.

— Erau niște corăbii aruncate de valuri. Periculos, însă frumos totodată.

— Da.

Îi plăceau tablourile, așa cum îmi plăceau și mie.

— Marea este în sfârșit calmă.

POSTFAȚĂ

Napoleon

La un an după semnarea Tratatului de la Fontainebleau, Napoleon a fost exilat pe Sfânta Elena, o insulă izolată, jumătate din insula Elba, undeva în Atlantic. De această dată nu l-au însoțit decât treizeci de persoane. A sosit cu peste două mii de cărți și și-a petrecut cea mai mare parte a timpului citind piese de teatru și dictându-și memoriile generalului Bertrand. Una dintre mărturisirile lui a fost că nu a „iubit niciodată… în afară poate de Joséphine [și pe ea doar puțin]“. A regretat de asemenea și căsătoria cu Maria-Luiza, sau Marie-Louise, mai ales după ce a aflat că trăia în mod oficial cu Adam Neipperg în noul ei ducat de Parma.

Toate aceste regrete nu l-au împiedicat să lege noi legături cu femeile. Chiar și pe insula Sfânta Elena a reușit să o seducă pe Madame de Montholon, soția celui mai bun prieten al său, gest care a condus la despărțirea femeii de soțul ei și la întoarcerea ei în Franța. Însă poveștile de iubire ale lui Napoleon nu au mai durat mult. Insula – rece, umedă, infestată de țânțari și de șobolani – nu îi pria sănătății fostului împărat. A început să se plângă de dureri de stomac și să aibă crize de vomă și frisoane. Când a fost diagnosticat cu hepatită, a început să folosească lipitori și doze mari de calomel, care l-au îmbolnăvit și mai rău.

La data de 6 mai 1821, la șase ani după sosirea lui pe Sfânta Elena, fostul împărat al Franței și autoproclamatul succesor al lui Alexandru cel Mare a murit la vârsta de cincizeci și unu de ani. Se spune că printre ultimele lui cuvinte s-a numărat „Joséphine“, la fel cum ultimele cuvinte ale lui Joséphine au fost: „Bonaparte… Elba… regele Romei.“ O autopsie efectuată de doctori britanici a ajuns la concluzia că împăratul murise de cancer la stomac. De la moartea lui, o serie de istorici au susținut faptul că Napoleon ar fi fost otrăvit, bazându-se pe nivelul foarte ridicat de arsenic găsit în părul lui și pe numeroșii dușmani pe care și-i făcuse atât în afara insulei, cât și pe aceasta (unul dintre ei fiind Monsieur Montholon). Totuși, alții au sugerat că arsenicul găsit în părul lui Napoleon nu provenea de la o otravă, ci de la un pigment cunoscut sub numele de *verde Scheele*, care conținea arsenit de cupru și putea fi găsit în tapetul din locuința sa de pe Sfânta Elena. Într-un articol detaliat publicat în 2011 de doctorul Alessandro Lugli și alții, intitulat „Misterul medical al lui Napoleon Bonaparte: un expozeu interdisciplinar“, autorii prezintă dovezi convingătoare cum că în ultimele șase luni ale vieții sale nu s-a evidențiat o creștere

dramatică a nivelului de arsenic în trupul lui Napoleon, ceea ce, cu siguranță, s-ar fi întâmplat în cazul în care acesta ar fi fost otrăvit.

Indiferent de cauza morții, Napoleon a fost înmormântat pe insulă, departe de imperiul pe care l-a condus și de familia care încă mai complota pentru a pregăti întoarcerea lui. În 1840, regele francez și-a trimis fiul, pe prințul François, să recupereze trupul împăratului pentru a fi îngropat la domul Les Invalides, în Paris. Mormântul lui a rămas acolo până în ziua de azi.

Marie-Louise

Odată ce nu a mai existat vreo îndoială că exilul lui Napoleon pe Sfânta Elena avea să fie permanent, Marie-Louise s-a stabilit în Parma împreună cu amantul ei, Adam Neipperg, iar primul lor copil s-a născut în 1817. Deși o mare parte a Europei privea încruntată relația lor, un al doilea copil li s-a născut în 1819, iar la doi ani după moartea lui Napoleon, Marie-Louise și Adam Neipperg s-au căsătorit. Au mai avut încă un copil. A fost, în mod clar, cea mai fericită perioadă din viața lui Marie-Louise. „De n-ar însemna să cad în păcatul mândriei“, a spus ducesa de Parma, „aș putea spune că o merit, pentru că Dumnezeu știe cât am suferit în viață.“ Marie-Louise a murit la vârsta de cincizeci și șase de ani și este îngropată lângă tatăl ei și fiul său cel mare, Napoleon al II-lea (care a murit de tuberculoză la douăzeci și unu de ani), în cripta imperială.

Pauline

După izgonirea fratelui ei pe Sfânta Elena, Pauline și mama ei s-au mutat în Italia, unde soțul lui Pauline, Camillo Borghese, trăia fericit cu amanta. La sosirea ei în casa lui Camillo din Roma, Pauline a poruncit ca amanta soțului ei să fie dată afară și, când Camillo a refuzat, a cerut ajutorul papei. Când papa i-a recomandat neputinciosului Camillo să se întoarcă la Pauline, acesta nu a mai avut ce altceva să facă decât să-și ia adio de la femeia care îi stătuse alături mai bine de zece ani.

Există dovezi certe cum că, în timpul ultimilor ani din viață, Pauline a urmat tratamente pentru boli venerice. La acea vreme, unul dintre cele mai răspândite tratamente atât pentru sifilis, cât și pentru blenoragie (cunoscută și drept gonoree) era mercurul. Astăzi se știe că tratamentul cu mercur poate conduce la deteriorarea stării mintale și, în cele din urmă, la nebunie. Ba chiar expresia *mad as a hatter*[13] a apărut după ce pălărierii care utilizau mercur au început să se îmbolnăvească de demență. Este posibil ca, în parte, comportamentul excentric al lui Pauline să fi fost o consecință a otrăvirii cu mercur. Dacă este adevărat, înseamnă că suferea atât din punct de vedere mintal, cât și fizic.

Și totuși, în lupta ei îndelungată cu boala, Camillo a fost cel care a îngrijit-o, așa cum o făcuse, în mare parte, Paul, înainte de a se întoarce în Haiti. Prin urmare,

încet și fără voia lor, între Pauline și soțul ei a apărut un respect reciproc. Deși sănătatea îi era din ce în ce mai precară, Pauline dădea petreceri zilnice în casa ei, iar legendara ei frumusețe părea să nu fie afectată. Amintindu-și după-amiaza petrecută în compania celebrei surori a lui Napoleon, romanciera irlandeză Lady Morgan a scris: „Cu o zi înainte de a părăsi Roma, am luat micul dejun la Villa Pauline, într-un cerc de nobili britanici, prinți și prințese romane, aristocrați germani și comercianți americani… Este cea mai ospitalieră casă din Roma… Nici o doamnă nu a fost vreodată atât de răsfățată de cardinali precum frumoasa Pauline“.

Însă vestea morții lui Napoleon pe insula Sfânta Elena a fost o lovitură devastatoare pentru Pauline. După ani de zile în care insistase cu scrisori pe lângă prim-ministrul britanic, abia primise permisiunea de a-și vizita fratele pe îndepărtata insulă din Atlantic. Acum era prea târziu. Suferindă de cancer la stomac, a cedat în fața bolii la data de 18 mai 1825, la patru ani după moartea lui Napoleon. Cu ultima suflare, Pauline le-a instruit pe doamnele ei de companie să aibă grijă să o coafeze și să o machieze după moartea ei.

Cât despre Paul, care a slujit-o cu atâta credință timp de treisprezece ani, soarta lui nu este cunoscută. Însă, după evadarea dramatică de pe insula Elba, Napoleon a abolit într-adevăr comerțul cu sclavi. A fost unul dintre primele acte ale împăratului în cele o sută de zile de revenire la putere.

Hortense

După prăbușirea finală a familiei Bonaparte, în 1815, Hortense a fost exilată din Franța pentru că îl susținuse pe Napoleon după întoarcerea sa. Când amantul ei, contele de Flahaut, a cerut-o în căsătorie, l-a refuzat de teamă că, divorțând de Louis Bonaparte, și-ar putea pierde mult iubiții copii. Probabil că a fost o alegere cumplită pentru Hortense, având în vedere că în 1811 îl născuse în secret pe fiul ei cu de Flauhaut, viitorul duce de Morny. Însă refuzul ei a însemnat că era liberă să își ia fiii în Elveția, unde s-a stabilit lângă lacul Constanța și a început să-și scrie memoriile. Hortense a murit în 1837, cu cincisprezece ani înainte ca fiul ei, Charles-Louis-Napoleon, să devină împăratul Napoleon al III-lea.

Familia Bonaparte

Soarta familiei Bonaparte nu este atât de sumbră pe cât ar fi putut fi, având în vedere exilul și moartea lui Napoleon. În vreme ce Pauline găzduia petreceri extravagante la vila ei din Italia, Madame Mère s-a mutat în Palazzo Rinuccini (denumit ulterior Palazzo Bonaparte) din Roma, unde și-a decorat apartamentele cu portrete și busturi ale mult-iubitului său fiu. Deși era o figură sumbră în hainele ei negre, de doliu, era înconjurată de servitori și de nepoți, toți sperând să îi aline durerea provocată de prăbușirea, și apoi de moartea fiului ei. „Acum douăzeci de

ani“, îi spunea gânditoare nepotului ei, „ori de câte ori intram în Tuileries, băteau tobele, soldații prezentau armele și oamenii se îngrămădeau în jurul trăsurii mele. Acum, oamenii mă privesc pe furiș, din spatele perdelelor“. A murit în 1836, la vârsta de optzeci și cinci de ani.

Caroline Bonaparte, cea care a insistat ca Marie-Louise să îl părăsească pe Sigi înainte de a intra în Franța, a murit la cincizeci și șapte de ani. Fiul ei cel mare, Achille Murat, va deveni ulterior primarul orașul Tallahassee, din Florida.

13 „Nebun ca un pălărier“, în engleză în original. (n.tr.)

NOTĂ ISTORICĂ

Este greu de crezut că, la doar unsprezece ani de la execuția Mariei-Antoaneta și de la moartea a aproape jumătate de milion de oameni în timpul Revoluției Franceze, aceeași țară care adoptase motoul *Liberté, égalité, fraternité* l-a putut încorona pe Napoleon Bonaparte împărat. Haosul politic și social rămas în urma revoluției a contribuit la ascensiunea lui Napoleon la tronul Franței, iar incredibilele sale cuceriri, care i-au adus sub stăpânire aproape întreaga Europă occidentală, au făurit o legendă în jurul acestui tânăr general de pe insula Corsica. Însă diferența dintre legendă și adevăratul Napoleon era foarte mare. Până și astăzi, după ce s-au scris peste două sute de mii de cărți despre familia Bonaparte, puțini sunt cei care își dau seama cât de duri și de incisivi erau unii dintre frații Bonaparte.

În încercarea mea de a recrea ultimii șase ani ai domniei lui Napoleon, m-am bazat pe miile de scrisori care au fost păstrate de la curtea lui, dintre care o parte sunt incluse în roman. Am folosit de asemenea (deși în mod mult mai chibzuit) memoriile lui Marie-Louise, ale lui Hortense, ale lui Mademoiselle Durand, ale lui Monsieur Montholon și ale lui Napoleon însuși. Deși multe dintre scenele prezentate în acest roman pot părea greu de crezut, până și cele mai scandaloase aspecte ale acestei cărți au fost extrase din surse primare.

Să luăm, de exemplu, personajul lui Pauline, care într-adevăr avea boluri de servire modelate după forma sânilor ei. Numeroase scrisori atestă că își folosea doamnele de companie pentru a-și sprijini picioarele și, cu toate că există numeroase speculații în ceea ce privește relația ei cu Napoleon, surse de încredere atestă că ar fi spus că își dorea să facă „ce a făcut Ptolemeu... să divorțez de soțul meu și să mă căsătoresc cu fratele meu“. Obsesia ei legată de Egipt era extrem de reală, iar dorința ei de a domni alături de fratele ei deranja în foarte mare măsură curțile europene. Diplomatul austriac, prințul Metternich, părea să fie de părere că exista o relație ilicită între cei doi, în vreme ce Pauline însăși a declarat în repetate rânduri că ea și Napoleon erau foarte intimi. Până și Joséphine bănuia că fratele și sora aveau o relație incestuoasă. Se pare că în 1805 a fost martoră la o scenă ce a deranjat-o în asemenea măsură, încât a dat buzna într-o încăpere în care secretarul general al Consiliului de Stat, Hochet, discuta cu contele de Volney. Când au întrebat-o ce se întâmplase, le-a spus: „Nu știți ce am văzut! Împăratul este un depravat. Tocmai l-am prins în brațele lui Pauline. Ați auzit? În brațele surorii lui!“.

Într-o familie precum cea a lui Napoleon nu este chiar de neconceput să fi existat o astfel de relație. După cum povestește prințul Metternich, „Pauline Bonaparte era atât de frumoasă pe cât poate fi o femeie… Era îndrăgostită doar de ea însăși, iar singura ei preocupare era plăcerea".

De fapt, curtea imperială a Franței devenise atât de scandaloasă, încât bârfele ajunseseră până în Austria, și, încă de la început, Marie-Louise era cu adevărat pornită pe Napoleon. Înainte de căsătorie, i-a spus unui prieten apropiat: „O plâng pe nefericita pe care va fi să o aleagă [Napoleon]", adăugând mai târziu că: „Să văd această creatură ar fi pentru mine o tortură mai cumplită decât orice martiriu". Totuși, odată ce a fost anunțată căsătoria ei și a devenit clar că în joc se află regența tatălui său, retorica lui Marie-Louise s-a îmblânzit. A hotărât că este pregătită să facă acest „dureros sacrificiu", oricâtă suferință va trebui să îndure. Însă ceea ce nu știa ea – un aspect cu privire la care nici miniștrii tatălui ei nu ar fi putut să o avertizeze – era cât de bizar și excentric avea să se dovedească a fi Napoleon.

Nu încape îndoială că Napoleon a fost un geniu militar. A luat o țară complet devastată de război și a construit un imperiu care se întindea de la Pirinei până la coasta Dalmației. Totuși, același bărbat care a creat Legiunea de Onoare, pentru a promova avansarea exclusiv pe merit, era obsedat de eticheta de la curte și de a strânge cât mai multe titluri pentru sine. Și, cu toate că se prea poate să fi avut multe calități admirabile pe câmpul de luptă, acestea nu se extindeau și pe teritoriul vieții sale personale. S-a culcat pentru prima oară cu viitoarea lui amantă, contesa Walewska, după ce aceasta îi leșinase la picioare. O altă amantă a lui, o actriță de comedie franceză pe nume Catherine Duchesnois, a fost anunțată că trebuia să îl întâlnească în camera alăturată biroului său. După ce a lăsat-o să aștepte mai bine de o oră, i-a trimis vorbă să se „dezbrace". Când, în cele din urmă, și-a făcut apariția, întreaga poveste a fost „rezolvată în trei minute". Ținând cont de această atitudine vizavi de femei și de sex, modul în care s-a comportat cu Marie-Louise în noaptea nunții lor nu este câtuși de puțin surprinzător. După ce a terminat, l-a sfătuit pe secretarul său, Méneval, să se însoare cu o nemțoaică. „Sunt cele mai bune femei din lume: dulci, bune, naive și proaspete ca trandafirii".

Îi făcea plăcere, de asemenea, să insulte în public femeile de la curtea lui. Este celebră remarca pe care i-a adresat-o doamnei Germaine de Staël, care avea un bust generos: „Este evident că v-ați alăptat singură toți copiii". Și, conform relatărilor lui Louis-Antoine Bourrienne, acest gen de comentarii erau tipice. „Rareori spunea ceva plăcut unei femei, și făcea în mod frecvent cele mai bădărane și mai exagerate comentarii. Uneia îi spunea: «Dumnezeule, cât de roșii îți sunt brațele!», sau alteia: «Ce pălărie urâtă!». Sau putea spune: «Aveți rochia cam murdară. Nu vă schimbați niciodată hainele? V-am văzut îmbrăcată așa cel puțin de zece ori»".

Printre trăsăturile sale mai puțin admirabile se număra și aceea că Napoleon era inimaginabil de egoist. Într-una din scrisorile lui către Joséphine își ceartă soția cu

privire la durerea lui Hortense, spunându-i că Hortense „nu este rezonabilă" atunci când deplânge moartea fiului ei. „Nu merită dragostea ta", continua el, „de vreme ce nu și-a iubit decât copilul". Această atitudine explică probabil și remarca sa de după tragedia din Rusia: „Un om ca mine nu se preocupă prea mult de viețile a un milion de bărbați".

Dacă am fost dură în felul în care l-am înfățișat pe Napoleon este pentru că dovezile m-au îndreptățit să o fac. Era caracterizat de o cruzime pe care nici experiența, nici vârsta nu ar fi putut-o tempera vreodată. Felul în care am povestit că se descotorosea de amanții lui Pauline este real, la fel și modul în care se purta cu secretarul său, Méneval. Chiar și la final, când înfrângerea i-ar fi putut aduce o revelație personală, cel mai mare regret al său a fost că nu a „terorizat [Franța] la întoarcerea de pe Elba".

Deși am încercat să mă țin cât mai aproape cu putință de faptele cunoscute, în câteva locuri am schimbat istoria pentru a se potrivi povestirii. De exemplu, am spus că Marie-Louise a plecat în mai, când, în realitate, plecarea ei a avut loc pe 23 aprilie. În mod similar am schimbat perioadele ambelor războaie purtate de Napoleon cu țările vecine. Și, cu toate că scrisorile prezentate în această carte sunt autentice (câteva au fost prescurtate), există trei excepții: scrisoarea lui Napoleon către Pauline din Capitolul 14, scrisoarea lui Napoleon către Joséphine din Capitolul 19 și scrisorile din Capitolul 25. Cea mai semnificativă schimbare pe care am adus-o a fost însă cu privire la statutul marital al lui Adam Neipperg. Nereușind să divorțeze de soția lui, contesa italiană Teresa Pola, Adam trăia, în schimb, despărțit de ea. Teresa a murit în 1815, an în care Marie-Louise încă era căsătorită legal cu Napoleon. Moartea împăratului, șase ani mai târziu, le-a permis lui Adam și lui Marie-Louise să se căsătorească.

Având în vedere informațiile extinse care ne sunt disponibile cu privire la familia lui Napoleon, nu a fost ușor să sortez ceea ce am găsit și să hotărăsc care memorii păreau mai plauzibile și care scrisori ar fi trebuit incluse în carte. Însă, dintre aceste numeroase resurse, câteva ies în evidență ca indispensabile: recenta biografie a lui Pauline Bonaparte, de Flora Fraser: *Venus of Empire*, descrierea lui Napoleon făcută de Steven Englund în *A Political Life* și de Robert Asprey în *The Reign of Napoleon Bonaparte.* Țin să precizez și că citatele de la începutul capitolelor sunt reale, ele fiind preluate din variate surse, de la scrisori până la memorii din secolul al XIX-lea.

MULȚUMIRI

Țin să le mulțumesc acelor persoane, nu puține la număr, care m-au ajutat să concep această carte, începând cu fenomenalul meu editor, Christine Kopparsch, care a suportat mai multe întârzieri decât ar trebui să suporte orice editor (și pentru care îmi pare extrem de rău). A fost o adevărată plăcere să lucrez cu tine, și orice autor care se bucură de îndrumarea ta este cu adevărat un autor norocos. Lui Heather Lazare, care a cumpărat această carte pentru Crown, îi rămân veșnic îndatorată. Îi sunt extrem de recunoscătoare lui Dan Lazar, care este un impresar fantastic. Și le sunt recunoscătoare tuturor acelora de la Crown care au muncit fără odihnă în culise: lectorului meu de carte Janet Biehl, publicistului Dyana Messina, coordonatorului meu de producție Cindy Berman, lui Jonathan Lazzara de la marketing, lui Lauren Dong și Megan McLaughlin de la departamentul artistic, Luisei Francavilla de la producție, Laurei Crisp, lui Christine Edwards, Jacqui LeBow, Saha Sadikot, Michelle Riehle și publicistului Molly Stern.

Asistentei mele de cercetare: Ashely Turner, ești o comoară neprețuită.

Și, în cele din urmă, le mulțumesc tuturor prietenilor și familiei, fără a căror susținere nu aș fi reușit, în special în 2010: Carol Moran, Amit Kushwaha, Allison McCabe, Christopher Grotner, Cayman Jacobs, Tracy Porter, Cathy Carpenter, Julie Nelson, Jennifer Gonzales, Julia Glick, Tracy Carpenter, Jill Rawal și Aryn Conrad (care a dat titlul acestei cărți). Mulțumesc.